

נָאֵם הַנְּבוֹן הַקָּם עַל מִשְׁחָה אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
בְּנֵעִים זְמֵרוֹת יִשְׂרָאֵל

תורה חבליים נפלו לי בנעמים

תורה עא

מחספר הקדוש והנורא
לקוטי מוהר"ן (הגניא)

וגלויים לה התפלות, המפרשים
ומאמרי לקוטי הלבנות,
הסובבים על התורה

מהדורה מיוחדת
לזמני התורה המניח

ואשר פה בהם לעמוד בהיכל המלך

אשר תמימי דרך החלבים בתורת ה'

תורה חבלים נכלו לי בנעימים

תורה ע"א
מהספר הקדוש והנורא
ליקוטי מוהר"ן (תנינא)

ונלוזים לה התפילה
וכלל מאמרי ליקוטי החלכות
ויתר הביאורים הסובבים עליה

מהדורה מיוחדת ללומדי התורה הזמנית

התודה והברכה

למכון תורת הנצח, בראשות הרה"ח ר' נתן בורשטיין שליט"א,
על אדיבותם בנתינת ה"ליקוטי הלכות" המהודר שבהוצאתם,
לזיכוי הרבים

התורה הזמנית הינה התורה שהולכים עימה אלפי אנשי שלומינו בארץ ובתפוצות כפי
רצון רבינו הקדוש

"דבר עמנו כמה פעמים שרצונו חזק מאד שגלך עם התורות שגלה. דהינו לילך תחלה
איזה זמן עם התורה פלוגית בערך ב' או ג' חדשים, דהינו שיהיו כל עבודתו והלכותו ביראתה'
על פי הנאמר באותה התורה, וכל תפלתו ושיחתו יהיה לזכות להגיע למה שנאמר באותה
התורה, וכן יתנהג איזה זמן. ואחר כך ילך איזה זמן עסתורה אחרת, וכן אחר כך, עד שיגמר
לילך עם כל התורות. ודבר כמה פעמים מזה. אשרי מי שיאחז בזה" (שיחות הד"ץ רצו)

יו"ל ע"י

ארגון "תמימי דרך"

שע"י ע"ר 'נחלת חן'

לע"נ

הרה"ח ר' אלעזר ב"ר שלמה יהודה ז"ל

ומרת איטא בת ר' דוב בעריש ע"ה

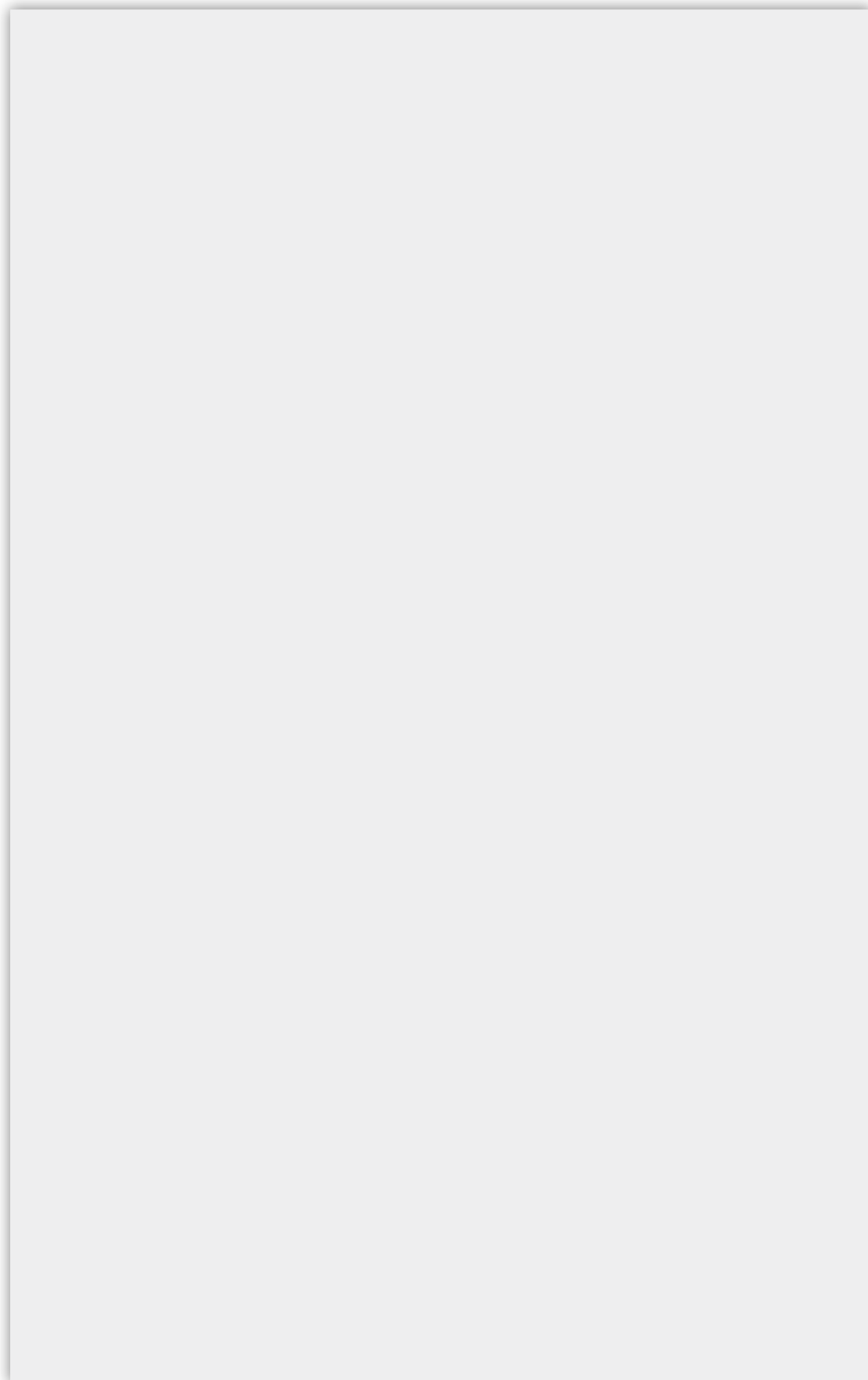
ולהצלחת וישועת

הרה"ח ר' בנימין יעקב נתן בן איטא הי"ו וויצהגרלד

ובני בית בכל מילי דמיטב

תוכן העניינים

ה	מבוא.....
ט	שיחות וסיפורים על התורה.....
יא	ליקוטי מוהר"ן.....
טז	ליקוטי מוהר"ן - מהדורת פסוק לי פסוקך.....
יט	קיצור ליקוטי מוהר"ן המושלש.....
כב	פרפראות לחכמה.....
	ליקוטי הלכות.....
כד	ברכת הפירות ד'.....
לו	תפילת מנחה ו'.....
נב	כיבוד אב ואם ב'.....
סז	קיצור ליקוטי מוהר"ן השלם.....
ע	פרפראות לחכמה על הש"ס.....
עא	יקרא דשבתא.....
עד	זמרת הארץ.....
עז	ביאור הליקוטים.....
ץ	העצות המבוארות.....
צב	מכתבי רבי נתן בן רבי יהודה.....
צג	מכתבי שמואל.....
צד	שארית יעקב.....
צה	מראה מקומות עם רש"י.....
קכא	ליקוטי תפילות.....
קל	סדר זמני כתיבת התורות.....

מבוא

לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו

שנה חדשה באה לקראתנו, שנה מלאת אורה ותקווה טובה לכלל דורשי ה' ועוזו, ולכל המייחלים לחסדו להתקרב אליו יתברך.

עם תחילתה של השנה הבאה עלינו לטובה, זוכים תמימי דרך די בכל אתר ואתר להתחדש עם תורה חדשה ומאירה, רצופת אהבה ונועם עליון, ששפע המוחין הקדושים והנעימים של ארץ ישראל מתנוצץ בה בשלהובין דרחימותא. תורה ע"א שבחלק תניינא, "חבלים נפלו לי בנעימים".

תורות ושיחות ומאמרים נשגבים ונוראים גילה רבינו הק' בנפלאות רוממות מעלת קדושת ארץ ישראל, דיבורים והשגות שלא נגלו ונשמעו מעולם, עוד רחושי מרחשן שפתותינו והומה הגיון לבנו מהתורה הזמנית 'תקעו תוכחה' שהלכו בה כעת הלום, מתיקון האמונה וחידוש העולם שלעתיד שתתחדש בבחינה העליונה כהיום של ארץ ישראל.

ואמנם בתורה דידן, מגלה רבינו הק' וחושף פנים חדשים ומראות אלקים בסוד סגולת כח קדושתה ונועמה של ארץ ישראל, אשר היא מקור ושורש תיקון לכלל הבריאה והיא גם היא תוצאות חיים לכל איש ואיש מישראל אשר יש לו חלק בה.

כי על כן, קדושת ארץ ישראל היא יסוד ועיקר גדול, וכח עליון ואדיר, אשר כל קיום התורה הקדושה והתגלות כבודו יתברך שבה שהוא תכלית הבריאה, תלוי ועומד במידת החיבוב התשוקה וההתקשרות העצמית של כל אחד ואחד אליה, וכפי ההתעצמות החפץ והצפיה והכיסופים להתגלות קדושתה.

והנה, מזמן שפקד ראש בני ישראל את ארץ הקודש, כשלשם כך השליך עצמו מנגד ומסר נפשו ורוחו וכל הונו לחונן את עפרה, כשמאז והלאה

עלה במדרגתו והשגתו עד למעלה למעלה מבינת אנוש, מתחוללת מלחמה עזה וגורלית על ישובה. כשמחד החל לנשב רוח טהרה וערגה בקרב מחנה העברים והיראים וחסידיו הדור לשוב לציון.

ואולם מאידך רבו כמו רבו החובלים והמעיקים החולקים ודורשים את כבוד עצמם השולטים בה, המעיבים ומחשיכים ופוגמים את אורה ונעימותה, המבקשים להמיר את כבודה בנעימות חסרת תוחלת כוזבת ומדומה, ולגרום ליושביה למאוס חלילה בארץ חמדה.

לשם כך קורא כבר הקדים לנו הדורות מראש והכין תרופה למכה, כבר הועיד וזימן לנו תורה ומרפא שכזאת, אשר כנגד כל נסיונות והחבלות בגוף ובנפש שנשלשל מאותם חובלים, נמצא מעיין ישועה של נועם עליון חי ומפכה, שבכוחו לפוגג ולתקן את המרירות והפגמים ולהמשיך ולהזריח ולהמתיק נועם ונעימות ודביקות אלוקית בחי עולמים ובארץ נחלתו.

אכן, אותו נועם עליון שבתורה הזאת, שכל תיקוננו ותיקון כל הבריאיה עומד ומצפה ומייחל אליו, אצור וגנוז בעיקר וביותר בנעימות התורה וההלכות הנפלאות שחיבר ויסד התלמיד האמיתי הנעים והנאמן שבארץ ישראל, אשר כנודע תשוקתו והתקשרותו אליה היתה עד כלות, ונפשו יוצאת ממש מדי דברתו ממעלתה.

הוא זה שזכה ונתן ונידב לבו, וביטל עצמו לגמרי וכבודו היה לאין, וזכה להיכלל בתכלית השלימות בכבוד רבו הקדוש, נעים זמירות ישראל, אשר על אותו יונ'ת'ן' שהיה מסור אליו באהבה נפלאה ונתינה וצדקה עד אין קץ, האציל והשפיע נעימות נצח בהספדו וגעגעו אליו: 'נעמת לי מאד' - - -

זה הסוד המופלא של הנעימות והמתיקות העצומה וההתנוצצות אלקות שאין בנמצא כדוגמתה, הזוכים להם כל השוקדים על דלתות תורתו הקדושה מלאות זיו ומפיקים נוגה המאיר פנים בהלכותיו לכל אחד ואחד מישראל מגדול ועד קטן יהיה אשר יהיה והיכן שיהיה.

אשרי הזוכה להרגיש את נעימות התורה של הרב והתלמיד, כי יש נעימות

בתורתן יחד - וזהו העיקר להרגיש הנעימות שיש בהתורה הזאת שגילו, כי בהם צפון הנועם העליון ותיקון ותקוות כל הדורות.

כמעשהו בראשונה בתורות ובקבצים הקודמים שהאירו פני תבל, כן גם בתורה הזאת, קבצנו יחד את התורה יחד התפילה שעליה, שמוהרנ"ת זי"ע השתפך נפשו ולבו והאריך בה, והרבה אוצרות דעת ותבונה בהבנת התורה חבוי במעמקיה. וכן ההלכות היוקדות מאירות עינים ברם קדושת ארץ ישראל. וכן שאר המפרשים שעל התורה.

עוד צורפו והובאו דבריו הבהירים והמאירים של רבי אברהם בר"ן זי"ע, אשר הפליא עצה הגדיל תושיה בביאוריו העמוקים שעל תורה זאת, אשר קדושת הארץ הנכספת שבערה ויקדה בקרבו, הולידה חידושים מלהיבות לב באש שלהבת בגדולת מעלת ארץ החיים והצדיק יסוד עולם שזכה לה ושם עיקר מקום משכן קודשו.

וכבר הדברים ידועים לכל באי שערי תורה הנחל נובע מקור חכמה, ועלינו לחזור ולשנן זאת בכל עת ובכל שעה לנו ולכל ההולכים בתורת ה', כי לבוא להתגלות ביאורי והבנת פשטות השגת התורה הוא בעיקר כפי ריבוי התפילה השיחה והזעקה והערגה שזוכה לה כל ההולך בה.

בטוחים וסמוכים אנו בכוחו של אותו זק"ן דקדושה, אשר כבר ענה ואמר שכל מי שמתדבק באור ונועם תורתו היוצאת מפיו, תמה אני איך יוכל לסבול חיי הבלי העולם הזה (ליקוטי מוהר"ן קמא קנ"ז) שעם ההליכה בתורה הקדושה הזאת יזכה כל אחד ללידה ומוחין חדשים להתחדש בעבודתו יתברך, להצמיח ולהניב פירות מפי הארץ חידושים מתוקים וטובים.

וככל שנזכה להרבות בשקידה בלימוד התורה, לילך בה לאורכה ולרוחבה ולעומקה, כך יותר ויותר יפלו המחיצות ויעזוב כל איש את כבוד עצמו ויתבטלו ויתהפכו כל החבילין והמחלוקות והפירודים, לנעימות ואחדות

אמת, וכשיחתו ש"העולם ראוי שיתמהו עצמן על האהבה שבינינו" (חיי מוהר"ן רצ"ב), עד כי יבוא שר שלום נצר מחלציו יצא ויגלה ויפיץ את נועם מעיינותיו חוצה, ויודיע לכל כי דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.

אנו תפילה לאבינו בשמים, שחפץ זה בידינו יצליח להאיר את רוח הקודש של המנהיג האמיתי בכל העולם כולו, ולהשיב את כולם לאמונה שלימה האמיתית.

שיחות וסיפורים על התורה

סימן ע"א חבלים נפלו לי בנעימים - [נאמר] שבת שירה [תק"ע].

(חיי מוהר"ן נט).

התורה הנדפסת בלקוטי תנינא בסימן ע"א המתחלת דע שיש מחין של ארץ-ישראל, נאמרה בליל שבת שירה לענין השיחה שהיתה בשעת הסעדה, לענין המחלקת הגדולה שהיה אז בין המפרסמים אודות המעות של ארץ ישראל שזה אמר להתנהג כך בהצדקה של ארץ ישראל, וזה אמר כך. וקצתם היו בהם פניות של כבוד, שזה רצה שיהיה המשלח אצלו, וזה רצה שיהיה אצלו. וגם בארץ-ישראל יש מחלקת גדול בענין זה, כידוע לבקיאים בזה, ובפרט הוא זכרוננו לברכה שהיה שם בעצמו. ובענין זה היו משיחים ומדברים עמו הרבה כמעט בכל הסעדה של ליל שבת-קדש הנ"ל. אחר-כך פתח פיו ואמר כל התורה הנוראה הנ"ל, שיש מחין של ארץ-ישראל, ויש מחין של חוץ-לארץ, ושעקר המחלקת אין שיד רק בחוץ-לארץ וכו'. פוק עין ותשכח שם בהתורה הנ"ל כל ענין השיחה הנ"ל שמדבר שם מענין כבוד הנ"ל להעלות כל הכבוד להשם יתברך ומענין צדקה של ארץ ישראל ומענין מחלקת של ארץ ישראל עין שם ותראה נפלאות: (שם מז).

בעת שהיה רבנו זכרוננו לברכה בארץ ישראל, הבטיח להרב, רבי אברהם קאליסקער זצ"ל [גלב"ע ד' שבט תק"ע], שתתקף כשיבוא לחוץ-לארץ יסע אל הרב רבי שניאור זלמן הרב מלאדי, לדבר עמו בענין מעות ארץ-ישראל, ולתוד השלום ביניהם, וקים זאת, כי בבואו נסע תקף אל הרב.

(שיש"ק הישן א-תקמ)

נעימות בתורה. והיא נעם ה' הנזכר בפנים... שמעתי מאדוני אבי ששמע ממוהרנ"ת, אשר פרט רבנו ז"ל בדבר ההכרח והמסגל לכל זה, במקום, ובזמן, ובאדם. במקום, ארץ ישראל. באדם, נפש ישראל. בזמן, יום השבת (ביאור הליקוטים סימן זה)

לקוטי

סט ע א

מוהר"ן תנינא

לב

השלוש, שהיה גדול במעלה מאד, היה צריך לבקש בבקשו ברחוק מקום ביותר, ועליהם הצריך לבקש לו אישה ממדתו, כי מבקשו היה רחוק מחמת גדלותו:

עא

דע, כי יש מחזין של ארץ-ישראל ויש מחזין של חז"ל-ארץ. וגם המחזין של חז"ל-ארץ הם מקבלים ויונקים גס'הם מהמחזין של ארץ-ישראל. כי עקר המוח והחכמה היא בארץ-ישראל, כמו שאמרו רבותינו וזכונם לברכה בפרדש (כ"ד פ"ה ט"ו): אין חכמה בחכמת ארץ-ישראל וכו'. וכל אחד מיישראל יש לו חלק בארץ-ישראל, וכל אחד כפי חלקו שיש לו בארץ-ישראל פן הוא מקבל ויונק מהמחזין של ארץ-ישראל. נמצא שכל המחזין הם בחינת מחזין של ארץ-ישראל, כי כלם מקבלים משם, כי שם בארץ-ישראל עקר המוח והחכמה כנ"ל. אבל ארץ-ישראל יש מחזין של חז"ל-ארץ, וזה נעשה עליה פגם הבכור, חס ושלום. שמי שפוגם, חס ושלום, בבכור השם ותבדור, או עליה פגם הבכור של השם ותבדור אין יכולין לקבל וליונק מהמחזין של ארץ-ישראל, וכפי הפגם שפוגם בבכור השם ותבדור, כמוזכר אינו יכול לקבל וליונק מהמחזין של ארץ-ישראל, ואין נשארין המחזין בבחינת מחזין של חז"ל-ארץ ממש. ובשמהמחזין הם בחינת מחזין של חז"ל-ארץ, או אין יכולין להשוות דעתן יחד. והיו בבחינת המחלקת שיש בעולם, כי מחזין של חז"ל-ארץ אין יכולין להשוות עצמן יחד. אבל היה ראוי שלא יהיה מחלקת כראם בחז"ל-ארץ, ובאמת אנו רואין שגם בארץ-ישראל יש מחלקת:

אך דע, כי אלו המחזין של חז"ל-ארץ, שנעשו עליה פגם הבכור כנ"ל, הם מבקשים לעצמן תקון. ותחתון של אלו המחזין של חז"ל-ארץ הוא פגם ששופע נעם העליון, שעל-ידי זה נעשה התגלות הבכור, אז הוא זמן תקונם של אלו המחזין של חז"ל-ארץ. כי כבוד הוא תקון העולם, כי כל העולם נברא בשביל הבכור, כמו שכתוב (ישעיה כ"ג): לבדודי בראיתו וכו' (ויסא לה). הנה בשביל כבוד השם ותבדור. כי יש כבוד פרטי לכל מאמר ומאמר של העשרה מאמרות שבהם נברא העולם, אשר בשביל אותו הבכור היה זה המאמר, שעל-ידו נברא חלק פלוני מהבריאה. נמצא שכל מאמר ומאמר יש לו כבוד מיוחד, ששבביל זה הבכור היה אותו המאמר. כי זה המאמר, שבו נברא חלק פלוני מהבריאה, היה בשביל כבוד זה, כדי שיעצו כבוד זה להשם ותבדור, וכן מאמר אחר, שבו נברא חלק אחר מהבריאה, היה בשביל כבוד אחר, שיעצו אותו הבכור להשם ותבדור, וכן כל המאמרות, כלם היו רק בשביל כבוד השם ותבדור, אשר בשביל זה נברא העולם, כנ"ל:

ועל-כן כשאחד מיישראל וזכה לראות בעצמו איזה התגלות הבכור, הנה פשוט לו איזה כבוד, או הוא צריך לדע מאיזה מאמר נתתה זה הבכור, אשר בשביל זה הבכור היה אותו המאמר, שעל-ידו נברא חלק מהבריאה כנ"ל. ובודאי לאו כל אדם וזכה לזה, להרגיש בעצמו התגלות בכור השם ותבדור, אבל אלו שהם בהיכלא דמלכא, פשוט להם איזה כבוד,

והי עולם שלם. ועליהם מחזיק האדם שיהיה נשאר ממנו שארית בארץ, בן או תלמיד, כדי שגם כשהיה למעלה אחר ההתמלקות, יהיה למטה גס'הם בזה העולם, ויהיו מה שנשאר ממנו למטה בן או תלמיד הנמשכים ממנו. ועקר הוא המוח, שיהיה נשאר למטה ממנו, ועליהם צריך להניח בן או תלמיד, כמו שדרשו רבותינו וזכונם לברכה (כ"ב ט"ו) על פסוק: אשר אין חליפות למו - חר אמר בן, וחר אמר תלמיד, כי התלמיד הוא מוח הרב, וכן הבן נמשך גס'הם ממוח האב. ורבי יוחנן סבר תלמיד, כי לא היה לו בנים. כי אצל התלמיד המוח ממש משמש ממשמיות, אבל אצל הבן המוח ממש בהמטה ורעות, אבל גם זה צריכים:

והכלל, שצריך שישאר ממנו בנים ותלמידים, והתלמידים יאירו יותר לתלמידים אחרים, וכן להלן יותר, שגם התלמידים יאירו ויורבו ויעשו תלמידים אחרים, ותלמיד תלמידיו יעשו יותר ויורבו ויעשו תלמידים אחרים, כדי שיהיה נשאר מהו גם למטה לעולם ועד. וכן הבנים צריכים גס'הם שישאר ויורם להוריהם, בנים ובני בנים וכו'. כי זהו עקר השלמות של הצדיק, שיהיה למעלה ולמטה, בבחינת: כי כל בשמים ויבארין - דאחר בשמיא וארעא: (עין ג' לה פאמרי "ענין מנחם - כי מרמזים ונתנם" (בסיון ו'), עין שם, כי שם מבאר הענין היטב)

סט

מה שנתנים לתן ברכה להאיש המביא המשקה לאורחים או על החתונה וכו' נצא, (הנה פשוטאין זן או דבש לאורחים או על חסד, או טהנין לתן מן המשקה להשלים הנושא את המשקה, לעשות ברכה) הוא עליה מה שכתוב בזה (פסוק דף רכ"א), שיש כמה דברים שהם נושאים, וחשוב שם כמה דברים שהם נושאים, דהנה שנושאים אותם, ובאמת אלו הדברים הם נושאים, כגון המרדבה, שהיא נשאת ונושאת, וכן הארון, שהיו נושאים אותו והוא נושא את נושאי וכו'. וזה בחינת ברכה שנותנין כנ"ל, כי ברכה - ראשיתבות: כי רוח היתה באופנים (ויסא א), בחינת נשאת ונושאת. כי האופנים נושאים תחית, ותחית נושאים אותם, כי רוח היתה באופנים, וכן הוא כל המרדבה, שהאופנים נושאים את תחית, ותחית את המרדבה, ובאמת המרדבה נושאת הכל. ועליהם זה שנושא את המשקה נותנין לו ברכה, שהוא בחינת: כי רוח היתה באופנים, בחינת נושא ונושא, כי הוא נושא את המשקה, ונתה המשקה מנשא אותו. (או שנעשה מה שכתוב, כי המשקה הוא ככזה וגם מתקמת קצת - ולא באר הדבר הזה כלל):

ע

כל מי שגדול יותר, צריך לבקש מבקשו ברחוק מקום יותר. כמו שאנו רואין, שהצומח חיותו ומבקשו סמוך לו מיד, כי הוא צומח מן הארץ בסמוך לו ממש, ובהמה מבקשה סמוך לה גס'הם על הארץ, אך הוא ברחוק יותר קצת מן הצומח, כי בהמה גדולה במעלה מן הצומח. אבל בראש צריך לבקש מבקשו ברחוק יותר ויותר מן ההמה. ועליהם משה רבנו, עליו

לב:

לקוטי

עא

מוהר"ן תנינא

וצדקה בעקב אחת עשית, ועקר ההולדה – עלידי צדקה כנ"ל, (שהיא הכלי לקבל השפעת נעם העליון כנ"ל, ויוסף הוא בחינת נעם, כמו שמבאר לקמן):

ועלידי ההולדה, והינו שגורלן ונתרבוני בגי' אדם, עלידיה נתגלה כבודו ותכרם ביותר כנ"ל. וזה בחינת (שם כב):

כל ידע יעקב כבודו; כי עלידי ההולדה, שנעשה עלידי בחינת יעקב, שהוא בחינת צדקה כנ"ל, עלידיה: כבודו, כי עלידיה ותכרם כבודו ותכרם כנ"ל:

ואי כששופע נעם העליון עלידי הכלי הנעשה עלידי צדקה בשביל ההולדה כנ"ל, וגם בחינת הנעם העליון שהוא המוחין, מקבל ונשפע עוד מלמעלה יותר, כידוע, איזו אלו המוחין של חוץ לארץ, שהם בחינת חובלים, הם נופלים גם כן כאלו המוחין של ארץ ישראל, שהם בחינת נעם, כדי להתחמק עלידי זה, כי אז הוא זמן תקונם של אלו המוחין של חוץ לארץ. כי עקר פגם וקלקול המוחין של חוץ לארץ הוא עלידי פגם הכבוד, שעלידיה אינם יכולים לינוק ממוחין של ארץ ישראל, ואיזו הם בחינת מוחין של חוץ לארץ ממש, וזה קלקולם כנ"ל. וזה בחינת (שם יד): כו לדר ויחל לו. כו לדר, הינו פיונות, הפך הכבוד, עלידיה: יחל לו, הינו מוחין של חוץ לארץ שהם בחינת חובלים, כי עלידי פגם הכבוד נשארו המוחין בבחינת חובלים, שהם מוחין של חוץ לארץ כנ"ל. נמצא שעקר קלקול המוחין של חוץ לארץ הוא עלידי פגם הכבוד, ועל כן געת ששופע נעם העליון עלידי הכלי של צדקה בשביל הולדה, שעלידיה נעשה התגלות הכבוד כנ"ל, אז הוא זמן תקונם של המוחין של חוץ לארץ, כי מאחר שנתעורר בחינת התגלות הכבוד, עלידי זה הם יכולים להתחמק, כי עקר הקלקול שלהם היה עלידי פגם הכבוד כנ"ל. ועל כן געת ששופע נעם העליון בשביל הולדה כנ"ל, אז באים המוחין של חוץ לארץ שהם בחינת חובלים, ונופלים במוחין של ארץ ישראל שהם בחינת נעם, כדי להתחמק עלידיה כנ"ל. וזה (תהלים טו): חבלים נפלו לי בנעימים – חבלים, הינו המוחין של חוץ לארץ שהם בחינת חובלים, הם נופלים בנעימים, הינו במוחין של ארץ ישראל שהם בחינת נעם כנ"ל, כדי להתחמק עלידיה כנ"ל. וזהו: אף נחלת שפרה עלי. נחלת – זה בחינת יעקב, בחינת (דברים טז): יעקב חבל נחלתו, בחינת צדקה. שפרה – זה בחינת יוסף, בחינת (בראשית טז): ויהי יוסף יפה תאר וכו', ויפה תאר זה בחינת יפה תאר, המאמר בדרור, ודרשו רבותינו וזרנום לברכה (ספרות כג): איש תאמר שמראה פנים בהלכה, הינו בחינת מוחין, בחינת נעם, שמנעימים בהלכה כנ"ל. ועלידי שתי בחינות אלו, יעקב ויוסף, שהם בחינת נחלת שפרה, עלידיה נעשה ההולדה, שאז החובלים נופלים בנעימים כנ"ל. וזה: יעקב חבל נחלתו. חבל זה בחינת חובלים הנ"ל, שנתקנים עלידי בחינת יעקב, בחינת צדקה, שעלידה ההולדה, שעלידיה נתקנים החובלים, שהם המוחין של חוץ לארץ כנ"ל. וזה בחינת חבל לדה, בחינת חובלים הנ"ל, שנתקנים עלידי הולדה כנ"ל. גם זהו בחינת שפרה הנ"ל, בחינת שפיר ושלום, בחינת הולדה וכו':

איזו איז לוחין לעצמן כלל מן הכבוד, רק הם מעלין כל הכבוד להשם ותכרם, כדי שיתגלה ותעלה כבודו ותכרם, כדי שיהיה עלידיה תקון העולם כנ"ל. והם מבינים בהכבוד מאיזה מאמר נתנה זה הכבוד, אשר בשביל זה הכבוד היה אותו המאמר שעלידי חלק מהבריאה כנ"ל. וזה בחינת (תהלים טז): ובהיכלו כלו אומר כבוד, הינו שאצל אלו שהם בחינת דמלכא, הכבוד הוא כלו אומר, הינו כלו מאמר, כי הכבוד שיש להם הוא כלו רק בשביל המאמר, שנתנה בשביל זה הכבוד, אשר עלידי נברא חלק מהבריאה כנ"ל:

וזה בחינת: ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך (דניאל א), כח זה בחינת כ"ח אתון דמנשה בראשית (דניאל ח), בחינת עשרה מאמרות שהם נברא העולם. הינו שאילו שהם בחינת דמלכא, הם מעלין ומאיינן כ"ח אתון הנ"ל עלידי הכבוד כנ"ל, וזהו: ואשר כח בהם לעמוד וכו' – לפי שטובו של מקרא, הינו כח ממש, כי בודאי צריך שיהיה להם כח ובהנה לעמוד בזה, שיזכו להיות בהיכל דמלכא, אשר שם הכבוד הוא כלו אומר, בחינת כ"ח אתון דמנשה בראשית כנ"ל: ועקר הכבוד של השם ותכרם נתגלה רק עלידי האדם, כי האדם הוא תכלית כל הנבראים, כי עקר הבריאה היתה בשביל האדם. כי עקר התגלות כבודו ותכרם הוא עלידי האדם. ועל כן עלידי ההולדה, כשגורלן ונתרבוני בגי' אדם, עלידיה נתגלה כבודו ביותר, כי עקר התגלות הכבוד – עלידי בגי' אדם, כנ"ל:

ידע, כי מוחין של ארץ ישראל הם בחינת נעם, ומוחין של חוץ לארץ הם בחינת חובלים, כמו שכתוב (דברים יא): לאחד קראתי נעם ולאחד קראתי חבלים. ואמר רבותינו וזרנום לברכה (ספרות כג): נעם – אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל, שמנעימים זה לזה בהלכה, חבלים – אלו תלמידי חכמים שבחוץ לארץ, שחובלים זה לזה בהלכה. ועקר ההולדה הוא עלידי בחינת נעם העליון, כי מנעם העליון נתעוררין שלחובין דרחמימותא, אשר עלידם בא ההולדה, בבחינת (שמואל א): נעמתי לי מאד, ונלאתה אהבתי לי מאהבת נשים; שעלידי נעם העליון מתעורר אהבה, בחינת שלחובין דרחמימותא, שעלידם ההולדה:

ונעם העליון שופע ממידה, אבל צריכין כלי לקבל עלידי שפע נעם העליון, ודע, שעלידי צדקה נעשה הכלי לקבל עלידה מנעם העליון שלחובין דרחמימותא, כי צדקה היא נדיבות לב, כמו שכתוב (שמות כג): מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי; ונדיבות לב, הינו שנתת ונתת לב, ועלידיה נפתחין שכלין דלכא, ונעשין כלי לקבל שלחובין דרחמימותא, שנמשכין מנעם העליון כנ"ל. ויש צדקה של ארץ ישראל, ויש צדקה של חוץ לארץ, ועקר הוא הצדקה של ארץ ישראל, שעלידה נעשה כלי לקבל מנעם העליון, שעלידיה ההולדה כנ"ל. וזה בחינת (דברים י): ודעו לכם לצדקה, כי עקר ההולדה – עלידי צדקה כנ"ל. וזה בחינת (בראשית טז): אלה תולדות יעקב יוסף, הינו שעקר ההולדה – עלידי יעקב ויוסף, כי יעקב הוא בחינת צדקה, כמו שכתוב (תהלים טז): משפט

לקוטי

חיים נצחיים עב

מוהר"ן תנינא

לג

הינו בלי גבול, כי ענג שבת שהוא מעין עולם הבא, הוא בחינת בלתי גבול. ועל-כן עקר חיים נצחיים של לעתיד לבוא, בחינת תענוג עולם הבא, יהיה רק להשפלות של כל אחד. כי שפלות ועניות הוא בחינת בלתי גבול, כי הוא בחינת אין ממש, ואין לו שום גבול, מחמת שהוא בחבלי התעניות, ועקר חיים נצחיים של עולם הבא הוא רק בבחינת בלתי גבול כנ"ל. ועל-כן שבת שהוא מעין עולם הבא, נאמר בו: טועמיה חיים זכו, כי מי שטועם טעם ענג שבת, זוכה לחיים, בחינת חיים נצחיים, כנ"ל:

ידע, שכל אחד ואחד לפי התנוצצות המוחין שלו בן וזכה לקבל גדלה, בבחינת (שח"ש ח): מלך אסור ברתמים – ברה"ט מוחין (סוף התקומם ח"ו ר דף ה), הינו שבחינת המלכות, דהינו גדלה, הוא אסור וקשור ברה"ט מוחין, שלפי התנוצצות המוחין בן מקבל גדלה. והמוחין והדעת הם בחינת בנן בית-המקדש, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות טז): כל מי שיש בו דעה, כאלו נבנה בית-המקדש בגימיו, כי דעה נתן בין שתי אותיות, ובית-המקדש נתן בין שתי אותיות זכו; ועל-כן כל אחד כפי מוחו ודעתו וזכו שהוא מקנים עצמו בתוך הדעת, כל מה שהוא עוסק יותר להגדיל מוחו ודעתו, בן הוא עוסק בגבן בית-המקדש, כי עקר בחינת בנן בית-המקדש הוא הדעת כנ"ל. ויש מי שיש לו מוח מהיר וחרף, והוא עוסק תמיד להגדיל מוחו ודעתו, שזהו בחינת עוסק בגבן בית-המקדש, וכפי הגדלת דעתו ומוחו בן זוכה לקבל גדלה. וזה בחינת (סוף ח"ב): חיות איש מהיר במלאכתו, לפני מלכים ותרצב. איש מהיר במלאכתו, זה בחינת מי שיש לו מוח מהיר וחרף כנ"ל, שהוא בחינת מהיר במלאכתו, הינו במלאכת בנן בית-המקדש, כי מלאכת בנן בית-המקדש הוא כפי מוחו כנ"ל, ועל-ידיו: לפני מלכים ותרצב, הינו שאזכה לגדלה, בחינת מלכות, כי הגדלה היא כפי התנוצצות המוח, בבחינת: מלך אסור ברתמים, כנ"ל:

ויש מוח כללי ויש מוחין פרטים, וכל המוחין הפרטים הם מקבלין מוח הכולל, שהוא חכם הדור. והוא מעלת הזוכה לראות את עצמו עם הצדיק האמת, שהוא חכם הדור, בחינת חכם הכולל כנ"ל. כי על-ידיו שזה החכם הכולל רואה אותו ומסתכל בו, על-ידיו מתנוצץ מוחו, ועל-ידיו שמתנוצץ מוחו, על-ידיו מקבל גדלה, כי עקר הגדלה היא על-ידיו התנוצצות המוח כנ"ל. כי עינים עלישם החכמה נאמר, כמו שכתוב (באש"ח ט): ותפקחנה עיני שניהם, ופרש"י: על-שם החכמה נאמר. ועל-כן על-ידיו שזה החכם, שהוא מוח הכולל, מסתכל בו, על-ידיו מאיר בו חכמה ומוחין, ומתנוצץ מוחו, ועל-ידיו מקבל גדלה כנ"ל. כי כל אחד ואחד יש לו איזה מוח ודעת לפי מדרגתו. אבל המוח והדעת של כל אחד ואחד הוא מוח בנן מתנוצץ, ועל-ידיו שמתסתכל בו החכם הדור, שהוא מוח הכולל, על-ידיו מתנוצץ מוחו של כל אחד ואחד כפי מדרגת מוחו, ועל-ידיו התנוצצות המוח מקבל כל אחד גדלה כפי מדרגת מוחו, כי עקר הגדלה היא על-ידיו התנוצצות המוח כנ"ל:

ומחמת שהמוחין של חוץ לארץ, שהם בחינת חובלים, שחובלים זה לזה בהלכה, כי אינם יכולים להשוות דעתן יחד כנ"ל, הם גופלים במוחין של ארץ-ישראל שהם בחינת נעם, כדי להתמקן כנ"ל. על-כן לפעמים בשפלותם תרבה, הם ושלום, או אינם יכולין להתמקן, אדרבא, גורמים פגם גם להמוחין של ארץ-ישראל, ואין גם המוחין של ארץ-ישראל אינם יכולים להשוות עצמן, כי נפגמו, הם ושלום, על-ידיו המוחין הפגומים של חוץ לארץ, שנפלו לתוכם כנ"ל. והיו בחינת המחלוקת שיש בארץ-ישראל גם-כן:

ובכלל הדברים – כי כל הנבראים וכל התולדות, כלם הם רק בשביל התנלות כבודו ותרבו, ועקר התולדה – על-ידיו הצדקה, שעל-ידיו נעשה כל לקבל מנעם העליון, שעל-ידיו נעשה התולדה, ועל-ידיו נתגלה ונתגלה כבודו ותרבו כנ"ל. וזה אותיות **תרומה** הם סופי-תבות: לחיות בנעם ה' ולבקר בחיכו' (תהלים טז), כי תרומה, הינו דרכה שהיא נדיבות לב, בחינת: מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, על-ידיו נעשה כל לקבל מנעם ה', שעל-ידיו נמשך התנלות כבודו ותרבו, שהוא בחינת: ובחיכו' כלו אמר כבוד. וזה: לחיות בנעם ה' ולבקר בחיכו' – סופי-תבות: "**תרומה**" כנ"ל. וזה בחינת השרה, בחינת (שמואל ב טז): נעים ומרות ישראלי: (ואל נלה וחר):

אשרי הזוכה לתרגיש נעימות התורה. כי יש נעימות בתורה, וזהו העקר, לזכות לתרגיש הנעימות שיש בהתורה: (ורביה דרבי נעם וכל יתימיה שלום משלי ג) נראה לי:

עב

ידע, שלראות את עצמו עם הצדיק האמת הוא גם-כן דבר גדול מאד. בראי כשזוכין לשמע מפי תורה, הוא מעלה ותר, אבל גם כשאין שומעין תורה, הראיה לבד, שזוכין לראות את עצמו עם הצדיק, הוא גם-כן טוב מאד. כי על-ידיו שרואין את עצמו עם הצדיק, על-ידיו מקבלין גדלה. ועקר הגדלה היא שפלות, כמו שמצינו אצל השם ותרבו: כל מקום שאמת מוצא גדלתו של הקדוש-ברוך-הוא, שם אמת מוצא ענותנותו (בבלי טז), כי עקר הגדלה היא שפלות. ועקר התתיה לעתיד, שעמדו בתתיה ויחיו חיים נצחיים, עקר מה שיתיה נתיח וקום בתתיה הוא השפלות של כל אחד, כי השפלות של כל אחד ואחד יהיה נתיח לעתיד, וקום בתתיה, בבחינת (ישעיה טז): הקיצו ורגעו שכיני עפר, ודרשו רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין טז) מי שנעשה שכן לעפר בחייו, כי עקר התקומה בתתיה יהיה רק להשפלות, שהשפלות של כל אחד ואחד יהיה נתיח וקום בתתיה לעתיד. כי תענוג עולם הבא אי אפשר לנו להשיג עכשו, וזה מחמת שאנו עבשו בגבול, וכל דבר שיש לו גבול אי אפשר לו להשיג תענוג עולם הבא הריחני, ועל-כן גם ענג שבת, שהוא מעין עולם הבא, אקרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת קדף): כל המענג את השבת, נותנין לו תהלה בלי מצרים;

ליקוטי עא חבלים נפלו לי בנעימים מוהר"ן תנינא דף לב.

עא

חבלים נפלו לי בנעימים

לב.

אך דע, כי אלו המוחין של חוץ לארץ, שנעשו על ידי פגם הכבוד, כנ"ל, הם מכשלים לעצמן תיקון; והתיקון של אלו המוחין של חוץ לארץ – הוא בעת ששופע נועם העליון, שעל ידי זה נעשה התגלות הכבוד, אז הוא זמן תיקונם של אלו המוחין של חוץ לארץ.

כי כבוד, הוא תיקון העולם, כי כל העולם נברא בשביל הכבוד, כמו שכתוב: (ישעיה כב) "לכבודי בראתיו וכיו" (ויבא נח) היינו, בשביל כבוד השם ותפוד, כי יש כבוד פרטי לכל מאמר ומאמר של העשרה מאמרות שבהם נברא העולם, אשר בשביל אותו הכבוד – היה זה המאמר שעל ידו נברא חלק פלוני מהבריאה, נמצא, שכל מאמר ומאמר יש לו כבוד מיוחד, שבשביל זה הכבוד היה אותו המאמר; כי זה המאמר, שבו נברא חלק פלוני מהבריאה – היה בשביל כבוד זה, כדי שיש כבוד זה להשם ותפוד; וכן מאמר אחר, שבו נברא חלק אחר מהבריאה – היה בשביל כבוד אחר, שיש כבוד זה להשם ותפוד; וכן כל המאמרות – כולם היו רק בשביל כבוד השם ותפוד, אשר בשביל זה נברא העולם, כנ"ל.

לב.

ועל כן, כשאחד מישראל וזכה לראות בעצמו איזה התגלות הכבוד, היינו, כשיש לו איזה כבוד – אזי הוא צריך לידע מאיזה מאמר נתהוה זה הכבוד, אשר בשביל זה הכבוד היה אותו המאמר שעל ידו נברא חלק מהבריאה, כנ"ל.

דע, כי יש מוחין של ארץ ישראל, ויש מוחין של חוץ לארץ; וגם המוחין של חוץ לארץ – הם מקבלים ויונקים גם כן מהמוחין של ארץ ישראל.

כי עיקר המוח והחכמה היא בארץ ישראל, כמו שאמרו רבותינו ז"ל במדרש: (בראשית רבה פרשה טו) 'אין חכמה בחכמת ארץ ישראל וכו'', וכל אחד מישראל – יש לו חלק בארץ ישראל, וכל אחד, כפי חלקו שיש לו בארץ ישראל – כן הוא מקבל ויונק מהמוחין של ארץ ישראל; נמצא, שכל המוחין הם בחינת מוחין של ארץ ישראל, כי כולם מקבלים משם, כי שם, בארץ ישראל, עיקר המוח והחכמה, כנ"ל.

אבל אף על פי כן, יש מוחין של חוץ לארץ, וזה נעשה על ידי פגם הכבוד חס ושלום; שמי שפגם חס ושלום בכבוד השם ותפוד – אזי, על ידי פגם הכבוד של השם ותפוד, אין יכולין לקבל וליונק מהמוחין של ארץ ישראל; וכפי הפגם שפגם בכבוד השם ותפוד – כמו כן אינו יכול לקבל וליונק מהמוחין של ארץ ישראל, ואין נשארים המוחין בבחינת מוחין של חוץ לארץ ממש. וכשהמוחין הם בחינת מוחין של חוץ לארץ – אזי אין יכולין להשוות דעתן יחד, וזהו בחינת המחלוקת שיש בעולם; כי מוחין של חוץ לארץ – אין יכולין להשוות עצמן יחד.

אבל, היה ראוי שלא יהיה מחלוקת כי אם בחוץ לארץ, ובאמת, אנו רואים שגם בארץ ישראל יש מחלוקת?

דף לב: ל'קוטי עא חבלים נפלו לי בנעימים מוהר"ן תנינא

וְבוֹדַי לֹא כָּל אֶדָם זָכָה לָזֶה,
לְהַרְגִישׁ בְּעֶצְמוֹ הַתְּגִלוֹת כְּבוֹד הַשֵּׁם וַתְּבָרֵךְ;
אֲבָל אֵלֹה שְׁהֵם בְּהִיכְלָא דְּמַלְכָּא,
כְּשִׁישׁ לָהֶם אֵיזָה כְּבוֹד –
אִזֵּי אִין לֹקְחִין לְעֶצְמָן כָּלֵל מִן הַכְּבוֹד,
רַק הֵם מַעְלִין כָּל הַכְּבוֹד לַהֲשֵׁם וַתְּבָרֵךְ,
כְּדִי שִׁיתְגַּדֵּל וְיִתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ וַתְּבָרֵךְ,
כְּדִי שִׁיְהִיָּה עַל יְדֵי זֶה תִּיקוֹן הָעוֹלָם, כִּנ"ל;
וְהֵם, מִכִּינִים בְּהַכְּבוֹד, מֵאִיזָה מֵאֶמֶר נִתְּהָה זֶה הַכְּבוֹד,
אֲשֶׁר בְּשִׁבְלֵי זֶה הַכְּבוֹד הָיָה אוֹתוֹ הַמֵּאֶמֶר
שֶׁעַל יְדֵי נִבְרָא חֶלֶק מִהַבְּרִיאָה, כִּנ"ל.

○

וְדַע, כִּי מוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל –
הֵם בְּחִינַת "נֹעֵם",
וּמוֹחִין שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ –
הֵם בְּחִינַת "זוֹבְלִים";
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: (דְּבִירָה א') "לֵאמֹד קָרָאתִי נֹעֵם,
וּלְאֹמֶד קָרָאתִי זוֹבְלִים",
וְאֶמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ו'ל': (טַעֲמִידִין ב')
"נֹעֵם" –

אֵלֹה תִּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
שֶׁמִּנְעִימִים זֶה לָזֶה בְּהִלְכָּה;
"זוֹבְלִים" –

אֵלֹה תִּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁבְּחוּץ לְאֶרֶץ,
שֶׁחוֹבְלִים זֶה לָזֶה בְּהִלְכָּה'.

וְעִיקַר הַהוֹלָדָה –
הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת נֹעֵם הָעֲלִיּוֹן,
כִּי מִנֹּעֵם הָעֲלִיּוֹן נִתְעוֹרְרִין שְׁלֹהוּבִין דְּרַחֲמוּתָא,
אֲשֶׁר עַל יָדָם בָּא הַהוֹלָדָה,
בְּבְחִינַת (שְׁמוּאֵל ב' א') "נִעְמֹת לִי מֵאֹד",
נִפְלְאֻתָּהּ אֲהַבְתָּה לִּי מֵאֲהַבַת זָשִׁים";
שֶׁעַל יְדֵי נֹעֵם הָעֲלִיּוֹן מִתְעוֹרֵר הָאֲהַבָּה,
בְּחִינַת שְׁלֹהוּבִין דְּרַחֲמוּתָא,
שֶׁעַל יָדָם הַהוֹלָדָה.

○

וְבוֹדַי לֹא כָּל אֶדָם זָכָה לָזֶה,
לְהַרְגִישׁ בְּעֶצְמוֹ הַתְּגִלוֹת כְּבוֹד הַשֵּׁם וַתְּבָרֵךְ;
אֲבָל אֵלֹה שְׁהֵם בְּהִיכְלָא דְּמַלְכָּא,
כְּשִׁישׁ לָהֶם אֵיזָה כְּבוֹד –
אִזֵּי אִין לֹקְחִין לְעֶצְמָן כָּלֵל מִן הַכְּבוֹד,
רַק הֵם מַעְלִין כָּל הַכְּבוֹד לַהֲשֵׁם וַתְּבָרֵךְ,
כְּדִי שִׁיתְגַּדֵּל וְיִתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ וַתְּבָרֵךְ,
כְּדִי שִׁיְהִיָּה עַל יְדֵי זֶה תִּיקוֹן הָעוֹלָם, כִּנ"ל;
וְהֵם, מִכִּינִים בְּהַכְּבוֹד, מֵאִיזָה מֵאֶמֶר נִתְּהָה זֶה הַכְּבוֹד,
אֲשֶׁר בְּשִׁבְלֵי זֶה הַכְּבוֹד הָיָה אוֹתוֹ הַמֵּאֶמֶר
שֶׁעַל יְדֵי נִבְרָא חֶלֶק מִהַבְּרִיאָה, כִּנ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת (הַחֲלִים טז) "וְבִהִיכְלֹ כּוֹלֹ אוֹמֵר כְּבוֹד",
הֵינּוּ, שְׂאֵצֵל אֵלֹה שְׁהֵם בְּהִיכְלָא דְּמַלְכָּא –
ה'כְּבוֹד' הוּא "כוֹלֹ אוֹמֵר",
הֵינּוּ כּוֹלֹ מֵאֶמֶר;
כִּי הַכְּבוֹד שִׁישׁ לָהֶם –
הוּא כּוֹלֹ רַק בְּשִׁבְלֵי הַמֵּאֶמֶר שֶׁנִּתְּהָה זֶה הַכְּבוֹד,
אֲשֶׁר עַל יְדֵי נִבְרָא חֶלֶק מִהַבְּרִיאָה, כִּנ"ל.

○

וְזֶה בְּחִינַת "וְאֲשֶׁר כּוֹז בָּהֶם לְעִמּוּד בְּהִיכְל הַמֶּלֶךְ",
(דִּבְרֵאֵל א)
"כוֹז", זֶה בְּחִינַת "כ"ח אֲתוֹן דְּמַעֲשֵׂה בְּרִאשִׁית", (ת"ז חֲקִין ט)
בְּחִינַת עֲשָׂרָה מֵאֲמֻרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם;
הֵינּוּ, שְׂאֵלֹ שְׁהֵם בְּהִיכְלָא דְּמַלְכָּא –
הֵם מְגִלִין וּמֵאִירִין "כ"ח אֲתוֹן" חֲנַ"ל עַל יְדֵי הַכְּבוֹד, כִּנ"ל;
וְהֵיוּ: "וְאֲשֶׁר כּוֹז בָּהֶם לְעִמּוּד וְכוּ",
לִפִּי פִּשְׁטוֹ שֶׁל מִקְרָא, הֵינּוּ כַח מְקוֹשׁ,
כִּי בּוֹדַי צָרִיד שִׁיְהִיָּה לָהֶם כַח וְנִבְוֶרָה לְעִמּוּד בָּוֶה,
שִׁיְכּוּ לְהִיּוֹת בְּהִיכְלָא דְּמַלְכָּא,
אֲשֶׁר שֵׁם הַכְּבוֹד הוּא "כוֹלֹ אוֹמֵר",
בְּחִינַת "כ"ח אֲתוֹן דְּמַעֲשֵׂה בְּרִאשִׁית", כִּנ"ל.

○

ליקוטי מוהר"ן מהדורת 'פסוק לי פסוקד' ♦ חבלים נפלו לי בנעימים

ליקוטי עא חבלים נפלו לי בנעימים מוהר"ן תנינא דף לב:

וְנוּעַם הָעֲלִיּוֹן שׁוֹפֵעַ חֲמִיד,
אֵבֶל צְרִיכִין כָּלִי לִקְבֹּל עַל יְדֵי שְׁפַע נֹעֵם הָעֲלִיּוֹן;
וְדַע, שֶׁעַל יְדֵי צְדָקָה נַעֲשֶׂה הַכָּלִי לִקְבֹּל עַל יְדֵה
מִנוּעֵם הָעֲלִיּוֹן שְׁלֵהוּבִין דְּרַחֲמֵימִיתָא;
כִּי צְדָקָה הִיא נְדִיבוּת לֵב,
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: (שְׁמוֹת כ"ד) "מֵאֵת כָּל (אִישׁ) אֲשֶׁר יִדְבְּקֵנוּ לָבוֹ
תִּקְוֹנוּ אֶת תְּרוּבוֹתַי",
וְנְדִיבוּת לֵב,
הֵינּוּ שְׁנַפְתָּח וְנִתְנַדֵּב הַלֵּב,
וְעַל יְדֵי זֶה נִפְתָּחִין שְׂבִילֵין דְּלִבָּא,
וְנַעֲשִׂין כָּלִי לִקְבֹּל שְׁלֵהוּבִין דְּרַחֲמֵימִיתָא
שְׁנַמְשָׁכִין מִנוּעֵם הָעֲלִיּוֹן, כִּנ"ל.

וְאִזֵּי, כִּשְׁשׁוֹפֵעַ נֹעֵם הָעֲלִיּוֹן, עַל יְדֵי הַכָּלִי הַנַּעֲשֶׂה עַל
יְדֵי צְדָקָה, בְּשִׁבְלֵי הַהוֹלָדָה, כִּנ"ל,
וְגַם בְּחִינַת הַנֹּעֵם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא הַמוֹחִין,
מִקְבֹּל וְנִשְׁפָּע עוֹד מִלְמַעְלָה יוֹתֵר, כִּידְעָה –
אִזֵּי, אֵלּוּ הַמוֹחִין שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ,
שֶׁהֵם בְּחִינַת "זוֹבְכִים",
הֵם נֹפְלִים גַּם בֵּן בְּאֵלּוּ הַמוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
שֶׁהֵם בְּחִינַת "זֹעֵם",
כִּדִּי לְהַתְּתֵקֵן עַל יְדֵי זֶה,
כִּי אִזֵּי הוּא זְמַן תִּיקוּנָם שֶׁל אֵלּוּ הַמוֹחִין שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ;
כִּי עֵיקֶר פָּנִים וְקִלְקוּל הַמוֹחִין שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ –
הוּא עַל יְדֵי פָנִים הַכְּבוֹד,
שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵינֶם יְכוּלִים לִינֵק מִמוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
וְאִזֵּי הֵם בְּחִינַת מוֹחִין שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ מִמַּשׁ,
וְחוּץ קִילְקוּלָם, כִּנ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת (מַשְׁלֵי י"ג) "בֹּא לְדָבָר יִזְוָכֵל לוֹ",
"בֹּא לְדָבָר", הֵינּוּ בְּזִיוּנוֹת, הִיפָּךְ הַכְּבוֹד –
עַל יְדֵי זֶה: "יִזְוָכֵל לוֹ",
הֵינּוּ מוֹחִין שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ, שֶׁהֵם בְּחִינַת "זוֹבְכִים";
כִּי עַל יְדֵי פָנִים הַכְּבוֹד –
נִשְׁאָרִין הַמוֹחִין בְּבְּחִינַת "זוֹבְכִים",
שֶׁהֵם מוֹחִין שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ כִּנ"ל.

נִמְצָא, שֶׁעֵיקֶר קִילְקוּל הַמוֹחִין שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ –
הוּא עַל יְדֵי פָנִים הַכְּבוֹד.

וְעַל כֵּן, בַּעַת שֶׁשׁוֹפֵעַ נֹעֵם הָעֲלִיּוֹן עַל יְדֵי הַכָּלִי שֶׁל
צְדָקָה, בְּשִׁבְלֵי הוֹלָדָה,
שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַתְּנַלּוֹת הַכְּבוֹד, כִּנ"ל –
אִזֵּי הוּא זְמַן תִּיקוּנָם שֶׁל הַמוֹחִין שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ;

וְיִשׁ צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
וְיִשׁ צְדָקָה שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ;
וְעֵיקֶר הוּא הַצְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
שֶׁעַל יְדֵה נַעֲשֶׂה כָּלִי לִקְבֹּל מִנוּעֵם הָעֲלִיּוֹן,
שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַהוֹלָדָה, כִּנ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת (דְּוָשֶׁה י') "וְרָעוּ לָכֶם לְצְדָקָה",
כִּי עֵיקֶר הַהוֹלָדָה עַל יְדֵי צְדָקָה, כִּנ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת (בְּרַשְׁתָּה ל') "אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף",
הֵינּוּ, שֶׁעֵיקֶר הַהוֹלָדָה –
עַל יְדֵי "יַעֲקֹב" וְ"יוֹסֵף";
כִּי "יַעֲקֹב" הוּא בְּחִינַת צְדָקָה,
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: (דְּוָלֵם י"ג) "מִיִּשְׁפָּט וְצְדָקָה בְּיַעֲקֹב
אֵתָהּ עֲשִׂיתָ",
וְעֵיקֶר הַהוֹלָדָה עַל יְדֵי צְדָקָה, כִּנ"ל,
(שֶׁהוּא הַכָּלִי לִקְבֹּל הַשְּׁפָעַת נֹעֵם הָעֲלִיּוֹן, כִּנ"ל,
וְ"יוֹסֵף" הוּא בְּחִינַת נֹעֵם,
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: (לֵקְוֵן).

וְעַל יְדֵי הַהוֹלָדָה,
דְּהֵינּוּ, שְׁנוּלְדִין וְנִתְרַבִּין בְּנֵי אָדָם –
עַל יְדֵי זֶה נִתְנַלָּה כְּבוֹדוֹ וְיִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר, כִּנ"ל;

דף לג. ליקוטי עא חבלים נפלו לי בנעימים מוהר"ן תנינא

וזה: "יעקב וזבל נזולתו".
 "זבל" זה בחינת "זוובלים" הנ"ל,
 שנתתקנים על ידי בחינת "יעקב",
 בחינת צדקה, שעל ידה ההולדה,
 שעל ידי זה נתתקנים ה"זוובלים",
 שהם המוחין של חוץ לארץ, כנ"ל.
 וזה בחינת חבלי לידה,
 בחינת "זוובלים" ה"נ"ל שנתתקנים על ידי הלידה כנ"ל.

גם, וזה בחינת "שפירה" הנ"ל,
 בחינת שפיר ושלוא,
 בחינת הולדה וכנ"ל.

ומחמת שהמוחין של חוץ לארץ,
 שהם בחינת "זוובלים",
 'שחובלים' זה לזה בהלכה,
 כי אינם יכולים להשוות דעתן יחד, כנ"ל,
 הם נופלים במוחין של ארץ ישראל,
 שהם בחינת "זעם",
 כדי להתתקן, כנ"ל -
 על כן, לפעמים, בשפונים חס ושלום,
 אזי אינם יכולין להתתקן,
 אדרבא, גורמים פגם גם להמוחין של ארץ ישראל,
 ואז, גם המוחין של ארץ ישראל אינם יכולים להשוות עצמן,
 כי נפגמו ח"ו על ידי המוחין הפגומים של חוץ לארץ,
 שנפלו לתוכם, כנ"ל.
 וזהו בחינת המחלוקת שיש בארץ ישראל גם כן.

וכלל הדברים:

כי כל הנבראים, וכל ההולדות -
 בולם הם רק בשביל התגלות כבודו ותבדוד;
 ועיקר ההולדה -
 על ידי הצדקה,

כי מאחר שנתעורר בחינת התגלות הכבוד -
 על ידי זה הם יכולין להתתקן,
 כי עיקר הקלקול שלהם,
 היה על ידי פגם הכבוד, כנ"ל,
 ועל כן, בעת ששופע נועם העליון בשביל הולדה, כנ"ל -
 אז באים המוחין של חוץ לארץ,
 שהם בחינת "זוובלים",
 ונופלים במוחין של ארץ ישראל,
 שהם בחינת "זעם",
 כדי להתתקן על ידי זה, כנ"ל.

לג.

וזה: (תהלים טו) "זוובלים נפלו לי בנעימים".
 "זוובלים" -

היינו המוחין של חוץ לארץ,
 שהם בחינת "זוובלים";
 הם נופלים בנעימים,
 היינו, במוחין של ארץ ישראל,
 שהם בחינת "זעם", כנ"ל,
 כדי להתתקן על ידי זה, כנ"ל.

וזהו: "אף נזולת שפירה עלי",
 "נזולת" - זה בחינת יעקב,
 בחינת (דברים לג) "יעקב וזבל נזולתו",
 בחינת צדקה;
 "שפירה" -

זה בחינת יוסף,
 בחינת (בראשית לו) "ידי יוסף יפה תואר וכו'",
 ו"יפה תואר" זה בחינת יפה תואר הנאמר בדרך,
 ודרשו רבותינו ו"ל: (פטריון ענן)
 "אישי תאר" - שמראה פנים בהלכה,
 היינו בחינת מוחין,
 בחינת "זעם",
 שמנעימים בהלכה, כנ"ל.

ועל ידי שתי בחינות אלו, "יעקב" ו"יוסף",
 שהם בחינת "נזולת שפירה" -
 על ידי זה נעשה ההולדה,
 שאז ה"זוובלים" נופלים בנעימים, כנ"ל.

ליקוטי עא חבלים נפלו לי בנעימים מוהר"ן תנינא דף לג.

וזהו: "לְחֻזֹּת בְּנוּעִים ה' וּלְבָקֵר בְּהִיכָלוֹ" –
סופי תיבות: תְּרוּמָה, כַּנ"ל.

○

וְזֶה בְּחִינַת הַשִּׁירָה,
בְּחִינַת (שְׁמוּאֵל ב' כג) "זָעִים זְמֵרוֹת יִשְׂרָאֵל",
(וְלֹא גִילָה יוֹתֵר).

אֲשֶׁר־יִזְוָכָה לְהַרְגִּישׁ נְעִימוֹת הַתּוֹרָה,
כִּי יֵשׁ נְעִימוֹת בַּתּוֹרָה,
וְזֶהוּ הַעֵינָן,
לְזַבּוֹת לְהַרְגִּישׁ הַנְּעִימוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּהַתּוֹרָה;
(דְּרָכֶיהָ דְּרָכֵי נֹעַם וְכָל זְתִיבוּתֶיהָ שְׂלוֹם, (מִשְׁלֵי ג.)
נִרְאָה לִי).

שְׁעַל יְדֵה נַעֲשֶׂה כָּל־לִקְבֵּל מְנוּעִים הַעֲלִיּוֹן,
שְׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַהוֹלָדָה,
וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ וְתַבְרָדוֹ, כַּנ"ל.

וְזֶה אוֹתִיּוֹת תְּרוּמָה,

הֵם סוּפֵי תִיבוֹת:

"לְחֻזֹּת בְּנוּעִים ה' וּלְבָקֵר בְּהִיכָלוֹ"; (תְּהִלָּים כו)

כִּי תְרוּמָה, הֵינּוּ צִדְקָה, שֶׁהִיא נְדִיבוּת לֵב,
בְּחִינַת "מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבָּצוּ לִבּוֹ
תִּקְוֹזוּ אֶת תְּרוּמָתוֹ" –

עַל יְדֵה נַעֲשֶׂה כָּל־לִקְבֵּל מְנוּעִים ה',
שְׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַתְּגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ וְתַבְרָדוֹ,
שֶׁהוּא בְּחִינַת "וּבְהִיכָלוֹ כּוֹסוֹ אוֹמֵר כְּבוֹד",

קיצור ליקוטי מוהר"ן המשולש ע - כל מי שגדול יותר עא - חבלים נפלו לי בנעמים - תעג

כך עד שלא ידע כלל שהוא רחוק, ומאחר שעל כל פנים הוא יודע גדל רחוקו, אף-על-פי שבאמת הוא בן, אף-על-פירכן זה בעצמו הוא חשוב אצל השם יתברך מה שעל כל פנים הוא יודע רחוקו, ועל-ידיהו בעצמו ראוי לו להחיות את עצמו ולחזק את עצמו בכל מה שיוכל. (התחזקות כ)

תורה ע
כל מי שגדול יותר

ליקוטי עצות מהדורא בתרא

כל מי שגדול יותר, צריך לבקש מבקשו ברחוק מקום יותר; וזה הן לענין פרנסה והן לענין זיווגים וכיוצא. (כמון ופרנסה יב)

תורה עא
חבלים נפלו לי בנעמים

קיצור ליקוטי מוהר"ן

א. עקר המוח והתחכמה הוא רק בארץ-ישראל, וכל אחד מישראל יזקק ומקבל המוח והתחכמה ממוחין של ארץ-ישראל. אבל בשפוגמין חס ושלום בכבוד השם יתברך, על-ידיהו נופלין ממוחין של ארץ-ישראל למוחין של חוץ לארץ; וכפי הפנים שפוגמין בכבודו יתברך חס ושלום, בן נופלין ממוחין של ארץ-ישראל למוחין של חוץ לארץ, ועל-ידיהו נעשה מחלקת ומריבות בעולם, על-ידי שפגמו המוחין ונעשה בבחינת מוחין של חוץ לארץ על-ידי שפגמו בכבודו יתברך:

תעד _____ עא - חבלים נפלו לי בנעימים קיצור ליקוטי מוהר"ן המשולש

ב. כל הנבראים כלם, ובפרט בני אדם, כלם לא נבראו אלא בשביל כבודו ותפארתו, כדי לגדל כבודו ותפארתו:

ובשארם זוכה לאיזה כבוד, צריך שלא יקח לעצמו מן הכבוד כלום, רק שיראה להתחזיר ולהעלות כל הכבוד להשם ותפארתו, וזוהו הוא מתקן כל העולם, כי כל העולם לא נברא אלא בשביל כבודו ותפארתו:

ג. עלידי צדקה, ובפרט עלידי צדקה של ארץ-ישראל, עלידיה נחתקין המזון פגומין של חוץ לארץ, ונתבטל המחלקת:

ד. עלידי צדקה, נתגלה כבודו ותפארתו, ומקמין כל העולם כלו:

ה. עלידי צדקה, זוכה לבנים:

ו. בשפוגמים הרבה חס ושלום בכבודו ותפארתו, ואזי אין המזון של חוץ לארץ יכולין להתקן, ואזי אדרבא נפגמים גם המזון של ארץ-ישראל חס ושלום, ועלידיה נעשה מחלקת בארץ-ישראל גם-כן חס ושלום. וזהו ענין המחלקת שיש עכשו בין הצדיקים בחוץ לארץ וארץ-ישראל:

ז. בשאין פגומין בכבודו ותפארתו, ואזי זוכין לחכמה ומזון של ארץ-ישראל, זוכין להרגיש נעימות התורה, כי יש נעימות בהתורה, וזהו העקר לזכות להרגיש המתקנות והנעימות שיש בהתורה. אשרי הזוכה לזה:

ליקוטי עצות

א. עקר המזון והחכמה הוא רק בארץ-ישראל, ואפלו ישראל שבחוץ לארץ הם מקבלין ויונקים כל מחם וחכמתם מארץ-ישראל. וכל אחד מישראל יש לו חלק בארץ-ישראל, וכפי חלקו בארץ-ישראל, כן יונק ומקבל חכמתו מארץ-ישראל. אבל בשפוגמין בכבוד השם ותפארתו חס ושלום, עלידיה נופלין ממזון של ארץ-ישראל למזון של חוץ לארץ, ועלידיה נעשה מחלוקות ומריבות, כי מזון של חוץ לארץ הם בחינת מחלקת. (ארץ-ישראל יח)

ב. כל הפריאה לא היתה כי אם בשביל כבודו ותפארתו, על-כן הכל נברא בשביל האדם, כי כל הגדלת כבודו ותפארתו תלוי בהאדם דיקא. על-כן בשבא איזה כבוד להאדם, צריך לזהר מאד שלא יקח לעצמו מן הכבוד כלום, רק שיראה להתחזיר ולהעלות כל הכבוד להשם ותפארתו, וזוהו הוא מתקן ומקנים כל העולם, כי כל העולם ומלואו לא נברא כי אם בשביל כבודו ותפארתו כנ"ל. (כבוד לא)

קיצור ליקוטי מוהר"ן המשולש עא - חבלים נבלו לי בנעימים _____ תעה

ג. מחין של ארץ-ישראל הם בחינת נעם, בחינת נעימות התורה, בחינת שלום. ועלידי צדקה, בפרט צדקה לארץ-ישראל, עלידיזה נעשה כלי לקבל השפעות הנעם הזה, ואז יכולים לתקן גם המחין של חוץ לארץ הנ"ל.

אבל בשחם ושלום המחין של חוץ-לארץ פגומים הרבה עלידי שפגמו הרבה בכבודו ותפודה, אזי אין יכולין להתתקן, אדרבא אלו המחין של חוץ לארץ פוגמין גם המחין של ארץ-ישראל שהם בחינת שלום, ואזי נעשה מחלוקות בארץ-ישראל גם-כן. וזהו ענין המחלוקות שיש עכשו בארץ-ישראל ובחוץ לארץ. (ארץ-ישראל יט)

ד. כשפגם בכבודו ותפודה, עלידיזה נופל ממחין של ארץ-ישראל, שהוא (שם) עקר המוח והחכמה, ונופל למחין פגומים של חוץ לארץ, ועלידיזה נעשה מחלקת. [וענין לעיל אות א, ואת ג]. (כבוד לב)

ה. עלידי שפגמין בכבודו ותפודה, עלידיזה בא מחלוקות [ענין לעיל אות א, ג, ד]. (מחלוקות ומריבה לה)

ו. עלידי צדקה, ובפרט עלידי צדקה לארץ-ישראל, זוכין לקבל השפעת הנעם העליון, שהיא בחינת מחין קדושים של ארץ-ישראל, שהם בחינת שלום, וזוכה להרגיש הנעימות שיש בהתורה, ועלידיזה זוכה לבנים הגונים ולגדל כבודו ותפודה שזה עקר תקון וקיום העולם, ועלידיזה יכולין לתקן גם המחין פגומים של חוץ לארץ ולבטל המחלקת [ענין לעיל אות ג]. (צדקה מב)

ז. יש נעימות בהתורה, וזהו העקר - לזכות להרגיש המתקנות והנעימות שיש בהתורה. וזה זוכין עלידי תקון הכבוד, שלא יקבל שום כבוד לעצמו, רק כל הכבוד יעלה להשם ותפודה.

גם עלידי מצות צדקה, בפרט צדקה לארץ-ישראל, עלידיזה זוכין לינק ולקבל ממחין של ארץ-ישראל, שישם עקר נעימת המחין, נעימת התורה. אשרי הזוכה למחין של ארץ-ישראל באמת, הוא יודע נעימת התורה [ענין לעיל אות א, ג, ד]. (תלמוד תורה עב)

פרפראות לחנמה

תפלת המנחה הלקה ו' ובהלכות כבוד אב
ואם הלקה ב':

שם במאמר הנ"ל שפרה זה בחינת יוסף
בחינת נעים. עין זהר תולדות קמ"ב: לענין
שופריה דיעקב:

שם בסוף המאמר וזה בחינת השירה וכו' וזה
שאמרו רז"ל (ערכין י:) אין אומרים שירה
אלא על נס שבארץ ישראל, כי שם בחינת
נעים בחינת נעים זמירות ישראל:

זה המאמר נאמר בליל שבת שירה, לענין
השירה שהיה אז מענין המחלקת הגדול
שהיה אז בין המפרסמים אודות המעות
של ארץ ישראל וכו' וקצתם היה בהם
פניות של כבוד וכו' וגם בארץ ישראל יש
על פי רב מחלקת כעין זה כידוע ואחר כך
ענה רבנו ז"ל ואמר כל המאמר הנ"ל, ושם
נכלל כל ענין השירה הנ"ל ועין נפלאות
רבות על פי מאמר זה בלקוטי הלכות
הלכות ברפת הפרות הלקה ד' ובהלכות

ספר

לְקוּמֵי הַלְבוּת

עַל שְׁלֹחַן עֲרוּךְ

מוֹסֵד מוֹסֵד עַל הַתְּנָלוֹת נִפְלְאוֹת חֲדוּשֵׁי תוֹרַתוֹ שֶׁל

אֲדמו"ר רַבֵּנוּ נַחֲמָן אֹר הָאוֹרוֹת

זְכֹר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבִרְכָּה

דְּרַגָּה וְדְרַגָּה מִכָּל מְקוֹם שְׂהוּא, יִהְיֶה
מִי שִׁיחָה, וְכֵלֶם מִסִּדִּים עַל אֲדָנִי פֶה,
עַל-פִּי הַהִקְדָּמוֹת שֶׁקִּבְּלָתִי מִמֶּנּוּ ז"ל,
מִפִּי וּמִפִּי פִתְּבוּי הַקְדוּשִׁים, הֲלֹא הֵמָּה
כְּתוּבִים בְּסִפְרֵי הַקְדוּשִׁים, אֲשֶׁר כָּבֵר
נִתְפַּשְׁטוּ בִּישְׂרָאֵל. אֲשֶׁרִי שִׁיחָהוּ בְּרֵם
לְשֹׁלֵם לֹא יִמוּט עַדִּי יִבְנֶה חֲרֻבוֹת אֲרִיֶּאל
כֶּשֶׁת יֹאמֶר לְעֶקֶב וּלְיִשְׂרָאֵל מֶה פֶּעַל אֵל

עֲלֵיהֶם יִסְדֵּתִי אֲמִירוֹתִי, עַל פִּי פִקְדוֹתֵי
ז"ל, לְבֹאֵר וּלְחֹדֶשׁ בְּכָל הַלֵּלָה וְהַלֵּלָה
מִכָּל אַרְבַּעַת חֲלָקֵי הַשְּׁלֹחַן עֲרוּךְ, לְמַצָּא
סִמּוֹד וְעִנְיָן וְשֵׁם בְּכָל הַלֵּלָה וְהַלֵּלָה בְּדֶרֶךְ
חֻקֵּי הָאֱמֶת, בְּדֶרֶךְ חֻקֵּי הַמִּסֵּר הַשְּׂכָל
וְעִצּוֹת נִפְלְאוֹת וְנוֹרָאוֹת וְהַתְּחַזְקוֹת עֲצוּם
וְנִשְׁנֵב עַד אֵין סוֹף וְאֵין תְּכֵלֶת, שִׁיתְּחַזֵּק
כֹּל אָדָם לְהִתְקַרֵּב לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּכָל

(נוסח שער דפוס ראשון)

מֵאֵת רַחֲמֵי־דֹדוֹ הָרַב הַנָּאֻן הַצְּדִיק

בּוֹצֵינָא קְדִישָׁא אִישׁ רַחֵי רַב פְּעֻלָּתִים

מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ רַבִּי נֵתָן זְצוּק"ל

נכנעין הארבעה יסודות ונתעלה הנפש, כי עקר התעלות הנפש הוא על-ידי בחינת ארץ-ישראל, כנ"ל:

יב. ונעל-בן בשמכרין על איזה פרי צריכין לאחזו הפרי בידו בזמין (ארח חיים, סימן רי, סעיף ד) - זה בחינת התעלות הנפש על-ידי שמכניעין תאוות הגוף, שעל-ידי-זה נמשך חסד כנ"ל. ועל-בן צריכין לאחזו הפרי בזמין, שהיא בחינת חסד, וכן"ל:

יג. וזה בחינת זין נסכים בשעת הקרבן, שאז מעלין מבהמה לאדם שזהו עקר בחינת הקרבן. ואז מנסכים זין להעלות הזין מבחינת שכהה לזכרון, בבחינת (הושע יד, ח): "זכרו כיין לבנון", ותרגומו: "כדזכרו יבבות וכו' על חמר עתיק דמתנסך וכו' (זכרון התרועות, שהיה בבית המקדש על חמין הישן שהתנסף על גבי המזבח), כי שכהה וזכרון הם בחינת אדם ובהמה, כמבאר במאמר הנ"ל. כי בשעת נסוף הזין היו תוקעין בתצצרת שזה בחינת זכרון, כמו שכתוב (במדבר י, ט): "ותקעצתם בתצצרת על עלותיכם וכו' וזהו לזכרון" וכו', הנהגו כנ"ל:

הלכה ד

ענין ברפת הנהנין, ודיון קדישה בפרות,

והשיבות פרות ארץ-ישראל שקו-זמין

לברכה (ארח חיים סימן ריא):

נעל-פי התורה "חבלים נפלו לי בנעימים" וכו' (בלקוטי תנינא סימן עא), ענין שם היטב מראשה לסופה:

א. וזה בחינת כלל ברפת הנהנין, כי עקר הברכה הוא בשביל להעלות הדבר ולקשרו לנעם העליון, כי זה ידוע, שצורף האדם לכלי לקבל הנאה ותענוג מגוף הדבר שאוכל ושותה וכו', רק להעלות התענוג והאהבה שמלבש בזה הדבר להעלותו לשרשו העליון שפיקדושה (ספר הלכותיים שמות). ושרש העליון של כל האהבות והתענוגים הוא בחינת נעם העליון שמשם נשלשלין ונמשכין כל נעימת השעמים והתענוגים שיש בכל דבר בבחינת (שיר השירים ז, ט): "מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים", שכל האהבות שמלבשין בכל התענוגים - כלם נמשכין בשרשם העליון מבחינת נעם העליון, שהוא בחינת יוסף שהיה "יפה תאר ויפה מראה" (בראשית לט, ט). וזהו (שיר השירים ז, ט): "מה יפית ומה נעמת אהבה" וכו', ובשביל זה צריכין לברך על כל דבר שרוצה להנות ממנו, כי על-ידי הברכה הוא מקשר ומעלה הדבר לשרשו לבחינת נעם העליון, כי כל הברכות הם בחינת שירות ותשבחות להשם יתברך - שמשבחין ומברכין להשם יתברך שפרא את הדבר הזה.

וזה בחינת זכרון מתן תורה כנ"ל, כי התורה היא הזכרון כנ"ל. וזה בחינת זכירות מעשה עמלק - כדי להכניע השכחה [ולזכות] לזכרון וכו', כנ"ל (אות ח).

וזה בחינת זכירת מעשה מרים שלא לדבר לשון הרע על ישראל שעל-ידי-זה נפגם הזכרון, כמובן בדברי רבנו במקום אחר (בסימן טו), שעל-ידי לשון הרע נפגם הזכרון, עין שם. כי הזכרון הוא הנפש, ועקר התגלות הנפש הוא על-ידי הכבוד כנ"ל. ועל-בן צריכין לזהר מאד לכבוד את כל אחד מישראל בכל מיני כבוד, כדי שיתגלה הנפש והזכרון כנ"ל. ועל-בן ציון לשון הרע חמור מאד, כי על-ידי שמדבר לשון הרע על אחד מישראל, נמצא, שמבזה נפש מישראל, חס ושלום, ואז אין הנפש יכול להתגלות, ועל-בן הוא פוגם הזכרון שהוא הנפש שמתגלה על-ידי הכבוד דקא, שהוא ההפך מלשון הרע. ועל-בן צריכין לזכר מעשה מרים, 'לזכר' דקא, להגביר בחינת הזכרון כדי להכניע השכחה, שהוא פגם הנפש שבא על-ידי לשון הרע.

וזה בחינת זכירת שבת, להמשיך הזכרון בחינת נפש משבת לששת ימי החל, בחינת 'זכרהו מאחד בשבת' וכו', כנ"ל (אות ט):

יא. וזה בחינת ארבעה צומות, כי מבאר במאמר הנ"ל שעל-ידי התענית מכניעין הגוף והסקלות, דהינו הארבעה יסודות ונתעלה הנפש וכו'. ועל-בן הם ארבעה צומות כנגד ארבעה יסודות שנכנעין על-ידי התענית, כי ארבעה יסודות משם נמשכין ארבע גליות, כנ"ל (אות ט), כי העפ"ם כנגד ישראל הם בבחינת גוף לגבי נפש, בחינת אור וחשך, כמו שכתוב (פסחים קג): 'המבדיל בין קדש לחל בין אור לחשך בין ישראל לעמים בין יום השביעי' וכו'. כי אור שזה בחינת נפש כנ"ל הוא בחינת ישראל, בחינת שבת כנ"ל. וכשאין מתגברין להכניע הגוף, דהינו הארבעה יסודות, אזי נמשכין מהם ארבע גליות, חס ושלום, שמתגברין העפ"ם דעלמא, חס ושלום, שהם בחינת גוף כנ"ל.

יב. זה מתענין ארבעה צומות, כדי להכניע הארבעה יסודות בחינת ארבע גליות כנ"ל. כי עקר הארבעה צומות הם על גלות ישראל שחבר בית-המקדש וגלו ישראל מארצם. ועל-ידי שמתענין ומתאבלין על גלותו מארץ-ישראל, על-ידי-זה אנו ממשכין עלינו קדשת ארץ-ישראל, כמו שאמרו חכמינו ז"ל (תענית ל: בבא בתרא טו:): 'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה'. על-בן על-ידי התענית של הארבעה צומות, על-ידי-זה

לקוטי הלכות ברכות הפרות הלכה ד ארץ חיים ז

והחשיבות שבעולם נמשך משם, מבחינת נעם העליון, כמבאר בהתורה הנ"ל, שעל-ידי השפעת הנעם העליון נמשך התגלות כבודו יתברך שהוא שרש הבריאה, שרש כל העשרה מאמרות שבהם נברא העולם וכו', עין שם. ועל-כן ראוי לחלק כבוד וחשיבות להפרות לענין ברכה להקדים הראוי להקדים, כי על-ידי הברכה נמשך השפעת נעם העליון, שממש עקר הכבוד והחשיבות כנ"ל. ועל-כן רב הכבוד שבני אדם מכבדין זה את זה הוא במיני מאכל ומשקה, כדרך העולם, שכשחמד נכנס לבית חברו ורוצה לכבדו הוא מכבד אותו באיזה דבר מאכל ומשקה. וכן אמרו רבותינו ז"ל (חלוין ק) לענין אסור והתר: 'חתיכה הראויה להתפטר', כי עקר כל הכבוד נמשך מנעם העליון שהשפעתו מלבש בכל המאכלים ומשקאות, ועל-כן שם עקר הכבוד כנ"ל. וזה בחינת שלחן מלכים, בחינת מלך הכבוד (כמו שכתב רבנו ז"ל במקום אחר בהתורה ויבין ה' אלהים את הצלע" בסמן טו). כי עקר הכבוד מתגלה על-ידי בחינת נעם העליון שזוכין לקבל משם בשעת השלחן דקדשה, כשזוכין לברך הברכות כראוי וכנ"ל:

ג. וזה מה שהתורה משבחת את ארץ-ישראל בשבטת המינין שיש בה פרות טובים כאלה ושהיא ארץ זבת חלב ודבש (עין רש"י שמות כה, כד). ולכאורה הדבר תמוה, וכי זה הוא שבט של ארץ-ישראל הקדושה כל כך? והשם יתברך הבטיח בכמה הבטחות לאברהם וליצחק וליעקב לתת את הארץ לזרעם ובשר לישראל על-ידי משה כמה וכמה פעמים שהוא מוכן לקיים הבטחתו לתן להם את הארץ, וכל התורה מלאה משבח ארץ-ישראל למעין ומדקדק בה, וכל פעם שמוכיח ומזהיר אותם על קיום התורה והמצוות בכלליות או בפרטיות, הוא מזכיר על-פי רב את ארץ-ישראל, כרי לבוא לרשת את הארץ וכו', כמבאר בפסוקים רבים אין מספר, וכי כל הרעש הזה כדי לאכל פרות טובים כאלה? אף באמת עקר הפניה הוא, שיש בה פרות טובים ומתוקים כאלה שמקבלים טעמים ונעימות מתוקות מנעם העליון, ושם דיקא יכולין להתקשר לנעם העליון על-ידי הפרות הטובים שיש שם על-ידי שנופה לקיים המצוות התלויות בהם שנוהגין בארץ-ישראל דיקא.

נמצא, שעקר מה שמשבח את ארץ-ישראל בשבטת המינין הטובים, עקר הפניה על שרש הטעם שלהם שהוא נעם העליון שזוכין בארץ-ישראל דיקא, וזהו בודאי שבת גדול ונורא מאד, כי עקר עבודת

יעל-בן כל הברכות שבעולם הם בבחינת נעם העליון, בבחינת (תהלים קמו, א): "כי נעים נאווה תהלה". וכתיב (שם קלה, א): "ומרו לשמו כי נעים" שזהו בחינת (שמואל-ב כג, א): "נעים ומירות ישראל" שהביא שם רבנו ז"ל בסוף התורה הנ"ל, כי כל הברכות הם בחינת ומירות ותהלות ותשבחות להשם יתברך, שעל-ידיהן עקר ההתקשרות לבחינת נעם העליון, כי אי אפשר לדבק בהבורא יתברך שמו לזכות לנעם העליון לחיות בנעם ה', כי אם על-ידי דבורי ברכות והודאות ותפלות ושירות ותשבחות, שכלם הם בבחינת נעם, בחינת נעים ומירות וכו', כנ"ל.

וזה בחינת כלל כל הברכות שאריכין לברך על כל דבר שנהנין ממנו, ואסור להנות מהעולם הזה בלא ברכה (ברכות לה), כי צריכין להעלות ולקשר כל ההנאות והטעמים והתענוגים לשרשם שהוא נעם העליון, שזה זוכין על-ידי הברכה ככונה שהוא בחינת נעם כנ"ל, שעל-ידיה מועילין ומקשרין כל האהבות והתענוגים לשרשם לבחינת נעם העליון כנ"ל.

ועל-בן עקר קדשת כל המאכלים הוא מארץ-ישראל שזהו בחינת כל המצוות התלויות בארץ שכלם במיני מאכל, דהינו השבועה מינים וכמובא לעיל, כי עקר השפעת נעם העליון הוא בארץ-ישראל כמבאר בהתורה הנ"ל, על-כן שם בארץ-ישראל עקר קדשת האכילה, כי עקר קדשת האכילה הוא כשזוכין לקשר הטעם והתענוג לבחינת נעם העליון כנ"ל, שהוא בחינת מחין של ארץ-ישראל כנ"ל. ועל-כן עקר כל הברכות שמברכין על כל המאכלים אנו למדין מברכת המזון, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות לה): 'השתא לאחרי מברך, לפניו לא כל שכן', כי עקר כל הברכות הוא להמשיך קדשת ארץ-ישראל, שהוא בחינת נעם העליון כדי להעלות ולקשר כל האהבות לשרשן, כנ"ל.

יעל-בן למדין כל הברכות מברכת המזון, כי עקר ברכת המזון הוא להמשיך בחינת קדשת ארץ-ישראל, כמו שכתב (דברים ח, ט): "ואכלת וכו' וברכת וכו' על הארץ". וכמבאר לעיל כמה פעמים. ועל-כן פרות ארץ-ישראל קודמין לברכה, כי עקר הברכה הוא להמשיך קדשת ארץ-ישראל, שהוא בחינת נעם שהוא שרש העליון שבהקדשה של כל הטעמים והאהבות והתענוגים שבעולם כנ"ל, שזוכין לזה על-ידי הברכה, כנ"ל:

ב. **יעל-בן** תקנו חכמינו ז"ל דין קדימה בפרות כפי חשיבות ומעלת הפרות, כי כל הכבוד

לקוטי הלכות חלכות ברפת הפרות הלכה ד ארץ חיים

180

האדם כל ימי חייו הוא לזכות לנעם העליון, לחזות בנעם ה' להפיר גדלתו יתברך, וכמו שכתוב (תהלים כו, ד): "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש וכו' לחזות בנעם ה'".

וזה שאמרו רבותינו ז"ל (סוטה יד.) על משה רבנו, עליו השלום, שנתאהב לארץ ישראל כל כך והתפלל תקטרו תפלות כדי לבוא לארץ ישראל והקשו על זה: וכי לאכל מפרה הוא צריך ולשבץ מטובה, אלא בשביל לקיים המצוות התלויות בארץ. והדבר תמוה, ודקארי ליה - מה קארי ליה (מה עלתה על דעת השואל בכלל), וכי יעלה על הדעת שמשה יתאהב לארץ ישראל בשביל לאכל מפרה ולשבץ מטובה? אף עקר הקשאי והתרוץ הוא מה שכתבנו, כי מחמת שראוין שמשה רבנו, עליו השלום, משבח את ארץ ישראל בשבח הפרות כנ"ל, על-כן הוא מקשה זאת: וכי לאכל מפרה וכו', כי אנו רואין שכל שבח ארץ ישראל הוא משבח אותה שהיא ארץ זבת חלב ודבש ארץ חסה ושעורה גפן ותאנה וכו'. וזה שמתיר: אלא בשביל לקיים מצוות התלויות בארץ, הינו כי באמת שבח ארץ ישראל הן הן פרותיה הטובים והנעימים, ובשביל זה התאהב משה לארץ ישראל. אף לא היתה כוונתו, חס ושלום, לטעם הגשמי של הפרות, רק עקר כוונתו כדי לזכות לקיים המצוות התלויות בארץ, כדי שעל-ידי המצוות יקשר טעם המתקנות ונעימת הפרות לשישן לבחינת נעם העליון שזה עקר תשוקת משה וכל הצדיקים לזכות לחזות בנעם ה' שזה עקר התכלית, כנ"ל:

וזה בחינת גדל היסורים שצריכין לסבל קדם שבאין לארץ ישראל, ונצטם רבוי המניעות בלי שעור שצריכין לשבר קדם שבאין לארץ ישראל, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות ה.): שארץ ישראל היא אחד מהדברים שבאין על-ידי יסורים. ועקר היסורים הם המונעים מארץ ישראל. וכל זה נמשך מבחינת החובלים הנ"ל, שהם לשון חבלה ויסורים, דהינו מניעות שהם בחינת מחלקת. כי כל המניעות שבעולם הם בחינת מחלקת, כי האדם רוצה כך לנסע לארץ ישראל, והמניעות עומדים כנגדו וחולקים עליו ורוצים למנוע, חס ושלום, וכל זה נמשך מבחינת החובלים שהם המחין של חוץ-לארץ שהם בחינת מחלקת, הינו מחמת שהחובלים רוצים להתמקן על-ידי הנעם, על-כן תכף כשהאדם נהעורר לילך לארץ ישראל, שאזי כפי התעוררותו ותשוקתו לארץ ישראל נמשך עליו הארה מבחינת הנעם העליון שהם המחין של ארץ ישראל, ואזי תכף באים החובלים ונפלים בנעימים כדי להתמקן כנ"ל. ומחמת שהחובלים הם מחין של חוץ-לארץ בחינת מחלקת, ונאחז בהם הנהמא של חוץ-לארץ שהיא ארץ העמים, על-כן מתגבר הרע שבהם, ומבלבלין מוח האדם וגורמים לו מניעות גדולות מארץ ישראל, וצריך יגיעה לשבירם.

כי באמת זהו כלל גדול בעבודת הבורא יתברך, ששקד כל המניעות שבעולם הם רק מניעת המוח, כי כל מה שהאדם רוצה באמת יכול לגמר כרצונו, ואין שום מניעה שתוכל למנוע, ועקר המניעה הוא רק מחמת שעדיין אינו מאמין בדעתו בשלמות כראוי שהוא צריך לעשות דבר זה, ושחייו הנצחיים תלויים בזה.

כי אם היה האדם מאמין בקדשת ארץ ישראל כמו שהיא באמת, בודאי לא היה שום מונע בעולם שיוכל למנוע, ולא היו כל המניעות שבעולם נחשבים בעיניו למניעות כלל. ובאמת אינם מניעות כלל, כי המניעה הגדולה היא שצריכין לעבר בשני ימים לדרך רחוק כזה, והלא אנו רואים אפלים ורובבות בני אדם שפורשין עצמן לימים למרחוק יותר מארץ ישראל בשביל ספק רוח, זה נוסע למארסעליא וזה ללונדון, וזה לאמריקא שרחוקה מאד, מפל שפן לסטאנביל ולעכו - ששכיחים עוברים ושבים הרבה.

וזה שאמרו רבותינו ז"ל (סוטה יד.) על משה רבנו, עליו השלום, שנתאהב לארץ ישראל כל כך והתפלל תקטרו תפלות כדי לבוא לארץ ישראל והקשו על זה: וכי לאכל מפרה הוא צריך ולשבץ מטובה, אלא בשביל לקיים המצוות התלויות בארץ. והדבר תמוה, ודקארי ליה - מה קארי ליה (מה עלתה על דעת השואל בכלל), וכי יעלה על הדעת שמשה יתאהב לארץ ישראל בשביל לאכל מפרה ולשבץ מטובה? אף עקר הקשאי והתרוץ הוא מה שכתבנו, כי מחמת שראוין שמשה רבנו, עליו השלום, משבח את ארץ ישראל בשבח הפרות כנ"ל, על-כן הוא מקשה זאת: וכי לאכל מפרה וכו', כי אנו רואין שכל שבח ארץ ישראל הוא משבח אותה שהיא ארץ זבת חלב ודבש ארץ חסה ושעורה גפן ותאנה וכו'. וזה שמתיר: אלא בשביל לקיים מצוות התלויות בארץ, הינו כי באמת שבח ארץ ישראל הן הן פרותיה הטובים והנעימים, ובשביל זה התאהב משה לארץ ישראל. אף לא היתה כוונתו, חס ושלום, לטעם הגשמי של הפרות, רק עקר כוונתו כדי לזכות לקיים המצוות התלויות בארץ, כדי שעל-ידי המצוות יקשר טעם המתקנות ונעימת הפרות לשישן לבחינת נעם העליון שזה עקר תשוקת משה וכל הצדיקים לזכות לחזות בנעם ה' שזה עקר התכלית, כנ"ל:

ד. והנה מבאר בהתורה הנ"ל, שארץ ישראל היא בחינת נעם, ועל-כן שם עקר המחין, כי אין חכמה כחכמת ארץ ישראל (פדאשית רבה טו, ד), כי עקר המחין נמשכין מנעם העליון ששופע בארץ ישראל כנ"ל, אבל מחין של חוץ-לארץ הם בחינת חובלים, בחינת מחלקת וכו', כמו שכתוב שם. ומחמת שאלו המחין של חוץ-לארץ, שהם בחינת חובלים מבקשים לעצמן תקון, ותקונם הוא בעת שמקבלים השפעת הנעם העליון על-ידי כלי הנעשה על-ידי צדקה וכו', שאז באין המחין של חוץ-לארץ בחינת חובלים, ונפלים למחין של ארץ ישראל בחינת נעם כדי להתמקן על-ידי זה, כי אז הוא זמן תקונם וכו', כמבאר שם. על-כן לפעמים המחין של חוץ-לארץ בחינת חובלים הם פגומים כל כך, עד שגורמים פגם גם להמחין של ארץ ישראל שהם בחינת נעם. ולא די שלא נתמקנים

לקוטי הלכות • הלכות ברכת הפרות הלכה ד ארחת חיים צא

כמה וכמה פעמים בכמה לשונות של הבטחה - שיתן להם הארץ אשר נשבע לאברהם, וחזור הבטחה זאת כמה פעמים מגדל שבה מעלת ההבטחה הזאת, וכל ספר בראשית סובב הולך על קטב זה של הבטחת ארץ-ישראל שהבטיח לאבות, וכמו שפרש רש"י על פסוק (שם לו. ב): "אלה תולדות יעקב יוסף", ואלה תולדותיהם וגלגוליהם עד שבאו לכלל ישוב וכו', דהינו עד שבאו לארץ-ישראל שהיא הישוב והמנוחה של ישראל עם קדוש.

וכן כל ספר שמות שמדבר מיציאת מצרים. והכל היה כדי לזכות לבוא לארץ-ישראל, כמבאר בפרשה בתחלת התגלות השם יתברך למשה בסנה, שנאמר שם, תכף (שמות ג. יח): אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ הפנעני וכו' ארץ זבת" וכו'. וכתיב (שם ג. ח): ואור להצילו מיד מצרים ולהצילו מן הארץ ההיא אל ארץ טובה ורחבה" וכו'. וכתיב (שם ו. דח): "וגם הקמתי את בריתי אתם לתת להם את ארץ גנון וכו', ולקחתי אתכם לי לעם וכו', והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אתה לאברהם וליצחק וליעקב" וכו'. וכן הרבה בכל התורה כלה, שמכל זה יכולין לראות ולהבין מחזק עצם שבה מעלת ארץ-ישראל שהשם יתברך מבטיח כל כך עליה. ובפרט בשאר ספרים בגמרא ובמדרשים ושאר ספרים, שמבאר בכלם מגדל שבה ארץ-ישראל, ומעלת הוזהב לישב בה ואפלו לילך בה ארבע אמות (פסחים קי.). ובפרט בדברי רבנו ז"ל, שמבאר בכמה תורות מגדל קדשת ארץ-ישראל, ושכל קדשת איש הישראלי תלויה בארץ-ישראל. פוק עין ותשבח.

ויצא-בן אם היה האדם משים לבו לזה באמת, בודאי אין שום מניעה שימנעוהו, ועקר המניעה הוא רק מניעת המצב פנ"ל. וכל זה נמשך מבחינת החובלים - שבאין ונפליין בנעימים, בעת שנתעורר השפעת הנעם העליון על-ידי השתקקות לארץ-ישראל, שאז באין החובלים פנ"ל. ואז נתעורר הרע שבחובלים, ומבלבל את מח האדם עד שאינו יכול לראות מעלת ארץ-ישראל, ומזמין כמה מניעות, שכלם נמשכין מבחינת הרע שבחובלים, שהם בחינת מחין של חוץ-לארץ ממש, שהם מתנגדים לארץ-ישראל. וכל אלו המניעות מארץ-ישראל שצריכין לשבדם - כלם כלולים בבחינת שבעה צממין, שהם 'הפנעני והחתני וכו', שהיתה הארץ בידם שהם חופין על קדשת ארץ-ישראל, ומצלימין ומסתידין טעם קדשת ארץ-ישראל, ומשם נמשכין כל היסורים וכל המניעות מארץ-ישראל.

ואם מניעה מחמת זמון - הלא אנו רואים כמה עניים שמשאיין בניהם ובנותיהם, ומוציאים עליהם הוצאות הרבה שעולה הרבה יותר מהוצאות הנסיעה לארץ-ישראל, ומאין לוקחים אלו ההוצאות? הלא הוא רק מחמת שהם משתוקקים כל כך להשיא בניהם ובנותיהם, ומצפים להשם יתברך, עד שהשם יתברך עוזר להם בכל מה שמכרח להם, מכל שכן אם היו משתוקקים באמת והיו חושבים מחשבות ותחבולות על זה לבוא לשם - בודאי היה השם יתברך עוזר להם בלי ספק.

ויצא-בן אם היה האדם מאמין בקדשת ארץ-ישראל חלק מאלף כמו שהיא באמת, בודאי היה כל אדם רץ ופורח לארץ-ישראל, כמו מי שהיה רץ אם היה יודע שימצא שם בודאי אלפים ורובבות אדומים, שבודאי היה רץ לשם בכל כחו, ולא היה שום מונע שימנעוהו, והיה לזוזו ומוכר כל אשר לו על הוצאות, והיה פורח לשם בזריות ובבהלה גדולה. מכל שכן וכל שכן אם היה האדם משים לבו שבה ארץ-ישראל, שכל התורה כלה מראשה לסופה מלאה משבח ארץ-ישראל, כי התורה מתחלת מ"בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" (בראשית א. א), ופרש רש"י: לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מ'החדש הזה לכם' וכו', ומפני מה פתח ב'בראשית'? בשביל 'מח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים' וכו', שלא יאמרו העפזים: 'לסטים אתם' וכו'.

נמצא, שכל התורה שמ'בראשית' עד 'החדש הזה לכם' הכל בשביל שנוכל לכבש ארץ-ישראל. וכל הספורים מה שהתורה מספרת מבריאת העולם ולדת האבות וסבותיהם וגלגוליהם - הכל הוא לעשות דרך כבושה לארץ-ישראל בכל אדם ובכל זמן. כמו שהשם יתברך גלגל עם אבותינו הרבה, ועשה עמם נפלאות ונוראות הרבה, הכל בשביל לתת להם ולזרעם אתריהם את ארץ הקדושה הזאת, כמבאר בהתורה, שתכף בפרשת נח שכתוב שם לדת אברהם אבינו שהוא ראשון לאבות, והוא הראשון שגלה אלהותו בעולם, תכף ומיד גלה לו השם יתברך מעלת קדשת ארץ-ישראל, וצוהו לילך לשם, כמו שכתוב (שם יב. א): "לך לך מארצך וכו' אל הארץ" וכו'. ושם כל הפרשה וכל הסדר מדבר מענין נסיעת אברהם לארץ-ישראל, ואחר-כך בבית בין הבתרים שהבטיחו השם יתברך על ירשת ארץ, כמבאר שם בפרשה, שמזכיר הבטחת ארץ-ישראל כמה וכמה פעמים מגדל חבתה. וכן אחר-כך אצל יצחק ויעקב, שמבטיח לכל אחד

לקוטי הלכות

הלכות ברכת הפרות הלכה ד

ארח חיים

182

ישועה של הגאולה, שהעקר הוא לבוא לארץ-ישראל כנ"ל, שהוא בחינת נעם כנ"ל, ותכף נתעוררו בחינת החובלים ונפלו בנעימים, ועל-ידיה התגבר הרע שבחובלים והסית את פרעה להכביד העבודה יומר למנע ישראל מן הגאולה מלשוב לארץ-ישראל, ומגדל התגברות הרע שבחובלים, שעל-ידיה היתה כבודת העבודה, בחינת 'תכבד העבודה' כנ"ל, על-ידיה חזרו ונתעוררו דתן ואבירם ויצאו נצבים לקראת משה ואהרן, ואמרו (שם כא): "ירא ה' עליכם וישפט". שזהו בחינת מחלוקת שנמשך מהחובלים, שחזרו ונתעוררו על-ידי שנתעורר הנעם העליון על-ידי התחלת הגאולה לבוא לארץ-ישראל כנ"ל.

כי כל עקר גלות מצרים נמשך ממחלוקת שהיא בחינת חובלים, כי עקר הגלות נתגלגל על-ידי המחלוקת שבין השבטים עם יוסף, כי הפעל דבר התגורה בהם שיחלקו עם יוסף דיקא, כי יוסף הוא בחינת נעם, כמו שכתוב בהתורה הנ"ל, והם חלקו עליו, ועל-ידיה התגברו בחינת החובלים שהם בחינת מחלוקת. ועל-כן ירדו לגלות מצרים, שהוא ההפך ממש מארץ-ישראל שהוא בחינת נעם, כי מצרים הוא כנגד ארץ-ישראל, את זה לעמת זה, כידוע (עין פתחא לך לך ה': עין-חיים שער מג, פרק א). ועל-כן הם שטופי זמה, כי תאות נאוף נמשך מפגם הנעם העליון שאז נפל לאהבת נשים, כמובן בהתורה הנ"ל.

ועל-כן כששולח יעקב שנית את השבטים אמר להם (בראשית מג, יא): "קחו מזמרת הארץ בכליכם" וכו' דהינו פרות ארץ-ישראל, כי יעקב שמע שאמר להם "מרגלים אתם" (שם מב, ט), שפרמו על חטא המרגלים שפגמו בנעם העליון, על-ידי שפגמו בארץ-ישראל שהיא בחינת נעם כנ"ל, כי גם הם פגמו ביוסף שהוא בחינת נעם כנ"ל, על-כן צוה יעקב שיקחו עמהם מזמרת הארץ, הינו פרות ארץ-ישראל שבהם מלבש השפעת הנעם העליון כדי להראות לו שארץ-ישראל חביבה בעיניהם והם מחבבין את הארץ. וגם על-ידיה שיקחו עמהם פרות ארץ-ישראל - ימשיכו לשם קדשת הנעם העליון, כדי לבטל על-ידיה בחינת החובלים, שמשם באו להם כל היסורים שסבלו מיוסף, שהכל היה מחמת בחינת החובלים שהתגברו עליהם, על-ידי שמכרו את יוסף ופגמו בנעם העליון שהוא בחינת יוסף כנ"ל. ועל-כן על-ידי הפרות של ארץ-ישראל ימשיכו הארת הנעם העליון לתקן זאת כנ"ל. וזהו: 'קחו מזמרת הארץ', בחינת 'נעים זמירות ישראל' וכו' (שמואל ב' כג, א), שהוא בחינת נעם, כנ"ל:

ועל-כן הם שבעה עממין כנגד שבעת המינין שנשתבחה בהן ארץ-ישראל, כמו שכתוב (דברים ח, ח): "ארץ חשה ושמעה" וכו'. ועקר השבח הוא ששם הוא שופע נעם העליון, שמשם טעם אלו הפרות וכו' כנ"ל (אות א). ועל-כן כנגד אלו השבעה המינים שהם בחינת נעם, שהיא עקר שבח ארץ-ישראל, כנגד זה הם שבעה עממין המונעים מארץ-ישראל. וזה שכתוב (שמות ג, ח): "ולתעלתו מן הארץ ההיא אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש אל מקום הנעני והחתי" וכו'. כי הא בזה תליא, כי לכבש ולהכניע השבעה עממין שחושב שם הפסוק שהם 'הנעני והחתי' וכו', הוא על-ידי שמאמינים בשבח הארץ, שהיא ארץ זבת חלב ודבש, דהינו ששופע שם נעם העליון, שמשם מתקת כל שבעת המינים, שעל-ידיה יכולין להכניע ולכבש כל השבעה עממין שהם כלל המונעים כנ"ל, כי עקר המניעות הוא שמבלבלין המח מלהרגיש קדשת ארץ-ישראל כנ"ל. אבל מי שמתגבר עליהם, ומאמין למשה רבנו ולכל הצדיקים אמתיים שמפליגין בשבח ארץ-ישראל, בודאי ישבר כל המניעות שפלוילים בשבעה עממין, שנמשכין מבחינת החובלים, ויבוא לארץ-ישראל, לארץ זבת חלב ודבש, שיש בה שבעת המינים שהם בחינת נעם כנ"ל.

וזה בחינת ארץ זבת חלב ודבש שנקראת ארץ-ישראל בתורה כמה פעמים, כי חלב הוא בחינת הולדה, שאז דם נעצר ונעשה חלב' (בכורות ו: נדה ט), הנמשך מנעם העליון, שמשם מתקת כל הטעמים, בחינת דבש, כמבאר בהתורה הנ"ל, עין שם היטב. ועל-כן ארץ-ישראל מסגל לבנים (סין מה) - כי שם שופע נעם העליון שמשם ההולדה:

ה. וזה בחינת פגם המרגלים מוציא דבת הארץ רעה שאמרו (במדבר יג, כז): "באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם ארץ זבת חלב ודבש היא וזה פריה, אפס כי עז העם" וכו'. הינו שאמרו דבר והפוכו. שאמרו, שפאמת הפרות טובים והיא ארץ זבת חלב ודבש, שכל זה הוא בחינת השפעת הנעם העליון כנ"ל, 'אפס כי עז העם' וכו', הינו שיש שם שבעה עממין שנמשכין מהרע שבחובלים, שאינם מניחין לבוא לארץ-ישראל לבחינת נעם, כי לא רצו להאמין שיש כח בישוראל לשבר ולבטל החובלים ולשבר כל המניעות שבעולם, נמצא שאמרו דבר והפוכו:

ו. וזה בחינת מה שאמר פרעה (שמות ח, ט): "תכבד העבודה" וכו'. כי תכף שנתעורר צמיתת קרן

לקוטי הלכות ברכות הפרות הלכה ד ארץ חיים צב

וזה שפא שר צבא ה' ליהושע ואמר לו (יהושע ה, יד): "עתה באתי", שר צבא ה' זה מט"ט שכולל ששה סדרי משנה (תקוני דהר יד), ששם שרש החובלים בקדשה, שהוא מחלקת התנאים ואמוראים שחובלים זה לזה בהלכה, זה אוסר וזה מתיר וכו'. ועל-כן בא ליהושע קדם שנכנס ליריחו לתחלת גבול ארץ-ישראל, הינו בחינת חובלים שנופלים בנעימים להתתקן כנ"ל.

וזה בחינת (דברים ז, כב): "לא תוכל כלותם מהר פן תרבה עליך חית השדה". "מעט מעט אגרשנו מפניך עד אשר תפריה ונחלת את הארץ" (שמות כג, ל). וכתוב (שם כט): "לא אגרשנו מפניך בשנה אחת" וכו' - שצריכין לכבש קדשת ארץ-ישראל מעט מעט לגרש הרע שבחובלים, שהם בחינת העמים והקלפות והמונעים מארץ-ישראל לגרשם מעט מעט. כי אין כח לתקן החובלים בבת אחת, דהינו לברר הטוב שבהם שיכלל בנעם ורע יפל ויתבטל, ואין בנו כח לזה כי אם מעט מעט, להמשיך קדשת הנעם מעט מעט. וכפי קדשת הנעם שנופלה להמשיך כמו כן נתקן את החובלים ונגרש את הרע שבהם בבחינת: "מעט מעט אגרשנו עד אשר תפריה ונחלת את הארץ", שתזכה לקבל קדשת הנעם שמשם הולדה דקדשה, בחינת עד אשר תפריה, ואז: "ונחלת את הארץ", שתזכה לנחל ולירש ארץ שקדשתה מנעם העליון כנ"ל.

וזה בחינת כל ההתגברות וההתגברות שמתגבר הבעל דבר בכל פעם יותר על כל מי שרוצה לנכנס לעבודת השם ותכרה, וכל מה שמתעורר האדם יותר לנכנס לעבודת השם ותכרה מתעורר כנגדו הבעל דבר ביותר, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ספ"ה נב): 'כל הגדול מחברו יצור גדול ממנו'. כי עקר כל הקדשה של איש הישראלי נמשך מארץ-ישראל, מבחינת נעם העליון שהיא כלל התורה הקדושה, כמו שכתוב (משלי ג, י): "דרכיה דרכי נעם". ועל-כן כל מה שהאדם רוצה לנכנס אל הקדשה יותר - שאז נמשך עליו קדשת ארץ-ישראל קדשת הנעם העליון ביותר, כמו כן באים בחינת החובלים להתתקן כנ"ל, ואזי כמו כן מתעורר הרע שבחובלים ומתגברים כנגדו למנוע, כי כל החטאים והסטרוא אחרא אחיותם מהחובלים, שהם בחינת מחלקת שמשם עקר היצר-הרע, כמו שכתב רבנו ז"ל במקום אחר (סימן כב): שייצר-הרע הוא בחינת מחלקת

ו. ומגדל ההתגברות של החובלים אז בעת התחלת הגאולה, שנתעוררו כנגד הנעם עד שהקביד העבודה וכו', וגרם מחלקת של דתן ואבירם שאמרו: 'ירא ה' עליכם וכו' כנ"ל, והתגברו כל כך עד אשר העשק יהולל חכם וכו' (קהלת ז, ו), שגם משה רבנו אמר להשם: 'תברך (שמות ה, יב): "למה הרעתה" וכו'. וכל זה מחמת התגברות החובלים, על-כן אמר לו השם ותברך (שם ו, א): "עתה תראה" וכו', ואמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין ק"א): 'ולא העשוי לשלשים ואחד מלכים, שרמו לו השם ותברך תכף שלא יכנס לארץ-ישראל, הינו מאחר שאין בידו לתקן החובלים, אדורא, הם מבבלין גם דעתו הקדושה עד שאמר 'למה הרעתה', בודאי אי אפשר שיכנס לארץ-ישראל, כי כשיצאה לנכנס לארץ-ישראל יתגברו החובלים יותר ויותר, וכשאין בידו לתקנם אזי הם פוגמים ביותר בקדשת ארץ-ישראל, כמבאר בהתורה הנ"ל. ועל-כן בודאי אי אפשר שיכנס לארץ-ישראל.

וזהו הטעם שאנשים קטנים נכנסין לארץ-ישראל בקלות, וגדולי הצדיקים יש להם מניעות עצומות מלבוא לארץ-ישראל, עד שמשם לא זכה לבוא לארץ-ישראל. וכן סמוך לדורותינו היה הבעל שם טוב ז"ל ורבי ר' נפתלי ז"ל - שלא יכלו לבוא לארץ-ישראל, כי משה רבנו לפי עצם גדלותו - אם היה נכנס לארץ-ישראל, היו צריכים לנכנס ולפלל כל החובלים לתוך הנעימים להתתקן, והיו צריכים להתתקן כל המוחין הפגומים שנפגמו מחטא אדם הראשון ואילך, שכלם הם בחינת חובלים, בחינת מוחין של חוץ-לארץ, שנמשכין על-ידי פגם הכבוד, על-ידי שפוגמין בכבוד השם ותכרה, שהם כלל כל החטאים שבעולם שכלם היו צריכים להתתקן על-ידי משה, כי כל אחד כפי מה שזוכה לקבל קדשת ארץ-ישראל, דהינו השפעת הנעם, כמו כן באין ונופלים בחינת החובלים להתתקן, ועל-כן אם היה משה רבנו נכנס לארץ - היו צריכים כל החובלים להתתקן. ומחמת שאז עדין לא הגיע הזמן לזה, כי לא יגמר תקון כל החובלים עד שיבוא משיח ויבער רוח השטמא מן הארץ, ומחמת שלא היה אפשר לתקנם אז - היו יכולים לגרם פגם יותר, חס ושלום, על-כן היה מן הנמנע שהוא יכנס לארץ עם ישראל, והיה ההכרח שיכניסם יהושע, שמעלתו קטנה ממש, שאז לא נתעוררו החובלים כי אם מעט, כפי ערך הנעם שזכה לקבל, וזה היה בידו לתקן בכח וזכות רבו משה.

לקוטי הלכות • חלכות ברפת הפרות הלכה ד ארץ חיים

184

השנה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ויקרא רבה כט, א) שבריאית אדם הראשון היה בראש השנה. ועל-כן מרגל הלשון בספרים: 'בראש השנה נברא העולם'. וכן אמרו רבותינו ז"ל (ראש השנה י, כו): 'פתשרי נברא העולם'. וכן אנו אומרים (מוסף לראש השנה): 'היום הרת עולם, זה היום תחלת מעשיך' וכו'. אף-על-פי שבאמת עקר בריאת עולם היה מכ"ה באולול עד ראש השנה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ויקרא רבה טו, ט), רק מחמת שבראש השנה נברא אדם הראשון שהוא עקר העולם.

בי כל העולם ומלאו הכל נברא בשביל האדם שהוא תכלית הבריאה, כי הכל נברא בשביל האדם, כדי שיכיר קונו ויגדיל כבודו יתברך שבשביל זה נברא הכל כנ"ל. כי בכל הבריאה פלה אין מי שיוכל להפיר את מי שאמר והיה העולם ויגדיל כבודו יתברך כמו האדם, ועל-כן האדם עקר הבריאה וכמבאר בהתורה הנ"ל. ועל-כן בראש השנה שנברא האדם נחשב כאלו כל הבריאה נברא אז, כי האדם הוא עקר כלל הבריאה כנ"ל. ועל-כן אנו אומרים 'בראש השנה נברא העולם' כנ"ל. נמצא, שבריאית העולם, דהינו האדם שהוא הוא עקר העולם היה בראש השנה. ועל-כן אנו צריכין בראש השנה לעורר בחינת נעם העליון שממש נמשך עקר בריאת האדם כנ"ל.

וזה בחינת שופר, כי קול שופר הוא בחינת עשרה מיני נגינה, בחינת (תהלים לג, א): "היטיבו נגן בתרועה" [וכמוכא במקום אחר (הלכות פריה ורביה הלכה ג אות ב)]. ועשרה מיני נגינה זה בחינת 'נעים' ומירות ישראל, שעל ידם מעוררין וממשיכין בחינת נעם העליון שממש נמשך נעימת הנגון שהוא עקר הדבקות, כי על-ידי הנגון בחינת 'נעים' ומירות' על-ידיה מדבקין עצמן בהשם יתברך וזוכין לחזות בנעם ה', בחינת נעם העליון הנ"ל, וכמובן שם בהתורה הנ"ל בסופה שכתב שם: וזה בחינת השירה, בחינת 'נעים' ומירות' וכו', עין שם. ועל-כן קול השופר, שהוא בחינת נגינה, על-ידיה ממשיכין בחינת הנעם העליון שהם עקר המחין, בחינת מחין של ארץ-ישראל, כי ידוע בפגנות (פיר עין חיים, ראש השנה) שעל-ידי השופר נמשכין המחין, הינו בחינת הנעם, שהוא עקר המחין.

ועל-כן נוהגין כל ישראל להרבות בצדקה מאד קדם ראש השנה, כדי לזכות לקבל השפעת הנעם שיתעורר על-ידי השופר לקבלו על-ידי הצדקה, כי על-ידי הצדקה נעשה כלי לקבל השפעת הנעם העליון כנ"ל, ועל-ידי השפעת הנעם נמשך ההולכה שיתרבו בני אדם, כדי שיתרבה כבודו, כנ"ל.

ועל-כן נקראים החטאים בשם חבלה, כמו שכתוב (נחמיה א, ט): "חבל חבלנו לך", כי כלם נמשכין מבחינת החובלים כנ"ל. ועל-כן צריך האדם להתגבר בכל פעם מחדש כדי להכניע הרע שבחובלים בכל פעם, ולתקן הטוב שבהם להפך החובלים לבחינת נעם, שיהיו כל המחין בבחינת מחין של ארץ-ישראל, ששם עקר המחין והחכמה, וכן"ל:

ח. וזה שאמר משה (שמות ב, יד): "אכן נודע הדבר" כשראה שני אנשים עברים נעים, ופרש רש"י: 'רואה אני שהם ראויים לכף להיות בגלות' וכו'. הינו מחמת שראה שש מחלקת בישראל, על-כן נודע לו טעם הגלות, כי עקר הגלות מחמת החובלים שהם בחינת מחלקת. וכן עכשו עקר אריכת הגלות מחמת מחלקת, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ויקרא טו, ט): שלא נחרב בית שני כי אם בשביל שנאת חנם, כי עקר הגלות היא מה שגלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו. וכל זה נמשך מבחינת החובלים שהם המחין של חוץ-לארץ ממש, שהם כנגד המחין של ארץ-ישראל שממש עקר אחיזת העפוס ואריכת הגלות מארץ-ישראל כנ"ל. ועל-כן קדם הגאולה יבוא אליה לעשות שלום בעולם, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ערוך ח, ט): 'אין אליהו בא לטמא ולטהר אלא לעשות שלום בעולם', כי עקר הגאולה לשוב לארץ-ישראל לתויה בשלום, שעל-ידיה נזכה לבחינת נעם העליון, שהוא בחינת מחין של ארץ-ישראל, בחינת שלום כנ"ל:

ט. **ועל-כן** עקר תקון האכילה בקדושה הוא על-ידי צדקה, כמו שאיתא בזהר (פנחס רמח): ובכל הספרים (של"ה אות קפח), שצריכין להפריש צדקה קדם האכילה ולהזמין לעני על שלחנו. וזה עקר תקון האכילה, כי על-ידי צדקה נעשה כלי לקבל השפעת הנעם העליון שזהו עקר תקון האכילה, כי על-ידיה זוכין להעלות ולקשר הטעם ונעימת המאכל ומשקה לשרשו לבחינת נעם העליון, כנ"ל:

י. **וזה** בחינת ראש השנה, כי מבאר בהתורה הנ"ל, שעקר שרש העליון של הבריאה הוא בחינת נעם העליון, שהוא בחינת מחין של ארץ-ישראל שזוכין לקבלו על-ידי צדקה, שעל-ידיה נמשך ההולכה של האדם, שהוא עקר פגנת הבריאה שעל-ידיה נתרבה ונתגדל כבודו יתברך שהוא שרש הבריאה, כי הכל ברא השם יתברך לכבודו וכו'. כי הכבוד הוא שרש כל העשרה מאמרות שבהם נברא העולם, כי הכל היה רק בשביל הכבוד כנ"ל. וכל זה הוא בחינת ראש השנה, כי בראש השנה נברא העולם, דהינו האדם נברא בראש

לקוטי הלכות הלכות ברפת הפרות הלכה ד ארץ חיים צנ

מאריך-ישראל שהם בחינת שבעה עממין, בחינת חובלים כנ"ל. וזה בחינת (תהלים פא, ג-ד): "כנור נעים עם נבל, תקעו בחדש שופר", כי שופר הוא בחינת נגון בחינת 'כנור נעים' כנ"ל. וזה מה שמוכא בספר 'טוב הארץ', שפ'נור נעים ע"ם נבל הוא ראשי תבות 'כנען'. כי כנען, הינו כלליות השבעה עממין, שהם בחינת כלל המונעים מאריך-ישראל, עקר הכנעתם עלי-ידי נעימת הנגינה, בחינת 'כנור נעים עם נבל', שזהו בחינת שופר של ראש השנה, בחינת 'תקעו בחדש שופר', שעל-ידי זה ממשיכין בחינת נעם העליון, ומכניעין השבעה עממין בחינת כנען שיניקתו מבחינת חובלים כנ"ל. וזה שנסמך שם תפך (שם פא, ו): "עדות ביהוסף שמו" וכי, ופרש רש"י: כי בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים, כי יוסף הוא בחינת נעם כנ"ל. ועל-כן יצא בראש השנה מבית האסורים, כי בראש השנה שופע הנעם העליון, שהוא בחינת יוסף, כנ"ל:

יב. וזה (בראשית מא, א): ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם וכי. וזאת המעשה היה בראש השנה, שאז יצא יוסף מבית האסורים, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ראש השנה י:). ועל-כן היה הנס עלי-ידי שנה והתעוררות השנה של פרעה, כמו שפירשנו: "וייקץ פרעה" וכי. כי כל זה נמשך משרש המלכות של מעלה, שבניגנה בראש השנה, על-ידי בחינת שנה והתעוררות השנה, כידוע בפגנות (פרי-עץ חיים ראש השנה).

וזה בחינת חלום פרעה - שבע שני השבע ושבע שני הרעב, ושבע שני הרעב בלעז את שבע שני השבע - ולא נודע כי באו אל קרפנה ומראיתו רע פאשר בתחלה וכי. כל זה מרמז על ענין הנ"ל, שפרעה ראה מהיכן נמשך תקף הגלות של ישראל, ועקר הגלות הוא מה שגלו מאריך-ישראל, אשר שם חיינו וארץ מינו, כי שם עקר המחין הנעימים בחינת נעם, שהם עקר חיות האדם, כי "החכמה תחיה" וכי (קהלת ו, יב).

יג. וזה היתה הגלות במצרים שהיא ההפך ממש מאריך-ישראל, כנ"ל (דברים י). וראה שרש הגלות, שנמשך מבחינת החלום שראה, כי ראה שבע פרות טובות שמרומים על שבע שני השבע, שזה בחינת קדשת ארץ-ישראל, שממש עקר השבע והפרכה, כידוע. והכל נמשך מבחינת המחין של ארץ-ישראל, בחינת הנעם, שממש כל החיות והשפעות, כי נעם כל הפרות והתבואות המשביעין את האדם, הכל נמשך מבחינת הנעם העליון, שהוא בחינת קדשת ארץ-ישראל כנ"ל. וראה פרעה שנמשך השפעה זאת בחינת שבע שני השבע, שהוא בחינת השפעת הנעם העליון, כנ"ל.

וזה בחינת פקידת עקרות שממשיכין בראש השנה, כי בראש השנה נפקדה שנה, רחל, חנה (ראש השנה י:), כי פקידת עקרות, דהינו הולדה, נמשך על-ידי השפעת הנעם שזוכין בראש השנה כנ"ל. ועל-כן קורין בראש השנה לדת יצחק אבינו, דהינו 'וה' פקד את שנה' וכי (בראשית כא, א), כי יצחק הוא הולדה הראשונה בעולם שנולד בקדשת ישראל, כי התחלת קדשת ישראל התחיל מאברהם אבינו עליו השלום, אבל אברהם בעצמו עדין לא נולד בקדשת ישראל רק יצחק הוא הראשון שנולד בקדשת ישראל. ועל-כן לדת יצחק הוא עקר שלמות הבריאה שנברא בשביל האדם, דהינו בשביל ישראל שיגדלו כבודו, וכל מה שנוגדו בני ישראל יותר נתרבה כבודו יותר כנ"ל. וזה בחינת לדת יצחק שהוא הולדה הראשונה בקדשת ישראל כנ"ל. ועל-כן קורין פרשה זאת בראש השנה, כי אז נברא העולם שנברא בשביל הכבוד שנתרבה על-ידי הולדת ישראל שזה בחינת לדת יצחק כנ"ל.

וזה בחינת עשרה שופרות, עשרה מלכיות, עשרה זכרונות, הכל כנגד בחינת עשרה מאמרות שבהם נברא העולם שנתגליון בראש השנה, על-ידי הכבוד שנתגלה על-ידי הולדת ישראל, בחינת פקידת עקרות בחינת לדת יצחק, שכל זה נמשך מהשפעת הנעם העליון שנמשך בראש השנה, כנ"ל.

יד. ועל-כן עקר הגדלת כבודו יתברך הוא בראש השנה, כמו שאומרים: 'יבא מלך הכבוד'. ובכן תן כבוד וכו'. מלואו על כל העולם בלו בכבודך. וכן הרבה. כי כל עסקנו בראש השנה לגלות מלכותו שהיא כבודו בחינת 'מלך הכבוד', כי עקר הבריאה שנברא בראש השנה הכל היה בשביל הכבוד ששביל זה נברא העולם בעשרה מאמרות, כנ"ל.

יז. ועל-כן עקר קדשת ארץ-ישראל נתגלה בראש השנה, כמו שכתוב (דברים יא, יב): "תמיד עיני ה' אליהך" בה מראשית השנה" וכי - 'בראש השנה נדון מה יהיה בסופה' (ראש השנה ט, ט), כי עקר קדשת ארץ-ישראל הוא בחינת נעם העליון כנ"ל, שזה זוכין בראש השנה, כנ"ל:

יא. ועל-כן תחלת פבוש יהושע את ארץ-ישראל היה על-ידי קול שופר, כי יריחו היא עיר ראשונה מאריך-ישראל שכבש יהושע, וכבשה על-ידי שופרות כמבאר ביהושע (פרק ו), הינו כנ"ל, כי על-ידי קול שופר בחינת קדשת ראש השנה, על-ידי זה מעוררין וממשיכין בחינת הנעם העליון, שהוא בחינת קדשת ארץ-ישראל, שעל-ידי זה מתגברים על כל המונעים

לקוטי הלכות

הלכות ברפת הפרות הלכה ד

ארח חיים

186

ירשת ארץ-ישראל, ואמר: 'במה אדע כי אירשנה', שהיה בחינת מה שהחובלים, בחינת מחלקת וספקות פוגמין את המחין של ארץ-ישראל, על-ידי שבאים לחזקן להתחמק, כנ"ל.

ועל-כן בשביל זה נגזר גלות מצרים - "ידוע תדע כי גר יהיה ירעך בארץ לא להם" (בראשית טו, יג). 'ידוע תדע' דיקא, דהינו על פגם הדעת, כמובא. הינו פגם החובלים, שהם הדעת והמחין פגומים של חוץ-לארץ.

וזה בחינת חלום פרעה כנ"ל, ששבע שני הרעב, בחינת חובלים, בלעו את שבע שני השבע, בחינת נעם, עד אשר לא נודע כי באו אל קרבה וכו'. כי מחמת שנתעורר השפעת הנעם - באו החובלים להתחמק, ועל-ידי-זה פגמו ביותר את בחינת המחין של ארץ-ישראל בחינת נעם כנ"ל, עד אשר גם שם נפל מחלקת, ואין נכר כלל השפעת המחין של ארץ-ישראל, כאלו מעולם לא נמשך, חס ושלום, השפעת המחין של ארץ-ישראל.

וזאת הבחינה היא בכל אדם ובכל זמן, שלפעמים נתעורר האדם אל הקדושה, ומתלהב לבו מאד להשם יתברך בהשתוקקות נפלא, ונדמה לו שבדאי יהיה איש כשר ולא ימנעוהו שום מונע, ותכף אחר שעה נופל מתשוקתו ונשטט לבו ונתבלבל מחו, ושוכח לגמרי את כל התשוקה הראשונה, כאלו מעולם לא היה לו תשוקה כלל לעבודת הבורא יתברך. ולפעמים יכול להיות שתשוקתו להשם יתברך נמשך איזה זמן גדול, ואף-על-פי-כן, יש שאחר-כך נופל מתשוקתו ונשטט לבו עד שתשוכח הכל, ונדמה לו כאלו מעולם לא היה לו תשוקה כלל. וכל זה נמשך מבחינת הנ"ל.

כי כל הקדושות הם מן המחין הקדושים, שהם עקר האדם, כי עקר האדם הוא הדעת והמוח, שהוא הנשמה והחיות של האדם, ועקר המחין הם המחין של ארץ-ישראל, שהם בחינת נעם כנ"ל. וכשנתעורר להאדם איזה חשק דקדושה להשם יתברך ולעבודתו - זה נמשך מהמחין של ארץ-ישראל, מבחינת נעם העליון שנמשך עליו איזה הארה והשפעה משם, אף תכף כשנמשך עליו השפעת הנעם - נתעוררו תכף החובלים וכו' כנ"ל. וכשאינו זוכה לתקנם, איי הם פוגמים את בחינת המחין של ארץ-ישראל שנמשכו עליו, ועל-ידי-זה הוא שוכח הכל כאלו לא היה לו תשוקה כלל. על-כן צריך האדם לשמר את הזכרון מאד, שזכיר את עצמו בכל פעם את כל התשוקות הראשונות וההתלהבות והכסופין שהיו

אבל תכף כשנמשך השפעת הנעם העליון, בחינת שבע שני השבע, והיה שבע פרות אחרות עלות אחריהן וכו', רעות מראה וכו', לא ראיתי כהנה בכל ארץ מצרים לרע - שהם בחינת הרע גמור, בחינת שבע שני הרעב, שהיה הרע שבחובלים פגם המחין של חוץ-לארץ שמתכלין ומכלין הכל, חס ושלום. ותכף כשנמשך בחינת השפעת הנעם, בחינת שבע שני השבע, באים תכף בחינת החובלים להתחמק על ידם. ומחמת שהרע נאחז בהם ביותר על-ידי-זה מתגברים החובלים על הנעימים ופוגמים גם את המחין של ארץ-ישראל, עד שבחינת המחין של ארץ-ישראל, בחינת נעם, בחינת שבע שני השבע - נבלע ונשכח על-ידי בחינת החובלים, שהם בחינת שבע שני הרעב.

ומשם עקר הגלות של מצרים, וכן כל הגליות, כי גלות מצרים וכל הגליות הכל בשביל פגם הדעת, כמובא בכתבי האר"י ז"ל (פרי-צ"ח, חג המצות, פרק א), דהינו בשביל פגם הדעת שפגם אדם הראשון שאכל מעץ הדעת טוב ורע. "ועץ הדעת טוב ורע" - זה בחינת מחלקת, בחינת חובלים, ועל-ידי-זה נתגרש מגן-עדן, שהוא בחינת קדושת ארץ-ישראל קדושת הבית המקדש, כמבאר במקום אחר. ובשביל זה היתה גלות מצרים, ועל-כן התחיל הגלות על-ידי מכירת יוסף שהוא בחינת נעם שפגמו בו על-ידי המחלקת שחלקו עמו אחיו כנ"ל (אות ה). ועקר התגברות הגלות הוא, מחמת שבכל פעם שבא איזה צדיק גדול, שעל-ידי קדושתו הוא ממשך בחינת השפעת הנעם בחינת מחין של ארץ-ישראל, אזי תכף באין החובלים להתחמק. ומחמת שעדיין לא הגיע זמן תקונן, על-ידי-זה הם פוגמין את המחין של ארץ-ישראל, ומזה נמשך אריכת הגלות בציונותינו הרבים.

ועל-כן תחלת גלות מצרים התחיל בשביל מה שאמר אברהם אבינו (בראשית טו, ח): "במה אדע כי אירשנה", והיה מספק על ירשת ארץ-ישראל (נדרים לב). וזה בחינת חובלים, שהם בחינת מחלקת וספקות, הינו כי תכף כשהשם יתברך הבטיח לו על ירשת ארץ-ישראל נתעורר ונמשך עליו תכף השפעת הנעם העליון, שהוא בחינת מחין של ארץ-ישראל, אף מחמת שתכף כשנמשך השפעת הנעם באים בחינת החובלים להתחמק, ומחמת שבחינת החובלים, דהינו המחין של חוץ-לארץ, היו אז עדין פגומין מאד מחטא של אדם הראשון כנ"ל, על-כן גרמו פגם גם במחין של ארץ-ישראל שהשיג אברהם אבינו אז, עד שפגל מחלקת וספקות בלבד על

לקוטי הלכות • הלכות ברכת הפרות הלכה ד ארחת חיים צד

זה זכה להמשיך על עצמו השפעת הנעם שהוא שרש האהבה הקדשה כנ"ל, כי יוסף שרשו משם מבחינת נעם כנ"ל. ועל-כן על ידו היה עקר הגאולה, כמו שכתוב (שמות יג, ט): "ויקח משה את עצמות יוסף עמו". כי יוסף יש לו כח להתגבר בכל פעם כנגד החובלים - להכניע הרע שבהם שלא יקלקלו את בחינת הנעם, אדרבא, בחינת הנעם יתקנו את החובלים, שנהו מה שזכה יוסף לפתר ולתקן חלום פרעה באופן שלא יקלקל ימי הרעב את ימי השבע, אדרבא, ימי השבע יחיו את ימי הרעב, שנהו בחינת שהנעימים יתקנו את החובלים. ועל-כן הזהיר אותם (שם): "והעליתם את עצמתי מזה אתכם", שיעלו עצמותיו לארץ-ישראל. ובכח הזה יתגברו בכל פעם על החובלים עד שיכבשו ארץ-ישראל שהוא בחינת נעם, בחינת יוסף, כנ"ל:

יג. וזה בחינת מה שהולכין על קברי צדיקים בערב ראש השנה, כי הסתלקות הצדיק הוא בתוך בחינת נעם העליון, ששם עולין כל נשמות הצדיקים, בבחינת (תהלים ד, ט): "לחזות בנעם ה' וכי", בחינת (שם טו, יא): "נעמות בימינך נצח". ועל-כן במקום גניזתם הוא בחינת ארץ-ישראל, בחינת (שם לו, טט): "צדיקים יירשו ארץ", כמו שכתוב במקום אחר (ליקוטי תנינא סימן טז), כי במקום גניזתם שופע בחינת נעם העליון, שהוא בחינת קדשת ארץ-ישראל שמשם כל הקדשות כנ"ל, כי כל העשר קדשות שהם כלל כל הקדשות שבעולם הם בארץ-ישראל (פלים א, ט). ועל-כן הולכים על קבריהם בערב ראש השנה, כדי לזכות לקבל שם קדשת ראש השנה, שהוא בחינת השפעת הנעם בחינת קדשת ארץ-ישראל שמתגלה בראש השנה כנ"ל (אות ט). וזה בחינת מזמורי תהלים שאומרים על קברי הצדיקים, כי מזמורי תהלים הם בחינת נעם, בחינת נעים ומירות ישראל, כנ"ל.

וזה בחינת: חבלים נבלו לי בנעימים, ופסוק נעמות בימינך נצח, שאומרים במזמור "מכתם לדרור" (תהלים טו) שהוא המזמור הראשון מהידר מזמורי תהלים שתקן רבנו ז"ל (סימן צב תנינא). כי עקר תקון הברית, שהוא עקר תקון כל החסאים, שהוא על-ידי השפעת הנעם העליון, שהוא מחין של ארץ-ישראל, שהוא עקר הקדשה קדשת הדעת, כי על-ידי השפעת הנעם העליון משבירין אהבת נשים כנ"ל, ולזכין לקדשת הדעת של ארץ-ישראל, שהוא כלל כל הקדשות, כנ"ל.

וזה שמסמינן: נעמות בימינך נצח, כי מתחלה אומרים חבלים נבלו לי בנעימים - דהינו שהחובלים נופלים בנעימים להתתקן כמו שפרש רבנו ז"ל מקרא זה בהתורה

לו מעולם להשם יתברך ולעבודתו, כדי להמשיך עליו את כל הרשימות שנשארו מהשתוקקות הראשונות, כדי שיתעורר על-ידי זה לשוב להשם יתברך, כמו שכתב רבנו ז"ל (סימן רכב) שהאדם צריך לאחזו עצמו בהרשימות שנשארו לו מימים הראשונים שהיה לו מזריח אורו יתברך וכו', עין שם.

וזה בחינת יוסף, שהוא בחינת התקון של חלום פרעה, שנותן עצה שתתקם השביעה והטוב של שבע שני השבע, ולא תפרת הארץ ברעב - שהוא בחינת המחין של חזן-לארץ. ונצחתו הוא שיקבצו את כל אכל שבע שנים הטובות האלה והיה האכל לפקדון וכו', הינו שתכף כשנתעורר על האדם איזה טוב, בחינת קדשת ארץ-ישראל שמשם כל הקדשות, אזי תכף יעשה איזה עבדא קדשה על-ידי השתוקקותו - להתפלל או ללמד, או יעשה איזה מצוה, ויעשה לעצמו אוצרות במחו, להטמין שם את כל הטוב של שבע שנים הטובות. כי האדם יש לו בחירה, ויש כח בידו כשבא עליו איזה תשוקה טובה להטמין ולקשר אותה בפנימיות מחו, ולקח במחשבתו זאת התשוקה לזכרה היטב שלא ישכחה.

בי מאחר שיוסף הצדיק מודיע לו מקדם שאחר-כך יבואו עליו ימי רע, חס ושלום, וירצו להשפית ממנו כל הטוב ההוא, על-ידי זה המשפיל יבין מעצמו שצריך לגנוי היטב את כל הטוב של בחינת שבע שני השבע, דהינו שיקשר החשך הקדשה במחשבתו, ויקח בדעתו זה הענין בעצמו, שאפילו כשישמטם לבו על-ידי התעוררות הרע שבחובלים, אף-על-פי-כן יתחזק בעבודת ה' על-ידי שיוזר את עצמו בהתשוקה הראשונה כנ"ל. וכל הרשימות של התשוקות הראשונות שיגנוז בפנימיות מחו, יהיו לו לפקדון - להחיות את נפשו בימי רע, שהם בחינת שבע שני הרעב, בבחינת והיה האכל לפקדון לארץ לשבע שני הרעב אשר תהינה אחרי כן ולא תפרת הארץ ברעב, כנ"ל.

ועל-כן הם שבע שבע, שבע שני השבע ושבע שני הרעב, כנגד שבעת המינים שנשתבחה בהן ארץ-ישראל, שהם בחינת השפעת הנעם העליון וכו'. וכנגדם הם שבעה עממין שהם הרע שבחובלים שהם בחינת שבע שני הרעב, שעקר הגלות מארץ-ישראל שהוא בחינת גלות מצרים, שכולל כל הגלויות הוא על דם, כנ"ל.

ועל-כן עקר הגאולה של מצרים היתה בזכות יוסף שעמד בנסיון ונשמר מאהבת נשים, ועל-ידי

שנתרבו ישראל - יותר נתגדל כבודו, ונמשך עליהם השפעת הנעם העליון ביותר, כי הא ברא תליא, כל מה שנמשך השפעת הנעם והמחין יותר - נתרבין ישראל, ונתגדל כבודו יתברך ביותר, וכל מה שנתרבין ישראל ונתגדל כבודו יותר - נמשך השפעת העליון יותר.

פי כל מה שיש מקבלים יותר, והשפעת העליונה עושה פעולתה יותר - נמשך שפע ורב טוב יותר ויותר, כידוע. ועל-כן על-ידי שישאל פרו וישרצו, שהוא בחינת השפעת הנעם העליון - על-ידיה נגאלו כנ"ל, כי הגאולה היא לשוב לארץ ישראל, שהיא בחינת נעם כנ"ל.

וזהו: "וכאשר יענו אותו בן ירבה" (כז' שמות א, יב), הינו דבר והפוכו, שכל מה שהיו מתגברים בגלותם לענות אותם, שכל זה נמשך מבחינת החובלים כנ"ל, כמו כן חמל עליהם השם יתברך, והמשיך עליהם הנעם יותר, שהוא בחינת: 'בן ירבה', בחינת הולדה כנ"ל, שהוא בחינת צמיחת הגאולה כנ"ל. וכן בגאולה האחרונה כתיב (ישעיה ס, כב): "הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום אני ה' בעתה אחישנה", שעל-ידי שיתרבו ישראל שזהו בחינת השפעת הנעם העליון, על-ידיה תהיה הגאולה כנ"ל, במהרה בימינו, אמן:

שנה שני

טו. ויעל-בן אנו מבקשים: 'הי רצון שתעלנו בשמחה לארצנו', כי אי אפשר לבוא לארץ ישראל לבטל המונעים בחינת חובלים, ולבוא לארץ ישראל בחינת נעם, כי אם על-ידי שמחה, שהיא בחינת עשרה מיני נגינה, כמו שכתב רבנו במקום אחר (לקוטי תנאן סימן כד), כי על-ידי שמחה, בחינת נגינה, בחינת 'נעים ומירות ישראל', בחינת (תהלים טו, יא): "שבע שמחות את פניך" וכו', על-ידיה זוכין לבוא לארץ ישראל, שהיא בחינת נעם העליון, כנ"ל:

הלכה ה

ענין ברכת הפרות וצריכין להקדים לה ברכה על פרות ארץ ישראל:

על-פי מה שכתב בלקוטי תנאן סימן פח, מבאר שם, שיש דברים אבודים וכו'. ועל-כן צריכין לומר שלא לאכל בוי קדם שנתבשרה וכו', כי יכול לאבד נפשו, אך עם כל זה אם מברך הברכה שעל הפרי בכונה וברצאת שמים, אזי יוכל להנצל מזה. וגם אם הוא חוק

הנ"ל. ואזי עדין אנו חוששים שלא יתגברו החובלים על הנעימים ויקלקלו אותם גם כן, חס ושלום, כנ"ל, על-כן אומרים אחר-כך: אברך את ה' אשר יעצני וכו', הינו שהשם יתברך נותן עצות להאדם על-ידי הצדיק האמת, באופן שיזכה להגביר הנעימים על החובלים, כנ"ל.

וזה בחינת שויתי ה' לנגדי תמיד - 'תמיד' זה בחינת ארץ ישראל, בחינת: 'תמיד עיני ה' אליהם כה' וכו', הינו שקדשת ארץ ישראל צריכין להמשיך על עצמו תמיד ולא יפסק מלהשתוקק תמיד להמשיך על עצמו קדשת ארץ ישראל. כי בכל פעם שמשתוקק לארץ ישראל, מתגבר כנגדו בחינת החובלים ומבבלים תשוקתו, על-כן צריך להתגבר כנגדם בכל פעם תמיד, ואז יעוררו השם יתברך לבוא לארץ ישראל, ושם יזכה לנעם העליון לנצח, ולא יפל עוד לעולם לבחינת החובלים, רק אדרבא, יתכן החובלים על-ידי הנעימים בבחינת: כי לא תעזב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת - שהם בחינת החובלים שבהם נאחז הרע בחינת שאול ושחת. אבל בזכות הצדיקים יעורנו השם יתברך ויצילנו מהם, ונזכה לנעם העליון לנצח. כי בכל פעם מתגבר על החובלים עד שיתבטלו לגמרי עד שנוזק להכלל בנעם העליון לנצח, בחינת נעמות בימינו נצח, אמן ואמן:

שנה שני

יד. ויעל-בן נקרא 'שופר' לשון 'שפרא', כמובא (סימן ס), שזהו בחינת נעם העליון שנתעורר על-ידי קול שופר, שהוא בחינת יוסף שהיה יפה תאר וכו', כמבאר בהתורה הנ"ל עין שם. עין היטב את כל התורה הנ"ל מראשה לסופה, כי בלא זה לא תוכל להבין כלל את דברינו:

טו. וזה בחינת (שמות א, ז): "ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו" וכו', שזה היה צמיחת קרן ישועה של הגאולה, כמובא (עין חלן עב), וכמוכן בפסוק (תהלים טו, ז): "ירבבה כצמח השדה נתתיו ותרבי ותגדלי", ועל-ידיה "שדים נכונו וישער צמח", שגרמו שהיו מוכנים לגאולה. הינו כנ"ל, כי עקר הגלות הוא הגלות מארץ ישראל, שהיא בחינת השפעת הנעם, אבל השם יתברך חמל עליהם, והמשיך עליהם גם שם במצרים, בחינת השפעת הנעם, שעל-ידיה נמשך ההולדה כנ"ל. ועל-ידיה היו פרים ורבים מאד, בחינת: "ובני ישראל פרו וישרצו" וכו', ועל-ידיה היתה הגאולה, כי כל מה

כבוד הוא שורש כל הבריאה

המעשה נוראה של הבעל תפלה (ספוגי מעשיות מעשה יב) ... מרמז בענין המעשה הזאת מענין שבירת כלים ותקונן ... למשל, הפת שאמרו שעקר התכלית הוא כבוד, והיה להם הוכחות וסברות רבות על זה, זה הטעות נמשך מנפילת הכבוד דקדשה. כי יש כבוד דקדשה שהוא כבוד ה' יתברך, וכבוד תורתו הקדושה וצדיקיו האמתיים, שכל העולמות נבראו בשביל זה הכבוד. כמו שאמרו רבותינו ז"ל (יזמא לה): כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו לא ברא אלא לכבודו, שנאמר: כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. וכמבאר בכמה תורות בדברי רבנו ז"ל, שכבוד דקדשה הוא שרש כל הבריאה, שרש כל הנפשות בחינת (בראשית מט) בסדם אל תבא נפשי בקהלם אל תחד כבדי וכו', עין שם בהתורה על פסוק ואיה הישה לעלה (בסימן יב), ובהתורה חבלים נכלו לי בנעימים (בסימן עא) בלקוטי תניינא ובשאר מקומות. ומחמת שכבוד דקדשה הוא שרש כל הבריאה שנברא בשביל הכבוד, על-כן מעת שהיה שבירת כלים ומיתת המלכים, שאז נכלו כל המדות הקדושות למטה, ואז נתבלבלו כל העולמות כלם כידוע, שזהו בחינת מה שכתוב בהמעשה הנ"ל, שפעם אחת היה רוח סערה שבלבל והפך את כל העולם כלו וכו'. שכל זה הוא סוד בחינת שבירת כלים וכו', שאז נתבלבלו כל העולמות ונתהפכו מסדרן האמת כידוע. ועל-כן אז אחר הרוח סערה הנ"ל שהיא בחינת שבירת כלים, אז נתהוו כל הפתות רעות המבארין שם, שנתעו ונבוכו בדעות זרות שלהם. שכל זה נמשך מנפילת הניצוצות ממדות הקדושות שנפלו אליהם על-ידי שבירת כלים, שעל-ידי זה טעו והפכו האמת מהפך אל הפך, ואמרו שעקר התכלית הוא כבוד. מה שבאמת אדרבא, הדבר הוא בהפך ממש, כי עקר התכלית של הבריאה הוא רק כבוד ה' יתברך ותורתו וצדיקיו האמתיים, שאי אפשר לזכות לזה כי אם בשממעות כבוד עצמו לגמרי, ובזרחים מן הכבוד לגמרי באמת, ויודעין פחיתותו ושפלותו, והוא נבזה בעיניו נמאס ואת יראי ה' יכבד, אז דיקא יזכה להגיע אל התכלית האמתית לעתיד להכלל בכבוד ה' באמת, בבחינת (ישעיה נח) כבוד ה' יאסף, בחינת (שמואל א ב) כי מכבדי אכבד וכו'. שאין אדם זוכה לזה כי אם כפי מה שמבטל כבודו באמת לגמרי, ומשתדל ומתנגע כל ימיו להרבות כבוד המקום שהוא כבוד התורה והצדיקים האמתיים, ואינו חושש על כבוד עצמו כלל וכו' כמבאר במקום אחר. והם הפכו האמת מהפך אל הפך, ואמרו שעקר התכלית הוא כבוד לרדף אחר הכבוד חס ושלום, רחמנא לצלן מהאי דעתא (תפילה ד אות ג).

כל מה שברא ה' הוא לכבודו

איתא בדבריו ז"ל ששרש הפל הוא הכבוד, כי הכבוד הוא שרש התורה, כי כל מה שברא הקדוש-ברוך הוא לא ברא אלא לכבודו וכו', דהינו שיקימו את התורה שעל-ידי-זה נתגדל כבודו יתברך. ועל-כן כל מה שמכבדו את רבו יותר מעוררין ביותר שרשי התורה, ועל-ידי-זה משפיע עליו הרב התגלות התורה יותר ויותר. (שבועות ב אות כג)

פי צריך להבין מאיזה מאמר נתהוה זה הכבוד, אשר זה הכבוד הוא שרש אותו המאמר וכו' עין שם.

ועקר הכבוד הוא על-ידי האדם, שהוא תכלית כל הבריאה שבשבילו נברא הכל, כדי שהוא יגדל ויפרסם כבודו ותהפוך, פי אין בכל הבריאה מי שיגדל כבודו ותהפוך כמו האדם. ועל-כן על-ידי ההולדה בשגולתו ונתרפין בני אדם, על-ידי-ההולדה כבודו ותהפוך ביותר. ועקר ההולדה הוא על-ידי בחינת נעם העליון, שמשם שרש העליון של ההולדה. ונעם העליון שופע תמיד, אך צריכין כלי לקבל על ידו השפעת הנעם העליון. והכלי נעשה על-ידי צדקה לקבל שלהובין דרחימותא שנמשכין מנעם העליון. ויש צדקה של ארץ-ישראל, ויש צדקה של חוץ-לארץ. ועקר הוא הצדקה של ארץ-ישראל, פי ארץ-ישראל בחינת נעם, שהוא בחינת המחין של ארץ-ישראל שמנעימים זה את זה בהלכה, דהינו שלום. וחוץ-לארץ הוא בחינת חובלים, שהם מחין של חוץ-לארץ שהם בחינת מחלקת, בחינת שחובלים זה לזה בהלכה. ואזי כששופע הנעם העליון על-ידי הכלי הנעשה על-ידי הצדקה בשביל ההולדה, וגם בחינת הנעם העליון שהוא המחין מקבל ונשפע עוד מלמעלה יותר כדוע, אזי אלו המחין של חוץ-לארץ שהם בחינת חובלים, הם נופלים גם בן באלו המחין של ארץ-ישראל שהם בחינת נעם, כדי להתתקן, פי אז הוא זמן תקונים. פי עקר קלקולם הוא על-ידי פגם הכבוד (כמבאר כל זה שם היטב).

ועל-כן עתה שנמשך הולדה שהוא בחינת התגלות הכבוד, על-כן הם באים להתתקן. אבל לפעמים המחין של חוץ-לארץ שהם בחינת חובלים - הם פגומים כל כך, עד שאינם יכולים להתתקן, ואדרבא! הם גורמים פגם גם להמחין של ארץ-ישראל, ומזה נמשך המחלקת שיש בארץ-ישראל גם כן. פי עקר המחלקת נמשך רק מבחינת מחין של חוץ-לארץ שהם בחינת חובלים כנ"ל. אבל המחין של ארץ-ישראל הם בחינת נעם, בחינת שמנעימים זה לזה בהלכה, שהוא בחינת שלום. רק על-ידי שמחין של חוץ-לארץ מבקשין לעצמן תקון, ותקונם בעת ששופע נעם העליון בשביל ההולדה על-ידי הכלי של צדקה כנ"ל. ואז נופלין החובלים בנעימים כדי להתתקן. וכשהם פגומים ביותר, הם פגומים גם את הנעימים שהם פגם המחין של ארץ-ישראל, ומשם נמשך המחלקת שיש בארץ-ישראל. והכל על-ידי [פגם] הכבוד, שעל-ידי-זה כל המחלקת

תפלת המנחה, כנ"ל, על-כן קבלת התענית בשעת מנחה דיקא וכנ"ל.

וזה שהזכירו רבותינו ז"ל ביותר, שלא להתחיל בשום מלאכה ועסק קדם תפלת המנחה, כמו שכתוב במשנה (שבת א, ב): 'לא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה' וכו'. ומבאר בפוסקים (ארח חיים, סימן פט, סעיף ט, שדיקא במנחה צריכין לזהר בזה ביותר שלא יטעה וישכח להתפלל מנחה וכו'. פי דיקא בשעת מנחה יש חשש וסכנה שלא יטעה, יותר מבשאר כל התפלות, מחמת שאז מתחיל התעוררות הדין מבחינת תחלת הצמצום, שמשם עקר הטעות של כל הנסוגים אחר מהשם ותהפוך. פי משם נמשכין הכח והטעיות של כל הפוסקים, שבהם טעו הערב רב בשעת מנחה דיקא, כמו שכתוב (שמות לב, א): 'וינא העם כי בשש משה' - 'בא שש' (שבת פט). דיקא כנ"ל (אות ד), שמבחינת טעות וכפירה זאת - נמשך כל הכח של היצר הרע ותאוותיו וטרודותיו שמטריד את האדם בעסקי העולם הזה, עד ששוכח בהשם ותהפוך ועבודתו. פי עקר כח היצר הרע הוא מכפירות ופגם אמונה, וכנ"ל.

ועל-כן אז בשעת מנחה צריכין לזהר יותר ויותר, שלא יטעה וישכח להתפלל ולהמתיק הדין הקשה שנתעורר אז. ועל-כן הזהירו רבותינו ז"ל אז ביותר, שלא יתחיל בשום מלאכה ועסק סמוך למנחה עד שיתפלל, פי אז הטעות מצוי ביותר, כנ"ל. ועל-כן צריכין לזהר מאד ביותר להתפלל מנחה בכוונה גדולה, כדי שיזכה להמתיק הדין הקשה שנתעורר אז. והכל בכח הקשרות לצדיקים אמתים, שהם בחינת משה משיח, שעל ידם עקר ההמתקה של תפלת המנחה, וכנ"ל:

הלכה ו

על-פי התורה "חבלים נפלו לי בנעימים"
בליקוטי תנינא סימן עא, עין שם:

ובכ"ז הדברים, פי כל הבריאה היא רק בשביל כבודו ותהפוך. ועל-כן הכבוד הוא שרש הבריאה כלה. דהינו שרש כל העשרה מאמרות שבהם נברא העולם וכו'. ועל-כן כשמגיע לאדם איזה כבוד - צריך לזהר מאד שלא לקח לעצמו מזה הכבוד ושלא יתנה ממנו כלל לצורך עצמו, רק יעלה כל הכבוד להשם ותהפוך.

לקוטי הלכות תפלות המנחה הלכה ו ארחת חיים קצנ

השפעת הנעם העליון שהם המחין הקדושים של ארץ-ישראל, שעל-ידיה עקר ידיעת אלהותו יתברך והתגלות כבודו יתברך. ועל-כן היה עוסק כל ימיו בצדקה וחסד כדי לעשות כלי לקבל על ידו השפעת הנעם כנ"ל. כי הנעם בחינת ימין, בחינת אברהם, בחינת (תהלים טו, א): "נעמות בימנה נצח". ועל-כן אברהם היה הראשון שגלה קרשת ארץ-ישראל (והר לך לך עמ), כי זכה למחין של ארץ-ישראל שהיא בחינת נעם, וכנ"ל. ועל-כן אברהם תקן שחרית (ברכות כו, ב) כי אז עקר השפעת הנעם שהוא בחינת המחין שהוא בחינת אור יום, כנ"ל.

ועל-כן כל סדר התפלה בשלמות הוא בבקר בשחרית, שאז מאריכין בפסוקי דזמרה, בחינת "נעים זמירות ישראל" (שמואל ב, כג, א), כדי להמשיך עלינו השפעת הנעם העליון כנ"ל. ועל-כן אומרים מקדם פרשת הקרבנות, שהם בחינת צדקה בחינת נדבת לב, שעל-ידיה נמקבלין השפעת הנעם העליון כנ"ל. ואחר-כך אומרים ברכות המאורות וקריאת שמע, שאז הוא המשכת המחין, כידוע (פרי-עץ חיים, קריאת שמע, פרק ג), כי המחין נמשכין מהשפעת נעם העליון, שמשם בחינת ההולדה, הינו בחינת הנשמות הנולדים. ונמשכין בכל יום על-ידי המחין הנמשכין על-ידי קריאת שמע, כידוע בפגיונות. ואחר-כך מתפללין תפלת שמונה עשרה, שאז עקר המשכת הנשמות, שהם המחין למטה יותר, כמובן בפגיונות, שעל-ידיה עקר התגלות כבודו יתברך כנ"ל. כי עקר כבוד השם יתברך ביותר הוא על-ידי תפלה דיקא, על-ידי שמתפללין ומבקשין מהשם יתברך כל צרכיו, כל מה שחסר לו בגשמינות וברוחניות. כמו שכתוב (תהלים נ, ט): "יקראני ביום צרה אחלצך ותכבדני", כי זה עקר כבודו.

ועל-כן תפלת שמונה עשרה גבה מאד ונקרא מפל סדר התפלה, כמובן בפגיונות, כי אף-על-פי שעל-ידי כל פסוקי דזמרה ובכרת המאורות מגדלין כבודו יתברך ומודיעין שהוא יתברך יחיד בעולמו וברא הפל לכבודו, אף-על-פירכך עקר שלמות הגדלת כבודו ביותר הוא על-ידי התפלה. שבה שמתפללין על צרכיו - בזה מודים שהשם יתברך מנהיג עולמו ומשגיח בפרטיות על כל דבר שבעולם, וכדי לשנות הטבע. ונתן לנו כח וישרות לרצותו ולפיסו בתפלה ותחנונים, עד שישוב ממדת הדין למדת הרחמים - לבשל כל הגזרות שאינם טובים ולמלאות כל מחסורנו.

שבעולם, שבארץ-ישראל ובחוץ-לארץ. והפל נמשך על-ידי פגם החובלים הני"ל, וכנ"ל. עין שם כל זה היטב:

א. וזה בחינת שלש תפלות ביום. כי צריכין להמשיך השפעת הנעם העליון בכל יום. כי השם יתברך מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. ועקר מעשה בראשית היה על-ידי השפעת הנעם, שעל-ידיה נתגלה כבודו שהוא שרש הבריאה כנ"ל. ועל-כן בכל יום שהשם יתברך מחדש בטובו מעשה בראשית, הוא גם כן על-ידי השפעת הנעם העליון ששופע בכל יום, שעל-ידיה נמשכין נשמות ישראל, שעל-ידיה נתגדל כבודו, שעל-ידיה עקר קיום העולם בבחינת חדוש מעשה בראשית שבכל יום. כי כמו שתחלת כל הבריאה של כל מעשה בראשית היה על-ידי השפעת הנעם שמשם הכבוד שהוא שרש הבריאה כנ"ל, כמו כן חדוש מעשה בראשית בכל יום, הוא גם כן על-ידיה. כי זה עקר בחינת חדוש מעשה בראשית שמתחדש בטובו בכל יום תמיד, דהינו שמתחדש הבריאה בכל יום - בשביל קיום העולם, כמו שהיה בתחלת הבריאה. ועל-כן עקר קיום העולם - על-ידי צדקה וחסד, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (אבות א, ב), כי על-ידי הצדקה נעשה כלי לקבל השפעת הנעם העליון, שעל-ידיה נתגלה כבודו שהוא עקר קיום הבריאה כנ"ל.

וזהו בחינת אור יום, שהוא עקר בחינת חדוש מעשה בראשית בכל יום, מה שהשם יתברך מזרית השמש בכל יום בבקר ומשקיעה בערב. שעל זה עקר הברכה והשבח שאומרים בברכת המאורות: 'ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית'. כי עקר אור יום הוא בחינת הארת הכבוד, בבחינת (חזקאל מג, ב): "והארץ האירה מכבודו", שנמשך מהמחין שנמשכין בכל יום על-ידי השפעת הנעם העליון, בחינת "ומתקן האור" (קהלת יא, ט), בחינת נעימות ומתיקות. כי המחין הם בחינת אור יום, כידוע, כמו שכתוב (שם ב, יג): "כי יש יתרון לחכמה וכו' ביתרון האור מן החשך". נמצא, שעקר השפעת הנעם העליון הוא בבקר, שאז מאיר אור יום שנמשך משם, כנ"ל.

וזהו בחינת תפלת שחרית שתקן אברהם שהוא הראשון שגלה אלהותו יתברך בעולם, שעל ידו עקר הבריאה. כמו שכתוב (בראשית ב, ט): "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם" - 'באברהם' כמו שאמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבא יב, ט). כי אברהם התחיל להמשיך ולהאיר

לקוטי הלכות

הלכות תפלת המנחה הלכה ו

ארח חיים

וזהו עקר כבודו בשלמות, כי כל זמן שאין מודיעין ומפססמין זאת, עדן לא נתגלה כבודו יתברך בשלמות, כי אף-על-פי שמשבחין ומפאריין אותו ומודים שהוא יתברך גדול מאד ובורא הכל וכו', שכל זה הוא הגדלת כבודו בודאי, אבל עדן לא הודיעו בפרוש שמשגיח גם עתה בעולמו, ושהוא מבטל רצונו מפני רצון ישראל כשהם מרבים בתפלה ותחנונים, שזה עקר שלמות כבודו, שבשביל זה ברא הכל. כמו שכתוב בהתורה "אלהים אל דמי לך" (סימן צו לקוטי חלק א): שעקר הבריאה היתה שצפה שקבל שעשועים מישראל שימשלו בתפלותיהם וכו', עין שם.

בי זהו עקר הכבוד שמקבל מהאדם דיקא, שבשביל זה ברא הכל כנ"ל. הינו מה שבגדלת נפלאותיו העצומים ברא בריאה כזאת, שהוא האדם הבעל בחירה, שיש לו כח למשל בו יתברך שינהיג העולם כרצונו, שכל זה רחוק בודאי מאד מאד משכל אנושי, אבל הן הן גבורותיו, הן הן נוראותיו העצומים. כי עקר הגדלת כבודו יתברך הוא כשאנו מודים על כל הדברים הרחוקים מדעתנו מאד, שאי אפשר להכניס הענין הזה בדעת אנושי כלל. ואף-על-פי-כן אנו מאמינים בגדלתו יתברך, אשר מחשבותיו ודרכיו שגבו וגבהו מאד מאד מדעתנו, כמו שכתוב (ישעיה נה, ט): "כי גבהו שמים מארץ בן גבהו דרכי מדרכים ומחשבותי ממחשבותיהם" וכו'. וכמו שכתב אדמו"ר ז"ל (סימן נב תניא), שעל השם יתברך בהכרח שיהיה קשה קשיות, כי אם לא כן - יהיה, חס ושלום, דעתו כדעתנו, עין שם.

ועל-כן עקר הגדלת כבודו הוא על-ידי תפלה, שעל-ידי-זה רואין נפלאותיו העצומים ביותר, וזה הדרך של התפלה גלו לנו אבותינו, והראשון היה אברהם שיגיע וטרח בעבודתו מאד, ושבר ובטל כל תאוותיו, ומסר נפשו בשבילו יתברך כל ימיו. והרבה בתפלה ותחנונים מאד, עד שהמשיך דרך התפלה בעולם ותקן לנו תפלת שחרית. וכן אחר-כך בא יצחק ויעקב, ותקנו יותר תפלת מנחה ומעריב. וכן כל הצדיקים האמתיים שאחריהם עד היום הזה - כלם הלכו בדרכיהם ותקנו אותנו להרבות בתפלה ותחנונים, ואנו צריכים לבטל דעתנו הפחותה והחסרה מאד, ולילך בדרכיהם של אבותינו וברבותנו להרבות בתפלה על כל דבר, ולהאמין שיש כח בידני לנצח אותו יתברך להפך דעתו

מדין לרחמים, אף-על-פי שאי אפשר להבין כל זה, אף-על-פי-כן האמת הוא כן. וזה עקר הגדלת כבודו בשלמות כנ"ל, ועל-כן עקר שלמות הכבוד הוא על-ידי התפלה, כנ"ל:

ב. נמצא, שעקר השפעת הנעם העליון שהם בחינת המחין של ארץ-ישראל, הוא בשחרית כשמאיר היום, כי משם עקר אור יום, כנ"ל. והיום הולך ומאיר בתקפו עד נכון היום, שהוא עד חצות. ואחר-כך מתחיל היום לערב והולך האור ונתמעט, ואז נתמעט ונתעלם בחינת השפעת הנעם, שהם המחין, ואז רוצים בחינת החובלים להתגבר, שהם בחינת המחין של חוץ-לארץ, שהם בחינת חובלים בחינת מחלקת, כי עקר יניקתם הוא כשאור הנעם מתמעט. כי בודאי כשהמחין שהם בחינת נעם, בשלמות, אין שף שום ספק ומחלקת שהם בחינת חובלים כלל, כי יודעין כל הדברים וכל ההלכות על ברין מחמת שהמחין בשלמות. רק כשהמחין מתחילין להתמעט שזהו בחינת אחר חצות היום כי ינטו צללי ערב (ורמיה ג, ח), אז נאחזין ספקות וקשיות ומחלקת שהם בחינת חובלים. וכשאין מתקנים וממתיקין אותם - משם באים כל הקלקולים וכל הפגמים, חס ושלום.

וזהו בחינת חטא העגל על-ידי הערב רב (תחומא כי חשא כא), שהיה אחר חצות היום דיקא, כמו שכתוב (שמות לב, א): "ויבא העם כי בשש משה", ודרשו רבותינו ז"ל (שבת טו): "כי בא שש" וכו'. כי הערב רב הם בחינת מחלקת, שיניקתם מבחינת חובלים, מבחינת מחין של חוץ-לארץ הפגומים ביותר, כי הם היו ממצרים, שהיא תכלית הזהמא של חוץ-לארץ, והם היו צריכין להתקנן על-ידי נעימת המחין שנמשכו בשעת מתן תורה, שנמשכו מנעם העליון. כמו שכתוב (משלי ג, י): "דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום". אבל על-ידי שהיו פגומים ביותר מאד, על-כן לא די שלא נתתקנו, אף גם פגמו את הנעימים עד שהטעו גם את ישראל והחטאיו חטא גדולה בעגל.

וכך זה היה אחר חצות היום דיקא, כי 'בא שש' כנ"ל. כי אז עקר התחלת יניקת החובלים, מחמת שאור יום שנמשך מבחינת נעם מתחיל להתמעט ולהתעלם, כנ"ל.

לקוטי הלכות • הלכות תפלת המנחה הלכה ו ארחת חיים קצר

הנעימים ומבלבלים המחשבה מאד מאד. על-כן צריכים להתגבר בנגדם מאד מאד, וביותר צריכים לזהר בתפלת המנחה, שאז 'תקפא דדינא שלטא', כמו שאיתא בזהר הקדוש (תרו פח:). הינו כי אז עקר יניקת החובלים, ועקר תפלת המנחה הוא בשביל להמתיקם כנ"ל. על-כן צריכים לזהר בתפלת המנחה מאד מאד - להתפלל בכונה עצומה, כדי שיוכל להתגבר על פגם החובלים שנאחזים אז ביותר, כנ"ל.

וזהו שאמרו רבותינו ז"ל (פרכות ג'): 'לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שכן אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה' וכו'. כי אליהו היה צריך לבשל אז את העבודה-זרה שנמשך מפגם החובלים, שהם בחינת מחלקת, כמו שכתב אדמו"ר ז"ל, שעל-ידי המחלקת באים לעבודה-זרה (כמו שכתוב בסיומ רמא לקוטי חלק א ובכמה מקומות). וזהו "עז מתי אתם פסחים על שתי הסעפים" (מלכים א' יח, כא), וזהו בחינת החובלים שהוא בחינת מחלקת וספקות, בחינת "פסחים על שתי הסעפים", ועל-כן הכנעתם היתה במנחה דיקא, כי עקר הכנעת החובלים במנחה שנתתקנה בשביל זה, כנ"ל.

וזהו (מלכים א' יח, טז): וירא כל העם ויפלו על פניהם ויאמרו ה' הוא האלהים ה' הוא האלהים; ויפלו על פניהם - זה בחינת "חבלים נבלו לי בנעימים", כי הנעימים הם בחינת פנים, בחינת "שבע שמחות את פניך נעמות" וכו'. וזהו ויפלו על פניהם - שבע שמחות את בהם החובלים, שעל-ידיהם באו לעבודה-זרה, עתה נפלו על פניהם, דהינו על הנעימים שהם פניהם האמתיים. כי עקר אור הפנים האמתי של ישראל הם המחין הקדושים, שהם בחינת נעם כנ"ל, הינו בחינת חובלים הנופלים בנעימים כנ"ל, ואז נתתקנו באמת. וזהו ויאמרו ה' הוא האלהים ה' הוא האלהים - שתי פעמים. כי עקר יניקת החובלים הוא מבחינת דינים, שהוא בחינת אלהים כדוע, והנעימים הם בחינת ה' בחינת רחמים. ואז אמרו ה' הוא האלהים' שכלו חר. כי הדין נכלל ברחמים, שעל-ידיהם החובלים הנאחזים בהדין נכללין בנעימים ששרשם רחמים.

ועל-כן כפלו ואמרו שתי פעמים לחזק הענין, להורות, שתקון זה יהיה נשאר קים לנצח. כי לפעמים, כשהחובלים בחינת דינים נופלים בנעימים - הם מתגברים אחר-כך ופוגמים את הנעימים יותר. אבל

ועל-כן תקן תפלת המנחה שזמנה אחר חצות היום, כדי להמתיק בחינת החובלים, לבשל מהם אחיות הרע, כדי שלא ילקלו את הנעימים, אדרבא! הנעימים יתקנו אותם וכנ"ל. ועל-כן יצחק דיקא תקן תפלת המנחה, כי יצחק הוא הולדה הראשונה בעולם שנוול בקדשת ישראל, שנה עקר הגדלת כבודו ותפלתו.

כי עקר הגדלת כבודו הוא על-ידי ההולדה, דהינו על-ידי הולדה דקדשה של בני ישראל, שכל מה שנולידין ונתרביין יותר בני ישראל - הם מגדלין כבודו ותפלתו. ויצחק הוא הולדה הראשונה שנוול בקדשת ישראל, כי אברהם היה הראשון שהתחיל להמשיך קדשת ישראל בעולם, אבל הוא בעצמו עדין לא נולד בקדשת ישראל, רק יצחק הוא הראשון בזה. ועל-כן אז עקר התעוררות החובלים לבוא ולנפל בנעימים, כמבאר בהתורה כנ"ל, שפשנמשך הולדה דקדשה, שאז התגלות כבודו ותפלתו, אז באים החובלים לכל בנעימים וכו', עין שם. ובפרט עתה שהיתה הולדה הראשונה דקדשה, שעל זה היו מצפים כל המחין הפגומים בחינת חובלים שהיו מימות עולם, מתי תהיה הולדה כזאת שיוכלו להתתקן וכי פגם החובלים התחיל מחטא אדם הראשון שאכל מעץ הדעת טוב ורע, כמבאר אצלנו מזה בהלכות כבוד אב ואם עין שם בהלכה ב'. על-כן היה יצחק תקף הדין, מחמת שבו רצו להתאחז החובלים להתתקן, שהם בחינת דינים. על-כן תקן יצחק דיקא תפלת המנחה, שהיא אחר חצות היום, שאז מתחיל יניקת החובלים כנ"ל. כי הוא היה צריך ביותר לתקן החובלים מחמת שהוא היה הולדה הראשונה, שאז באים החובלים, להתתקן. וצריך לזהר מאד להמתיקם ולתקנם שלא יפגמו את הנעימים יותר, חס ושלום, כנ"ל.

ג. **ועל-כן** הזהירו רבותינו ז"ל (פרכות ג'), שיהא אדם זהיר מאד בתפלת המנחה, מחמת שאז צריכים לתקן החובלים, שזהו עקר תקון התפלה. כי עקר פגם התפלה הוא מהחובלים הנ"ל, שהם מבלבלין המחשבה בתפלה, מחמת שכל תפלה נמשכין מחין מהשפעת הנעם העליון, שממם נהיים נשמות, שהם בחינת הולדה, שעל-ידיהם נתגדל כבודו כנ"ל. ועל-כן תכף כשאדם עומד להתפלל ולעסוק בתקון זה, באים מיד החובלים להתתקן, ומגדל הפגמים הנאחזים בהם בפרט עתה בדורות הללו, על-ידיהם פוגמים את

לקוטי הלכות • חבלות תפלת המנחה הלכה ו ארץ חיים

כי עקר תקון הצדקה, שיתגדל כבודו יתברך על-ידיה, שזה תקון וקיום כל הבריאה. על-כן צריך לכוון בצדקה בשביל כבוד השם יתברך, לא בשביל כבוד עצמו חס ושלום. על-כן צריכין להשתדל לתן צדקה לעניים הגונים באמת העוסקים לגדל כבודו יתברך, לא שיתן צדקה רק בשביל כבוד עצמו, כמצוי בכמה אנשים בעוונותינו הרבים שאין נותנים כי אם למי שיש לו ממשלה וכבוד גדול - הם מרחיין לתן לו כדי שלא יהיה להם פחיתת כבוד כשלא יתנו לאיש כזה. ועל עניים הגונים העוסקים בתורה בפשיטות באמת - אינם משגיחים כלל ומעלימין עיניהם מהם. נמצא, שהצדקה שנותנין היא בשביל כבוד עצמם, ואף-על-פי שבדאי שגם בזאת הצדקה יש נקודות טובות, אבל קשה לתקן החובלים על-ידי צדקה כזאת, מאחר שהצדקה בעצמה אינה בשלמות בשביל כבוד השם יתברך לבד, שעל-ידיה עקר התקון כנ"ל.

ועל-כן עקר תקון הצדקה שתהיה בבחינת מנחה, שהיא קרבן עני, שכונתו בקרבנו רק לשמים לבד, מחמת שנותנתו מעטת. וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (פנחות ק:): "נאמר בקרבן בהמה ריח ניחוח" ונאמר וכו' ונאמר במנחה ריח ניחוח", ללמדך שאחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיתן לבד לשמים. כי העני מבין בודאי בנותנתו לשמים לבד, מאחר שנותנתו מעטת ואין מגיע לו כבוד על-ידי נתינתו. כמו כן העשיר, אף-על-פי שנותן הרבה - חלילה לו להתנאות בנתינת הצדקה ולהתפנות לכבודו, רק שכל מה שיתן צדקה, אף-על-פי שיתן לצדקה הון הרבה, יהיה בעיניו כעני. כי באמת נגדו יתברך הכל עניים, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (תקרא רבה כו, ב) "מי הקדימני ואשלם" (איוב מא, א). כי הכל ממנו יתברך, כמו שכתוב (דברי הימים א כט, יד): "כי מן ה' הכל ומיידך נתנו לך". ועל-כן דוד המלך עליו השלום בעת שנתן הון רב לנדבת הבית המקדש, אמר: "והנה בעניי הכיננתי לבית ה' כסף וזהב" וכו' (שם כב, יד). כי החזיק כל נתינתו לעניות. וכן דרשו תמיד לקרות את עצמו עני, כמו שכתוב (תהלים מ, יח): "ואני עני ואביון" וכו', וכן כמה פעמים. וצדקה כזאת יקרה מאד, כי מחזיק את עצמו לעני, ואין מתפון בשביל כבוד עצמו כלל, רק בשביל כבוד השם יתברך לבד. וזה בחינת מנחה שהיא קרבן עני שכונתו לשמים.

וזהו בחינת שלמות הצדקה, בחינת (מלאכי ג, א): "מגיש מנחה בצדקה", שעל-ידיה מקבלין בשלמות אור הנעם עד שיכולים לתקן גם את החובלים, וכנ"ל.

עתה בכח אליהו שתקן אז תקון גדול מאד, על-ידיה יהיה נשאר קים התקון לנצח שהחובלים יתהפכו לנעימים. וזה בחינת שתי פעמים 'ה' הוא האלהים, כנגד מחין של הנעימים ומחין של החובלים, שבשניהם נשיג כי 'ה' הוא האלהים. כי החובלים לא יפגמו את הנעימים, רק גם הם מתהפכין לנעימים, ומודים כי 'ה' הוא האלהים:

ד. **ו**על-כן נקראת תפלת המנחה, אף-על-פי שגם בבקר הקריבו מנחה, כמו שהקשו התוספות (פסחים קו. דבור המתחיל 'סמוך למנחה') כמובא במגן אברהם (ארץ חיים סימן רלב), כי עכשו עוסקין להתמיתק ולתקן החובלים כנ"ל, אשר עקר זה התקון נמשך על-ידי צדקה, כנ"ל.

ועל-כן נקראת התפלה הזאת בשם 'מנחה', בחינת צדקה, בחינת (מלאכי ג, א): "יהיו לה מגישי מנחה בצדקה". כי עקר התקון שתהיה הצדקה בבחינת קרבן מנחה, שהוא קרבן עני שמקריב הקרבן בכל נפשו, כמו שפרש רש"י על פסוק (תקרא ב, א): "ונפש כי תקריב קרבן מנחה", שפרש רש"י שם, שבכל הקרבנות לא נאמר 'נפש', כי אם במנחה וכו'. כי מי דרכו להקריב מנחה? עני, מצלה אני עליו כאלו הקריב נפשו. כי באמת מה שלפצעים מתגבר, חס ושלום, קלוקל החובלים כל כך, עד שסוגרים גם את הנעימים, כשנופלים בהם להתפתק על-ידי כלי של הצדקה, כמו שכתוב לעיל, כל זה נתנה על-ידי שגם הכלי של הצדקה אינו בשלמות, שעל-ידיה אין מקבלין אור הנעם בשלמות, שעל-ידיה קשה לתקן את החובלים, עד שלפצעים יכולים, חס ושלום, החובלים לפגם גם את הנעימים כנ"ל.

וכ זה מחמת שאין מקנימין מצות הצדקה פראוי, כי מעלת מצות צדקה היא בלי שעור. וכל התורה וכל תקון כל העולמות תלוי בזה, כי הכל נברא בשביל כבודו, וכל כבודו נתגלה על-ידי הצדקה שעל ידה נמשך נעם העליון וכו' כנ"ל. ועל-כן 'שקולה מצות צדקה ככל התורה כלה' כמו שאמרו רבותינו ז"ל (בבא בתרא ט. א). אבל צריכין להרבות בצדקה מאד, ולבקש מאד מהשם יתברך, שיזכה לקים מצות הצדקה פראוי, שיתן בלב שלם למען שמו יתברך באמת, ושיזמין לו השם יתברך עניים הגונים לזכות בהם. וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין ט. א): "שקלא תאמר כל הפא לקפיץ ולתן צדקה קופיץ, תלמוד לומר (תהלים לו, ח): "מה יקר חסדך אלהים" וכו'.

לקוטי הלכות הלכות תפלת המנחה הלכה ו ארחת חיים קצה

כי בגן-עדן עקר המשכת הנעם שהוא בחינת ערן - עין לא ראתה כנ"ל. ובלילה תרעי דגן-עדן סתמין, כי אז מסתלקין המוחין בחינת נעם לגמרי, כמבאר בפגנות (פרי-עץ חיים, תפלה, פרק ז). ועל-כן לא היה ראוי לתקן תפלה בלילה. אבל יעקב בגדל כחו - תקן להתפלל גם בלילה, שהוא בחינת תפלת ערבית שתקן. כי יעקב הוא בחינת אמת, כמו שכתוב (מירכ"ה, כ): "תמן אמת ליעקב". ועל-ידי אמת, עקר תקון של כל החובלים שבועול, שהם בחינת מחלקת. כי יצחק התחיל לתקן החובלים, ועל-כן תקן תפלת המנחה שהיא ביום, רק שמתחיל לערב, שאז התחלת אחיות החובלים, כנ"ל. אבל יעקב תקן תפלת ערבית, שנוכל להתפלל אפלו בחשכת לילה, בעת שמתגברין ביותר, חס ושלום, וזה זכה לתקן מחמת שהוא היה בבחינת אמת כנ"ל. ועל-ידי אמת נתבטלין כל החובלים שבועול. כי עקר גניקת החובלים הוא ממחלקת כנ"ל, ובתחלה מתחיל המחלקת בקדשה, ואחר-כך נשתלשל ממנו אחיזה למטה עד שנעשה מחלקת גמור, עד שנתהוה אחיות הקלפות לגמרי, שמשם כל החטאים שנקראים 'חובלים' כנ"ל. אבל על-ידי אמת נתבטל כל מיני מחלקת.

בי מי שבגנותו אל האמת לאמתו - לא יזיק לו שום מחלקת, מאחר שהוא חפץ רק בהאמת, כי עקר גניקתם - ממחלקת שבקדשה, שהחכמים חולקים בהלכה זה אוסר וזה מתיר, ואלו החכמים, שניהם מתפגנים אל האמת, רק שזה נראה לדעתו כך וזה להפך. ומי שחפץ באמת - אינו מזיק לו זה המחלקת כלל, כי מאמין שבאמת אלו ואלו דברי אלהים חיים, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (עירובין יג, ב): וכבר למדנו רבותינו ז"ל איך להתנהג בענין מחלקת פנה, כגון 'ספק דאורייתא לחמר' ודרבנן לקלא' וכו' (פיעה ג, א); ו'יחיד ורבים הלכה כרבים' וכו' (ברכות ט).

וכן בענין המחלקת שבין הצדיקים והפשרים, כשחפץ רק באמת - אינו מזיק לו כלל, כי החפץ באמת מוסרין לו מלאך של אמת ויופה לידע האמת. מכל שכן כשהחולקים הם אנשים גסים או אנשים קלים ורשעים, בודאי יוכל להבין היכן האמת, כי אמת הוא אור השם יתברך בעצמו, ומי שחפץ באמת לאמתו מאיר לו השם יתברך בעצמו לצאת מתוך החשך ואפלה (כמו שכתוב בהורח "עזר תעשה למבח" וכו', עין שם בסיומן ט).

וזה בחינת תפלת ערבית שתקן יעקב, שהוא בחינת אמת, שעל-ידיה תקן שנוכל להתפלל גם בעת חשכת לילה, גם בעת שליטת החובלים ביותר. כי האמת

ומחמת שזה התקון צריכין ביותר בעת תפלת המנחה, כי אז עקר התחלת תקון החובלים, על-כן נקראת תפלה זאת בשם 'מנחה', וכן"ל.

וזהו בחינת (תהלים לו, ח): מה יקר חסדך - שמונה הפסוק למדנו רבותינו ז"ל (ספ"ה מט), שלא כל הבא לקפץ קופץ, כנ"ל. וזהו מה יקר חסדך אלהים - שיקר מאד החסד והעזרה לזכות לתן העזרה כראוי לעניים הגונים בשביל כבודו יתברך לבד. וזהו ובני אדם בצל כנפיו יחסיון - שיזוכה לתן לבני אדם החסידים בו בצל כנפיו יתברך, דהינו עניים הגונים באמת. ואז כשזוכה לזה - על-ידיה נעשה כלי בשלמות לקבל אור נעם העליון, שהוא בחינת ערן העליון אשר (ישעיה סד, א): "ערן לא ראתה" וכו'. וזהו ריון מושן ביתך ונחל עדניך משקם - כי על-ידי צדקה בשלמות זוכין לנחל עדניך וכו'. שהיא בחינת נעם העליון, וכן"ל:

ה. וזה בחינת תפלת ערבית שתקן יעקב. כי יעקב הוא שלמות האבות, והוא עקר התקון של חטא אדם הראשון שפגם בבחינת החובלים הנ"ל כנ"ל. כי אברהם התחיל להמשיך בחינת הנעם על-ידי רבוי החסד שעשה, כי היה נדיב לב הראשון, ועל-כן תקן שחרית כנ"ל. ויצחק עסק להתמקד בחינת החובלים, כדי שלא יפגמו את הנעימים, שזהו בחינת תפלת המנחה כנ"ל. ויעקב הוא עקר התקון, ועל-כן תקן ערבית, שהוא תקון נפלא - שהתקין להתפלל גם בלילה בעת התגברות החשך, שאז עקר שליטת החובלים הפגומים לגמרי, כי "בו תרמש כל חיתו יער" (תהלים קד, כ), שהם בחינת חובלים ומזיקים דמחבלי עלמא. כי כל המזיקים נקראים 'מחבילים', וכחם על-ידי פגם העברות שנקראים בלשון חבלה, כמו שכתוב (נחמיה א, ז): "חבל חבלנו לך". והעקר על-ידי פגם הברית, שהוא עקר פגם הנעימים, כמוכן בהתורה הנ"ל. ועל-כן נקרא בשם חבלה, כמו שכתוב (בראשית ו, יב): "כי השחית כל בשר את דרכו" וכו', ותרגומו 'ארי חבילו ארציהו' וכו' ובי חס קלקלו את דרכיהם). ועקר שליטתם בלילה, ששם עקר אחיזה פגם הברית, בחינת מקרה לילה, רחמנא לצלן. וכמו שכתוב (תהלים יז, א): "בחנת לבי פקדת לילה צרפתי כל תמצא", וכמו שפרש רש"י שם.

ועל-כן בלילה אין זמן תפלה מן הדין, מאחר שאז מסתלקין המוחין שהם בחינת נעם לגמרי, שזהו בחינת מה שאינא בזהר (ועקלה קצה): 'כד לילה פריש גזפהא על עלמא כל תרעי דגן-עדן סתמין' וכו' (כאשר הלילה פורש את כנפיו על העולם, ננעלים כל שערי גן עדן).

לקוטי הלכות

הלכות תפלת המנחה הלכה ו

ארח חיים

מאיר בתוך תקף החשך ואפלה, כי אמת הוא אור השם יתברך בעצמו, שעל זה נאמר (מלכה ז, ח): "כי אשב בחשך ה' אור לי". וכמו שכתוב (תהלים קלט, יב): "גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר" וכו'. וכתוב (שם יח, כט): "כי אמה תאיר נרי ה' אלהי יגיה חשכי". וכתוב (שם כג, ד): "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אמה עמדי". ועל-כן יעקב שהוא בחינת אמת, שתקן תפלת ערבית להתפלל גם בתוך תקף החשך, על-ידי גדל האמת שהמשיך בעולם, על-כן הוא עקר התקון של החובלים. כי הוא אינו מתירא שלא יתגברו פגם החובלים הפגומים ביותר ויקלקלו גם את הנעימים, חס ושלום, כנ"ל. כי כל מיני חובלים שהם כל מיני מחלוקת וקשיות וספקות המחשיכים את העולם, נתבטלים כנגד נקדת האמת לאמתו, שהוא בחינת יעקב, כי האמת עד לעצמו.

וכפ' זה מחמת שיעקב זכה לתקון הברית בשלמות, כמו שכתוב (בראשית מט, ג): "ראשית אוני" כמו שאמר רבותינו ז"ל (רבותנו עו), ולא פגם בהמשכת הנעימים להנאת עצמו כלל וכלל. על-כן היתה משתו שלמה (ויקרא רבה לו, ח), ולא יצא ממנו שום פסול, כמו שיצא מאברהם ויצחק - ישמעאל ועשו, שהם עקר החובלים שהחריבו את הבית המקדש והגלו את ישראל מארצם ששם הנעם. וכל זה מחמת שפגמו החובלים את הנעימים בעת שנפלו לתוכם כנ"ל. ועל-כן אף-על-פי שהאבות הקדושים אברהם ויצחק טרחו מאד והמשיכו את הנעם בתקון גדול, ותקנו גם את החובלים, והמשיכו הולדות קדושות, שהם יצחק שנוולד מאברהם, ויעקב מיצחק, אף אף-על-פי-כן נתעוררו חובלים פגומים מאד מאד שלא היה אפשר לתקנם אז, ועל-ידי זה יצאו מהולדות שלהם עשו וישמעאל. אבל יעקב היתה משתו שלמה והמשיך ההולדה שלו רק על-ידי קדשת הנעם לבד. וכל החובלים שרצו להתאחז בו כלם נתתקנו, כי בגדל כחו תקן כלם על-ידי גדל האמת שהיה בו. ועל-כן זכה לקדשת ארץ-ישראל בלי גבול ומצר, כמו שכתוב (בראשית כח, יד): "ויפרצת ימה וקדמה" וכו', שהיא נחלה בלי מצרים, כי אין שום מצר נגדו. כי יעקב בחינת אמת ממשיך בחינת קדשת ארץ-ישראל שהוא השפעת הנעם, הוא ממשיכו בלי גבול לתקן כל החובלים שבעולם, כנ"ל.

ועל-כן אברהם קרא את מקום הבית המקדש 'הר', ויצחק קראו 'שדה', כמו שאמר רבותינו ז"ל (פסחים פח). כי הר ושדה הוא מקום שלישת החובלים, שהם בחינת חיות רעות ומזיקי עולם, שמקומם בהר ושדה, ועל-כן שני הבגדים שהיו נאגדם נחרבו, כמו שאמר רבותינו ז"ל (שם). אבל יעקב קראו 'בית' - ששם אין שום אחיזה להחובלים, כי הוא זכה להמשיך בחינת הנעם בשלמות עד שמתקן כל החובלים כנ"ל. כי עקר השפעת הנעם הוא בבית המקדש, שהוא קדשה העליונה של ארץ-ישראל, ששם ברור ההלכה, בחינת שמנעימים זה את זה בהלכה. כי שם ישבו סנהדרי גדולה לברר כל ההלכות, כמו שכתוב (דברים יז, ח): "וקמת ועלית אל המקום" וכו'. וזה בחינת (תהלים כו, ד): "אחת שאלתי וכו' שבתי בבית ה' וכו' לחזות בנעם ה'" וכו'. בבית ה' דיקא, כי עקר השפעת הנעם הוא בבית ה' שהוא הבית המקדש. והעקר בבית שיבנה על-ידי יעקב, במהרה בימינו, שאז נזכה להשפעת הנעם בלי קלקול אחר-כך, כי החובלים לא יקלקלו עוד. כי על-ידי בחינת יעקב, בחינת אמת, יתקן הכל כנ"ל. כי יעקב הוא בחינת "הברית התיכון" וכו' "המברית מן הקצה אל הקצה" (שמות לו, ג). הינו מקצה העליון מתחלת השפעת הנעם העליון שאינו פגום כלל שם. ועל-ידי זה הוא יכול להמשיכו עד תכלית קצה התחתון - לתקן כל החובלים הפגומים ביותר, וכנ"ל:

ו. וזוהו (בראשית כח, יא): ויפגע במקום - שאז תקן תפלת ערבית, כמו שאמר רבותינו ז"ל (ברכות כו). ואז ויחם מאבני המקום וישם מראשותיו. ודרשו רבותינו ז"ל (חלין צא), שהאבנים היו מריבות זה עם זה וכו' ונעשו כלם אבן אחד. הינו כי אבנים הם בחינת החובלים בחינת מחלוקת שהם בחינת אבני נגף. כמו שכתוב (שמות כא, יח): "וכי יריבון אנשים והכה איש את רעהו באבן" וכו', ועל-כן באמת היו מריבות זה עם זה, כנ"ל. אבל יעקב בגדל כחו, מגדל האמת שהיה בו - עשה ביניהם שלום ונעשה אבן אחד, ועל-כן אז תקן תפלת ערבית כנ"ל. ועל-כן אז וידר יעקב נדר וכו', וסיים: והאבן הזאת וכו' יהיה בית אלהים וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך - שגדר נדר שהוא נדבת לב, וקבל על עצמו מצות צדקה בשלמות לתן מעשר מכל. כי עקר התקון להמשיך הנעם הוא על-ידי צדקה, ועקר שלמות

לקוטי הלכות הלכות תפלת המנחה הלכה ו ארחת חיים קצו

בזכותו יתקנים לנצח וכנ"ל. וזהו שבע שמחות את פניך, בחינת יעקב בחינת אמת, נעמות בימיך נצח. כי על-ידי גדל האמת, לא יוכלו החובלים לקלקלו, רק ישאר ויתקנים הנעימות לנצח, כנ"ל:

ז. וזה בחינת ראש השנה. כי בראש השנה נברא העולם, דהינו אדם הראשון שהוא עקר העולם כנ"ל. כי עקר הכבוד הוא על-ידי האדם, שבשכיל זה נברא הכל. ועקר האדם נמשך מנעם העליון, כמובן בהתורה הנ"ל. ועל-כן צריכין להמשיך בראש השנה בחינת הנעם, וזה נמשך על-ידי השופר, שהוא בחינת כליות עשרה מיני נגינה, בבחינת "היטיבו נגן בתרועה" (שם לג, א), שזהו בחינת נעם, בחינת "נעים זמירות ישראל" (שמואל ב כג, א), וזה בחינת "עלה אלהים בתרועה ה' בקול שופר זמרו אלהים זמרו" וכו' (תהלים מז, ו). כי תרועה וקול שופר הם בחינת נגינה וזמרה, שהוא בחינת נעם כנ"ל (ועין כל זה בדבריני בהלכות ברכת הפרות, הלכה ד, אות י').

י. וזהו כורין בראש השנה לדת יצחק, כי יצחק הוא הולדה הראשונה בקדושה כנ"ל (אות ב), שנמשך מנעם עליון, שעל-ידי זה עקר התגלות כבודו כנ"ל (וכמבאר כל זה בהלכות ברכת הפרות הנ"ל עין שם). וזהו בחינת תקף הדינים של ראש השנה, שצריכים להמתיקם בכמה המתקנות, כידוע. כי מחמת שאל צריכין לעורר נעם העליון כדי לגלות כבודו ותברך, שעל-ידי זה היתה כל הבריאה שנברא בראש השנה כנ"ל, על-כן אז באין החובלים להתמתקן כנ"ל. וגם כי כל פגם החובלים נמשך מחטא אדם הראשון, כמבאר בדבריני (בהלכות כבוד אב ואם, הלכה ב, אות א, ד; עין שם), וחטא אדם הראשון היה בראש השנה (פרי עץ חיים, ראש השנה, פרק ב), על-כן נתעוררין אז כל תקף הדינים. כי החובלים הם בחינת מחלקת, בחינת דינים קשים, כי משם שרשם, כידוע. וזה כל עבודת ראש השנה של הצדיקים להמתיק תקף הדינים, הינו להמתיק לבשל ניקת החובלים שלא יוכלו להתגבר לקלקל את הנעימים, חס ושלום, ואדרבא! החובלים יתקנו על-ידי הנעימים, וכנ"ל. ובשכיל זה צריכים לנסע לגדולי הצדיקים על ראש השנה שיוצעים לעסק בתקן זה בשלמות.

וזה בחינת מה שהולכין על קברי צדיקים בערב ראש השנה, כי הסתלקות הצדיק הוא בנעם העליון וכו' (כמבאר שם בהלכות ברכת הפרות הנ"ל, אות יג, עין שם). כי יש עבודה גדולה בענין זה לתקן בחינת החובלים, כי כל

הצדקה על-ידי יעקב, בחינת (תהלים צט, ד): "משפט וצדקה ביעקב" וכו'. כי הוא זכה להמשיך התקון של הצדקה בתכלית השלמות, כי זכה לתקן כל החובלים, כנ"ל.

וזהו בחינת מעשר, לתקן כל הבריאה שנבראה בעשרה מאמרות, על-ידי עשרה בחינות חלקי הכבוד כנ"ל בהתורה הנ"ל. כי כל זה נתקן על-ידי צדקה בשלמות כנ"ל. וזהו בחינת מעלת נתינת מעשר לצדקה - לתקן כל חלקי הכבוד שכלול בעשר כנ"ל. וזה בחינת עשר אעשרנו לך - שפונתו בנתינת המעשר הוא בשכיל אעשרנו לך - לעשות רצונך בלבד, לא בשכיל כבוד עצמו, חס ושלום.

וזהו בחינת (דברים טו, ט): צדק צדק תרדף - שפונתך בהצדקה שתתן יהיה למען הצדק לבד, כדי לקים מצות צדקה כרצונו יתברך, לא בשכיל כבוד עצמו כלל. כי לפעמים כשפונמים בזה, ויתפונמים בהצדקה בשכיל כבוד עצמו, חס ושלום, אזי יש כח להחובלים לפגם את הנעימים, עד שגם הם נתקלקלים, חס ושלום, וכנ"ל. ואז הוא, חס ושלום, מקום הצדק שמה הרשע (קהל ג, טו). כי החובלים בחינת רשע - התגברו על הנעימים שנמשכו על-ידי הצדק, דהינו על-ידי הצדקה, וכנ"ל. ועל-כן הזהיר הפסוק צדק צדק תרדף - שתתקן בהצדקה למען הצדק לבד. ואז ישאר הצדק על מקומו בשלמות, כי אדרבה! הצדק יתקן גם החובלים. וזהו גם בן בחינת צדק צדק תרדף - שתי פעמים. כי גם החובלים נתהפכים לצדק כשפונתו בצדקה באמת, שנותן צדקה למען הצדקה לבד, בבחינת צדק צדק תרדף, וכנ"ל. וזהו למען תחיה וירשת את הארץ (שם), כי על-ידי זה זוכים לארץ ישראל, ששם עקר השפעת הנעם כנ"ל. וזהו למען תחיה וכו', כי עקר החיות מבחינת הנעם, כמו שכתוב (תהלים טו, יא): "תודיעני ארחת חיים שבע שמחות את פניך נעמות בימיך נצח". וזהו 'נעמות בימיך נצח' דיקא שישאר הנעימות לנצח, ולא יוכלו החובלים לקלקלו, חס ושלום.

וזה נעשה על-ידי בחינת יעקב, שהוא בחינת אמת, שהוא בחינת אור הפנים, בחינת (שם כד, ו): "זה דור דורשיו מבקשי פניך יעקב סלה". שכל הדורות הדרשים אותו יתברך ומגדלים כבודו ותברך נמשכים על-ידי בחינת יעקב, שהוא אמת, שהוא אור הפנים, בבחינת (בראשית לו, ב): "אלה תלדות יעקב יוסף", וכנ"ל. והוא זכה לנעמות נצח, כי בית המקדש השלישי שיבנה

לקוטי הלכות

הלכות תפלת המנחה הלכה ו

ארח חיים

מה שפמשיכין הארה יותר מנעימות עליון יותר, באים חובלים מקלקליון יותר ויותר להתמקן, ויכולים לגרם קלקול יותר, חס ושלום. על-כן צריכין לזה צדיק גדול במעלה מאד מאד, שיכול להמשיך מנעם העליון בתכלית המעלה, ולא יפגם שם כחוט השערה, כי זכך עצמו מתאוות עולם הזה בתכלית, ואין לו שום נגיעה כל שהיא בשום נדנוד תאוה בעולם, שכלם נמשכין מנפילת נעימות העליון. ואין מי שיכול לעלות בשלמות לנעם העליון לתקן החובלים, כי אם מי שהוא נקי לגמרי מפגם הנעימות, ואין לו שום הסתפקות בזה העולם, כנ"ל. והוא זוכה לנעימות נצחי בבחינת 'נעמות בימינך נצח', ששם אין מגיע שום פגם כלל.

וזה בחינת השופר של ראש השנה, שהוא כלול מכל העשרה מיני נגינה, שהם כלל הנעימות העליון. כי קול השופר חזק ונבה מאד מאד, ויש לו כח לעלות למעלה למעלה, ולעורר תכלית הנעם העליון הנ"ל. ששם נתמקן הכל, בבחינת (שמות יט, ט): "ויהי קול השפר הולך וחרק מאד" וכו'. וכתב (שם יט, ט): "וקל שפר חזק מאד", שקול השופר חזק מאד, שיש לו כח להתגבר ולהתמקן ולבטל כל החובלים, מתחת שיכול לעורר תכלית הנעם העליון, באופן שלא יוכלו החובלים לקלקלו, וכו'. אכל צריכין לזה כח הצדיק הגדול מאד, שפרש עצמו מכל וכל מנפילת הנעימות שנפל לזה העולם, לכל התאוות וכו'. ומתחת שאין שכיח עתה צדיק כזה שיהיה גדול במעלה כזה, על-כן צריכים לילך ולסע על קברי הצדיקים המפלגים במעלה שזכו לזה.

וזהו (תהלים פט, ט): "אשרי העם ידעי תרועה", 'ידעי' דיקא, שיכולים לעורר המחין על-ידי התרועה וקול שופר, דהינו שיכולים להגיע עם התרועה וקול שופר עד תכלית נעם העליון, שמשם עקר הדעת והמחין כנ"ל. וזהו 'ה' באור פניך יהלכו'. זה בחינת אור הפנים שהוא בחינת 'שבע שמחות את פניך נעמות בימינך נצח' וכו' (א. וזהו 'בשמה יגילון כל היום', כי שם עקר השמחה, בחינת 'שבע שמחות' וכו' כנ"ל. וזהו 'בצדקתך ירומו', 'בצדקתך' דיקא. כי עקר התקון על-ידי הצדקה, שעל-ידי זה נעשה כלי לקבל השפעת הנעם העליון, כמו שכתוב שם בהתורה הנ"ל. ובשכיל זה נוהגין כל ישראל להרבות בצדקה בימים אלו (ארח חיים, סימן תקפא, סעיף ד) - כדי להמשיך השפעת הנעם שנמשך על-ידי הכלי של הצדקה כנ"ל. וזה עקר התשובה של ראש השנה ועשרת ימי תשובה, כי כל

החטאים נמשכין על-ידי החובלים, כנ"ל (אות ה), ועתה עוסקין לתקנם שעל-ידי זה עקר התשובה:

ח. וזהו בחינת יום כפור. שאז עקר גמר שלמות התקון של כל החטאים שנמשכין על-ידי החובלים, כי אז הוא סליחת עונות, כי ביום הכפורים עולין עד הבינה, כידוע (והר אורי טו), ובינה היא בחינת נעם העליון, כמובא בכתבים (עין חיים שער מ, דרוש טו). כי 'נעם' בגימטריא קס"א וכו' עין שם. וזה בחינת התענית הקדוש של יום הכפורים - שצריכין להתענות בזה בחינה ענניים, ובערב יום כפור צריכין לאלל (ארח חיים סימן תרד סעיף א). כי עקר הפריאה היתה בשכיל כבודו יתברך, כנ"ל, ועקר הכבוד הוא על-ידי האדם דיקא, שבשכילו נברא הכל כנ"ל. ועל-כן עקר הכבוד נמשך על-ידי הולדה שנמשך מנעם העליון, כי רק בשכיל זה ברא השם יתברך את העולם. כי רצה שיעלה כבודו מבני אדם התחתונים שיש להם בחינה, כמו שאומרים (פיט ליום כפור): 'ואבית תהלה מגושי עפר' וכו'. כמו שכתב אדמו"ר ז"ל פמה פעימים (סימן ד' תנינא ועוד). ועל-כן עקר כבודו - כשנמשך הולדה על-ידי השפעת הנעם, וכו'.

וזה כלל, שכל התענוגים והאהבות של זה העולם, כלם נמשכין ונשתלשלין מנעימות העליון, בבחינת (שיר השירים י, ז): "מה לפית ומה נעמת אהבה בתענוגים". וזה כל עבודת הצדיקים שאין מקבלין לעצמן כלל מתחיקות ונעימות של זה העולם, רק הם משבירין כל התאוות, ומעלין כל הנעימות לשרשו העליון לנעם העליון. וזה עקר כבודו יתברך, כשהבין אדם שבזה העולם משבר את כל תאוותיו, ומעלה הכל לנעם העליון. ועל-כן התלמיד חכם אסור להתענות, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (תענית יא): 'האי בר בי רב דתיב בתעניתא' וכו' (אותו תלמיד חכם שיושב בתענית, שייכל הכלב את סעדתו). כי השם יתברך רוצה בקיום העולם, ובכחירת להמשיך נעם העליון לתוך כל האהבות שבזה העולם, שהם אכילה ושתייה וכו', שהם קיום העולם, ולעמוד בנשיון זה שלא יהיה כרוך אחר המתחיקות המור של זה העולם, רק לקדש עצמו על-פי התורה והעלות הנעימות לשרשו העליון לנעם העליון, שעל-ידי זה עקר כבודו, כנ"ל.

אכל יום הכפורים הוא בחינת עולם הפא שאין בו לא אכילה ושתייה וכו' (ברכות יז). כי יום הכפורים הוא תרין, 'אמא וברתא סלקין פחדא', כמובא בזהר הקדוש (אמור קב) ובכתבי האר"י ז"ל (פרי-עין חיים יום הכפורים פרק ד). כי אמא וברתא, זה בחינת נעם העליון, והכבוד.

לקוטי הלכות הלכות תפלת המנחה הלכה ו ארחת חיים קצו

הכפורים, כי על-ידי אכילה דקדשה - עולה כבודו יתברך, בחינת "שלתן מלכים", מלך הכבוד (כמו שכתוב בתורה "ויבן" בסימן סו בלקוטי חלק א' עין שם). ואז זוכין ביום הקדוש יום הכפורים לגדל כבודו על-ידי החמשה קולות, חמש תפלות, הנמשכין מנעם העליון בלי התלבשות כלל, שזהו בחינת יום כפורים - 'תרין, אמא וברתא סלקין פחדא', וכנ"ל. והבן היטב. כי הדברים עדין צריכין באור רחב ואין הזמן מספיק עתה לבאר כראוי, ומחשש השכחה שלא נשכח לגמרי, חס ושלום, הכרחתי לרשם הדברים לעת עתה כמות שהן, עד יצרה עלינו רוח מפורם:

ט. וזה בחינת ספה. ועקר מצות ספה הוא אכילה ושתייה ושנה (ארח חיים סימן רלט ערך א), שהם כל צרכי אדם וחיותו ותענוגיו שפלים יכניס לתוך הספה. כי ספה היא בחינת אמא דמסככא על בנין (והר פנחס ירח), שהוא בחינת נעם העליון בחינת "אם לביתה" וכנ"ל. ועל-ידי קדשת מצות ספה, אנו זוכין להעלות ולקשר כל הנעימות שבאכילה ושתייה וכלים נאים וכו' - לקשר הכל לנעם העליון. כי זה עקר עבודת האדם בזה העולם - שלא יהיה כרוף אחר הנעימות שבזה העולם, רק יקשר ויעלה הכל לשרשם, לנעם עליון. וזה זוכין על-ידי שמכניסין כל האכילה ושתייה וכו' לתוך הספה, שהוא בחינת נעם העליון כנ"ל.

ב. ביום הכפורים זכינו לבחינת עולם הבא, ששם אין הנעם מלבש בשום גשמיות, רק בקולות קדושות של החמש תפלות. ועל-כן חביבין אז בחמשה ענויים, כי הוא בחינת עולם הבא שאין בו לא אכילה ושתייה. אבל זה אי אפשר כי אם איזה זמן דהינו יום הכפורים, או מי שצריך לשוב בתשובה שגזרין עליו תעניות, כי התשובה היא בבחינת יום הכפורים. כי מאחר שפגם על-ידי חטאיו בהנעימות הנ"ל, שנמשך אחר נעימות של זה העולם, עד שעבר על התורה, על-כן תקונו על-ידי תשובה ותענית שהוא בחינת יום הכפורים. כי צריך לפרש עצמו לגמרי מנעימות של זה העולם, ולקבל עליו תענית בשביל תשובה, שהיא בחינת יום הכפורים, כדי שיעלה לבחינת עולם הבא ששם אין הנעם מלבש כלל, שזהו בחינת יום הכפורים כנ"ל. אבל זה אי אפשר כי אם איזה זמן כמו יום הכפורים שחביבין הכל בתענית, או כל אחד שמקבל עליו תעניות כפי חטאו. אבל עקר עבודת האדם בזה העולם היא שיתנהג על-פי התורה, שצריך דיקא לאלל ולשתות כפי צורך על-פי התורה, רק שלא יהיה כרוף אחר הנעימות שבהמאכל וכו', רק לקשר הכל לשרשו לנעם העליון, כנ"ל.

פי נעם העליון זה בחינת בינה, בחינת (משלי ב, א): "אם לבינה תקרא". והכבוד הוא בחינת מלכות שהיא ברתא, כמו שכתוב (תהלים מה, יד): "כל כבודך בת מלך" וכו'. והם בחינת נעמי ורות, נעמי זה בחינת נעם העליון, ורות היא בחינת כבוד, כמו שאמרנו רבותינו ז"ל (ברכות ד:): "למה נקרא שמה רות? שיצא ממנה דוד שרונה להקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות", ורוד הוא בחינת כבוד, בחינת (תהלים כד, ז): "מלך הכבוד", ובגלותא נאמר בהון (רות א, יט): "ותלכנה שתיקה", כידוע (והר פנחס רטז), וביום הכפורים סלקין פחדא (ובגלותא נאמר בהון - במדות הבינה והמלכות וכו', וביום הכפורים שתיקה עולות כאחת). הינו כי יום הכפורים הוא בחינת עולם הבא, שאז אין צריכין שיעלה הכבוד לשרשו על-ידי שיתלבש הנעם באהבות של זה העולם וכו' כנ"ל, כי זה הוא רק בזה העולם. אבל לעתיד לבוא יתקדם (ישעיה מ, ה): "ונגלה כבוד ה'", וכו', ואז נוכל להעלות הכבוד על-ידי השפעת הנעם בעצמו, בלי שיתלבש באהבות של זה העולם.

וזה בחינת יום הכפורים שאין בו לא אכילה ולא שתייה וכו', כי הוא בחינת עולם הבא, כי אז ברתא סלקא עד אמא' (אז הבת והמלכות) עולה עד האמא (הבינה), שהכבוד עולה עד הנעם בלי התלבשות באהבות של זה העולם. ואז נתתקן הכל ולית רשו לשטן לאסטוני (ואין רשות לשטן להסטיט), כמו שאמרנו רבותינו ז"ל (יזא כ, ב). כי אז נתבטל יניקת כל החובלים, כי יניקתם רק מפגם הכבוד, שנפגם על-ידי שפוגמין בהנעימות שמתלבש בזה העולם. וכל אחד כפי מה שפוגם בזה - כן פוגם בכבודו יתברך, ומשם יניקת החובלים. אבל ביום הכפורים שאין הנעם מתלבש באהבות של זה העולם כלל, על-כן אין להחובלים שום יניקה אז. ועל-כן אז הוא סליחת העוונות שבאים מהחובלים, כי אז נתבטלים החובלים כנ"ל.

אבל אי אפשר לקבל הארה זאת של יום הכפורים כי אם על-ידי שאוכלין ערב יום כפור, כי אי אפשר לזכות לעולם הבא, כי אם על-ידי שמתקנים עצמן בעולם הזה, שבשביל זה בא האדם לעולם הזה, שבו מלבש הנעימות בתאוות עולם הזה. ועל-ידי זה דיקא צריכין לגדל כבודו יתברך כנ"ל, ואז נזכה לעולם הבא, שעל-ידי זה יתגלה כבודו יתברך בלי שום התלבשות כלל, כנ"ל.

וזה בחינת ערב יום כפור ויום הכפורים. כי יום הכפורים הוא בחינת עולם הבא - שעולה הכבוד עם הנעם בלי התלבשות באכילה ושתייה וכו'. אבל אי אפשר לזכות לזה כי אם על-ידי מצות אכילה בערב יום

לקוטי הלכות חלקות תפלת המנחה הלכה ו ארץ חיים

394

ובחמלתו יתברך שזכחו לתשובה, וסבב בנפלאותיו שיצאו ממנו האבות וכל זרע ישראל וכל הצדיקים, שעוסקים בכל שנה בתקון חטאו, והעקר מראש השנה עד שמיני עצרת וכו'. ועל-כן אז בשמיני עצרת חוזרין ומעוררין העשרה מאמרות, על-ידי שקורין אותם אז בתורה. כי עתה חוזרים ומאירים באור גדול על-ידי הגדלת הכבוד שנמשך עתה, שעל-ידיה מקימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות רק בשביל זה, כנ"ל.

וזה שמסימין תחלה את התורה שמסימת בגדל כבודו יתברך, שנתגלה על-ידי משה רבנו, על-ידי כל האותות והמופתים אשר שלחו ה' וכו', כמו שכתוב (דברים לז, יא): "לכל האתות והמופתים וכו' ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול" וכו', שעל-ידי כל זה נתגדל כבודו יתברך מאד. כמו שכתוב (שמות יד, ד): "ואפכה בפרעה ובכל חילו" וכו', וכמו שכתוב בכל האותות והמופתים בפרשת 'וארא', 'למען ספר שמי בכל הארץ' (שם ט, טז), 'למען תדע כי לה' הארץ' וכו' (שם כט), נמצא, שבאלו הפסוקים 'לכל האתות והמופתים' וכו' שמסימין בהם התורה, מספרים מהגדלת כבודו יתברך שנתגדל מאד על-ידיה.

וזה נתגלה ומאיר ביותר בשמיני עצרת, שהוא גמר וסוף כל השלשה וגלים שהתחילו מפסח ומסתימין בשמיני עצרת, שכלם הם 'זכר ליציאת מצרים', שאז היה עקר הגדלת כבודו כנ"ל, ועקר הגדלת הכבוד נמשך בשמיני עצרת, שאז נמשך על-ידי השפעת הנעם - בחינת הולדה כנ"ל, שעל-ידיה עקר הגדלת כבודו יתברך, כי אם לא יהיו בני אדם, חס ושלום, מי יגדל כבודו ומי יספר ויכיר עצם גדלת כבודו על ידי כל האותות והמופתים שהיו ביציאת מצרים. כי עקר הגדלת כבודו הוא על-ידי בני ישראל שגולדין בכל דור ודור, שהם עוסקים לספר ולפרסם ולהגדיל כבודו יתברך, כמו שכתוב (תהלים קמח, ד יא): "דור לדור ישבח מעשיך וכו' כבוד מלכותך יאמרו" וכו'. ועל-כן בשמיני עצרת, שאז נמשך בחינת הולדה כנ"ל, על-כן אז קורין סיום התורה "ולכל האתות והמופתים" שמספרין מהגדלת כבודו יתברך. ואחר-כך מתחילין מיד 'בראשית ברא אלהים' וכו', שהם כל העשרה מאמרות שבהם נברא העולם, ובהם השם יתברך מקים את העולם, הכל בשביל כבודו שנתגלה ומאיר עתה באור גדול, כנ"ל.

ועל-כן מכבדין אז את כל אחד בכבוד התורה, ואומרים לו 'תן כבוד לתורה', להזכיר ולהזכיר את כל

ועל-כן אמרו רבותינו ז"ל (שענין יא): 'בר בי רב דיתיב בתעניתא, כלבא ליכול שרותיה' (כו ישיבה שיושב בתענית - כלב יאכל את ארוחתו) כי הכלבים הם בחינת מיין מרידין הפך הנעם. ועל-כן אפלו זה שצער עצמו מן היין נקרא חוטא, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (שם), על שלא זכה לקשר הטעם והנעימות שביין, לשרשו. מכל שכן וכו' כמו שאמרו רבותינו ז"ל שם. ועל-כן אחר יום הכפורים זכנו השם יתברך לישב בספה צלא דמהמנותא (בצל האמונה), שעל-ידיה מגן עלינו בצל כנפיו וממשיך עלינו אור נעם העליון. וצוה עלינו לאכל ולשתות וכו', כדי שעל-ידיה נזכה לקשר כל הנעימות שבה העולם לשרשו, שהוא בחינת נעם העליון בחינת ספה, כנ"ל:

י. וזה בחינת שמיני עצרת ושמחת תורה, שאז מסימין התורה ומתחילין התורה, ואז מכבדין את כל אחד בכבוד התורה, ואומרים לו: 'תן כבוד לתורה', והכל עולין לתורה אז (ארח חיים סימן תרסט). כי ידוע בפננות (פרד"ץ חיים, לילכ, פרק ח), שבשמיני עצרת הוא גמר התקון שמתחילין בראש השנה בכל שנה ושנה. כי בראש השנה התחלנו להמשיך עלינו השפעת הנעם העליון על-ידי השופר. ועקר המשכת הנעם הוא, שיהיו נמשכין מחין קדושין, עד שיהיה נעשה הולדה. דהיינו שיהיו נמשכין נשמות קדושות של ישראל, שיגדלו כבודו, שהכל נברא בשביל זה כנ"ל. וזה התקון נגמר בשמיני עצרת [שאז הנוקבא עוצרת הטפה בשביל הולדה, כידוע בפננות (שם), ומוכא בדברי אדמו"ר ז"ל בהתורה 'תקעו-אמונה' (סימן ה ליקוטי תנאים)]. ועל-כן אז עקר הגדלת הכבוד, כנ"ל.

ועל-כן אז מתחילין התורה שהוא "בראשית ברא וכו', וקורין כל העשרה מאמרות, שבהם נברא העולם לכבודו. כי עכשו נשלמין ומאירין העשרה מאמרות באור גדול, מאחר שעכשו נגמר תקון המשכת הנעם עד שהגיע להולדות נשמות ישראל, שעל-ידיה עקר התגלות כבודו, שבשביל זה היו כל העשרה מאמרות כנ"ל. ועל-כן עתה ראוי ונאה לקרות 'בראשית' וכו', שהם העשרה מאמרות שבהם נברא העולם, כי עתה הוא שלמות הארתם, מאחר שעתה הוא בחינת התגלות כבודו על-ידי בחינת הולדה כנ"ל. כי זה עקר התקון שעוסקין בכל שנה מראש השנה עד שמיני עצרת, שהוא לתקן חטא אדם הראשון שפגם בכבודו, וגרם אחריות החובלים, שעל-ידיה פגם בעשרה מאמרות, ונחשב כאלו אבד את העולם שנברא בעשרה מאמרות.

לקוטי הלכות • הלכות תפלת המנחה הלכה ו ארחת חיים קצח

השכחה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין פח:) 'משורבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן, נתרפה המחלקת', דהינו על-ידי שכחה שפאה עליהם מחמת שלא שמשו כל צרכן. ועל-כן באמת אמרו רבותינו ז"ל שם: 'ואותו היום שנתהוה המחלקת היה דומה כיום שנשתכרו בו הלוחות', שנשתכרו בו הלוחות דיקא. כי משם בעצמו נהנה המחלקת על-ידי השכחה שנמשך משם. נמצא, שכל המחלקת דקדושה נמשך משכירת הלוחות. ועל-ידי-זה דיקא נעשה תקון גדול בענין החובלים הנ"ל, שהם בחינת מחלקת פנ"ל. כי אין הדין נמחק אלא בשרשו, ועל-כן דיקא על-ידי מחלקת שבקדושה שנמשך על-ידי שכירת הלוחות, נמחק ונתבטל יניקת החובלים שהם בחינת מחלקת דסטרך אחר (וכמוכא בדבריו ז"ל במקום אחר על פסוק "בנקמים עלי מרעים" בסימן רעו לקוטי חלק א).

בי על-ידי מחלקת שבין הצדיקים - נתרמקו אותם שראויים להתרחק, שמחין שלהם הם בחינת מחין של חוץ-לארץ ממש, בחינת חובלים, מחמת שפגמו מאד בכבוד השם-יתברך, כי חפצים בכבוד עצמן. כי כששופע הנעם העליון, באים כל החובלים ורוצים להתתקן, הניו שבאים גם אנשים פגומים שמחין שלהם בחינת חובלים ורוצים להתתקן. ובדאי היה ראוי לתקנם, אף הם מקלקלים מאד, ואם ירצו לקרנם ולתקנם - יוכלו לקלקל גם את הנעימים פנ"ל, כמו שארע למשה על-ידי הערב רב. על-כן היא טובה גדולה מה שיש מחלקת על הצדיקים האמתיים, שעל-ידי-זה נופלים בדעתם ספקות וקשיות, ונתרחקים אותם הראויים להתרחק. ואותם חפצים באמת סובלים ביונות ויגיעות וטרחות ומתקרבם. כי בדאי אם היו הכל רואים ומרגישים תכף נעימות מתיקות השפעת הנעם העליון, היו הכל רצים רק אחר נעימות התורה שנמשכת משם. ועל-כן בתחלה כשנמשך איזה נעימות התורה נמצאים קופצים הרבה שחפצים להתקרב ולינק משם, כי מי פתי שלא ירוץ אחר נעימות כזה? אבל אלו המתקרבם הם רוצים להנות מהנעימות בלי יסורים ושפיכת דמים, והם חפצים שישפיע עליהם נעימות התורה, וגם יהיה להם כל הכבוד וכל התאוות שלהם.

וזהו בחינת פגם החובלים המקלקלים ביותר, שעקר לקולם בתחלה היה על-ידי פגם הכבוד, שפגמו בכבוד השם-יתברך, ונדפו אחר כבוד עצמן, שעל-ידי זה נפלו לבחינת מחין של חוץ לארץ ממש, שהם

אחד שיהיה נזהר מאד בהכבוד, שלא יקח הכבוד בשביל עצמו, חס ושלום, רק יחזיר ויתן הכבוד להתורה ולהשם-יתברך, כי עקר הארת העשרה מאמרות שמעוררין עתה, הוא על-ידי כבוד דקדושה שהוא שרש כל הבריאה שנברא בעשרה מאמרות, וכנ"ל. על-כן צריכין לזהר שיהיה הכבוד 'פלו אמר', פלו מאמר, כמבאר בהתורה הנ"ל. שזה נעשה כשנזהרין לכלי להנות מהכבוד כלל בשביל עצמו, רק להעלות ולחזר הכבוד להשם-יתברך שהוא אחדות פשוט עם התורה. וזהו יתן כבוד לתורה, וכנ"ל:

יא. וזהו שאמרו רבותינו ז"ל (שבת טז:), ומוכא בפרוש רש"י על פסוק (דברים לד:), "לעניני כל ישראל" - שנשאו לבו לשבר הלוחות לעניניהם, שנאמר (דברים ט:), "ואשברם לענינים". והסכימה דעת המקום לדעתו וכו', שנאמר וכו' - יישר כחך ששברת. ולכאורה תמוה, מה לו להזכיר שבת כזה בענין נפלאות גדלת משה? אף באמת גם זה הוא נפלאות נוראות גדלתו של משה, שכן לדעת השם-יתברך לשבר הלוחות אז אחר מעשה העגל. כי עקר חטא העגל היה על-ידי הערב רב שהחטיא את ישראל (זהר כי תשא קצא), וזה היה פגם החובלים שבאים בנעימים להתתקן, ומעצם קלקולם הם פוגמים גם את הנעימים, כמבאר מזה לעיל (אות ב: ובמקום אחר בהלכות ברכת הפרות הלכה ד' ובהלכות כבוד אב ואם בהלכה ב).

בי משה רבנו רצה לקרב את הערב רב כדי שיתתקנו, כי הערב רב היו ממזרים, שהיא ערות הארץ (בראשית מב:), עקר זיהמת חוץ לארץ. ההפך מארץ-ישראל ממש, ושם עקר פגם החובלים המקלקלים ביותר. וסבר משה, מאחר שישראל יוצאים ממזרים לבוא לארץ-ישראל לקבל את התורה שהיא בחינת השפעת הנעם העליון, על-ידי-זה יוכלו גם החובלים האלו שהם הערב רב להתתקן.

אבל באמת מעצם רבוי זיהמתם וקלקולם - לא די שלא נתתקנו, אף גם קלקלו את ישראל שקבלו את התורה, שהיא בחינת נעם והחטיאות בעגל. ועל-כן כשראה משה זאת - נשאו לבו לשבר הלוחות לעניניהם. ועל-ידי-זה דיקא תקן הרבה, כי אמרו רבותינו ז"ל (עירובין נד:), שעל-ידי שכירת הלוחות נמשך שכחה, ועל-ידי השכחה שנתהוה על-ידי שכירת הלוחות - נמשך כל המחלקת שבישראל, דהינו המחלקת שבקדושה של התנאים ואמוראים. כי עקר מחלקתם - על-ידי

לקוטי הלכות

הלכות תפלת המנחה הלכה ו

ארח חיים

בחינת חובלים, כמו שכתוב בהתורה הנ"ל, וגם עכשו כשבאים להתתקן - רוצים עדין בכבוד עצמן. ועל-כן מחזין כאלו יכולים לקלקל גם את הנעימים, וכנ"ל. על-כן היא טובה שיש מחלקת, שעל-ידיה באים קשיות וספקות, שעל-ידיה כל הרוצה להתקרב צריך להפקיר כבוד עצמו ולסבל בזיונות ושפיכת דמים הרבה. ומי שאינו יכול לעמוד בזה מתרחק, ובודאי ראוי להרחיקו מאחר שרוצה עדין בכבוד, כדי שלא יקלקל את הנעימים, וכנ"ל.

ומי שחפץ בהאמת רואה את האמת ומתקרב על-ידי יסורים ויגיעות ובזיונות, כי אי אפשר להתקרב ולהתתקן כי אם על-ידיה, מאחר שעקר פגם החובלים נמשך מפגם הכבוד. על-כן צריך עתה לבשל כבודו לגמרי ולסבל בזיונות ושפיכת דמים, ואז יזכה להתקרב ולטעם קצת מהנעימות נעם התורה. כי גם אחר השכחה וההעלמה והמחלוקת שנמשך משבירת לוחות, גם עתה מי שרוצה בהאמת יכול לראות ולטעם גם עתה מעט נעימות התורה, אשר גם בשביל מעט נעימות בזה שהוא מרגיש בתוך גשמיותו, ראוי להשליך כל התאוות וכל הכבוד. ומי שהוא איש אמת וחס על עצמו ומרצה לזה ומתקרב על-ידי בזיונות ושפיכת דמים - הוא מתתקן באמת על-ידי השפעת הנעם, מאחר שמפקיר כבודו, שעל-ידיה מתקן פגם הכבוד שפגם תחלה וכנ"ל. נמצא שעל-ידי שבירת הלוחות, שעל-ידיה נהנה שכתה, שעל-ידיה נהנה מחלקת, על-ידיה עקר תקון החובלים כראוי, דהינו שנתתקן מי שהוא ראוי להתתקן כנ"ל. ומי שאינו ראוי, יתרחק על-ידי המחלוקת, כדי שלא יקלקל את הנעימים, וכנ"ל.

ועל-כן שכתה התורה אותו בזה - אשר עשה משה לעיני כל ישראל - ששבר את הלוחות לעיניהם, כי על-ידיה דקא הוא תקון החובלים על-ידי הנעימים, שבה עוסקת סיום התורה כנ"ל. וזהו שדרשו זאת על פסוק 'לעיני כל ישראל' דקא, ששבר את הלוחות, כמו שכתוב: 'ואשברם לעיניהם', כי שבר את הלוחות לעיני כל ישראל דקא. דהינו שהראה להם את הלוחות, שהם בחינת נעימות התורה, ושברם מיד, ועל-ידיה הפיל עליהם שכתה, כנ"ל.

וזהו נסיון לכל אחד, מי שרוצה באמת - הוא רודף אחר האמת גם אחר השבירה והשכחה, כי על

כל פנים איזה רשימו נשאר, והוא נמשך אחר האמת על-ידי הרשימו. כי מבין על-ידיה, שיש נעימות נפלא מכל הטובות והמתקנות שבעולם. ומי שאינו חפץ באמת - נמשך אחר הקשיות והספקות והמחלוקת ומתרחק וכנ"ל. והוא בודאי ראוי להתרחק וכנ"ל, כי 'ישירים דרכי ה' וצדקים ילכו בם' (כז' (הושע יד, א). ועל-כן שברם לעיני כל ישראל, כמו שכתוב (דברים ט, יא): 'ואשברם לעיניהם' - הינו כי לקח הלוחות שהם בחינת נעימות התורה, והראה אותם לעיניהם ושברם מיד לעיניהם, כאומר: 'הרי אני מראה לכם נעימות התורה, אף תכף אני חושף מכם ומשברם ומפיל שכתה', וזה יהיה לכם עתה לנסיון כנ"ל. וכן מתנהגים גדולי הצדיקים גם עתה, כמו שכתב רבנו ז"ל על מאמר רבותינו ז"ל (תענית כג): 'אנא עלמא בחרובא אשפחתי' (אני, את העולם בחרבנו מצאתיו) (פסיון ס ליקוטי חלק א), והבן היטב.

וזה בחינת מה שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות ה:): 'לוחות ושבריו לוחות מנחים בארון'. להורות, שהצדיקים אמתיים ממשיכין התורה בבחינת 'לוחות ושבריו לוחות'. כי מתחלה מגלין נעימות התורה, ואחר-כך מעלימין ומכסין אותה מיד, ומפילין שכתה, שהיא בחינת שבריו לוחות וכנ"ל. והכל בשביל נסיון, שכל הרוצה להתרחק - ימצא מקום להתרחק, והרוצה וחפץ האמת לאמתו - יסתפל על האמת וישליך כבודו מנגד, ויתקרב על-ידי יגיעות ובזיונות וכז' ויזכה לנעימת התורה וכנ"ל:

יב. וזה שנוהגין בחוץ-לארץ, שעל-פי רב עקר גדל שמחת יום-טוב הוא ביום-טוב שני של גליות שעושים מחמת ספק, ובפרט בשמחת תורה שעושים אותו ביום-טוב שני דקא, כי חוץ לארץ, ששם עקר אחיות החובלים - אי אפשר לתקנם בשלמות כי אם על-ידי בחינת ספקות שהיא בחינת מחלוקת וכנ"ל. כי ביום-טוב נמשך השפעת הנעם, שמשם עקר שמחת יום-טוב. ועל-כן חביבים לעלות להגל לבית-המקדש, ששם עקר קדשת ארץ ישראל, עקר השפעת הנעם, כי שם ברור ההלכה, וכנ"ל. ועל-ידיה עקר השמחה בחינת 'שבע שמחות את פניך נעמות' (כז', שזו בחינת (דברים טז, טז): 'שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' וכז'. ובחוץ לארץ, ששם אחיות החובלים, וצריכים לתקנם על-ידי הנעימים, אי אפשר לתקנם כי אם על-ידי שעושים יום-טוב שני של גליות מחמת ספק, שהוא בחינת מחלוקת שמשם כל הספקות והקשיות.

לקוטי הלכות הלכות תפלת המנחה הלכה ו ארחת חיים קצמ

וכנ"ל. ועל-כן בארץ-ישראל אף-על-פי שעושין שם רק יום-טוב אחד מחמת ששם הוא בחינת נעם וכנ"ל, אבל ראש השנה עושים גם בארץ-ישראל שני ימים. מחמת שבראש השנה עקר השפעת הנעם, כנ"ל, ואז באים ביותר כל החובלים להתחמק, ועל-כן אז הוא דינא קשיא כנ"ל (או"ח ט'). ועל-כן מכרחים גם בארץ-ישראל לעשות שני ימים ראש השנה מחמת ספק כדי לתקנם וכנ"ל.

וזה שאמרו רבותינו ז"ל (ראש השנה ל:) **בראשונה וכו', פעם אחד נתקלקלו הלוים בשיר, התקינו, שלא יהיו מקבלין עדות החדש אלא עד המנחה. ואם באו מן המנחה ולמעלה התקינו שיהיו נוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש.** ומשם נמשך שעושין שני ימים ראש השנה כמבאר בפוסקים (בית יוסף סימן תר), הינו מחמת קלקול השיר, שהוא בחינת נעם, בחינת (שמאל-ב' כג, א): "נעים זמירות ישראל", שזהו נמשך מפגם החובלים, על-כן התקינו שלא יהיו מקבלין עדות החדש אלא עד המנחה - עד המנחה דיקא. כי אז עקר אחיות החובלים כמבאר למעלה (או"ח ב'). ואם באו מן המנחה ולמעלה עושין שני ימים קדש - כדי לתקן החובלים על-ידי שני ימים. וזה בחינת שני ימים של ראש השנה שעושין גם בארץ-ישראל בשביל תקון החובלים על-ידי הנעימים, וכנ"ל:

יג. **וזה שאמרו רבותינו ז"ל** (אבות ד, כא): **'הקנאה והתאווה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם.** כי אלו השלש מדות רעות הם ההפך מהבחינות קדושות הנאמרות בהתורה הנ"ל. כי שם מבאר מענין הנעימות שנמשך על-ידי צדקה, שעל-ידיה נגדל כבוד השם - תכרף וזוכין לשלום כנ"ל. והקנאה והתאווה והכבוד הם ההפך מזה, כי התאווה היא ההפך מקדשת הנעם, כי כל התאוות נמשכין מנפילת המתיקות מנעם העליון, כידוע. וצריך האדם להשפיל על דרכיו, לבלי להיות כרוף אחר תאוות המתיקות של זה העולם, רק לקדש את עצמו ולדבק את עצמו בנעם העליון. גם על-ידי התאווה הוא ממצט בצדקה, כי רוצה למלאות תאוותיו על-ידי ממונו ועשירותו, ומעלים עיניו מענייני חסדי לזמן ואינו נותן צדקה. וזה עקר פגם הנעם, כי עקר השפעת הנעם נמשך על-ידי צדקה, כנ"ל. והכבוד הוא פגם הכבוד דקדשה, כמבאר שם בהתורה הנ"ל,

כי זה עקר תקון החובלים, כשמתקרבם מתוך מחלקת וספקות, ומאמינים בכל הצדיקים, אף-על-פי שחולקים זה על זה, לא כמו הליצנים שאומרים מאחר שחולקים זה על זה - הוא שומע דברי שניהם וחולק על שניהם, כי זהו דברי ליצנות ונוגעים בכפירות, רחמנא לצלן, רק האמת הוא להפך, שצריך להאמין בכלם ולבלי להסתפל כלל על המחלקת שביניהם (וכמו שמבאר על פסוק "אזן שומעת תוכחת חיים" וכו' בהתורה "בחצוצרות" בסימן ה לקוטי חלק א עין שם).

וזהו (שיר השירים א, ח): **אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיתיך על משפנות הרעים.** הינו אם לא תדעי לך למי להתקרב, כמו ששאל תחלה: הגידה לי וכו' איכה תרעה וכו'. על זה השיב: אם לא תדעי לך וכו' צאי לך וכו' ורעי וכו' על משפנות הרעים. 'הרעים' דיקא לשון רבים. הינו שתתקרב לכלם, כי מאחר שאינך יודע למי להתקרב - צריך אתה להתקרב לכלם ולהאמין בכלם, מאחר שכלם מזהירים אותך לקנס תורת משה בכתב ובעל פה. כי רק מהאנשים הפופרים, ההולכים בדרכי החקירות, הרוצים להטות מתורת משה, ללמד חכמות חיצוניות ופזרקים על, ורובם מגלחים זקנם וכו' כמפרסם - מהם צריכים להתרחק בתכלית הרחוק, אבל כל מי שמנהיג על-פי התורה כפי שמסרו לנו רבותינו בגמרא ופוסקים, וספרי יראים המיסדים על-פי דבריהם הקדושים, בהם צריכים להתדבק בכלם, כמו שכתוב "ובו תדבק" (דברים י, כ), ואמרו רבותינו ז"ל (תבואת קרא): **'הדבק בתלמידי חכמים.**

ועל זה מרמז יום-טוב שני, שעושין מחמת ספק שני ימים טובים של גליות. ועל-ידי זה עקר תקון בחינת החובלים, מאחר שמחמירים מחמת ספק ועושים שני ימים טובים, כמו כן צריכים מחמת ספק להתקרב לכל הצדיקים ההולכים על-פי התורה וכנ"ל נפי קדשת יום-טוב הוא בחינת קדשת הצדיק, כי מהם נמשך קדשת יום-טוב (כמבאר על פסוק "פי אקח מועד" וכו' בסימן קלה). ועל-כן עקר השמחה בחוץ לארץ ביום-טוב שני, כי זה עקר השמחה כשנתקן החובלים על-ידי הנעימים, שאז נגדל כבוד השם יתברך, בבחינת (וזהו תירו טז): **'כד אתי יתרו' וכו', שעל-ידי זה השמחה גדולה מאד, בבחינת (מהלים קד, לא): "הי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו".** וזה נעשה בחוץ לארץ ביום-טוב שני שעושין מחמת ספק

ביותר, כי היתה משתו שלמה (ויקרא כה לו, ה), וממנו כל זרע ישראל לדורותם הדורשים את ה', בחינת זה דור דורשיו וכו' וכנ"ל (אות ה, ו). וזהו שאו שערים וכו' ויבא מלך הכבוד וכו'. כי על-ידי זה נתגדל כבודו כנ"ל. ועל-כן הזכיר שתי פעמים שאו וכו', ויבא מלך הכבוד, כנגד בחינת הנעימים, ובחינת החובלים הנתתקנים על-ידי הנעימים, שעל-ידי שניהם נתגדל כבוד ה' וכנ"ל (אות ג, ו), כי זה המזמור מתחיל מענין ארץ-ישראל וחזון לארץ, כמו שהתחיל לה' הארץ ומלואה - הינו ארץ-ישראל, תבל ויושבי בה - זה חזון לארץ, כמו שפרש רש"י שם. הינו בחינת המחין של ארץ-ישראל והמחין של חזון לארץ, שגם הם צריכין להתתקן ולהפיל בהמחין של ארץ-ישראל, על-ידי שיתקנו פגם הכבוד על-ידי צדקה, שעל-ידי זה נמשכין הדורות וכו', שזהו בחינת וצדקה מאלחי ישעו, זה דור דורשיו שאו וכו', ויבא מלך הכבוד - שכופל שתי פעמים, וכנ"ל. נמצא, שהכל קשור ומחבר יפה. ועל-כן אומרים מזמור זה בכניסת ראש השנה כי אז עוסקים בתקון זה, כנ"ל:

הלכה ז

על-פי התורה "לשמש שם אלה ביהם" (בסימן מט) לקוטי חלק א, וכן ענין שם ב"ה התורה היטב:

א. וזהו בחינת תפלת המנחה. כי אז עקר המתקת הדינים, שצריכין אז לזהר להתפיל בכונה גדולה - להמתיק תקף הדינים שמתעוררין אז, כמו שאיתא בזהר הקדוש (ויתרו פח), וכמובא בהתורה הנ"ל (אות ז) על פסוק (במדבר כח, ה): "סלת למנחה". שומנחה בחינת דינים, בחינת פחד יצחק, כי יצחק תקן תפלת המנחה (ברכות כו:).

ועקר התקון והמתקת הדינים הוא על-ידי תשובה. ועקר התשובה הוא לשוב ממחשבות רעות למחשבות טובות, כי הם עקר היצרין. כמו שכתוב שם, עין שם היטב שחבר כל זה יחד, תפלה ותשובה ועשרה מיני נגינה וה' - דלת היות וכו'. והכל על-ידי זה שזכה להתגבר לקים כל מה שמבאר שם בתחלת התורה הזאת - שהעקר להתגבר על המחשבות רעות להפכם למחשבות טובות. כי אור להביות איש הישראלי הוא בחינת אור אין סוף, כי אין סוף ואין תכלית לתשוקתו עד שאינו יכול לעשות שום עבודה ולהמשיך שום מדה וכו'.

שצריך האדם לבלי לרדף אחר הכבוד, רק להסתפל על הכבוד - מאיזה מאמר נהנה זה הכבוד, ולחזור הכבוד רק להשם-יתברך ומי שרוצה בכבוד - פוגם בזה. והקנאה - היא בחינת קנאה שגויה ומחלקת הפך השלום. נמצא, שאלו השלש הפך קדשת התורה הנ"ל.

ויעל-כן מוציין את האדם מן העולם, כי הכל נברא בשביל האדם דיקא, כדי שיגדל כבודו יתברך, וכמו שמבאר שם בהתורה הנ"ל, וכשפוגם בזה - יוצא מן העולם, חס ושלום. כי מי שמסתפל היטב בענין בני העולם, עקר מה שמאבדין חיי עולם נצחיים הוא על-ידי שמתקבצין בהם יחד כל אלו השלש מדות רעות. כי כל אחת מאלו השלש מדות מזקת מאד להאדם. אבל אף-על-פי-כן היה לו איזה תקנה לשוב ולצאת משם, אבל על-ידי שמתקבצין אלו יחד - הם מוציין את האדם מן העולם לגמרי, רחמנא לצלן. כי בודאי התאנה לבר מזקת מאד להאדם, אף אף-על-פי-כן אם לא היה חפץ בכבוד - היה לו תקנה, כי היה מפיר את מקומו השפיל, והיה מבטל את עצמו נגד יראי ה' האמתיים, והיו יכולים להושיע לו בכמה אפנים, כי "הולך את חכמים יחכם" (משלי יג, כ), ובודאי היה לו תקון גדול על ידם. אבל הכבוד המדמה של זה העולם מטעהו ומטרידו, שנדמה לו שיאבד כבודו כשיתקרב ליראים וכשרים אמתיים. ומקמת זה מטעה את עצמו וחותר למצא עליהם קשיות וספקות וכו' ומתרחק מהם, ולא זו אף זו, שמתגבר עליו הבעל דבר עד שיש לו קנאה וסנאה עליהם ועל כל הנוגעים בכבודו. ועל-ידי כל זה נטרד מן העולם, רחמנא לצלן, כי אם יהיה מסיר הקנאה והסנאה מלבו ויתקרב ליראים אמתיים - יוכל להנצל גם מהתאוות רעות, כי הם יורו אותו דרך הישר והאמת על-פי התורה הקדושה, ובודאי היה לו אחרית טוב:

שנה להתורה הנ"ל

יד. וזה (תהלים כד, ה'): ישא ברכה מאת ה' וצדקה מאלחי ישעו זה דור דורשיו - כי על-ידי צדקה ממשיכין השפע והברכה מאת ה', והינו מבחינת נעם העליון, שמשם כל השפע והברכה. וזהו זה דור דורשיו - כי ההולכה של כל הדורות נמשך על-ידי זה, כמו שכתוב שם. וזהו מבקשי פניו יעקב וכו' - בחינת "שבע שמחות את פניו נעמות" וכו' שזכה יעקב לזה

כל העולם נברא בשביל הכבוד

עקר החיוב להוליד בנים הוא בשביל כבודו יתברך כדי שיהיה קיום העולם שישארו בניו אחריו מדור לדור לגלות כבודו בעולם שבשביל זה נברא הכל. כי הכל נברא רק בשביל הכבוד, כמו שפיתוב, כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וכו' פנ"ל. ועקר התגלות כבודו הוא רק על-ידי האדם, כי אין מי שיגדל ויקדש כבודו יתברך כמו האדם, שבשבילו נברא הכל כדי שהוא יודיע הדר כבודו יתברך שיש בכל פרטי הבריאה, (פמבא כל זה במקום אחר) ובשביל זה מחיבים להעמיד תולדות כדי שיתרבו בני אדם בעולם שידיעו כבודו יתברך. ובשביל זה בעצמו נתן ה' יתברך פת פיה באדם שיוכל להוליד בצלמו בנים, שזהו מנראות נפלאותיו, כמו שפיתוב, נוראות נפילתי נפלאים מעשיך וכו', כמו שאמרו רבותינו ז"ל. והכל בשביל כבודו יתברך כדי שיתקיימו בני אדם בעולם מדור לדור שיגדלו כבודו יתברך פנ"ל. נמצא, שעקר שרש פת ההולדה נמשך מכבוד שהוא שרש כל הבריאה כלה. וכן קיום כל הבריאה כל מה שנוגד בכל עת הן צמחים הן חיות והן בני אדם, כל נפלאות נוראותיו יתברך שהוא עושה בכל עת שנותן פת שיצמח אילו פיה מגרעין אחד או שהבהמה תוליד בדומה לה וכן הולדת האדם, שרש הכל הוא הכבוד פנ"ל. ועקר הוא האדם שכל כבודו יתברך תלוי בו פנ"ל. ועל-כן כל פת ההולדה של האדם נמשכת מכבוד פנ"ל, אבל חלקי הכבוד המלבשין בכל אחד אין להם פת להוליד עד שיקבלו משרשם, דהיינו משרשי חלקי הכבוד המלבשין בעשרה מאמרות שבהם נברא העולם ועל ידם כל ההולדות שבעולם שהם קיום העולם. וגם אלו חלקי הכבוד אין להם פת להוליד עד שיקבלו משרשם העליון שהוא שרש כל המאמרות, שהוא המאמר סתום בראשית שהוא שרש הכל. ומשם מקבלין כל חלקי הכבוד של כל העשרה מאמרות לקיים העולם לתן פת להמשיך כל ההולדות שבעולם. ובפרט הולדת האדם שהוא עקר הכל, שאי אפשר להמשיך נשמתו וחיותו כי אם משרש הכל. (כבוד אב ואם ד א)

תלמידי חכמים שבא"י מנעימים זה לזה

עקר השלום זוכין בארץ ישראל פמובן בדברי רבנו ז"ל (בליקוטי תנינא סימן עא) על מאמר רבותינו ז"ל "לאחד קראתי נעים" - אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל שמנעימים זה לזה בהלכה. (ברכות הראיה

ד א)

תרומה בחינת צדקה

תרומה בחינת צדקה נדבת לב שצריכין ישראל להפריש מראשית תבואתם לתן פרנסה לכהני ה' בחינת מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (וכמוכן בהתורה חבלים נברו וכו' שתרומה בחינת

צדקה). (ברכת השחר ה אות מ)

לקוטי הלכות

הלכות פבור אב ואם הלכה ב

יורה דעה

על-ידי הפבור שנותן להם, על-ידיה נחוסף הארה בנשמתם, כמו שמבאר במאמר "דרשו" (בסימן לו) על מאמר רבותינו ז"ל: "הזהרו בנזקן ששכח תלמודו לכבודו, והזהרו בבני עם הארץ לכבדם שמהם תצא תורה", עין שם. והפלל, ששרש הכל הוא הפבור וכל דבר נכסף לשרשו, על-פן על-ידי הפבור מתחיל הנפש להתעורר ולהתגלות, עין שם. וזהו (שמות כ, יב): "כבר את אביך ואת אמך למען יארכו ימך". כי אריכות ימים היא בחינת השגת החכמה, כמבאר בדברי רבנו כמה פעמים, כמו שכתוב (קהל ו, יב): "החכמה תחיה", דהינו על-ידי שנותן להם פבור שעל-ידיה נתגדל נפשם, ועל-ידיה ממילא מאיר לבושו שנמשך לו מהם, ואזי זוכה להשיג ולקבל חכמה על-ידי הלבוש הנ"ל. והיא בחינת אריכות ימים, כנ"ל:

הלכה ב

וכו יתבאר ענין פסח:

על-פי מה שכתב רבנו ז"ל על פסוק (תהלים טז, ח): "חבלים נפלו לי בנעמים אף נחלת שפרה עלי" בהתורה המתחלת: דע, כי יש מחין של ארץ ישראל ויש מחין של חוץ לארץ, עין שם היטב (בלקוטי תנא סימן עא):

ובפ"ק התורה בקצור הוא, כי על-ידי פגם הפבור, דהינו כשפוגמין בכבוד השם-יתברך, על-ידיה נופלין ממחין של ארץ-ישראל למחין של חוץ-לארץ, ומחין של חוץ-לארץ הם בחינת מחלקת. ועקר הפבור הוא על-ידי הולדה שגולדין ונתרפין בני-אדם, על-ידיה עקר הפבור, כי עקר הפבור תלוי באדם. ועקר ההולדה הוא על-ידי השפעת נעם העליון שהוא בחינת מחין של ארץ-ישראל שנקראים נעם, כי מחין של חוץ-לארץ הם בחינת חובלים. וצריך לעשות כלי לקבל שפע מנעם העליון, כי נעם העליון שופע תמיד אף צריכין כלי לקבל השפע. והכלי הוא על-ידי צדקה שהוא נדבת לב, שעל-ידי זה נפתח הלב ונעשה כלי לקבל שלהובין דרחמימותא מנעם העליון, שעל-ידיה ההולדה, שעל-ידיה נתגדל כבודו יתברך. ואזי פשיט הפלי על-ידי צדקה, והנעם העליון שופע, אזי באים גם המחין של חוץ-לארץ שהם בחינת חובלים, ונופלים לתוף

ועל-פן כשורצין לעשות שלום בין החולקים באפן שהאמת יכניע עצמו לגבי השקר חס ושלום - אין זה שלום כלל, כי אם חנפה ושקר (תנא סימן כב). כי האמת אינו יכול להתבטל נגד השקר בשום אפן, כי "שפת אמת תפון לעד" וכו' (משלי יב, יט), וקשטא קאי' (שפת קדא), ועין מזה עוד במקום אחר (הלכות שבת, הלכה ו, אות ח). ועקר השלום הוא כשהשקר נכנע ומתבטל לגבי האמת, וזה זוכין על-ידי צדקה באמת שעל-ידיה מכניעין שמאל לגבי ימין וכו'. ועל-פן מרבה צדקה מרבה שלום, וזה עקר מעלת הצדקה, כי שלום ואמת הם בחינה אחת וכו'. אבל פשנותן בשביל פבור עצמו להתהיר ולחרף - הוא מגביר המחלקת ביותר על-ידי הצדקה הרעה שלו, ומתגברים המחשבות של כפירות חס ושלום. ועקר התקון על-ידי האיש אמת, שיש לו כח למשך לעצמו כל הצדקות, בבחינת "וצדקה תחיה לנו", כמו שמבאר שם בסימן [רנא] הנ"ל, עין שם:

לו. וזה בחינת הצדקה נגבית בשנים ומתחלקת בשלשה (כפא בתרא ח:). שעקר חלקת הצדקה צריך להיות על-ידי בחינת שלשה, שהוא בחינת אמת, שהוא משלש בחינת ראש תוף סוף כנ"ל, כי צריכין לקשר עצמו מאד אל נקדת האמת, ולבקש מהשם-יתברך מאד מאד קדם שמחלק הצדקה, הן צדקה שלו הן צדקה של רבים, שזוכה לכוון האמת לאמתו שלא יהיה נכשל בעניים שאינם הגונים שלא יקלקל חס ושלום על-ידי צדקתו יותר, רק יזכה לתן לעניים הגונים העוסקים בתורה ובתפלה באמת, כי עקר שלמות ותקון הצדקה הוא האמת, וכו':

הלכות פבור אב ואם

הלכה א

כי איתא (לקוטי תורה להאריז"ל פרשת ורא, שצביו ואמו נותנין לו לבוש לנשמתו, והנשמה היא השכל, כמו שכתב רבנו (סימן ה, חלק ב). נמצא, שכל שכלו והשגתו מקבל על-ידי לבוש שמקבל מאביו ואמו. וכל מה שנתוסף הארה בהלבוש הנ"ל נתרבה אור נשמתו, דהינו חכמתו. ועל-פן חייב לכבדם. כי

לקוטי הלכות הלכות כבוד אב ואם הלכה ב יורה דעה לה

ועקר העולם כלו היה תלוי בְּאֶדָם הראשון בהולדה שלו, כי אדם הראשון בעצמו נברא בלי אתערותא דלתתא, ומאחר שהוא בעצמו נברא בלי אתערותא דלתתא. נמצא, שאין הכבוד בשלמות על ידו, כי עקר הכבוד הוא בחינת אתערותא דלתתא. ועל-כן עקר שלמות הכבוד כשהוא עולה מן התחתונים הרחוקים ממנו יתברך. ועל-כן עקר כבודו יתברך תלוי בעולם השפל הגשמי הזה, כי כל מה שהעולמות נשתלשלו בהשתלשלות יותר ונתרחקו, כביכול, יותר מראשית הבריאה, כשעובדים אותו יתברך ומגדלים כבודו יתברך אלו העולמות הרחוקים, כביכול, ממנו יתברך, זהו עקר כבודו יתברך, כי עקר הכבוד הוא מהרחוקים. וכמוכן כל זה בדברי רבנו ז"ל הריני פסרת משכבו בכמה מקומות (סימנים י יד ועוד). כי הקרובים אליו יתברך הם בבחינת אחדות עמו והעבודה שלהם אינה נחשבת עבודה, כי זה נחשב כאלו הוא יתברך כביכול עובד את עצמו. ועקר העבודה והכבוד כשהרחוקים ממנו יתברך עובדים אותו ומגדלים כבודו יתברך, אשר בשביל זה נשתלשלה הבריאה בכמה מיני השתלשלות עד העולם השפל הזה, אשר כל הכבוד של השם-יתברך תלוי בזה העולם כנ"ל.

ועל-כן אדם הראשון שהיה יציר כפיו יתברך בלי אתערותא דלתתא כלל, לא היה הכבוד יכול לעלות בשלמות על ידו, מאחר שהוא נברא מאתו יתברך בעצמו בלי אתערותא דלתתא כלל. על-כן לא היה יכול לגדל כבודו יתברך בשלמות, שהוא קיים העולם בחינת אתערותא דלתתא, מאחר שהוא בעצמו נברא בלי אתערותא דלתתא, ועדין הוא בבחינת אחדות עמו יתברך, כי היה יציר כפיו יתברך, כנ"ל.

ועל-כן היה כל העולם תלוי בהולדה שלו, שאם היה מוליד בקדשה בנים ואזי היו הם מגדלים כבודו יתברך, כי אלו הבנים הנולדים על-ידי אתערותא דלתתא בהם תלוי עקר הכבוד, שהוא בחינת אתערותא דלתתא. מאחר שהם מרחקים יותר כביכול ממנו יתברך, על-כן כשאחר-כך הם עובדים אותו - מגדלים כבודו יתברך ונכללים באחדותו יתברך, שזהו עקר כבודו יתברך.

המחין של ארץ-ישראל שהם בחינת נעם, כי הם רוצים להתתקן גם-כן. ולפעמים גורמים חס ושלום פגם גם בהמחין של ארץ-ישראל על-ידי-זה וכו', וְעַן שֶׁם הֵיטֵב כָּל הָעֲנִין בָּאר הֵיטֵב.

וישרש כל הבריאה הוא הכבוד, כי כל מה שברא הקדוש-ברוך-הוא לא בראו אלא לכבודו (אבות ה, יב). וְשֶׁ כְבוֹד פְּרָטִי לְכָל מֵאֵמֶר, כִּי בְּעֶשְׂרֵה מֵאֵמֶרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם (שם ה, א). וְכָל מֵאֵמֶר וּמֵאֵמֶר נִתְגַּלָּה רַק בְּשִׁבְלֵי כְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ לְכָל מֵאֵמֶר וּמֵאֵמֶר בְּחִינַת כְּבוֹד מֵאֵחֶר שֶׁהוּא שָׂרָשׁוֹ, כִּי הֵכֵל הָיָה בְּשִׁבְלֵי כְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדִי שִׁתְּגַדֵּל כְּבוֹדוֹ עַל-יְדֵי הִבְרִיָּאָה. וְכָל הַכְּבוֹד תְּלִוי בְּהָאָדָם. וְעַל-כֵּן לֹא הָיָה לְכָל הִבְרִיָּאָה שְׁלֵמוֹת עַד שֶׁנִּבְרָא הָאָדָם שְׁעָקֶר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ נִתְגַּלָּה עַל יְדוֹ וְכו', וְעַן שֶׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

א. וְזֶה בְּחִינַת מְצוֹת כְּבוֹד אָב וְאֵם, כִּי בְּאֵמַת עָקֶר הַכְּבוֹד תְּלִוי בָּהֶם, כִּי עָקֶר הַכְּבוֹד עַל-יְדֵי הַהוֹלָדָה שֶׁנּוֹלְדִין וְנִתְרַבִּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁעָקֶר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ תְּלִוי בָּהֶם כְּנ"ל.

ולבאר הענין בבאור יותר, כי באמת עקר הכבוד על-ידי הולדה דיקא, כי שרש הבריאה הוא הכבוד, כי כל מה שברא השם-יתברך לא ברא אלא לכבודו, כמו שכתב רבנו ז"ל שם. ועקר הכבוד הוא בחינת אתערותא דלתתא, שעל-ידי-זה שאנחנו עם בני ישראל עובדין אותו יתברך ומקמינן מצותיו יתברך, על-ידי-זה נתגדל כבודו יתברך ועל-ידי-זה נעשה בחינת אתערותא דלתתא, כידוע. וזהו עקר שלמות הבריאה, אשר בשביל זה ברא השם-יתברך את כל הבריאה פלה, וכל זמן שאין חס ושלום בחינת אתערותא דלתתא - אזי אין כבודו בשלמות חס ושלום כביכול, ואזי העולם מתמוטט, אשר בשביל זה נברא העולם בתחלה במדת הדין, בבחינת (בראשית א, א): "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברש"י שם). כי כשאין אתערותא דלתתא חס ושלום, אזי הוא בחינת דין חס ושלום, כידוע, וכמבאר בזה הקדוש (תורע מה:). אף בתחלת בריאת העולם שלא היה באפשר שיהיה אתערותא דלתתא ברא את העולם בחסדו ששתף מדת הרחמים וכו', כמו שאמרו רבותינו ז"ל.

לקוטי הלכות

הלכות כבוד אב ואם הלכה ב

יורה דעה

ג. וְזוּהוּ (שמות כ, יב): כבוד את אביך ואת אמך למען יארכו ימיך על האדמה אשר ה' אלהיך נתן לך - הינו בחינת מחין של ארץ-ישראל, בחינת נעם, כי אריכות ימים היא בחינת מחין, כמבאר בדברי רבנו ז"ל (סימן נו), בבחינת (קהלת ז, יב): "החכמה תחיה" וכו'. וזהו למען יארכו ימיך - הינו מחין. על האדמה אשר וכו' - הינו מחין של ארץ-ישראל בחינת נעם, כי על-ידי כבוד אב ואם שהוא בחינת כבוד השם-יתברך, כמו שאמר רבנו ז"ל (קדושין ל:): שהקישן המקום לכבודו, כי כל כבודו יתברך כפיכול תלוי בהם דיקא. ועל-כן על-ידי זה זוכין לבחינת מחין של ארץ-ישראל, בחינת למען יארכו ימיך על האדמה וכו', כי עקר מחין דארץ-ישראל זוכין על-ידי כבוד השם-יתברך שהוא תלוי בכבוד אב ואם, כנ"ל:

ד. וְזוּהוּ בחינת יציאת מצרים וענין פסח, וענין מצה ואסור חמץ, ושאר עניני פסח. כי עקר גלות מצרים היה שנפלו למחין של חוץ-לארץ מחמת פגם הכבוד, כידוע, שגלות מצרים היה שהדעת היה בגלות במצרים כמפרסם (פרייצי-חיים, חג המצות, פרק א), הינו כי מצרים היא עקר ההקמה של חוץ-לארץ, כי מצרים היא ההפך ממש מארץ-ישראל, כידוע, כי היא ערות הארץ (עין-חיים, שער מג, פרק א). וכשנפלה הדעת לגלות מצרים - זה בחינת שנפלו לדעת ומחין של חוץ-לארץ, שהוא בחינת מצרים הפך ארץ-ישראל. ומחין של חוץ-לארץ הם בחינת מחלקת וקשיות, כמו שכתב רבנו ז"ל שם. וזה בחינת (שמות א, יד): "וימררו את חייכם בעבדה קשה" - בקשוא וכו', כמו שאיתא בתקונים (תקון יח, כח), הינו בחינת מחין של חוץ-לארץ שהם בחינת קשוא ומחלקת, כנ"ל.

וְכַלֵּי זה היה מחמת פגם הכבוד של ה' יתברך שהוא קיום העולם, כי עקר פגם הכבוד שלו יתברך הוא על-ידי פגם הברית חס ושלום, שהוא עקר פגם כבודו יתברך, כי שם עקר הכבוד, כמבאר בדברי רבנו ז"ל בכמה מקומות (סימן יט). כי הפך הכבוד הוא בושח ואין בשח אלא במקום עריין (תקוני דברי תורה, חג, כב:). ובפרט כפי המבאר במאמר הזה הנ"ל, שעקר הכבוד תלוי בהולדה שהיא בחינת שמירת הברית,

וְעַל־כֵּן עקר הפגם של אדם הראשון - שלא היה זונגו כראוי, כי לא המתין עד שבת, כמבאר (פרייצי-חיים, ראש השנה, פרק ד), כי עקר הכבוד שהוא קיום כל העולם אשר בשביל זה נבראו כל העולמות תלוי בהולדה דיקא, כי ההולדה היא בחינת אתערותא דלתתא. ועל-כן זה האדם הנולד על-ידי אתערותא דלתתא, בו תלוי עקר הכבוד, שהוא גם-כן בחינת אתערותא דלתתא כנ"ל.

וְעַל־כֵּן הזהירו חכמינו ז"ל מאד, ומבאר בכל ספרי קדש שצריכין לזהר מאד מאד לקדש עצמו מאד בשעת הזונג, כי בזה תלוי הכל, כי כל העולם תלוי בזה, כי כל העולם נברא בשביל זה שיתגדל כבודו יתברך על-ידי בני-אדם הנולדים על-ידי אב ואם, על-ידי בחינת אתערותא דלתתא, כי עקר הכבוד תלוי בהם כנ"ל. ועל-כן כשמקדש עצמו אז, ומתכונן להוליד בן שיתגדל כבודו יתברך, ואזי נמשך על הנולד רוח קדשה וזוכה שיהיו לו בנים כשרים שיתגדל כבודו יתברך על ידם, אזי הוא מקים העולם על-ידי זה. וכן להפך חס ושלום, אזי נולדים בנים שאינם הגונים ואין כבודו יתברך נתגדל על ידם, אדרבא, הם פוגמים בכבודו יתברך. ועל-כן זה שלא קדש עצמו אז וגרם כל זה - הוא מחריב העולם כלו, כי עקר קיום העולם הוא על-ידי הכבוד כנ"ל ועקר הכבוד תלוי בהולדה דיקא, כנ"ל:

ב. וְעַל־כֵּן צותה התורה לכבד אב ואם, כי עקר הכבוד נמשך מהם, כי עקר הכבוד תלוי בהולדה דיקא כנ"ל. וזה שמוכא בכתבי האר"י (לקוטי תורה פרשת ויצא) בסוד מצוה זו, שמאב ואם נמשך לבושים להבנים, שכל המצות נעשין על-ידי אלו הלבושים, ובשביל זה צריך לכבדם, עין שם. כי כל המצות שעושין הם בחינת כבוד השם-יתברך. וכל הכבוד של השם-יתברך תלוי בהאדם הנולד מאב ואם דיקא, על-ידי בחינת אתערותא דלתתא כנ"ל. ועל-כן כל המצות שהם בחינת כבודו יתברך נעשין על-ידי סיוע אב ואם, והינו על-ידי הלבושין שלהם, כי עקר הכבוד תלוי בהם דיקא, כנ"ל:

לקוטי הלכות הלכות כבוד אב ואם הלכה ב יורה דעה לו

תלוי בו, הרי הוא מאבד עולם מלא ופוגם בכל התורה כלה רחמנא לצלן, כי הוויג דקדשה אפלו אם אינו בא לידי הולדה - הוא גם בן בחינת הולדה בקדשה, כי נולדו מהם נשמות גרים וקיצא, כי אין שום זויג לבטלה כמובא, ונתגדל כבודו על כל פנים על-ידי-זה כשהוויג בקדשה אפלו אם אינו בא לידי הולדה. אבל הפוגם בבכרית, ובפרט חטא דור המבול שהיו משחיתים דרכם - זה הוא עקר פגם הכבוד, שהוא פגם כל העולמות פגם כל התורה כלה, כי פוגם בהולדה ששם תלוי עקר הכבוד, ונבארים על ידו חס ושלום משחיתים שהם ממעטים כבודו חס ושלום, רחמנא לצלן מהאי ענשא.

ועל ידי זה היה גלות מצרים. ובשביל זה נבלו למחין של חוץ-לארץ שהוא בחינת גלות מצרים, בשביל פגם הכבוד על-ידי פגם הבכרית שפגמו דור המבול על-ידי שהשחיתו דרכם, שהוא עקר פגם הכבוד כנ"ל. וזה היה חטא של אדם הראשון שאכל מעץ הדעת טוב ורע, שהוא בחינת מחין של חוץ-לארץ, שהם בחינת מחלקת, שהוא בחינת טוב ורע, שאין אחדות ושלום בין ההפכים. כי כל המחלקת נמשכין מעץ הדעת טוב ורע, כמובא (נעוה דבש, חלק ב, דרוש יב). גם פגם בבכרית, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (פנהרין לח). ובשביל זה נפל ממחין של ארץ-ישראל, שזה בחינת (בראשית ג, כד): "ויגרש את האדם מגן עדן", כי גן עדן זה בחינת מחין של ארץ-ישראל שהם בחינת נעם העליון, שזה בחינת (בראשית ב, י): "נהר היצא מעדן להשקות את הגן", שזה בחינת ענג שבת, שאז מאיר הנעם העליון עלינו, בבחינת "ויהי נעם ה' אלקינו עלינו" שאומרים בשבת (פרי-עץ-חיים, שער השבת פרק ט). ועל-כן אדם הראשון שפגם במחין של ארץ-ישראל על-ידי פגם הבכרית שהוא פגם הכבוד, כי המשיך על עצמו מחין של חוץ-לארץ שהם בחינת חובלים, בחינת מחלקת, בחינת עץ הדעת טוב ורע. ועל-כן נתגרש מגן עדן, שהוא בחינת מחין של ארץ-ישראל כנ"ל. ועל-כן שבת אגין עלוהי, כי שבת היא בחינת מחין של ארץ-ישראל, בחינת נעם העליון כנ"ל.

כי עקר שמירת הבכרית הוא להוליד בנים כשרים בקדשה ובטהרה שיגיע מהם כבוד להשם-יתברך. וזה עקר כבודו יתברך על-ידי הבנים הנולדים על-ידי אב ואם שזווגם בקדשה גדולה, ששם תלוי עקר הכבוד כנ"ל. ומי שפוגם בההולדה חס ושלום, הוא עקר פגם הכבוד.

וזה בחינת גלות מצרים שהיה על פגם הבכרית, כידוע (פרי-עץ-חיים, חג המצות, פרק א), הינו פגם הכבוד שתלוי בפגם הבכרית כנ"ל. ובפרט שידוע שגלות מצרים היה לתקן פגם חטא אדם הראשון ופגם דור המבול, "כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ" (בראשית ו, יב), ופגמו בההולדה ששם תלוי עקר הכבוד. כי מאלו הטפי מח היו יכולים להוליד נשמות קדושות בקדשה, כי אותן הטפות שיצאו לבטלה, על-ידי שהשחיתו דרכם היו נשמות גבוהות מאד, ואם היו באים בגוף בני אדם על-ידי הולדה היה נתגדל כבודו יתברך על ידם, כי עקר הכבוד על-ידי הולדה שמולידו בני אדם כנ"ל. אבל הם השחיתו דרכם ופגמו כבודו יתברך בכיכול, כי בטלו הכבוד שהיה מגיע לו יתברך על-ידי הבנים הנולדים שהם השחיתו אותם.

ועל-כן עון זה חמור מאד מאד, רחמנא לצלן, רחמנא לשזכן, והוא עון הגדול בתורה, כמו שכתוב בשלחן ערוך (אבן העזר סימן כג, סעיף א), מלבד המבאר בכל הספרים. כי באמת הוא עון הגדול בתורה, כי עון זה חס ושלום הוא פוגם כל התורה כלה, כי כל התורה והמצוות לא נתנו אלא בשביל כבודו יתברך - כדי שיתגדל כבודו יתברך על התחתונים, וכל זה תלוי בבני אדם דיקא, ועקר בבני אדם הנולדים מאב ואם על-ידי אתערותא דלתתא. נמצא, שבהוויג הקדוש תלויים כל העולמות כלם, כי הכל נבא בשביל כבודו יתברך, ועקר הכבוד תלוי בההולדה והוויג דיקא כנ"ל. ומי שפוגם בזה חס ושלום, ובפרט כשפוגם לגמרי חס ושלום, ומאבד ומשחית הטפות הקדושות לגמרי שיוצאים לבטלה חס ושלום ואינו נעשה מהם בן אדם, שעקר הכבוד שהוא כלל כל התורה, כלל כל העולמות

נתגדל כבודו יתברך כנ"ל, ונתבטל ונפל עשר כתרין שלהם שהם מעוט כבודו יתברך, כביכול, ואז נתחדש העולם כנ"ל. כי על-ידי זה בעצמו שנתגדל כבודו יתברך - נתחדש העולם, כי עקר חדוש העולם וקיימו הוא על-ידי כבודו יתברך כנ"ל, כי הכל ברא לכבודו כנ"ל:

ו. **ועל-כן** פשיטא ממצרים וכו' לבחינת מצה, שהיא בחינת שפע נעם העליון, כי מצה הוא מחין גדולים מאד, כמוכא (פרי-עץ חיים, חג המצות פרק ב), הינו בחינת נעם העליון שהוא בחינת מחין של ארץ-ישראל, כי מצה הוא בחינת (ישעיה סו, יא): למען תמצו והתענגתם מזיו כבודה - שזהו בחינת שפע נעם העליון, שהוא עקר התענוג העליון, בחינת ענג שבת, בחינת "מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים" (שיר השירים ז, ז). וזהו: למען תמצו והתענגתם מזיו כבודה - הינו על-ידי השפעת הנעם העליון שהוא בחינת מצה כנ"ל, על-ידי זה הכבוד זו וממשמש לבא. כי עקר התהוות כבודו יתברך, כביכול, הוא על-ידי ההולדה שבאה על-ידי השפעת נעם העליון, כמבאר בדברי רבנו ז"ל שם. וזהו למען תמצו והתענגתם מזיו כבודה - הינו שתמצו ויהיה לכם תענוג נעם העליון שמשם הכבוד זו וממשמש לבא, כי עקר הכבוד נתהנה משם כנ"ל. וזהו בחינת מצה:

ז. **וחמין** הוא בחינת מחין של חוץ-לארץ שהם חובלים, בחינת מחלקת, בחינת דינים, שזהו בחינת מחין דקטנות, שהוא בחינת חמץ ושאור, כמוכא (שם פ"ד). כי חמץ זהו בחינת (תהלים עג, כא): "כי יתחמץ לבבי" וכו' - לשון כעס ושנאה, בחינת מחלקת, שהוא בחינת מחין של חוץ-לארץ כנ"ל. ועקר מחין של חוץ-לארץ הם על-ידי פגם הכבוד כנ"ל. וזהו בחינת חמץ, בחינת חמוץ בגדים, חמוץ בגדים, הינו בגדים מלכלכים, זה בחינת פגם הכבוד, כי רבי יוחנן קרא למאניה מכבודיתא' (שבת ק"ג). גם "חמוץ בגדים" פרש רש"י: מדם. וזה בחינת חמץ שהוא בחינת מחין של חוץ-לארץ, בחינת מחלקת וכעס ושנאה, בחינת פגם הכבוד שהוא בחינת דמים, כי עקר הכבוד הוא על-ידי בחינת אדם, כמבאר שם במאמר הנ"ל. ועקר הוא פשע בחינת אדם

נמצא, שגלות מצרים היה שנפלו למחין של חוץ-לארץ על-ידי פגם הכבוד כנ"ל. ובשביל זה נתגלגל הדבר על-ידי שפגם אברהם ואמר (בראשית טו, ח): "במה אדע כי אירשנה", ובזה פגם במחין של ארץ-ישראל, כי אמר במה אדע כי אירשנה - נמצא, שפגם בהדעת והמחין של ארץ-ישראל, ועל-ידי זה ירדו אבותינו למצרים שהוא בחינת מחין של חוץ-לארץ. ועל-כן עקר הגזירה היה: ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם - כי עקר הגזירה היה שצריכין לפל למחין של חוץ-לארץ שהוא בחינת ארץ לא להם. וזהו ידע תדע - הינו דעת ומחין, הינו שהפגם הוא בדעת שזהו עקר הגלות, בארץ לא להם - הינו שנפלו למחין ודעת של חוץ-לארץ כנ"ל.

ועל-כן היתה הגאלה על-ידי משה שהוא בחינת דעת עליון, בחינת נעם העליון, כי משה הוא בחינת קפ"ד קס"א שהם אבא ואמא, שזה בחינת נעם העליון. כי 'נעם' גימטריא קס"א, ואבא מלבש שם, כידוע, וכמוכא כל זה בכתבים (עץ חיים שער לב, פרק ו; פרי-עץ חיים, שבת פרק כד):

ה. **ועל-כן** לא יצאו ממצרים עד שהכה את המצרים בעשר מכות, שהוא להכניע עשר כתרין דמסאבותא' (פרי-עץ חיים שם). כי פגם הכבוד הוא פגם עשרה מאמרות שבהם נברא העולם שששם הוא הכבוד, כי הכל נברא לכבודו, כמו שכתב רבנו ז"ל שם במאמר הנ"ל. ועל-כן על-ידי פגם הכבוד שעל-ידי זה נפגמו בחינת עשרה מאמרות, אזי יונקים מזה חס ושלום בחינת עשרה מדרגות שלהם של הסטרא אחרא. ועל-כן הנה המצרים עשר מכות להכניע ולבטל עשר כתרין שלהם, כי על-ידי המכות נתגדל כבודו יתברך, כמו שכתוב אצל כל מפה (שמות ט, כט): "למען תדע כי לה' הארץ", "כי אין כה' אלקינו" (שם ח, ו), וכיוצא בזה. והיה אז בחינת חדוש העולם, כי שדר המערכות על-ידי המכות, כי הצרך לחדש העולם, כי על-ידי פגם הכבוד, פגם עשרה מאמרות, נפגם כל העולם, שקיימו על-ידי עשרה מאמרות שבהם נברא, ועל-כן הצרך עתה לחדש העולם. וזה היה על-ידי אלו העשר מכות שעל ידם

לקוטי הלכות הלכות כבוד אב ואם הלכה ב יורה דעה לו

בשלמות. ועקר שלמות בחינת אדם הוא על-ידי האלף שבאדם, כי 'לית אדם בלא אלף' (תקוני זוהר בהקדמה דף טו.). אבל כשהאלף נסתלקת חס ושלום, אזי נשאיר 'דס', היינו בחינת התגבורות הדמים שהוא בחינת פגם הברית, פגם הכבוד, בחינת חמוץ בגדים מדם, היינו שהבגדים שהם בחינת כבוד - מלכלכים חס ושלום, על-ידי התגבורות הדמים שהם בחינת דם נדות, שעל ידם נסתלק הדבור בבחינת "נאלמתי דומיה החשיתי משוב" (תהלים לט, ג), כמובא. וזהו בחינת פגם הכבוד, כי עקר הכבוד על-ידי הדבור שהוא גדר האדם, כמו שכתב רבנו ז"ל במקום אחר (סימן קצ"ד).

במצרים לא היו ישראל יכולים לעשות כלי בשלמות לקבל שפע נעם העליון, שהוא בחינת אורות עליונים מאד שהשפיע עליהם השם-יתברך בשעת יציאת מצרים למעלה מהמדה, כמובא (פר"ע-חיים, חג המצות, פרק א.). כי לא היו יכולים לקים מצות צדקה בפשיטות, כי כלם היו בעניות בגלות. גם עקר הצדקה הוא כשיש תורה, כי עקר מעלת הצדקה הוא שעל-ידי שהוא משפיע לאחד מישראל ומחיה אותו וזה העניי המקבל הוא עובר ה' ומגדל כבודו יתברך.

נמצא, שעל-ידי שהוא מקים נפש מישראל על-ידי-זה הוא מגדל כבוד השם-יתברך. ועל-כן אמרו רבותינו ז"ל (בבא בתרא יא.): 'כל המקים נפש מישראל כאלו קים עולם מלא'. כי קיום כל העולם הוא על-ידי הכבוד של השם-יתברך שהוא תלוי בקיום נפש ישראל כנ"ל. ואזי כשנותן צדקה ומקים נפש מישראל, שעל-ידי-זה גורם שיתגדל כבודו יתברך, אזי על ידי זה שהוא משפיע להעני בשביל הגדלת כבודו יתברך, על-ידי-זה 'באתערוותא דלתתא אתער לעלא' (במתעוררות תרצו של קמטה מתעורר גם תרצו העליון), ונתעורר למעלה גם כן השפעת נעם העליון. ועל-ידי-זה בעצמו שהשפיע להעני - מזה נעשה כלי לקבל שפע נעם העליון כנ"ל.

וכ"ל זה הוא רק כשיש ישראל ויש תורה שאז יש צדקה, כי על-ידי הצדקה שנותנין לישראל נתגדל כבודו יתברך כנ"ל, שזהו עקר מעלת הצדקה כנ"ל. ועל-כן עקר שלמות הצדקה הוא לתן לעני הגון שיגיע ממנו כבוד להשם-יתברך, כי זהו עקר מעלת הצדקה כנ"ל, אבל קדם קבלת התורה - אזי אין להצדקה שלמות, מאחר שעדין לא היה מי שיגדל כבודו יתברך, כי עקר כבודו יתברך על-ידי התורה והמצות. אבל קדם קבלת התורה, שאז עדין לא נתגלה כבודו יתברך, בודאי לא היה שלמות להצדקה, כי למי יתנו צדקה מאחר שעדין לא קבלו קדשת ישראל והתורה, כי עקר הצדקה הוא לתן לנפש מישראל שמגדל כבודו יתברך על-ידי מצות התורה. ועל-כן כל התורה כלה נקראת צדקה, כמו שכתוב (תהלים צט, ד): "משפט וצדקה בעיניך אתה עשית".

וזהו עקר בחינת פסח ויציאת מצרים - שצריכין לתקן ולהכניע בחינת הדמים, בחינת דם נדות, שהם עשרה מיני דמים שיניקתם מפגם הכבוד שהוא בחינת עשרה מדרגות, כי יש עשר בחינות בהכבוד, כי יש כבוד פרטי בכל מאמר ומאמר מעשרה מאמרות שבהם נבא העולם, כמבאר במאמר הנ"ל, עין שם.

ועל-כן כשיצאו ממצרים הצרכו לאכל מצה שהיא בחינת נעם, בחינת מחין של ארץ-ישראל, שזהו עקר יציאת מצרים לצאת ממחין של חוץ-לארץ לבא למחין של ארץ-ישראל, כמו שכתוב (דברים ו, כג): "ואותנו הוציא משם למען הביא אותנו אל הארץ אשר נשבע לאבותינו".

ח. וזהו בחינת אסור החמור של חמץ בפסח, כי באמת כששופע נעם העליון בשביל הולדה, שעל-ידי-זה נתגלה כבודו יתברך, אזי גם החובלים שהם המחין של חוץ-לארץ באים גם כן להתתקן. בבחינת "חבלים נפלו לי בנעימים" (תהלים טו, ח, כמבאר כל זאת במאמר הנ"ל, עין שם היטב. אבל עקר השפעת נעם העליון הוא כשיש כלי לקבל השפעתו, והכלי נעשה על-ידי צדקה שהיא נדיבות לב, שעל-ידי-זה נעשה כלי לקבל שלהובין דרחימיותא, שעל-ידי-זה בא ההולדה, שעל-ידי-זה נתגלה הכבוד. ואזי המחין של חוץ-לארץ יכולין להתתקן גם כן, בבחינת "חבלים נפלו לי בנעימים", כמבאר שם, עין שם היטב כל זה במאמר הנ"ל. אבל

החטאים, כי עקר יניקת היצר הרע והסטרוא אחרת הוא מבחינת מחלקת (סימן סב). ועל-כן מי שחטא ופגם בכבודו יתברך ונפל למחין של חוץ-לארץ בחינת חובלים פנ"ל, הוא מביא קרבן, שהוא בחינת נדיבות לב. ועל-ידי-זה נעשה כלי לקבל שלהובין דרחימותא מנעם העליון.

וזהו בחינת אש של גבה שירד מן השמים לקבל את הקרבן - הינו בחינת שלהובין דרחימותא שנשפע מנעם העליון על-ידי הנדיבות לב שנעשה כלי לקבל וכו' פנ"ל. ואזי כששופע נעם העליון על-ידי שיש כלי שנעשה על-ידי הנדיבות לב פנ"ל, אזי גם המחין של חוץ-לארץ שהם בחינת חובלים, באים גם כן להתתקן בבחינת "חבלים נפלו לי בנעימים" וכו'. וזהו בחינת (יומא כא:) 'אף-על-פי שיש אש של גבה מצוה להביא אש של הדיוט' - אש של הדיוט זה בחינת שלהובין דאשא הבאין מבחינת חובלים, נתערבין עם אש של גבה, שהוא בחינת שלהובין דרחימותא מנעם העליון. כי גם המחין של חוץ-לארץ בחינת חובלים, נתתקנין גם כן כששופע נעם העליון, כשיש כלי על-ידי הנדיבות לב פנ"ל. וכן הוא מכפר על החטא, כי נתתקנין החובלים שהם המחין של חוץ-לארץ שהוא עקר פגם החטא פנ"ל, כי עקר פגם החטא הוא זה שנפל למחין של חוץ-לארץ פנ"ל, ועכשו נתתקנין המחין של חוץ-לארץ, בבחינת "חבלים נפלו לי בנעימים" פנ"ל.

אבל גם שלמות הקרבן בודאי לא היה באפשר שיהיה במצרים בחוץ-לארץ, כי עקר שלמות הקרבן הוא רק בארץ-ישראל בבית-המקדש, ששם שופע נעם העליון, כי עקר השפעת נעם העליון הוא רק בארץ ישראל, ובפרט בבית-המקדש שהוא הקדשה העליונה מבית מוארץ-ישראל ושם יש שלמות הקרבן.

גם צריכים שיהיו פהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם, ואז הקרבן בשלמות, ויכולים לעשות כלי על ידו לקבל שפע נעם העליון. ואז החובלים נתתקנין גם כן, על-ידי שגופלים בנעימים

כי צדקה הוא בחינת הגדלת כבודו יתברך, שזהו בחינת כלליית התורה שנתנה בשביל כבודו יתברך פנ"ל. וזה שכתוב (דברים ו, כח): "וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות" וכו'. כי כל התורה היא בחינת צדקה פנ"ל. נמצא, שעקר הצדקה היא לבני תורה ומצות, אבל קדם קבלת התורה - אין שיה צדקה בשלמות. ועל-כן כשיצאו ממצרים ולא היה להם שום תורה ומצות עדין, על-כן לא היו יכולים לעשות כלי בשלמות לקבל שפע נעם העליון.

וזהו תקף הנס והתארה של פסח, שפסח ה' על כל המורגות והשפיע עליהם אור גדול ונורא מאד יותר מהמדה, כמובא, הינו שהשפיע אור הנעם העליון אף-על-פי שלא היה להם כלי בשלמות כראוי. והפליא השם יתברך עמהם ונתן להם מצות פסח כדי שיתעסקו בו, כדי שיהיה להם איזה זכות בעלמא לצאת, הינו כדי שיהיה להם איזה כלי לקבל השפעת הנעם העליון, כמו שאמרו במדרש, ומובא בפרוש רש"י (שמות יב, ו): היה רבי שמעון בן מנסיא אומר ואעבר עליך וכו', על-כן נתן להם שתי מצות דם פסח ודם מילה כדי שיעסקו בהן וכו'. הינו שבודאי לא היה כדאי באלו המצות להגאל על דם, הינו כי באמת לא היה מזה כלי בשלמות כראוי לקבל השפעת נעם העליון שעל ידו עקר הגאולה. רק שהשם יתברך עשה עמהם חסד גדול והשפיע עליהם אור גדול מאד, בחינת נעם העליון, אף-על-פי שהפלי לא היה כראוי לקבל אור גדול כזה, כי פסח ה' ועשה עמהם למעלה מהמדה:

ט. וזה בחינת קרבן פסח, שהוא בחינת צדקה, שהיא נדיבות לב, שזהו בחינת קרבן, שהוא נדר ונדבה, בחינת נדבת לב, שעל-ידי-זה נעשה כלי לקבל שלהובין דרחימותא מנעם העליון שאז באים גם החובלים שהם המחין של חוץ-לארץ להתתקן גם כן פנ"ל. ועל-כן הקרבן מכפר, כי מי שחטא ופגם איזה פגם בכבודו יתברך, שזהו בחינת כל החטאים חס ושלום, שהם פגם בכבודו יתברך, ואזי הוא נופל למחין של חוץ-לארץ שהם בחינת חובלים, בחינת מחלקת, שמשם נמשך היצר הרע שממנו באים כל

לקוטי הלכות הלכות כבוד אב ואם הלכה ב יורה דעה לח

על-ידי צדקה. אזי גם החובלים באים ונופלים בתוך הנעם ונתחננין גם-כן וכמבאר במאמר הנ"ל. אבל איתא שם בדברי רבנו ז"ל במאמר הנ"ל, שלפעמים חס ושלום על-ידי שהחובלים נופלים בנעימים, גורמים לפעמים פגם חס ושלום גם בהמחין של ארץ-ישראל, ונעשה שם בארץ-ישראל מחלקת גם-כן, וזהו בחינת המחלקת שיש בארץ-ישראל גם-כן עכשו, עין שם.

והנה לפי ענינת דעתי, כל זה תלוי בתקון הפלי בשלמות, כי הנעם העליון שופע תמיד וכמו שמבאר שם, רק העקר תלוי בתקון הפלי על-ידי צדקה, כמו שמבאר שם. ועל-כן אם מתקנין הפלי בשלמות, אזי מקבלין שפע נעם העליון בשלמות הראוי באופן שגם החובלים כשנופלים לשם נתחננין גם-כן, וכנ"ל. אבל כשאין הפלי בשלמות כראוי חס ושלום, אזי יכולים החובלים להטיל פגם גם בהמחין של ארץ-ישראל חס ושלום, על-ידי שנופלים בהם כנ"ל. וזהו בחינת אסור החמור של חמץ בפסח שהוא אסור בפסח דוקא, ובשאר כל השנה מתיר, כי בפסח אז שופע נעם העליון, וישראל זוכין לקבל אור העליון הזה אף-על-פי שלא היה להם פלי בשלמות כראוי כידוע וכנ"ל, רק על-ידי חסדו הגדול וכנ"ל, ומחמת שאין הפלי שלהם, הינו האתעורותא דלתתא בשלמות כראוי, על-ידי זה אף-על-פי שזכו לקבל אור העליון הזה שפע נעם העליון כנ"ל, אף-על-פי-כן לא היה להם פח לתקן אז גם בחינת החובלים שהם המחין של חוץ-לארץ. ואם היו נופלים אז גם החובלים בנעימים, דהינו שהיו באים גם המחין של חוץ-לארץ להתתקן וכנ"ל, היו חס ושלום נפגמים לגמרי, כי היו נפגמים חס ושלום גם המחין של ארץ-ישראל על-ידי זה וכנ"ל, מחמת שאין הפלי בשלמות וכנ"ל.

וזהו בחינת אסור החמור של חמץ בפסח, כי עכשו בפסח ששופע נעם העליון - צריכין לגרש את החמץ ולבצרו לגמרי בכל יראא וכל ימצא, כי אנו

כנ"ל, אבל במצרים שהיא זהמת חוץ-לארץ ואין מקדש ואין כהן ולא כלי שיר וכו', בודאי אין הקרבן בשלמות, אבל השם-יתברך עשה עמהם חסד וצוה להם להקריב קרבן פסח במצרים, ואז כשעסקו בהקרבן פסח נתגלה עליהם השם-יתברך, כמו שכתוב אצל הקרבן פסח (שמות יב, יב): "ועברתי בארץ מצרים" וכו'. ותרגומו: 'ואתגליתי', הינו כשעסקו בהקרבן פסח אז נתגלה עליהם אור ה' כביכול, שהוא בחינת שפע נעם העליון שהוא התגלות אורו יתברך כביכול, כי השם-יתברך הפליא חסדו עמהם ועשה עמהם לפנים מהמדה, ופסח על כל המדרגות והשפיע עליהם אור גדול ונורא מאד, הינו שפע נעם העליון, אף על פי שלא היו כדאי, הינו אף-על-פי שלא היה להם פלי בשלמות כראוי, כי בודאי לא היו יכולים לעשות על-ידי קרבנם שהקריבו במצרים קדם קבלת התורה פלי בשלמות כראוי כנ"ל, בפרט לקבל אור עליון ונורא פנה. ובשביל זה נקרא הקרבן בשם 'פסח' על שם שפסח ה' (פסחים קטז), כי פסח ה' על המדרגות וקבל הקרבן, כאלו היה כלי ראוי לקבל אור שפע נעם העליון, כנ"ל.

י. והנה האור שנתגלה במצרים באמת היה אור עליון ונורא מאד, בחינת שפע אור מנעם עליון בעצמו. וכמבאר בספרים גדל עצם הארת התגלות אלקות שנתגלה במצרים. ובאמת היה חסד גדול, כי עקר השפעת נעם העליון הוא בארץ-ישראל. גם צריכין פלי בשלמות לזה, הינו צדקה, כלליות התורה שנקראת צדקה וכנ"ל (אות ח), ובמצרים לא היה מקום מכשר ולא פלי כראוי לאור הגדול הזה, רק השם-יתברך עשה בחסדו כדי להוציאם מעמק הגלות עשה עמהם למעלה מהמדה, כי לא היה בלתי אפשר בלא זה, כידוע, אבל אף-על-פי-כן מחמת זה בעצמו אסורים לאכל חמץ בפסח. ואסורו חמור מאד אפלו במשהו.

כי חמץ הוא בחינת 'חובלים', בחינת מחין של חוץ-לארץ, בחינת מחלקת כנ"ל. ובאמת כששופע נעם העליון, דהינו כשיש פלי בשלמות

לקוטי הלכות

הלכות כבוד אב ואם הלכה ב

יורה דעה

הם מבקשים לעצמן תקון וכשאינן מתקנין מחמת שאין הכלי בשלמות חס ושלום - אזי נעשה הפגם ביותר חס ושלום וכנ"ל. ועל-כן עכשו בשעת יציאת מצרים שמתגלה אור העליון הזה, בחינת נעם העליון בהתגלות גדול מאד, אז בודאי באים גם המחין של חוץ-לארץ גם-כן להתתקן וכנ"ל, אבל אין בנו כח לתקנם, אדרבא, אם יבאו חס ושלום עכשו ויפלו בתוך הנעם, אזי יתגדל הפגם ביותר וכנ"ל. על-כן תכף כשנתגלה אור הזה במצרים יצרכו לברוח ולצאת בחפזון גדול כדי שלא יבואו חס ושלום בחינת החובלים לפל בנעימים. שעל-ידי-זה יתגבר הפגם של המחין ביותר חס ושלום כנ"ל, מאחר שאינם יכולים להתתקן וכנ"ל.

וזהו בעצמו אסור חמץ בפסח וכנ"ל. ועל-כן צריכין לאכל בפסח רק מצה לבד ולא חמץ כלל, כי האכילה היא בחינת מחין ודעת, כי כפי האכילה פן המח. וכמבאר בדברי רבנו ז"ל, הריני כפרת משכבו, במקום אחר (סימן יו). ועל-כן בפסח אנו צריכין לאכל ולזון רק ממחין של ארץ-ישראל, בחינת נעם, בחינת מצה, ולא ממחין של חוץ-לארץ כלל, וכנ"ל:

יא. וזה ענין מה שמתר החמץ אחר הפסח, כי באמת ענין ההארה הגדולה של פסח בחינת השפעת נעם העליון בהתגלות גדול מאד שלא בהדרגה, לא היה רק לפי שעה בלילה הראשונה לבד לצרף הגאולה, כי לא היה אפשר בלא זה, מחמת שהיו נתונים בעמק הגלות. ואם היו מתמהמהים עד שיתקנו עצמן ויעשו פלים לקבל האור בהדרגה ובמדה, היו נשקעים שם חס ושלום לגמרי, על-כן הצרף כביכול להשפיע עליהם אור גדול בחינת נעם העליון שלא בהדרגה ובמדה. ומחמת זה לא היו יכולים לתקן בחינת החובלים בחינת המחין פגומים, וזה בחינת אסור חמץ כנ"ל. אבל תכף אחר יום ראשון של פסח נסתלק ההתגלות וההשפעה הגדולה הזאת וחוזרים לקבל האור בהדרגה ובמדה, כפי מה שמוכנין ומטהרין עצמן בכל יום, שזהו בחינת ספירה שמתחילין לספר תכף אחר יום ראשון של פסח, וכמובא (פרי"ע חיים, ספירת העמר, פרק א),

צריכין לברוח עכשו לגמרי מבחינת המחין של חוץ-לארץ שהם בחינת חובלים, בחינת חמץ, כי אין לנו כח לתקן אלו המחין עכשו מחמת שאין הכלי בשלמות וכנ"ל. כי אם יתערב חס ושלום אפלו איהו משהו בעלמא מבחינת חמץ לתוך המצה, שהיא בחינת שנופלים מחין של חוץ-לארץ, שהם בחינת חמץ, בחינת חובלים, לתוך מחין של ארץ-ישראל, שהם בחינת מצה, בחינת נעם, אזי יוכל לפגם חס ושלום, גם המחין של ארץ-ישראל על-ידי-זה וכנ"ל.

ועל-כן חמץ בפסח אסור אפלו במשהו, כי אפלו משהו מאלו המחין של בחינת חמץ בחינת חובלים, פוגמים עכשו מאד מאד, כי אנו צריכים לברוח מהם לגמרי, כי יוכלו לקלקל לגמרי חס ושלום, כי עקר מה שצריכים עכשו הוא לצאת ממצרים ממחין של חוץ-לארץ ולבא לארץ-ישראל למחין של ארץ-ישראל. וכשמתערב בעת ההיא חס ושלום מחין של חוץ-לארץ, בחינת חמץ, בחינת חובלים, ואין לנו כח שיתקנו גם-כן וכנ"ל, אזי אדרבא יתגברו המחין של חוץ-לארץ ביותר, וישלילו פגם גם בהמחין של ארץ-ישראל, ואזי הסטרא אחרא שניקתה מבחינת חמץ, מבחינת חובלים, תוכל להתגבר ביותר חס ושלום, מאחר שניקו חס ושלום גם מהמחין של ארץ-ישראל מאחר שלא נתקנו החובלים, אדרבא, פגמו חס ושלום גם המחין של ארץ-ישראל וכנ"ל. ועל-כן אסור חמץ בפסח ואסורו חמור מאד מאד, כי אנו צריכין לברוח עכשו מחמץ לגמרי מבחינת מחין של חוץ-לארץ, וכנ"ל.

וזה בחינת שהצרכו ישראל לצאת בחפזון ממצרים ולא יכלו להתמהמה, שזהו בעצמו בחינת אסור חמץ, כמובא. וכמפרש בפסוק (שמות יב, ט): ויאפו את הבצק וגו', עגת מצות כי לא חמץ כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וכ'. כי בודאי יצרכו לצאת בחפזון גדול, כי לא יכלו לצאת עד שנתגלה עליהם אור הנעם העליון שהוא בחינת מחין של ארץ-ישראל שזהו עקר הגאולה וכנ"ל. ותכף כששופע נעם העליון אזי באים גם החובלים ונופלים בנעימים, כי

לקוטי הלכות • הלכות כבוד אב ואם הלכה ב יורה דעה לט

התורה, בבחינת (משלי ג, יז): "דרכיה דרכי נעים" וכו'. ואז בעת קבלת התורה הקדושה, אזי אנו מקבלין שפע נעים העליון על-ידי כלי על-ידי בחינת צדקה, שהיא בחינת כלליות התורה שנקראת צדקה וכנ"ל. וכמו שאיתא בזהר הקדוש (לד לו ע"ג): "הרחוקים מצדקה" (שעריה מו, י): "דרכיקין מאוריתא" (שוחזקים מהתורה), כי אז אנו מקבלין האור על-ידי כלים שהם בחינת כל התרי"ג מצוות שהם כלים קדושים לקבל שפע נעים העליון, כנ"ל.

ואזי בשבועות בעת מתן תורה, אז אנו מתקנין גם את החובלים, בבחינת "חבלים נפלו לי בנעימים". שזה הפסוק נאמר על מתן תורה, שאז בחר בנו לחלקו וגורלו ואז נתקנים "חבלים נפלו לי בנעימים", כי אז נתתקנו גם החובלים על-ידי שהיה שופע נעים העליון על-ידי כלי בשלמות כנ"ל. ועל-כן 'ישראל שעמדו על הר סיני פסקה וזהמתו' (שבת קמ"ו), וזהמת הנחש, כי עקר וזהמת הנחש הוא מפגם הדעת שפגם אדם הראשון בעץ הדעת טוב ורע. שעל-ידי זה נפל למחין פגומים של חוץ-לארץ, אשר משם יניקת הסטרא אחרא בחינת וזהמת הנחש, כי עקר וניקתם מפגם הדעת חס ושלום, ועל-כן ישראל שעמדו על הר סיני, שאז נתתקנין המחין פגומים של חוץ-לארץ בבחינת "חבלים נפלו לי בנעימים" כנ"ל, על-כן אז פסקה וזהמת הנחש שהיתה יונקת משם, מאלו המחין פגומים כנ"ל.

ועל-כן אנו סופרין מקדם ספירת העמר, כדי לטאר מדם נדות לתקן פגם הברית. שעל-ידי זה נפגמו המחין ונפלו למחין של חוץ-לארץ, כי אנו צריכין לתקן תחלה פגם המחין, כדי שיוכלו להתתקן כשיפלו בנעימים, כי גם מחמת זה לא היו יכולים החובלים לכל בנעימים בשעת יציאת מצרים מחמת שהיו פגומים מאד. ועדין לא התחילו לזככם ולטהרם כלל, על-כן אם היו באים ונופלים בנעימים היו פוגמים גם את המחין של ארץ-ישראל חס ושלום גם-כן, והיו נשקעים שם במצרים חס ושלום, וכמבאר בדברי רבנו ז"ל במאמר הנ"ל, שכהמחין של חוץ-לארץ פגומים מאד - אזי יכולים לפגם גם

הינו כי באמת בודאי אנו צריכין לתקן דוקא את בחינת המחין הפגומים בחינת מחין של חוץ-לארץ על-ידי בחינת "חבלים נפלו לי בנעימים" כנ"ל. כי צריכין לתקן פגם המחין ולברר כל הניצוצות שנפלו על-ידי זה, אך בשעת יציאת מצרים לא היה אפשר לתקן המחין של חוץ-לארץ וכנ"ל, על-כן תקף אחר יום הראשון נחלש האור הגדול הזה כדי לקבל אחר-כך האור בהדרגה ובמדה, כדי לתקן גם את בחינת המחין של בחינת חובלים.

וזה בחינת ספירת העמר, שהוא כדי לטהר עצמו כל אחד מבחינת דם נדות שהוא בחינת פגם הכבוד, פגם הברית וכנ"ל (א"ת ט). ועל-כן סופרין שבועות כנגד שבועות ימי נדות, שהם כנגד שבועות ימי בראשית, שבהם נברא העולם על-ידי עשרה מאמרות שנפגמו על-ידי פגם הכבוד שהוא שרשם, וכנ"ל. וזה בחינת עמר שעורים שמיפין תקף אחר יום ראשון של פסח, כי שעורים הוא מאכל בהמה, וכמוכא בזהר הקדוש (אמור צ"ג): מזה. ובהמה הוא בחינת העדר הדעת, כי עקר הדעת הוא בחינת אדם, שהוא בחינת מחין של ארץ-ישראל, הינו כי בהמה הוא בחינת פגם הדעת והמחין, בחינת מחין פגומים של חוץ-לארץ שהם בחינת מחלקת, בחינת "עץ הדעת טוב ורע", שמשם יניקת הסטרא אחרא וכל התאות שהם בחינת בהמה, בחינת תאות הבהמיות. וכל זאת מחמת פגם הכבוד שהוא פגם בחינת אדם, כי עקר הכבוד תלוי באדם ופגם הכבוד הוא בחינת בהמה. ועכשו מניפין העמר שעורים שהוא מאכל בהמה, הינו כי רוצין עכשו להרים ולהניף אלו המחין של בחינת חוץ-לארץ שהם כנגד מחין של ארץ-ישראל בחינת בהמה, ועכשו אנו רוצין להניף אותם אל הקדשה ולתקנם. ועל-כן מתחילין תקף לספר ספירת העמר, שהוא לטהרנו מדם נדות מפגם הכבוד כנ"ל. הכל כדי לתקן בחינת החובלים מחין של חוץ-לארץ שנעשו על-ידי פגם הכבוד.

וכך זאת אנו עושין בשביל קבלת התורה, שהיא בחינת השפעת נעים העליון שמשם באה

לקוטי הלכות

הלכות כבוד אב ואם הלכה ב

יורה דעה

כמוכא (זהר וישב קכב). ועל-כן פרנס יוסף את אביו ואת אחיו, כמו שכתוב (בראשית מז, יב): "ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו ואת אחיו", שזהו בחינת צדקה, כי יוסף הוא בחינת ההולדה שנמשכת מנעם העליון על-ידי הצדקה, כנ"ל, ועל-כן על-ידי בחינה זו של יוסף היה קריעת ים-סוף, בחינת השפעת נעם העליון, כי עקר שפע נעם העליון, בחינת מחין של ארץ-ישראל, הוא על-ידי צדקה, על-ידי תקון הברית - תקון הכבוד. שכל זה הוא בחינת יוסף, וכנ"ל:

יג. ואז בשעת קריעת ים-סוף היו ישראל נתונים בצרה גדולה, כי השיגו אותם המצרים חונים על הים. והיה קשה לפניו יתברך קריעת ים-סוף, כי היה קטרוג: מה נשתנה אלו מאלו וכו', כמו שדרשו רבותינו ז"ל במדרש (שמות רבא, כא, ז; זהר תרימח קע). כי אז מחמת שישאל יצאו בחפזן ממצרים מחמת שלא היו יכולים להכניע הסטרא אחרא בשלמות - כי לא היו יכולים לתקן את החובלים שהם מחין פגומין שמשם יניקת הסטרא אחרא, על-כן אחר-כך רדפו אחריהם המצריים, וכשהשיגו אותם אז - היו בסכנה גדולה, כי אי אפשר להכניעם כי אם על-ידי שיתקנו את בחינת החובלים, בחינת המחין פגומים, שאז יבררו מהם כל הניצוצות שנפלו בהם ואז יפלו, כי עקר חיותם הוא מהניצוצות הקדושים שנפל בהם, כידוע, אבל לא היה כח ביד ישראל לתקן את החובלים. מאחר שאינם יכולים עדין לעשות כלי בשלמות לקבל שפע נעם העליון שעל-ידי זה יכולים לתקן החובלים וכנ"ל (אות י). ועל-כן היה קטרוג: 'מה נשתנו אלו מאלו, הינו שעדין אין להם זכויות בשלמות, ואין להם כח לתקן כלי לקבל שפע נעם העליון, שעל-ידי זה יתקנו החובלים ויפלו המצריים כנ"ל. ומאחר שאין להם זה הכח מדוע ינצלו מהם?

אבל השם יתברך חמל עליהם ועשה בזכות יוסף, שהוא בחינת תקון הכבוד, בחינת צדקה, גם בזכות אברהם שעשה צדקה וחסד עם כל העולם, ועל-ידי זה נבקע להם ים החכמה, וזכו לשפע

את המחין של ארץ-ישראל גם-כן כשנפלים בהם להתתקן, עין שם. ועל-כן עכשו שאנו רוצים שנוכח לתקן גם את החובלים בשעת מתן תורה כנ"ל, על-כן אנו מתחילין מקדם לספר ספירת העמר כדי לטהר ולזכך אלו המחין הפגומים הבאים מפגם הכבוד, פגם הברית, שהוא בחינת דם נדות כנ"ל. ואז כשאנו מוכנים ומטהרין אלו המחין כל ימי הספירה, אז יכולין לקבל תקון בשלמות בעת מתן תורה כששופע נעם העליון בבחינת "חבלים נפלו לי בנעמים" וכנ"ל, כי אזי לא יוכלו לפגם חס ושלום את המחין של ארץ ישראל, מאחר שפבר נודעכו ונטהרו בכל ימי הספירה וכנ"ל, על-כן, אדרבא, הם מקבלים עכשו תקון גמור וכנ"ל. גם מחמת ששופע נעם העליון על-ידי כלי בשלמות, וכנ"ל:

יב. וזה בחינת שביעי של פסח וקריעת ים-סוף, כי קריעת ים-סוף הוא בחינת שנבקע ים החכמה וזכו להשגה גדולה מאד, כמוכא, כמו שאמר רבותינו ז"ל (מכילתא פרשת בשלח): 'ראתה שפחה על הים' וכו', הינו שזכו לשפע המחין לשפע נעם העליון בשפע גדול מאד. וזהו בחינת (שמות יד, כא-כב): "ויבקעו המים ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה", כי באמת נעם העליון שופע תמיד, אף מחמת רבוי האור אין יכולין לקבלו. וזה בחינת ים החכמה שאין יכולין לכנס לתוכו, כי נטבעין בו חס ושלום מחמת רבוי אור, אף על-ידי רחמי השם יתברך נבקע ים החכמה ונתגלה להם שביעי השכל והדעת שהם שביעי הים, וזכו לקבל שפע נעם העליון וזכו להשגה גדולה.

וזהו בחינת קריעת ים-סוף, וזה היה בשביעי של פסח שהוא יום ששי לספירה, שאז מתגלה בחינת יוסף, כמוכא (פרעין-חיים, ספירת העמר, פרק א) - שעל ידו היה קריעת ים-סוף, כמו שכתוב (תהלים קיד, א): "הים ראה וינס". כמו שדרשו רבותינו ז"ל (מכילתא בשלח). כי יוסף הוא בחינת תקון הברית, תקון הכבוד, בחינת (בראשית ל, כג): "אסף אלקים את חרפתי". ויוסף כלול מבחינת יעקב, כי יוסף ויעקב נחשבים כאחד,

לקוטי הלכות הלכות כבוד אב ואם הלכה ב יורה דעה מ

יד. וזה בחינת ראתה שפחה על הים וכו'. כי שפחה זה בחינת חוץ-לארץ, כי ארץ-ישראל היא גברתה, בחינת (משלי לא. ל): "אשה יראת ה' וחיוץ-לארץ הוא בחינת שפחה שמשם יניקת מצרים, בחינת "עד בכור השפחה" (שמות יא. ה), כמובא בזהר הקדוש (אחרי טו.). ועכשו שנתתקנו גם החובלים, דהינו המחין של חוץ-לארץ, בבחינת "חבלים נפלו לי בנעימים", שגם המחין של חוץ לארץ נכללו במחין של ארץ ישראל, על-כן ראתה שפחה על הים וכו', כי גם המחין של חוץ-לארץ בחינת שפחה נתתקנו גם-כן. וראו והשיגו על-ידי השפעת הנעם העליון, שהיא בחינת קריעת ים-סוף שנבקע ים-החכמה כנ"ל. וזה בחינת שיעקב אבינו נשא את השפחות והוליד מהם שבטי יה, כי אברהם אבינו עליו השלום שערין לא נודפף הזהמא אצלו עד שיצא ממנו לשמעאל (שבת קמו.), על-כן אצלו עדין היה בחינת שפחה מהסטרטא אחרא שיצא ממנה ישמעאל, שהוא הזהמא של המחין, בחינת פגם המחין, בחינת מחין פגומים של חוץ-לארץ. אבל יעקב אבינו היתה מטתו שלמה (ויקרא כה. לו, ח), כי כבר נודפף מזהמא הנחש בשלמות, על-כן גם בחינת שפחה בחינת חוץ-לארץ, הינו בחינת מחין של חוץ-לארץ היה אצלו בקדשה, על-כן הוליד גם-כן מהשפחות שבטי יה.

וזה שדקדקו רבותינו ז"ל ואמרו: 'ראתה וכו' מה שלא ראה יחזקאל הנביא - 'יחזקאל הנביא' דיקא, כי יחזקאל הנביא ראה נבואה בחוץ-לארץ. והקשו רבותינו ז"ל (מועד קטן כה.): הלא אין הנבואה שורה אלא בארץ-ישראל. הינו כי השפעת הנבואה רוח הקדש, בחינת שפע המחין שפע הנעם אינו רק בארץ-ישראל, ותרצו, כי "היה היה דבר ה'" (יחזקאל א. א), שהיה כבר, כי נתנבא מקדם בארץ-ישראל, על-כן היה יכל להשיג נבואה גם בחוץ-לארץ. הינו כי מאחר שכבר זכה להשפעת המחין, השפעת הנעם בארץ ישראל, על ידי זה זכה גם בחוץ לארץ, כי כששופע נעם העליון אזי נתתקנין גם המחין של חוץ-לארץ. ועל-כן יכולין לראות נבואה גם בחוץ-לארץ כשזוכין מקדם לראות בארץ-ישראל כנ"ל.

נעם העליון, ואז קבלו השפעה והשגה זו בשלמות גדול, עד שהתחילו להתתקן גם בחינת החובלים, ואזי נפלו החובלים בנעימים. וזהו מפלת מצרים שנטבעו בים, כי הטוב עליה אל הקדשה ונתתקן. ואזי הרע, שהם המצרים בעצמם שהיה להם יניקה משם - נפלו ומתו. כי עקר חייתם מהניצוצות הקדושים שנפלו ביניהם.

וזהו בחינת (שמות יד, כח): "ויבאו מצרים אחריהם בים", הינו כשנבקע ים החכמה ונשפע נעם העליון על-ידי זכות יוסף. אזי גם המצרים, שהם בחינת המחין של חוץ-לארץ, באו גם-כן אחריהם. ואזי הטוב שהיה בהם שהיה להם יניקה על-ידי שנפגמו המחין בבחינת מחין של חוץ-לארץ, שעל-ידי זה נפל הטוב אליהם, ועכשו נתתקנו החובלים, בבחינת "חבלים נפלו לי בנעימים", על-כן נתברר הטוב ועלה ונכלל בקדשה בתוך הנעימים, ואזי כשעלה ונתברר הטוב מהם - נפלו ומתו. כי חייתם היא רק מהקדשה, וכשמעלין ומקברין הקדשה מהם הם נופלים ומתים, כידוע.

ועל-כן היה אז עת צרה גדולה וסכנה גדולה, כי אז היה הקטרוג יותר משעת יציאת מצרים, כי אז בשעת יציאת מצרים יצאו בחפזון ולא תתקנו את החובלים. ועל-כן באמת לא נפלו אז כלם, על-כן היו יכולים לקבל את השפעת נעם העליון, אף-על-פי שלא היה הפלי בשלמות כראוי וכנ"ל. אבל עכשו שרדפו אחריהם והכרחו לתקן את החובלים כדי שיהיה להם מפלה. וזה אי אפשר כי אם כשמקבלים את האור הנעם על-ידי פלי בשלמות, ועדין לא היה להם זכות כל כך, על-כן היו אז בסכנה גדולה, עד שחמל עליהם השם-יתברך בזכות יוסף וכו' וכנ"ל, ואזי בשעת קריעת ים-סוף אז התחילו לתקן גם את בחינת החובלים, בבחינת "חבלים נפלו לי בנעימים" וכנ"ל. ועל-ידי-זה היה מפלת מצרים, על-ידי שנתתקנו החובלים ונתברר הטוב מהם. וזה בחינת ביזת הים שהיתה גדולה מבית מצרים (שיר השירים כה. א, א), כי אז בררו כל הטוב וכל הניצוצות הקדושים מהם על-ידי שנתתקנו בחינת החובלים כנ"ל:

לקוטי הלכות

הלכות כבוד אב ואם הלכה ב

יורה דעה

טו. וזה בחינת מה שאיתא בזהר הקדוש (תצוה קפג): שעל ידי שקבלו אסותא (רפואה), דהינו מצה, על-פני יכולים לאכל אחר-כך חמץ, כי על ידי אכילת מצה שבעת זמי הפסח, שהיא בחינת שנוזנין משפע נעם העליון שהוא בחינת מצה פנ"ל, כי אכילת מצה בעצמו היא גם-כן בחינת צדקה, שעל ידה יכולין לקבל שפע נעם העליון. ובשביל זה נקרא לחם עני - לחמא עניא, כי באמת אכילת הצדיק היא בחינת צדקה, שעושה צדקה וחסד עם נפשו דקדושה. בבחינת (משלי יא, יז): "גמל נפשו איש חסד", בחינת (שם יג, כח): "צדיק אכל לשבע נפשו". וכמו שאמר הלל (ויקרא רבה לה, א): "אגמל חסד עם נפשי". ועל-פני על-ידי אכילתו של הצדיק וזכה לקבל שפע נעם העליון, בבחינת (ישעיה נח, יא): "והשביע בצחצחות נפשי", שהוא בחינת שפע נעם העליון שהוא בחינת 'צחצחות'. נמצא שאכילת הצדיק שהיא אכילה דקדושה - היא בחינת צדקה, וזוכין על ידה לקבל שפע נעם העליון.

וזהו בחינת אכילת מצה שהיא אכילה דקדושה, שעל ידה זוכין לקבל ולהתענג משפע נעם העליון, בחינת "למען תמצו ולהתענגתם" וכו' פנ"ל (אזח ו). וזה שנקרא לחם עני, כי הוא בחינת צדקה פנ"ל. וזה שאומרים (תגדה של פסח): "כל דכפין ייתי ויכול וכו'. כי עקר בחינת מצה הוא על-ידי צדקה פנ"ל. וכן כתב רבנו ז"ל במקום אחר (סימן רא): כי מצ"ת ראשי תבות (משלי י, ב): "צדקה תציל מ'מות". נמצא, שעל-ידי אכילת מצה - נזונין ומקבלין שפע נעם העליון, ואזי כשזוכין לקבל שפע נעם העליון שבעת זמי הפסח, אזי אחר-כך יכולין לאכל חמץ, כי אחר-כך יכולים לתקן גם את החובלים, שהוא בחינת חמץ, בבחינת "חבלים נפלו לי בנעימים" וכנ"ל. וזהו בעצמו בחינת אסותא הנ"ל הנאמר בזהר הקדוש, שעל-ידי האסותא, דהינו מצה - יכולים לאכל חמץ אחר כך, דהינו פנ"ל, והבן.

וזהו שנהגים לתת מעות חטין לעניים קדם פסח (שלחן ערוך ארבעה חיים, סימן תכט, סעיף א), כי עקר

נמצא, שיחזקאל הנביא זכה לבחינה זו של "חבלים נפלו לי בנעימים", שזהו בחינת נבואת חוץ-לארץ, על-ידי נבואת ארץ-ישראל, פנ"ל. אבל בודאי התגלות בחינה זו של "חבלים נפלו לי בנעימים" שהיה בשעת קריעת ים-סוף היה גדול יותר מבחינה זו של "חבלים" וכו' שהיה אצל יחזקאל הנביא, כי אז היה בשעת הגלות ולא היתה רק ליחיד, אבל בשעת קריעת ים-סוף היה בעת הגאולה, ואז היה התגלות גדול מאד. וזכו כלם לבחינה זו, בחינת "חבלים נפלו בנעימים", שהמחין של חוץ-לארץ נתתקנו גם-כן. וגם בבחינת המחין אלו ראו והשיגו גם-כן. וזהו ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא דיקא, כי השגת המחין של חוץ-לארץ שהם בחינת שפחה שנקללו במחין של ארץ-ישראל. וראו והשיגו גם-כן מים החכמה. זאת הבחינה היתה גדולה מהשגת יחזקאל הנביא שזכה גם כן להשיג במחין של חוץ לארץ השגת הנבואה וכו' פנ"ל, אבל בחינת השגה זו בשעת קריעת ים-סוף היתה גדולה יותר, וכנ"ל:

טו. נמצא, שבשעת קריעת ים-סוף בשביעי של פסח אז התחילו לתקן את החובלים גם-כן. ועל-פני תכף אחר שביעי של פסח החמץ מתר, כי אחר-כך אנו יכולים לאכל חמץ גם-כן, כי עכשו יש לנו כח לתקן גם בחינת החמץ שהוא בחינת מחין של חוץ-לארץ, בחינת חובלים, כי כבר התחילו לתקן גם את בחינת החובלים בשעת קריעת ים-סוף, שאז נפלו המצרים ונכנע הסטרא אחרא לגמרי. ועל-פני יכולים לתקן גם את בחינת החובלים וכנ"ל. ועל-פני בשבועות מקריבין קרבן מחמץ דיקא, כי אז הוא עקר גמר תקון החובלים על-ידי השפעת הנעם בשעת מתן תורה. ועל-פני אז צריכין להביא דיקא חמץ, כדי לתקן בחינת החמץ גם-כן שהוא בחינת חובלים, כי עקר התקון של החובלים בחינת חמץ, הוא בשבועות, רק שגם עכשו אחר שביעי של פסח יש לנו התר לאכלו, כי כבר יש לנו כח לתקנו מאחר שפכר התחילו לתקן החובלים בשעת קריעת ים-סוף פנ"ל:

לקוטי הלכות חלקות פסוק ואם הלכה ג יורה דעה מא

וכשמעלה את הכבוד צריך להחזירו לשרשו שהוא היראה. ועל-כן צריך לכבד יראי ה' בבחינת (תהלים טו, ח): "ואת יראי ה' יכבד", כי שם שרש הכבוד כנ"ל. ועל-כך הכבוד בגלות פי' יש להם כל הכבוד וכו', ולעתיד כשיחזר הכבוד אל הקדשה לישראל אז יתקיים (חזקאל מג, ח): "והארץ האירה מכבודו" וכו'.
 ע"פ שם כל זה היטב:

א. וזה בחינת מצות כבוד אב ואם שהקישן המקום לכבודו (קדושין ל:). כי כל המניעות מהדברים שבקדשה שיש לכל אחד ממשאל הוא רק על-ידי הבגדים הצואים שהלביש על-ידי עונותיו, שהם מונעין אותו מן הקדשה מאד מאד כמבאר במאמר הנ"ל. ואלו הבגדים הצואים, אף-על-פי שנעשו על-ידי עונותיו, אף-על-פי-כן נמשכין גם-כן מצד ההולדה, מחמת שלא נתקדשו אביו ואמו בשעת תשמיש, שעל-ידיה נמשך עליו אחיות הבגדים הצואים. כי איתא (לקוטי תורה להאר"ל, פרשת וירא), שאביו ואמו נותנין להבן לביוש לגשמתו, שעל-ידיה עושה כל עבודתו בזה העולם, וכשלא נתקדשו אביו ואמו כראוי, אזי נאחו בהבלוש בחינת בגדים צואים שהם מונעין אותו מהקדשה, בבחינת (תהלים נא, ז): "הן בעוון חוללתי ובחטא יחמתני אמי". וזהו מרמו במאמר הנ"ל, שבני התלמיד חכמים נשמתם בהירות וזכות מחמת שהמשיכו נשמה בהירה וזכה, אבל בני עמי הארץ נשמתם פגומה על-ידי שלא נתקדשו אביהם ואמם כראוי. וצריך כל אחד לסבל גיעות גדולות עד שיפשיט מעצמו הבגדים הצואים ולהלביש את עצמו בבגדים נקיים.

וזהו בעצמו בחינת מה שמבאר שם במאמר הנ"ל (אות ב), שעקר הכבוד הוא כשהרחוקים מהשם יתברך חוזרין בתשובה וכו', כנ"ל, כי בודאי כשהרחוקים חוזרין בתשובה, ואזי הם מפשיטין מעצמן בגדים הצואים ומלבישין את עצמן בכסות נקיה - בודאי נתגדל הכבוד מאד, כי הבגדים הם בחינת כבוד בבחינת (ישעיה נח, יא): "וכבדתו" - 'כבדהו' בכסות נקיה, כמבאר שם במאמר הנ"ל. כי 'רבי יוחנן קרא למאניה מכבדתא' (שבת קיג).

בחינת מצה, בחינת שפע נעם העליון צריכין לקבל על-ידי צדקה, כנ"ל:
 ברוך ה' לעולם, אמן ואמן:

י. וזה בחינת השירה של ים, שהיא בחינת (שמואל ב' כג, א): "נעים זמרות ישראל", כמבאר בסוף דברי רבנו ז"ל במאמר הנ"ל, הינו בחינת השפעת נעם העליון, שעקר הוא בשביל שיתגלה כבודו יתברך, שזהו בחינת שירה, בחינת שירות ותשבחות שמשבחין ומפארים אותו יתברך ומגדלין כבודו יתברך, ששבביל זה שופע נעם העליון. וזה בחינת "נעים זמירות ישראל", כי עקר השפעת נעם העליון הוא בשביל זמירות ישראל שהם בחינת כבודו יתברך. וזה בחינת השירה של ים, כי אז זכו לקבל השפע נעם העליון, ואז נתגדל כבודו יתברך על-ידי השירה, שזהו בחינת "נעים זמירות ישראל", וכנ"ל:

הלכה ג

ע"פ המאמר 'תקנו וכו' - להמשיך ש"ס בעו"ם, ע"פ שם בספר הראשון בסיומן יד:

והפ"ל, שצריכין להעלות הכבוד לשרשו שהוא היראה וכו'. ועקר הכבוד הוא לעשות בעלי תשובה וגרים, שזהו עקר כבודו יתברך, ואי אפשר לקרב בעלי תשובה וגרים כי אם על-ידי התורה, כי התלמיד חכם כשעוסק בתורה שהיא ששים רבוא אותיות, הוא מעורר שרשי נשמות ישראל שעלו במחשבה תחלה, שהם ששים רבוא נשמות כנגד ששים רבוא אותיות התורה, וכלם משרשים באותיות התורה הקדושה. ועל-ידיה שיתלמיד חכם מעורר שרש נשמתם, על-ידיה מתנוצצין הנשמות זה לזה. ועל-ידיה מגיע הארה גם להפושעי ישראל וחוזר בתשובה. ועל-ידיה נולדין גם נשמות גרים וכו'. ואלו הבעלי תשובה וגרים הם בחינת פלגא, כי צריכין גייעות רבות ויש להם מניעות רבות קדם שמפשיטין הבגדים הצואים שהם מונעין אותו מהקדשה מאד וכו'. אבל נשמות של בני התלמיד חכם האמתי שזכה לעורר שרשי נשמות במחשבה תחלה, הם נשמות בהירות וזכות וכו' וכו', ע"פ שם כל זה היטב.

קיצור ליקוטי מוהר"ן ♦ חבלים נפלו לי בנעימים

תקא

קיצור ליקוטי מוהר"ן תנינא - ע

❧ צירופי אותיות ❧

בְּרָכָה רִאשִׁי תְבוּת כִּי רוּחַ הַחַיָּה בְּאוֹפְנִים.

❧ תורה ע ❧

מִמְדִּין, כִּי מִבְּקֶשׁוֹ הָיָה רְחוּק מִחֲמַת
גְּדֻלָּתוֹ:

כֹּל מִי שֶׁגָּדוֹל יוֹתֵר, צָרִיךְ לִבְקֶשׁ מִבְּקֶשׁוֹ
בְּרְחוּק מְקוֹם יוֹתֵר:

[כֹּל מִי שֶׁגָּדוֹל יוֹתֵר, צָרִיךְ לִבְקֶשׁ מִבְּקֶשׁוֹ
בְּרְחוּק מְקוֹם יוֹתֵר, וְזֶה הֵן לְעֵנִין
פְּרִנְסָה וְהֵן לְעֵנִין זְוִיגִים וְכִיּוּצָא (לִיקוּטֵי עֲצוֹת
בְּתֵרָא, מִמּוֹן וּפְרִנְסָה אוֹת י"ב).]

כֹּל מִי שֶׁגָּדוֹל יוֹתֵר, צָרִיךְ לִבְקֶשׁ
מִבְּקֶשׁוֹ בְּרְחוּק מְקוֹם יוֹתֵר, וְעַל
כֵּן מוֹשֶׁה רַבְּנוֹ שֶׁהָיָה גָּדוֹל בְּמַעֲלָה
מְאֹד, הָיָה צָרִיךְ לִבְקֶשׁ לוֹ אִשָּׁה

❧ תמצית תורה ע ❧

כֹּל מִי שֶׁגָּדוֹל יוֹתֵר, צָרִיךְ לִבְקֶשׁ מִבְּקֶשׁוֹ בְּרְחוּק מְקוֹם יוֹתֵר.

❧ תורה עא חבלים נפלו לי בנעימים ❧

כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּכְבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חֵס וְשְׁלוֹם,
עַל יְדֵי זֶה: א. נּוֹפְלִין מִמַּחֲזִין שֶׁל אֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל ב. נַעֲשֶׂה מַחֲלָקָת וּמְרִיבוֹת:

אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּכְבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חֵס
וְשְׁלוֹם, עַל יְדֵי זֶה נּוֹפְלִין מִמַּחֲזִין
שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְנִשְׁאַרִים מִמַּחֲזִין בְּכַחֲזִינָת
מַחֲזִין שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ, [וְכַפִּי הַפָּנִים שְׁפּוֹגְמִין

עַקֵּר הַמִּטָּה וְהַחֲכָמָה הוּא רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

א. עַקֵּר הַמִּטָּה וְהַחֲכָמָה הוּא רַק בְּאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל, וְאִפְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּחוּץ לְאֶרֶץ הֵם
מִקְבָּלִים וְיוֹנְקִים כֹּל מִחֵם וְחֲכָמָתָם מֵאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל, וְכֹל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק
בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכַפִּי חֲלָקוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כֵּן
יוֹנֵק וּמִקְבָּל חֲכָמָתוֹ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

תקב

קיצור ליקוטי מוהר"ן תנינא - עא

ועל ידי צדקה, בפרט צדקה של ארץ ישראל, נעשה כלי לקבל השפעת הנעם הזה, ומנעם העליון נמשכת החולדה, שזוכה האדם לבנים [הגונים, ליקוטי עצות, צדקה אות מב] שעל ידם נתגלה כבודו יתברך ביותר, [ומקמין כל העולם כלו, לק"מ הישן סעיף ד] כי עקר התגלות כבוד השם יתברך הוא על ידי האדם כנ"ל, ועל כן על ידי זה נתתקנין המוחין של חוץ לארץ [ונתבטל המחלקת, שם סעיף ג], כי כל קלקולם היה על ידי פגם הכבוד, ועל כן בודאי על ידי התגלות הכבוד יכולין להתתקן, אבל בשחם ושלוש המוחין של חוץ לארץ פגומים הרבה על ידי שפגמו הרבה בכבודו יתברך, אז אין יכולים להתתקן, אדרבא אלו המוחין של חוץ לארץ פוגמין גם המוחין של ארץ ישראל שהם בחינת שלום, ואז נעשה מחלקת בארץ ישראל גם כן, וזהו ענין המחלקת שיש עכשו [בין הצדיקים לק"מ הישן שם סעיף ג] בחוץ לארץ ובארץ ישראל:

כשאין פוגמין בכבודו יתברך, זוכין להרגיש נעימות התורה:

ד. כשאין פוגמין בכבודו יתברך, ואז זוכין למוחין של ארץ ישראל שהם בחינת נעם, אז זוכין להרגיש נעימות התורה, כי יש נעימות בתורה, וזהו העקר לזכות להרגיש הנעימות שיש בהתורה אשרי הזוכה לזה:

כבודו יתברך חם ושלוש, בן נופלין ממוחין של ארץ ישראל למוחין של חוץ לארץ (לק"מ הישן סעיף א) ועל ידי זה נעשה מחלקת ומריבות, כי מוחין של חוץ לארץ הם בחינת מחלקת:

כל הבריאה לא היתה רק בשביל כבודו יתברך, על כן כשבא איזה כבוד להאדם, צריך לזהר מאד שלא יקח לעצמו מן הכבוד כלום:

ב. כל הבריאה לא היתה רק בשביל כבודו יתברך, על כן הכל נברא רק בשביל האדם, כי כל הגדלת כבודו יתברך תלוי בהאדם דיקא, על כן כשבא איזה כבוד להאדם, צריך לזהר מאד שלא יקח לעצמו מן הכבוד כלום, רק שיראה להחזיר ולהעלות כל הכבוד להשם יתברך, וכוה הוא מתקן ומקנים כל העולם, כי כל העולם ומלואו לא נברא רק בשביל כבודו יתברך:

מוחין של ארץ ישראל הם בחינת נעימות התורה, בחינת שלום, ומוחין של חוץ לארץ הם בחינת חובלים, בחינת מחלקת:

ג. מוחין של ארץ ישראל הם בחינת נעימות התורה, בחינת שלום, ומוחין של חוץ לארץ הם בחינת חובלים, בחינת מחלקת.

ועל ידי צדקה, בפרט צדקה של ארץ ישראל: א. נעשה כלי לקבל השפעת הנעם הזה ב. מנעם העליון נמשכת החולדה שזוכה האדם לבנים הגונים ג. שעל ידם נתגלה כבודו יתברך ביותר ד. ומקמין כל העולם כלו ה. נתתקנין המוחין של חוץ לארץ ונתבטל המחלקת:

תקנ

קיצור ליקוטי מוהר"ן תנינא - עב

❧ תמצית תורה עא ❧

עקר המנח והחכמה הוא רק בארץ ישראל ❧ כשפוגמין בכבוד השם יתברך חס ושלום, על ידי זה: א. נופלין ממחין של ארץ ישראל ב. נעשה מחלקת ומריבות ❧ כל הבריאה לא היתה רק בשביל כבודו יתברך, על כן כשבא איזה כבוד להאדם, צריך לזהר מאד שלא יקח לעצמו מן הכבוד כלום ❧ מחין של ארץ ישראל הם בחינת נעימות התורה, בחינת שלום, ומחין של חוץ לארץ הם בחינת חובלים, בחינת מחלקת ❧ ועל ידי צדקה, בפרט צדקה של ארץ ישראל: א. נעשה כלי לקבל השפעת הנעם הזה ב. מנעם העליון נמשכת ההולדה שזוכה האדם לבנים הגונים ג. שעל ידם נתגלה כבודו יתברך ביותר ד. ומקמין כל העולם פלו ה. נתתקנין המחין של חוץ לארץ ונתבטל המחלקת ❧ כשאין פוגמין בכבודו יתברך, זוכין להרגיש נעימות התורה.

❧ צירופי אותיות תורה עא ❧

תרומה סופי תבות לחזות בנעם הויה ולבקר בהיכלו.

❧ תורה עב חיים נצחיים ❧

התחיה לעתיד שיקומו בתחיה ויחיו חיים נצחיים, יהיה רק להשפלות של כל אחד, הינו שרק השפלות של כל אחד יהיה נחיה ויקום בתחיה לעתיד. כי עקר התענוג הנפלא שהוא חיים נצחיים של עולם הבא, יהיה רק להשפלות והענוה האמתיות של כל אחד, וכפי שמבטל ומשפיל עצמו באמת, יזכה לחיות ולקבל התענוג של עולם הבא:

על ידי שזוכין לראות את עצמו עם הצדיק האמת, על ידי זה מקבלין גדלה ושררה, ועקר הגדלה הוא שפלות:

א. על ידי שזוכין לראות את עצמו עם הצדיק האמת, על ידי זה מקבלין גדלה ושררה, ועקר הגדלה הוא שפלות, כמו שמצינו אצל השם יתברך 'כל מקום שאמה מוצא גדלתו של הקדוש ברוך הוא שם אנו מוצאין ענותנותו', ועקר

תורה
חבלים גפלו לי

ליקוטים
על התורה

פרפראות לחכמה על הש"ס

(שמואל ב כג, א) נעים זמירות ישראל, ועל כן
כשאמר לו שאין קולו נעים, שזה בחינת פגם
הנעם הנ"ל מצא הוא בו חסרון במה שאומר
על וחקיתי (שתרגומו וצליתי שהוא בחינת שמדבר
בנעימות ובתחנונים), והוא אומר על זה וחקיתי
שהוא בחינת חובלים בחינת (נחמיה א, ז) חבל
חבלנו לה כביכול חס ושלום.

אמר לה רבי חייא לרבי שמעון בר רבי אלמלי
אתה לוי פסול אתה מן הדוכן משום דעבי
קלד אתא אמר לה לאבוה אמר לה זיל אימא
לה כשאתה מגיע אצל וחקיתי לה לא נמצאת
מחרף ומגדף. (מגלה כד:)

עין במאמר חבלים נפלו לי בלקוטי תניינא
סימן ע"א מענין נעם העליון שהוא בחינת

יקרא דשבתא

של שבת. כי על ידי השפעת נעם העליון נתעוררין שלהובין דרחימותא שזה בחינת מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים שזה בחינת ענג שבת שמאיר בו שפע נעם העליון שמשם באין שלהובין דרחימותא שעל ידי זה נתעוררין לקדשת הזווג בשביל הולדות קדושות שעל ידי זה נתגדל כבודו יתברך בשביל זה נברא הכל. וזה בחינת כבוד שבת כי על ידי קדשת שבת נתגדל כבודו יתברך כנ"ל. וזה וקראת לשבת ענג ולקדוש ה' מכבד. וזה מענגיה לעולם כבוד ינחלו.

ומחמת שעקר הכלי לקבל השפעת נעם העליון נעשה על ידי צדקה כמוכא בפנים על פן צריכין להרבות בצדקה של שבת. ועל פן הקפה של צדקה מתחלקת בכל ערב שבת. וזה בחינת זרחה לכם יראי שמי (אלו שומרי שבת) שמש צדקה ודרשו רז"ל שמש בשבת צדקה לעניים היינו כי שמש הוא בחינת שלום כמו שאמרו רז"ל מה השמש שלום לעולם כמוכא בפרוש רש"י פרושת משפטים על פסוק אם זרחה עליו השמש וכו'. והשלום הוא בחינת נעם כנ"ל. וזה שמש בשבת הינו שהשלום והאהבה של שבת שהוא בחינת שפע נעם העליון מקבלין בשלמות על ידי צדקה לעניים ועל פן אמרו רז"ל שצריכין להתנדב לצדקה קדם הזווג כי על ידי צדקה נעשה כלי לקבל שפע נעם העליון שעל ידי זה בא ההולדה דקדושה

עקר המוח והחכמה הוא בארץ ישראל כמו שאמרו רז"ל אין חכמה כחכמת ארץ ישראל וכבר מבאר לעיל כמה פעמים שעקר קדשת ארץ ישראל תלוי בשמירת שבת קדש שזה בחינת וגם אני נשאתי את ידי להם במדבר לבלתי הביא אותם אל הארץ וכו' ען במשפטי מאסו וכו' ואת שבתותי חללו (חזקאל כ) וכן להפך מקרא מלא דבר הפתוב אם תשיב משבת רגלך והאכלתיך נחלת יעקב אביה הינו ירשת ארץ ישראל. וכל אחד מישראל יש לו חלק בקדשת שבת בבחינת ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וצגם על שבת.

וכן כל אחד יש לו חלק בארץ ישראל וכפי חלקו שיש לו בקדשת שבת וארץ ישראל כן הוא מקבל ויונק מהמוחין של ארץ ישראל. ועל פן המוחין של ארץ ישראל הן בחינת נעם שמנעימין זה לזה בהלכה שזה בחינת דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום כי נמשכין מקדשת שבת שאז שופע הנעם העליון כמבאר בזהר הקדוש.

וזה בחינת ויהי נעם שאומרין במוצאי שבת בכדי להמשיך הארת קדשת שבת על ששת ימי החל כידוע וזה גם כן בחינת שבת שלום כי הנעם העליון הוא בחינת שלום כנ"ל. ועל פן צריכין בשבת לזהר ביותר מכל מיני מחלקת שזה בחינת לא תבערו אש בכל משבתיכם כידוע. וזה בחינת קדשת הזווג

ראשם ומשפילים וכו' שזה בחינת להשמידם עדי עד וכו'.

הינו כי על ידי שפוגמין בכבוד השם יתברך על ידי זה נופלין לבחינת מחין של חוץ לארץ שהן בחינת חובלין שחובלין זה לזה בהלכה והנה יש בהם טוב הרבה מאחר שעל כל פנים עוסקין בדבר הלכה רק מחמת שנאחז בהם הרע השולט ביותר בחוץ לארץ. על כן אינם יכולים להשוות עצמן יחד והם חולקין זה עם זה וחובלין זה את זה. והנה המחין של חוץ לארץ הם מבקשים תקון לעצמן. ועל כן כשמתחיל להתנוצץ קדשת שבת שאז עקר השפעת נעם העליון כנ"ל אז הם באים גם כן להתמתקן ונופלין לתוך בחינת המחין של ארץ ישראל שהן בחינת נעם בבחינת חבלים נפלו לי בנעימים כמובא בפנים וזה בחינת מה שהטוב שבננה נכלל אז בקדשה והרע שבו וכן הקלפות טמאות לגמרי נופלין למטה על ידי השלהובא דאשא הנ"ל וזה כי הנה איבדו יאבדו וכו'. וזה צדיק פתמר פרח ומובא שהוא סופי תבות קרח כי גם הוא מקבל תקון על ידי קדשת שבת הינו כנ"ל. כי החובלין נתתקנין כל כך עד שגם קרח שנאחז בו מאד הרע שבחובלים עד שחלק על משה רבנו בעצמו אף על פי כן גם הטוב שבו יקבל תקון על ידי קדשת שבת.

וזה שדרשו רז"ל מה תמרה זו נאווה במראיה וכל פרותיה מתוקים כך הצדיקים הינו בחינת מה יפית ומה נעמית הנ"ל. מה תמרה יש לה תאווה כך הצדיקים, ומה תאנתם הקדוש ברוך הוא וכו'. הינו כי משפיע נעם העליון נתעוררין שלהובין דרחימותא כנ"ל

כנ"ל. וזה ואל יאמר הסריס הן אני עץ יבש מאחר שאינו מוליד ואין לו חלק בהתגלות כבודו יתברך שבא על ידי ההולדה כנ"ל. כי כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וכו' ונתתי להם בביתי ובחומתי (ששם עקר התגלות כבודו יתברך בחינת ובהיכלו כלו) אמר כבוד בחינת וכבוד ה' מלא את הבית) יד ושם טוב מבנים ובנות כי על ידי שמירת שבת שלהם ממשיכין שפע נעם העליון ויש להם חלק גדול בהתגלות כבודו יתברך שבא על ידי הולדות של כלל ישראל.

ועל כן דרש בזה הקדוש פסוק זה על הזוג של שבת כי זה סוד הזוג של שבת כנ"ל. וזה ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם כי על ידי זה נמשך הלדת הדורות. ועל כן מרמז פסוק זה זוג של שבת כמובא.

וזה מזמור שיר ליום השבת טוב להדות לה' ולזמר לשמך עליון. עליון גימטריא נוע"ם כי אז שופע הנעם העליון שמשם נמשכין כל הזמירות בחינת נעים זמירות ישראל כמובא בפנים. ועל כן בודאי טוב אז לומר לשמו בבחינת זמרו לשמו כי נעים. וזה עלי עשור ועלי נבל עלי הגיון בכנור, שזה בחינת כנור נעים עם נבל. וזה כי שמחתני ה' בפעלך וכו' כי על ידי שפע נעם העליון נעשה הולדה ונתגלה כבודו יתברך שבשביל זה נברא הכל. וזה בפרח רשעים כמו עשב וכו' ומבאר בכתבים שמרמז על מה שבערב שבת אז הטוב שבננה עולה ונכלל בקדשה ואז רוצים גם הקלפות טמאות לעלות עמה ולינק מהקדשה ואז יורד שלהובא דאשא על

וְזֶה אִם תִּשְׁבֵּב מִשְׁבֶּת וְכו', אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל ה' - דָּא עֲתִיקָא קְדִישָׁא, שְׁשֵׁם שְׂרֵשׁ הַמּוֹחִין הַקְּדוּשִׁים שֶׁהֵם בְּבַחֲנִית נֵעֵם הָעֲלִיּוֹן הַנ"ל וְהִרְכַּבְתִּיהָ עַל בְּמוֹתֵי אֶרֶץ - דָּא חָקֵל תַּפּוּחִין קְדִישִׁין, בְּחִינַת עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת דִּקְדוּשָׁה שְׁהָ בְּחִינַת הַתְּגִלּוֹת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שָׂבָא עַל יְדֵי הַשֹּׁפֵעַ הַנֵּעֵם הַנ"ל. וְזֶהוּ שֶׁדִּרְשׁוּ רַז"ל שֶׁנִּצּוּל מִשְׁעָבֹד מַלְכוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע שֶׁבְּחֻבָּלִים שָׂבָא עַל יְדֵי שְׁפּוֹגְמִין בְּבַחֲנִית מַלְכוּת דִּקְדוּשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּבוֹד שָׁמַיִם כַּנ"ל. וְעַל כֵּן נִקְרָאִים הַמַּלְכוּת דִּסְטְרָא אַחֲרָא עֲכו"ם מִחֻבָּלִים כְּרָמִים וְנִקְרָאִים גַּם כֵּן חֻבְלֵי רָשָׁעִים חֻבְלֵי מוֹת חֻבְלֵי שְׂאוֹל כִּידוּעַ. וְזֶה וְהֶאֱכֵלְתִּיהָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אֲבִיהָ הוּא בְּחִינַת הַכֹּלִי שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַצִּדְקָה לְקַבֵּל בָּהּ שֹׁפֵעַ נֵעֵם הָעֲלִיּוֹן בְּכַדִּי שִׁיְהִיָּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה הוֹלְדָה וְיִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁהָ בְּחִינַת כָּל יָרַע יַעֲקֹב כְּבִדּוּהוּ, וְיַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת צִדְקָה כְּמִבְּאֵר כָּל זֶה בְּפָנִים. וְעַל כֵּן בְּנִיּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהֵם עֶקֶר נַחֲלָתוֹ כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב הִנֵּה נַחֲלַת ה' בְּנִים נִקְרָאִים נְטַעֵי נַעֲמָנִים כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה יז) עַל כֵּן תִּטְעֵי נְטַעֵי נַעֲמָנִים וּפְרֹשׁ רַשִׁי" נְטַעֲתִי נְטַע נַעֲמָנִים שְׁנַיִם עֶשֶׂר בְּנֵי יַעֲקֹב וְכו' הֵינּוּ כַּנ"ל כִּי הוֹלְדָה שְׁלֵהֶם נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי שֹׁפֵעַ נֵעֵם הָעֲלִיּוֹן כַּנ"ל. גַּם וְהֶאֱכֵלְתִּיהָ נַחֲלַת יַעֲקֹב כְּפִשׁוּטוֹ הֵינּוּ יִרְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁשֵׁם הַמּוֹחִין בְּבַחֲנִית נֵעֵם הַנ"ל. וְזֶה שֶׁדִּרְשׁוּ רַז"ל שֶׁזֹּכָה לְנַחֲלָה בְּלֵי מִצְרַיִם כִּי זֹכָה לְתַקֵּן עַל יְדֵי זֶה גַּם הַמּוֹחִין שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ שֶׁהֵם בְּבַחֲנִית חוֹבָלִים עַל יְדֵי שֶׁהָרַע שֶׁבָּהֶם נּוֹפֵל וְנִתְבַטֵּל וְהַטּוֹב שֶׁבָּהֶם נִכְלָל בִּקְדוּשָׁה הַנ"ל.

וְזֶה כְּאֵרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגֶּה וְדִרְשׁ בְּזֹהַר וְיִקְרָא דָּף טז בְּלִבְנוֹן וְדָאִי דָּא עֵדֵן עֲלָאָה דְּעֲלִיָּה כְּתִיב עֵינִי לֹא רָאִיתָה וְכו' (עֵצִי מִקְדָּשׁ מֶלֶךְ שָׁם). כִּי גַם הַנֵּעֵם מְקַבֵּל וְנִשְׁפָּע עוֹד מִלְּמַעְלָה יוֹתֵר הֵינּוּ מִבְּחִינַת עֵדֵן עֲלָאָה הַנ"ל וְזֶה שְׁתּוּלִים בְּבִית ה' וְדִרְשׁוּ רַז"ל עַל שְׁעֵתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקַבֵּץ הַגְּלוּיּוֹת מִחוּץ לְאֶרֶץ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הֵינּוּ שִׁיעֲלוּ מִבְּחִינַת מוֹחִין שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ לְבַחֲנִית מוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וְזֶה לְהַגִּיד כִּי יִשְׂרָאֵל ה' צוּרִי וְכו', כִּי הַמּוֹחִין שֶׁל חוּץ לְאֶרֶץ שֶׁהֵם בְּבַחֲנִית מַחֲלָקָת הֵם בְּבַחֲנִית חֲלָק לָבָם שֶׁמַּעֲקֵמִין אֶת הַלֵּב עַד שֶׁבָּאִים לְהִרְהֵר גַּם אַחֵר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּכִיכּוֹל. אֲבָל עַל יְדֵי מוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זֹכִינִי לִדַּע וּלְהַגִּיד כִּי צָדִיק וְיִשְׂרָאֵל ה' וְלֹא עוֹלָתָה בּוֹ. וּמִחֲמַת שֶׁהַטּוֹב שֶׁבִּנְגָה שְׁהָ בְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁבְּחֻבָּלִים עוֹלָה וְנִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי קְדוּשַׁת שֶׁבֶת עַל כֵּן נַעֲשִׂין עַל יְדֵי זֶה גָרִים כִּידוּעַ שֶׁהַגָּרִים הֵם מִבְּחִינַת הַטּוֹב שֶׁבִּנְגָה. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנַיִם מִקְרָא וְאַחַד תִּרְגּוּם. כִּי גַם הַתִּרְגּוּם בְּחִינַת נִגְהָ נִכְלָל בִּקְדוּשָׁה. וְזֶה וּבְנֵי הַגִּבּוֹר הַנְּלוּיִם עַל ה' וְכו' כָּל שׁוֹמֵר שֶׁבֶת וְכו' וְהִבְיֵאוּתִים אֶל הַר קְדִישִׁי וְכו' נֵאֻם ה' מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד אֶקַּבֵּץ עֲלֵיו לְנִקְבְּצֵיו אֵלֶּי הַגָּרִים הֵינּוּ כַּנ"ל. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַז"ל שֶׁעַל יְדֵי הַסְּעוּדוֹת שֶׁל שֶׁבֶת נִצּוּלִין מִחֻבְלֵי מְשִׁיחַ. כִּי חֻבְלֵי מְשִׁיחַ יְהִיו גַּם כֵּן מִחֲמַת שֶׁיָּבִאוּ הַחוֹבָלִים לְקַבֵּל תַּקֵּן וּמִחֲמַת זֶה יִתְעוֹרֵר קִטְגּוּרִיא בֵּין הַתְּלִמִּידֵי חֲכָמִים כְּמוֹ שֶׁפִּרְשׁ רַשִׁי" שֵׁם וְכָל זֶה מִחֲמַת הַחוֹבָלִים שֶׁהֵן בְּבַחֲנִית מַחֲלָקָת אֲבָל עַל יְדֵי קְדוּשַׁת שֶׁבֶת נִצּוּלִין מִזֶּה כַּנ"ל.

זמרת הארץ

גורמים פגם גם להמוחין של ארץ ישראל ואזי גם המוחין של ארץ ישראל אינם יכולין להשוות עצמן כי נפגמו חס ושלום על ידי המוחין פגומים של חוץ לארץ שנפלו לתוכם ומזה בא המחלקת שיש לפעמים בארץ ישראל גם כן.

ועין שם עוד מעגן שכל הבריאה היתה רק בשביל כבודו יתברך. ועל כן כשאחד מישראל יש לו איזה כבוד צריך להזהר שלא לקח לעצמו כלל מהכבוד רק להעלות כל הכבוד להשם יתברך בפרט אלו שהם בהיכלא דמלכא בודאי צריכין להזהר (ומזה מובן כמה צריכים להזהר בה אלו שזכו לשב בארץ ישראל בפרט בירושלים שהיא בחינת היכל המלך כמובא, בודאי שאין להם לרדף אחר הכבוד. ואפלו כשמגיע להם איזה כבוד צריכים להעלות הכל רק להשם יתברך אשר כל הבריאה שראשיתה מארץ ישראל ונקדחת ציון וירושלים הכל היה רק בשביל התגלות כבודו יתברך. ועקר פגם המוחין של חוץ לארץ שאינם יכולים לקבל ולינק מן המוחין של ארץ ישראל הוא רק על ידי שפגמו בכבודו יתברך כנ"ל. על כן צריכים להזהר שם ביותר שלא לפגם בכבודו יתברך על ידי איזה פגם ועון חס ושלום. אף גם למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד המקום כנ"ל).

ועקר התגלות כבודו יתברך הוא על ידי האדם. ועקר הלקחת האדם הוא על ידי בחינת נעם העליון כי מנעם העליון נתעוררין שלהוביך דרחימותא אשר על ידם באה

מבאר בפנים מגדל מעלת קדשת ארץ ישראל שעקר המוחין והחכמה היא בארץ ישראל. וגם המוחין של חוץ לארץ מקבלים ויונקים גם כן מהמוחין של ארץ ישראל כי אין חכמה כחכמת ארץ ישראל. וכל אחד מישראל יש לו חלק בארץ ישראל וכל אחד כפי חלקו שיש לו בארץ ישראל כן הוא מקבל ויונק מהמוחין של ארץ ישראל נמצא שכל המוחין הם בחינת מוחין של ארץ ישראל.

אבל אף על פי כן יש מוחין של חוץ לארץ וזה נעשה על ידי פגם הכבוד חס ושלום שמי שפוגם חס ושלום בכבוד השם יתברך על ידי זה אין המוחין שלו יכולין לקבל ולינק מהמוחין של ארץ ישראל ואזי נשארים המוחין בבחינת מוחין של חוץ לארץ ממש והם בחינת חובלים כי אין יכולין להשוות עצמן יחד ועל ידי זה נעשה מחלקת אבל היה ראוי שלא יהיה מחלקת כי אם בחוץ לארץ. ובאמת אנו רואים שגם בארץ ישראל יש לפעמים מחלקת. אף דע כי אלו המוחין של חוץ לארץ הם מבקשים לעצמם תקון. והתקון שלהם הוא בעת ששופע נעם העליון שעל ידי זה נעשה התגלות הכבוד כמובא בפנים. ואז באים המוחין של חוץ לארץ שהם בחינת חובלים ונופלים במוחין של ארץ ישראל שהם בחינת נעם כדי להתתקן על ידי זה. ועל כן לפעמים כשפוגמים הרבה חס ושלום אזי אינם יכולים להתתקן ואדרבא

אם יש בזה איזה פניות של כבוד עצמו חס ושלום. כי עקר תקון הצדקה לארץ ישראל הוא בשביל לקבל על ידה שפע נעים העליון שהיא בחינת אהבה ושלום שמנעימין זה לזה ועל ידי זה נעשה הולדה ונתגדל כבודו יתברך כנ"ל. ואם כן איך יעלה על הדעת להרבות על ידי זה במחלקת בפרט בשביל כבוד עצמו חס ושלום.

והגם כי כבר מבאר בפנים שהמחלקת שבארץ ישראל בא על ידי המחין הפגומים של חוץ לארץ שנפלו לתוכם כנ"ל. אם כן אדרבא צריכים אנשי ארץ ישראל להתעורר על ידי זה בעצמו, כי לא די שלא זכו המחין של חוץ לארץ להתתקן על ידינו אף גם המחין שלנו נפגמו על ידם עד שיהיו נעשין בבחינת חובלים בחינת מחין של חוץ לארץ חס ושלום. אך כל זה אם היה נעשה ממילא, אבל אחר אשר אנחנו יודעין כי בפנימיות דפנימיות גם מטרת פונתנו בשביל כבוד עצמנו חס ושלום, אם כן אנחנו בעצמנו פוגמין את המחין של ארץ ישראל על ידי שפוגמין בזה בכבודו יתברך שמזה באה בחינת המחין של חוץ לארץ.

ומה שמבאר כאן בפנים שהמחלקת שבארץ ישראל בא מבחינת המחין של חוץ לארץ הפגומים מאד שאינם יכולים להתתקן זה מדבר אם המחלקת שבארץ ישראל היא לשם שמים באמת, אך מאחר שהמחין להם הם בחינת נעים היו צריכים להשוות עצמן תמיד באפן שלא יהיה שום מחלקת בעולם אפלו לשם שמים, אך זה בא מבחינת המחין של חוץ לארץ כנ"ל. וגם על זה העצה

ההולדה. (ומזה יכולין להבין גם כן איך שצריכים לקדש עצמו במותר לו בכל מקום בפרט בארץ ישראל אשר המחין של ארץ ישראל הם בחינת שפע נעים העליון הנ"ל. והנעים העליון הזה מקבל ונשפע עוד מלמעלה יותר כמבאר בפנים. ומשפע נעים העליון נתעוררין שלהובין דרחימותא בקדשה גדולה. הינו לאהב את השם יתברך באהבה עזה בבחינת מה יפית ומה נעמית אהבה בתענוגים להתענג על ה' כמו שכתוב כמובא וכן"ל כמה פעמים. וזה בחינת ה' אהבתי מעון ביתך וגו' וכתוב ואהבי שמו לשכנו בה, וכתוב שליו אהבך, וכתוב אהב ה' שרי ציון, אך בדרך השתלשלות נשתלשל כל כך עד שנעשה מזה גם בחינת אהבות גשמיות בחינת אהבת נשים כמובא בפנים. על כן צריכים לזהר מאד שגם אהבה זו תהיה בקדשה גדולה רק בשביל שיהיה על ידי זה הולדה קדושה ויתרבה כבודו יתברך על ידי זה שרק בשביל זה שופע נעים העליון כנ"ל).

והנה נעים העליון שופע תמיד אבל צריכים כלי לקבל על ידה שפע נעים העליון ושהובין דרחימותא הבאים משם, והכלי הזאת נעשה על ידי נדיבות לב וצדקה. והעקר הוא על ידי צדקה של ארץ ישראל וכו' כמבאר בפנים. ומזה יכולין להבין כמה צריכין אנשי חוץ לארץ לזהר מאד בצדקה של ארץ ישראל. כי על ידי זה נעשה כלי לקבל על ידה שפע נעים העליון ועל ידי זה נעשה הולדה ונתגדל כבודו יתברך שזה עקר תקונים של המחין של חוץ לארץ שנפגמו על ידי שפגמו בכבודו יתברך. ועל ידי צדקה הנ"ל מקבלים תקון עד שיכולין גם כן לינק ולקבל ממחין של ארץ ישראל כנ"ל. וכן מובן מזה כמה צריכים לזהר ממחלקת בפרט בארץ ישראל בפרט בשביל עניני הצדקה של ארץ ישראל. בפרט

שלהובין דרחימוּתא מִשְׁפַּע נַעַם הָעֲלִיּוֹן הוּא
עַל יְדֵי צִדְקָה. עַל כֵּן פְּתִיב וּמְרַדֵּף צִדְקָה
יֵאָהֵב (מִשְׁלִי טו). וְזֶה וּלְצִיּוֹן יֹאמַר אִישׁ וְאִישׁ
יֵלֵד בָּהּ, כִּי שֵׁם שְׂרָשׁ הִלְדַּת כָּלֶם מִחֲמַת שְׁשָׁם
תּוֹכּוּ רְצוּף אַהֲבָה בַּחֲיִנַּת שְׁלֵהוּבִין דְּרַחֲמִימוּתָא
הַבָּאִים מִשְׁפַּע נַעַם הָעֲלִיּוֹן. וְזֶה בַּחֲיִנַּת אֶת הָרַ
צִיּוֹן אֲשֶׁר אֶהֱבֶה. וְעַל כֵּן נִקְרָא הַבַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ
חֹדֶר הַמַּטּוֹת שֶׁעַל יָדוֹ יִשְׂרָאֵל פָּרִין וָרִבִּין כְּמוֹ
שֶׁאָמְרוּ רַז"ל:

כְּתוּב: לֵךְ אֲתָן אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם.
וְנֹאמַר: חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בְּנַעֲמִים הֵינּוּ מִבְּחִינַת
מוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים נַעַם כְּמוֹ
שֶׁאָמְרוּ רַז"ל. וְזֶה שֶׁכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה לג) חֲזוֹה צִיּוֹן
קִרְיַת מוֹעֲדֵנו עֵינֵיךָ תִּרְאֶנָּה יְרוּשָׁלַּיִם נוֹה
שֶׁאֵנָּה וְכו' וְכָל חֲבָלֵיו בַּל יִנְתָּקוּ וְכו'. וְעַל
הַעֲכוּ"ם נֹאמַר שָׁם: נַעֲשׂוּ חֲבָלֶיךָ בַּל יִחָזְקוּ
וְכו'. וְסִיּוּם: וְכֵן יֹאמַר שֶׁכֵּן חֲלִיתִי הָעַם הַיֵּשֵׁב
בָּהּ נִשְׂא עוֹן. כִּי עַל יְדֵי שְׁמֻקְשָׁרִין שָׁם אֶל
הַחֶבֶל דִּקְדוּשָׁה הַפּוֹךְ הַחֶבֶל דִּסְטָרָא אַחֲרָא
שֶׁנֹּאמַר עָלָיו וּבַחֲבָלֵי חֲטָאתוֹ יִתְמָךְ. וְנֹאמַר
הוּא מְשִׁכִּי הָעוֹן בַּחֲבָלֵי הַשּׂוֹא וְכו'. וְהֵם בַּחֲיִנַּת
חֲבָלֵי שְׂאוֹל וּמוֹת. אֲבָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא אֶרֶץ
הַחַיִּים וְשָׁם מְקֻשָּׁרִין אֶל הַחֶבֶל דִּקְדוּשָׁה שֶׁעַל
יְדֵי זֶה זוֹכִין לְנִשְׂא עוֹן: (ח"א סִימֹן קט)

לְבָרַח מִהַמְּחִלָּקַת וּלְרַדֵּף אַחֵר הַשְּׁלוֹם בְּכָל
הָאֶפְשָׁר, אֲךָ הִלֵּב יוֹדֵעַ אִם לַעֲקֹל וְכו'. כִּי עַל
פִּי רַב אִם יִתְבּוֹנְנוּ בַּעֲצָמָם יִרְאוּ שְׂאִין כְּוָנָתָם
שְׁלֵמָה בְּמַחְלֻקוֹתָם רַק לְשֵׁם שָׁמַיִם לְבַד אֲךָ
יֵשׁ בְּזֶה גַם שְׂאֵר פְּנִיּוֹת דִּקּוֹת אוֹ גִּסּוֹת לְכָל
אֶחָד כְּפִי בַּחֲיִנָּתוֹ. וְאִזּוֹ בְּיֹדָאֵי צָרִיכִין לְהֵאָר
מֵאֵד לְבָרַח מִמַּחְלָקַת וּלְמַעַט בְּכָבוֹד עֲצָמָן
וּלְהִרְפוּת בְּכָבוֹד הַמְּקוֹם. וְאִזּוֹ יִזְכּוּ גַם נַחֲנִי
צִדְקָה שֶׁבְּחוּץ לְאֶרֶץ עִם כָּלֵל אֲנָשִׁי חוּץ
לְאֶרֶץ לְקַבֵּל וּלְיִנָּק מִבְּחִינַת הַמוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל וּלְחֻזּוֹת בְּנַעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ
כְּמִבְּאָר בְּפָנִים.

גַּם לְפִי הַנ"ל מוֹכֵן מִמִּילָא כִּי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
בְּנִקְל יוֹתֵר לְזֻכוֹת לְהַרְגִּישׁ הַנַּעֲמִיּוֹת הַנִּפְלָא
שֶׁיֵּשׁ בַּעֲבוּדַת ה' בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה מֵאַחֵר
שֶׁהַמוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם בַּחֲיִנַּת נַעַם
כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב וְאֵת הָאֶרֶץ כִּי נַעֲמָה, וְשָׁם עֲקָר
שִׁפְעַת נַעַם הָעֲלִיּוֹן כַּנ"ל).

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (הוֹבָא בְּשַׁעַר הַחֲצֵר סִימֹן י"ח)
וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה הַדָּא הוּא דְכִתְיִב אֶהְבֵּתִי
אֲתֶכֶם אָמַר ה' וְכו' הֵינּוּ שֶׁעַל יְדֵי צִדְקָה -
תְּרוּמָה מְקַבְּלִין שְׁלֵהוּבִין דְּרַחֲמִימוּתָא. וּמִחֲמַת
שְׁהִלְדַּת נִפְשוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי שִׁפְעַת נַעַם
הָעֲלִיּוֹן כַּנ"ל עַל כֵּן נִקְרָאוּ שְׂכָטֵי יִשְׂרָאֵל נְטָעֵי
בְּעֻמָּנִים (יִשְׁעִיָּה יז). וּמִחֲמַת שֶׁעֲקָר הַכָּלִי לְקַבֵּל

בדבור המתחיל ועל כן וכו'), שגם כבוד בני אדם [שמכבדים זה לזה], נמשך מכבוד השם יתברך שבנעם המוחין שבארץ ישראל [וזה מבאר גם מלשון חז"ל, שמנעימים זה לזה "בדרך כבוד"], מבאר יותר, מה שזה לעמת זה, מוחין החובלים שבחוץ לארץ, [שחובלים זה לזה], הם כפי הפגם שפוגמים בכבוד השם יתברך:

(ה) בהעלאתו מכתלי דבריו הקדושים [שיש כבוד פרטי וכו'], שנמצאים עשרה מדרגות בדבר הכבוד, כמספר עשרה בהמאמרות המיוחדים להם, ושהם מחברים ומצרפים לקדשת המוחין של ארץ ישראל כנ"ל באות ג'. מבאר ונראה, שכמו כן נחלקים גם כן קדשת המוחין להיות במספר עשרה. וגם ממילא מבאר, שהן הן העשר קדשות בארץ ישראל אשר חשבו חז"ל (משניות פלים פרק א משנה ו):

(ו) בכלל החמישי הנזכר בהקדמת ספרי, יבאר לנו בבאור מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי הלכות ברכת הפרות ד' אות ג' ד' ה) מדבריו הקדושים, שזה כל שבח הארץ בשבעת המינין, שנמצא בהם נעים ומתיקות [גם בגשמיות], הנמשך מנעם הרוחני והנסתר שבהתורה. ונראה מבאר, כי כל המקרא הזה לא נאמר, רק לשעורים וגבולים ומדות [במספר שבעה פונדע (ברכות מ"א)], לקבלת נעים התורה ומצוותיה כנ"ל:

(ז) בכל הנ"ל בדבריו הקדושים יש לבאר, שגם כל אשר תתעלה יותר המדרגה מהעשר קדשות שבה, נמצא בה כמו כן שבעת המינין הרוחניים בנעם העליון והנסתר יותר,

(א) כאשר לא נקרא בשם חבלה רק המפה הנוגע להדם, [כמבאר מדברי חז"ל במסכת שבת דף ק"ו ועוד בכמה מקומות]. ובהפרטת רבנו ז"ל הנ"ל באדם ובמקום וכו'. יש לבאר, שפעלית החובלים מארצות העמים לבוא בנעם ארצנו, כן עלית החובלים מהעמים בעצמם לבוא בנפשות ישראל [והעקר להתלמידי חכמים אשר בהם], המקבלים מנעם התורה. ויען אשר בארצות העמים, ששם עצם מקומם, קשה וכבד גם להתלמידי חכמים לתקן אותם, וכפי מעוט התקון גורמים פגם גם לכלל ישראל והתלמידי חכמים העומדים כנגדם כמובא בפנים, הפליאו חז"ל לכלל ולקרא בשם החובלים גם להתלמידי חכמים הנמצאים שם, [ואין זה מצד עצמם חס ושלום, וגם ברבם ככלם אינם זזים משם עד שמתקנים אותם להעשות אוהבים זה לזה]:

(ב) כפי הנ"ל יבאר לנו בשם העצם מהחובלים, שאינם נקראים בו רק הרחוקים מהתורה לגמרי. וברחוקם חובלים ושופכים דם ממש, להחסיר ולמעט בני אדם, והוא תכלית ההפך זה לעמת זה כנגד הנעם, העומד לתולדה ורבויו בני אדם:

(ג) בפשיטות פרוש הפתוב לחזות בנעם ה' וכו', אשר גם זה עקר פרוש הכבוד להשם יתברך, [שהאדם יכיר וישיג ויחזה בנעם טובו]. יש לבאר, שגם מחמת זה מסגל זה הנעם לדבר ההולדה, הגורמת התגלות הכבוד, והתקונים חוזרים חלילה:

(ד) בהעלאתו מדבריו הקדושים [עין בפנים

נמצא בהם נעם המוחין להתגלות הכבוד, עוד בתכלית ההפך נחשבים לחובלים [השופכים דם, ומחסרים את האדם והכבוד אשר מאתו, זה לעמת זה כנ"ל]. ועוד בנפילתם לתוך הנעימים, מתגברים לפעמים לקלקל גם אותו. וממילא מבאר, שבקלקולם נתקלקל ונתמעט גם ההולדה והכבוד אשר מהם. ונמצא מזה לכאורה סתירה למשנת חז"ל הנ"ל, שכל מה שבא הקדוש ברוך הוא לא ברא אלא לכבודו כנ"ל.

ואולם, בכל הנ"ל יש לבאר, כי אף על פי שנתצמצם נקדת הארץ להיות קטנה ומעוטה משאר הארצות, אבל רחבה וגדולה היא בכמות ואיכות נעם ומתיקות התורה שבה לאין סוף, [כנ"ל בדבור המתחיל נעימות וכו'], עד שלא היה שום אפן להשיג ולחזות בזה הנעם [שהוא כבודו יתברך כנ"ל], אם לא מה שמפליא להמציא כנגדם את החובלים ברבוי מפלג כל כף, אשר יבואו ויפלו באלה המוחין מהנעם, כדי להתתקן. וישגם בתקונם, גורמים לחלק מאור הנעם לחלקים. ובאמצעות ההתחלקות לבד, זוכה האדם לחזות ולהשיג בהם. [ויש לפרש, שמחמת זה צמצם הבורא יתברך גם בתחלת הבריאה לתן רוח והפסק במאמריו, עד אשר באו במספר עשרה לעשר הקדשות שבארצנו כנ"ל]:

ט) לפי הנ"ל בדבר השבעה מינים הרוחניים שנמצאים בכל קדשה מהעשר קדשות שבה, עד שבאים על ידי זה למספר שבעים. יש להוסיף ולבאר אגב אורחא, שהן הן השבעים פנים הנמצאים

וכמבאר מדברי מוהרנ"ת ז"ל גם במקום אחר, כי הן הן שבעת האורות [מהז' רועים], המאירות בהיכל קדשות העליונות [מהעשר קדשות] הנ"ל, ונחלקים בהפסק תקון הדם (הפנה על המובא ביומא ל"ג. (ואומרים זאת בקרבנות שלפני תפלת שחרית) אביי הוה מסדר וכו' והטבת "חמש גרות" קודמת ל"דס" התמיד, ו"דס" התמיד קודם להטבת "שתי גרות", ועין לעיל אות ב' ותבין כוננו במה שכתב "בהפסק תקון הדם" כי זה הפך מהו צממין השופכין דם ממש עין שם ודו"ק) [עין לעיל], לחמש ושתיים [כי זית שמן ודבש כנגד התרין משיחין שביוסף ודוד המבאר במקומות אחרים (עין בתורה ט"ז, חיי מוהר"ן ו' לקמן סוף אות ל"ו, הלכות הודאה ו', י"ט, ל"ד. הלכות דברים היוצאים מן החי ד', מ"ו)]

ח) לכאורה יש להתפלא קצת באריכות לשונו הקדושה בתחלת המאמר, שכל אחד מישראל יש לו חלק בארץ ישראל, וכל אחד כפי חלקו מקבל ויונק מהמוחין של ארץ ישראל. ולא ספק את עצמו במה שמבאר מהמדרש בדרך כלל, שעקר המנחם והחכמה הוא בארץ ישראל. כי הלא גם לפי זה לבד היינו מבינים בעצמנו, שכל אחד כפי חלקו בארץ ישראל כן מקבל מהמנחם שבה.

וטרם נבוא לבאר בזה, הנני לדלג מענין לענין, בהבאתו את המאמר חז"ל שכל מה שבא הקדוש ברוך הוא לא בראו אלא לכבודו. כי גם לפי זה יש להתפלא לכאורה בהמבאר מדבריו הקדושים, שלא נברא ונמצא לנעם המוחין אשר להולדה והתגלות הכבוד רק הארץ הזאת, וכמוה מאה פעמים ארצות העממים, אשר לא זה בלבד שלא

להמוחין, אשר יתחלקו על ידם ויתקבלו בתוכם:

(יא) עוד בבאור מוהרנ"ת הנ"ל בזה הענין מדבריו הקדושים, שפנגד השבעה מיני נעם הנ"ל הנמצאים בארץ [וכל אחת נמצאה בעשר המדרגות פנ"ל], נפלו פנגדם החובלים משבעה אמות, [הנבחרים מכל השבעין אמן הנ"ל, וזה גם כן מחמת שכל אחת נמצאה בעשר מדרגות הטמאה זה לעמת זה פנודע] וכפי אשר בארנו לעיל, שהחובלים הכין הבורא יתברך בסבת הצמצומים המכרחים לנעימים כאלה, נראה מבאר, שזה מה שהקדים הבורא יתברך לתת אותה תחלה בידם. כי הצמצום מכרח תמיד להתקדם להאור אשר ישכן בה, [כהקדם ערב לבקר בתחלת הבריאה אשר במאמרות הנ"ל, ויש בזה הרבה לבאר]:

(יב) לפי הנ"ל נראה לבאר באזהרת הפתוב על אודות השבעה עממין, לא תחיה כל נשמה, שזה מחמת שבחייהם לא יהיה יכלת ואפשרות בשום אופן להפך אותם למהות הנעימים [ובתכלית ההפך, יהיו מקלקלים ומחטיאים גם לנפשות ישראל, העומדים בנעימות מוחין התורה פנ"ל, וכאשר נתקנים כן אחר כך בעברם על זה], אם לא במוותם ובטולם לגמרי, כי בזה לבד, יתבררו ויתתקנו חלקי חיות הקדושה שבהם, להתהפך למהות נעם העליון שבנפשות ישראל:

(יג) בהכרח מיתת העממין הנ"ל [עם הדומה

בהפנימיות והנסתר שבתורה] שזה עקר הנעם שבה פנודע, אשר כל אלה השבעים פנים, מכונים ונמצאים בהעין נפש שבתולדות יעקב המובא בפנים. ושה כל הכרח ההולדה להתגלות הכבוד [שמבאר בדבור המתחיל ועקר הכבוד], כי כל אשר יפרו וירבו ויתחלקו השבעים נפש בקבלת השבעים פנים הנ"ל ליותר חלקים, נמצא כמו כן יותר יכלת לינק ולקבל ולהרגיש נעם המוחין אשר בארצנו. [ויבאר לפי זה אגב אורחא, בהתחלקות והתיחסות הנפשות לעין נפש הנ"ל, סמיכות הכתוב, לאלה תחלק הארץ וכו']. וגם נראה מבאר, שאף על פי שבכל זאת מכרח כל נפש ישראל להיות כלולה מכלם, ולהשיג בנעם כל השבעים פנים [ולהקרא יחד בשם נפש פנודע (ויקרא רבה ו, ד)], מכרח גם פנגד זה, התחלקות וגבול מיוחד לכל נפש:

(י) והנה בהמבאר בדבר הפתוב הנ"ל לחזות בנעם ה' וכו', שזה כל חלק עולם הבא שיזכה כל אחד מנפשות ישראל, אשר לעולם ירשו ארץ [כל אחד כפי חלקו] פנ"ל. מבאר אגב אורחא, גם סוף הפתוב, חבלים וכו', בבקשת דוד המלך עליו השלום תודיעני וכו' נעמות בימינו נצח. וגם פשיטות פרוש הפתוב חבלים הנ"ל, שהם החלקים [הנקראים על שם החבל שנמדדים בו]. יש להביא בפרושו הנסתר, על אודות החובלים פמוכא בפנים, מאחר שעל ידם בעצמם כל ההתחלקות לחלקים פנ"ל, [ועין לקמן שיתישב לפי זה הפליאה הראשונה הנ"ל]. גם לפי זה נראה מבאר, שהחובלים בתקונם, לכלים נחשבים

* עין בכללים כלל הששי ובמראה מקום שם.

הנ"ל ובהיכלו כלו אומר כבוד, כי גם זה לבד, במספר קול השביעי אשר לקבלת התורה, כנודע (זכחים קט"ז ועין רש"י על פסוק זה (תהלים כ"ט)):

(יז) בצרופי העלאתו הנ"ל, שעם החובלים מהשבעה עממין הבאים [על כל פנים במוותם ושחיטתם] בקדשת ארצנו, יעלו כלם יחד במספר ע"ז, מבאר גם סיום ענין הכתוב הנ"ל, ה' ע"ז לעמו יתן, ויברך את עמו בשלום, [שלא יבואו עוד למחלקת כמובא בפנים]:

(יח) בהמבאר בכלל זה לעמת זה [כנזכר בהקדמת ספרי], שהחובלים נחשבים ועומדים בסוג החמץ והחמץ, ובהפך מנעם והמתוק. ובהמשכת מתוק הגשמי ממתוק ונעם הרוחני שבתוכה, כן גם להפך, כל המשכת החמץ וחמץ הגשמי, [הוא] מחמץ הרוחני שבחובלים הנ"ל. ובהכרח נפילת ותערבת החובלים בהנעימים הנ"ל, יבאר לנו כמו כן, אשר גם בגשמיות מכרח להם ככלם הרפכת המתיקות והחמיצות יחדיו, ובהרפכתם ואחדותם לבד, יתענג האדם, וירגיש יותר טעם הנפלא בהם:

(יח*) עוד תראה נפלאות, באהל המשכן הנ"ל, במכסה עור ע"ז, הנבחרה מכל השלשה עזין, להיות כל שמה על שם הע"ז והעזות (עין ביצה כ"ה: ועין עוד לקמן פאות כ"ה כ"ז), וישנה בה הכתוב משאר כל מכסה שהיה לאהל המשכן, להיות מספר היריעות שבה, עשתי עשר מכון ממש: (יט) בהשתנות חושי המוחין [בטעם ובריח וכו' וכנודע], להרגיש המתיקות והנעם כנ"ל.

לבהמה], במחין החובלים והמזיקין אשר בהם. נראה מבאר, שהיא כעין הכרח שחיטת הבהמות, לברר ולהעלות חלקי הקדשה אשר בהם, בכח הנעימים העליונים שבקדשת ארצנו הנ"ל [כי הר הבית מקדש וכו' (משניות פלים פרק א משנה ח)]:

(יד) בכל הנ"ל יש לבאר עוד, שאחר שנופלים החובלים [על כל פנים בהכנעתם כנ"ל], לקדשת ארצנו, נתוסף הקדשה ותהיה במספר אחד עשר, [והיא התוספת שנתעלה מעמק הטמאה]. כי בעצם מקום הקדשה, לא נמצא רק עשרה מדרגות [כמובא כל זה בספרי אמת (עין בכונות התפלה בסוד י"א סממני הקטרת)]:

(טו) והנה, מפל זה שוב נשוב לבאר מוהרנ"ת ז"ל הנ"ל מדבריו הקדושים, שזה כל שבח הארץ בשבעת המינים, שנמצא בהם נעם ומתיקות. אשר לפי זה יבאר, שהעקר הוא שבח המין השביעי, דבש, [שבסיום הכתוב ארץ וכו'], ששם הנעם ומתיקות יותר מבכלם. ובצרוף המבאר מדבריו הקדושים, שעקר המתקת ח'ב'ל' [נחלתו] המובא בפנים, [שבדם כנ"ל], הוא בהולדה, שאז נעכר ונהפך לח'ב'ל' כנודע מה מתוק ונעים צרוף הכתוב בשבח הארץ זבת ח'ב'ל' ודבש. גם לפי זה מבאר יותר את צרופו הנ"ל, סגלת יום השביעי [ש'ב'ת'], לסגלת הארץ [זבת חלב' ודבש'] כנ"ל:

(טז) בהעלאתו הנ"ל אשר בארנו מדבריו הקדושים, שעקר מתיקות ונעם התורה היא במספר השביעי. מבאר יותר בענין הכתוב

ביאור הליקוטים ♦ חבלים נפלו לי בנעימים

על כל פנים לינק ולקבל מהם. יש להתפלל קצת על המבאר מדבריו הקדושים, שגם בכו לדבר, והעדר היניקה, נקראים על כל פנים בשם מוחין. ואולם, אם נשים את לבנו לעשר המאמרות הנ"ל, אשר באתגליא לא נמצא רק תשעה פעמים ויאמר, והעשירי הוא הסתום והנעלם שלא נזכר כלל מאמר, רק בראשית פנוע (ראש השנה ל"ב), יש לבאר, שכמו כן סתום ונעלם גם אור המוח והפכוד שבו [להחשב לחשך (הלכות מנחה ו, ה)]. וברב אחדות האור והחשך בראשית [ומעלה העליונה הזאת, שמשמשים שם שניהם כאחד] פנוע (רש"י בראשית א, ד) ומוכן גם במקום אחר (עין תורה י"ב חלק ב), נמורים ונחלפים זה בזה. ומצד התמורה, נחשבים על כל פנים גם החובלים בשם מוחין. ומכל זה לפי הנ"ל, נבוא גם בבאור מוהרנ"ת ז"ל הנ"ל (כ), שכל שהנעם גדול יותר, נופלים שם חובלים יותר. כי לפי הנ"ל יש להוסיף ולבאר, שהעקר הוא פח התמורה וכךד הברור, שקשה שם יותר:

(כג) בבאור הנ"ל באות הקודם יש להוסיף ולפרש, שבכח התמורה הזאת לבד, באים ונופלים ונתערבים גם במחין של ארץ ישראל. ושכל תקונם המובא בפנים, הוא אם נמצא כנגד זה בכח המחין של ארץ ישראל, לברר זאת התמורה. ושגם כל העדר התקון, הוא אם לא נמצא יכלת לברר, שאז מתגברת התמורה, להמיר ולהחליף בדעת ומח האדם, טוב ברע. ואשר באלה השנויי דעות, גדול ועצום המחלקת והמריבה המובא בפנים. ובמדרגה למטה ממדרגה, נאחז מזה מה

ובכח הר בית ה', לברר בהקרבת הקרבנות כנ"ל באות י"ג. תבין מרחוק גם בברור הקטרת [הגדול ונפלא יותר פנוע (עין בכונות התפלה פונת הקטרת)], הפלאת הכתוב להרכיב גם ח'וב'ל'י' הח'ל'ב'נ'ה בעשר הסממנים הטובים והנעימים, כי בזה לבד, ח'בלים נ'פלו ל'י ב'נעימים, ולבוא יחדיו במספר אחד עשר הנ"ל:

(כ) בהמבאר מדבריו הקדושים [ומובא מזה בדברי מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי הלכות ברפת הפרות ד' אות ז)], שכל שהנעימים גדולים ורבים ביותר, יבואו ויעלו כנגד זה גם החובלים יותר, [אשר גם לפי זה תבין מרחוק, ברב התחבולות והעצות המכרחות למלחמות הרוחניות פאלה], יבאר לנו לפי זה, אזהרת ההריסה בקדשה העליונה, כי דבש מצאת אכל דיה, שלא יבוא ויתגבר החובל והחמץ אשר בה. ומכל שכן בדבר הקטרת הנ"ל, אשר גם אם נתן בה רק קורטוב של דבש, אין אדם יכול לעמד מפני ריחה. אבל אמרה התורה [כאשר בדעת האין סוף יתברך שמו], כי כל שאר [וחמץ], וכל דבש לא תקטירו וכו':

(כא) בהעלאת דבריו הקדושים, שעקר נעם צרופי האותיות בהכתוב לחזות' בנעם' ה' ולבקר' וכו' הוא בשבח דבש, שהוא דבש ת'מ'ר'ה' פנוע (ספרי פרשת עקב ומובא בילקוט רמז תתנ"א), כופל בכפלים לנעם ומתיקת דבריו הקדושים:

(כב) כפי שמבאר, שהחכמה והמח הוא בארץ ישראל, ושגם העומדים בחוץ לארץ מכרחים

וראה שלשלת גדולה יוצא מאתו, כמבאר בדברי חז"ל (מדרש תנחומא פרשת קרח, ועין עוד בלוקט ראובני שם). כי אף על פי שכל שאור (חמץ, הנ"ל באות י"ח) וכל דבש לא תקטירו וכו', אבל בכח קרבן רא'ש'ת' תקריבו. גם יש לפרש, שבתקון זה הפרור לבד, נתחלק האור בהתחלקות הנ"ל באות ח':

כה) גם בכלל החמישי הנ"ל בהקדמת ספרי באור הלכותים, פאשר תבוא בעמק ענין החובלים, שהם בעז ועזות כנ"ל, ובענין סמיכות הכתוב אלה תולדות וכו', ובהפלאה ההולדה להפך מחבל לחלב הנ"ל, ובהעלאת דברי הקדושים הנ"ל שבכל זאת נמצא בזה תעלומות רבות, אשר אינם נודעים רק בחיוב דעת העליון יתברך. תבין מרחוק בצרופ והפרטת הכתוב בענין ראשית [בכורי] הנ"ל, לא תבשל גדי בח'ל'ב, [כי גם הוא, הנבחר מכל העזין, להיות נקרא בזה השם עז']:

כו) גם אם תשים לבך למספר אחד עשר, שנמצא בעז הנ"ל, ובאהל המשכן [דמיקרי מקדש, הקדשות העליונות הנ"ל], תראה נפלאות השתנות הכתוב למספר היריעות במכסה עור עזים, [משאר כל מכסה שהיו לאהל המשכן], להיות מכון למספר עשתי עשרה מכון ממש. וגם תבין מרחוק, שאף על פי שזה לעמת זה, כנגד יעקב חבל נחלתו הנ"ל, נמצא איש השעיר, [כשעירת עזים הנ"ל], האדמוני בדם הנ"ל, ראשית הגזים והעין אמיני הנ"ל, במספר אחד עשר אלופים שהעמיד בימי דוד המלך עליו השלום במלכות דקדשה הנ"ל, [נעים זמירות ישראל המובא בפנים]. אבל סוף כל סוף, יתגבר

שנאחז. כי כל זה סובב גם להמבאר מהעלאת דבריו הקדושים הנ"ל, שאם אין מכניעים ומתקנים את החובלים, הני"ן אמות, בשפיכת דמם, נופלים ומתערבבים בעין נפש לקלקל גם אותם, עד שבתכלית ההפך, מהפכים אותם ומצרפים אותם לעצמם, ושיהיו גם הם, בעז' [ועזות] הנ"ל, שלא בקדשה, שאין לקלול גדול מזה:

כד) לפי הנ"ל תבין מרחוק בכפולת פרושו להכתוב ואשר כח' בהם וכו', כח' אתון דמעשה בראשית, [שנמצא בזה הכתוב בראשית, הפולל לכל מעשה בראשית שבעשרה מאמרות]. וגם כח' וגבורה ממש, לעמד בהם. כי גם הוא הנסתר יותר מכלם בהסתרה ותמורה בתהפוכות ממש כנ"ל (כ"ב), והוא היכל המלך שסובב עליו הכתוב ובהיכלו וכו' [פי היכל המלכות שבמדה השביעית, נחשב לפעמים למדה עשירית, כפי השפעת הג' עליונות בהם כמוכא במקום אחר].

וגם אם העשירי קדש הוא ותמורתו [בהמתקת החובלים כנ"ל], אשרי למי שלא יחטא, ולא יחליפנו ולא ימיר וכו', שלא תתגבר התמורה יותר מדי כנ"ל. אבל אם כבר נכשל וחסא, והמר ימירנו, מכרח להתגבר כפלי כפלים, ולהתקשר להצדיק העולה ועומד בהיכל המלך, שיבוא בראשית ותר'ו'מ'ה' לחזות' בנעם' ה' ולבקר' בהיכלו' עד שיברר מהת'מ'ר'ה' לבד, דבש הת'מ'ר'ה' הנ"ל. [ומבאר בכתבי האריז"ל (ספר הגלגולים פרק מט), שגם קר'ח' יתתקן לעתיד, ושעליו נאמר צדיק כתמר יפרח'. כי פקח היה,

באכילתם, שלא יבואו לברר ולאכל כל חלב וכל דם. ולסמוך אזהרה הזאת, בפרשת קרפן עזים הנ"ל:

כט) ולולי דמסתפינא מלהפליג בפרוש הדרש, הייתי מבאר לפי זה גם בברכת הקמת המשכן הנ"ל, ויהי נעם ה' וכו' כפי שפרש רש"י שם, והוא שאמר משה בתפלתו ומזמוריו, עד מספר אחד עשר הנ"ל, במזמור ל'ת'ו'ד'ה', [המסגל להקל בחבלי ה'ת'ו'ל'ד'ה', כמובא במקום אחר (תורה ב' חלק ב בסופו)]:

ל) על אודות אשר הזכרתי באות כ"ז, ברב ועצם תמורת החובלים הנ"ל שמתגבר לפעמים, עד שאין ביכלת לברר רק על ידי השם יתברך בעצמו, והאדם צריך להזהר ולהשמר מאד שלא יבא בהם כלל. מבאר מצרופי דברי מוהרנ"ת ז"ל (עין בהלכות דברים היוצאים מן החי ד' אות מ"א-מ"ה), שזה שאנו רואים גם בגשמיות, שנמצאים מין הדבורים, החובלים ומכאיבים את האדם בארס שלהם, ואסורים מאד באסור חמור, ואף על פי כן, מברר השם יתברך במקום ארס שלהם בעצמו, דבש כשר ומתוק ונעים, כמתיקות דבש התמרה הנ"ל בעצמו, [ושמעותי, שנמצא בספרי הטבע אודות הדבורים, שכמעט בכל שנה ושנה, [יש] מלחמה גדולה וכבדה בין הדור החדש והדור הישן, וחובלים וממיתים, עד שכמעט מהדור הישן נעשה כלה]:

לא) עוד ראשי פרקים מצרופי דברים בכתב ובפה שהבנתי בזה הענין, כי גדולים צדיקים במיתתם ומנוחתם, ולעמד בגורל וברור

הנעם העליון [כאשר נרמז לקמן], עד שגם הוא, יתהפך להקדשה העומדת בשפחה ולכן העליון המובא בפנים, ואשר על זה יש לכוון גם פרוש רבנו ז"ל להשפיר [המלא דם] בעצמו, בשפך ושפחה הנ"ל:

כז) גם און מלין תבחון, ותפיר אמתת הדברים, בנעם קדשה העשירית [קדש קדשים] הנ"ל, שנבחר עבורה יום העשירי, בחדש השביעי, לבוא בה בעשר הסמים הנעמים בכחם, שנקח בהם קדשת אחת עשרה ח'ל'ב'נה' [ח'בלים נפלו לי ב'נעמים]. ובתערוכות ותמורה עז דקדשה בעז דסטרא אחרא [שני שעירי עזים] עד שאי אפשר לברר ולעמד על הדבר, כי אם בגורל על פי ה' לבד, שעל זה בקש דוד המלך עליו השלום, אתה תומיד גורלי, [חבלים נפלו וכו'], אשר הוא לבד יודיע ויברר לנו, מאיזה עזות להתרחק, אשר מאתו כל העוונות [וישתלח לעז'אזל, ששם מקומו]. ואין ביכלת להכניע כלל לחובל הזה [אם לא על ידי תפלתו בעצמו]. ולא יזהר חבל ועזות, יש ביכלת להכניע, ולבוא על כל פנים בדמו, לקדשה העשירית, בלכן העליון, כי כבר נתרחק מי שצריך להתרחק, שאז אם יהיו חטאיכם [באדם] כשנים, כשגלג ילבינו כנ"ל:

כח) עוד תבין לפי הנ"ל, אשר הקפידה התורה בברור הבהמות שבמשכן הנ"ל, להעלות לגבוה את הח'ל'ב', [וכן מבאר מדברי מוהרנ"ת (מבאר כמה פעמים בלוקי הלכות ובפרט בהלכות חלב ודם עין שם), באסור החלב, כי משם שמנונית מוח הבהמה, אשר לחובל יחשב כנ"ל], והדם. ולהזהיר את ישראל

דלעילא הנ"ל. פי מרב ועצם החובלים במריבתם, וכל הגדול מחברו ועולה יותר לנעם הרוחני, עומד כנגדו כמו כן רב החובל הגדול ועצום יותר.

ומי לנו גדול כמשה רבנו עליו השלום בעצמו, אשר גם כנגדו גברו מימי המריבה, עד שהכרח למות ולהסתלק מן העולם. אבל גמר ויגמור, והוריש לנו קדם מותו ספר השביעי [פי ספר במדבר נחלק לשלשה, פי פרשת ויהי בנסע וכו', כמובא בדברי חז"ל (שבת קט"ז)], אלה הדברים וכו', אחד עשר יום וכו', הר שער וכו', בעשתי עשר חודש וכו', רב לכם וכו' [לקבל הנגלה לבד, כאשר יש לבנו לזה גם פרוש רש"י שם]. פנו וסעו לכם, ובאו וכו' [לכל חלק וחלק מהארץ, המסגלת לצרף ולקבל בתוך הנגלה, את הנסתר והפנימיות שבה. אשר בנסתרותיה ופנימיותיה לבד, נמצא נעם הדבשי ועדן הרוחני, שבהשגת אלקותו יתברך שמו]. וגם מדור לדור, כאשר נתגברו החובלים, ועלה אר"י מסבכו, בחדש י"א [מראש השנה], והחריבו משכן קדשות העליונות הנ"ל, ועד שהחריבו גם בית שני בזה החדש בעצמו, ודיקא בתקף ועצם אלה החבלים [כי חרבן בית שני חמיר לן], חזר ובא נפשו ורוחו בבוצינא קדישא רבי שמעון בן יוחאי, דרעיא מהימנא נהיר ביה, [כמבאר בזהר הקדוש פרשת פנחס דף רנ"ו עמוד א'], וגלה לנו תורה שבנסתר, אור הגנוז, שאין העולם כדאי להשתמש בו, ונגנז ונסתר גם אחר כך כמה מאות שנים, עד שבחמלת ד' חזר ונתגלה, וגם הופיע והאיר עלינו בזריחת אור השני, האר"י זצוק"ל. ועוד נשתלש בחוט

המשלש, רבנו ישראל בעל שם טוב זצוק"ל, [אף על פי שלא נמצא מאתו רק ספר קטן, כתר שם טוב, אבל גם הוא רב וגדול באיכותו]. וכנגדו גברו החובלים הנ"ל, ועלו ובאו ברבים וגדולים בתורה ובחקמה, אשר קמו כנגדו. ובעטרת זקנים בני בנים, יצא מאתו מוהר"ן זצוק"ל, אשר זה ינ' ח' מ' נ'ו, בנחמת ע'ג ונעם המ'וחין [ראשי תבות נועם] הנ"ל, לעד ולנצח. ואם זה לעמת זה, גברו ורבו כנגדו מימי המריבה מהחובלים, אשר עלו ונפלו בגדולי הדור, בנפילה שלא היתה עוד כזאת מימות עולם. אבל גם הוא, כנגד זה, בכחו וגבורתו מדור לדור להמתיק ולהרחיב גבול הקדשה להיות במספר אחד עשר. והוא אשר גם רבים מהקדושים ובעלי רוח הקדש אשר קדמוהו בכמה וכמה דורות, הפליאו וראו שנמצאים סגלות יקרות, בהכתובים שמתחילים בגנו ומסיימים בגנו, ומספרם אחד עשר מכנן ממש כנודע (מובא בכמה סדורים אחרי הזמירות של סעודת מלוה מלכה עין שם). והוא אשר סמך את ידו על תלמידו, שנצטרף אליו בשם בן נ'ו (עין בבאורים על תורה א חלק א אות י) הנ"ל, גבור כח העושה דברו בהקדם והתחלה (עין פוככי אור חלק חכמה ובינה בהקדמה, ועין עוד שיחות וספורים אות ל"ו), אולי כך הוא הפרוש במאמר חז"ל אין בן דוד בא וכו', עד שזכה [לשמע בקול דברו], אשר גלה לעיניו נפלאות, במאמר רב נ' ח' מ'ו, אי מן חיי וכו' [סנהדרין פרק חלק דף צ"ח עמוד ב']:

עוד ראשי פרקים, וצורפי דברים אשר הוצאתי לזה הענין מדברי חז"ל, ומדברי

האר"ל, שגם בקדושה נמצא זה לעמית זה, פס ממלל רב־רבן שבפינה, והוא פֿעין רב נחמן הנ"ל, יחיד ממחה, כגון אַנא גמיר וסביר [מסכת בכורות דף ל"ז], להתיר ולהפר נדר ושבועה גם למעלה [ד' צבאות יַעֲז, ומ' יפר]. כי הוא החושב מחשבות, לכל ידח נדח מנפשות ישראל, ועוסק לחזק וללמד זכות גם על הכופרים, ככל הנמצאים באלה הדורות [כמוכן מזה בדברי מוהרנ"ת בחשן משפט (הלכות טוען ונטען ב') בענין שבועות הסת עין שם]:

(לב) בַּהֲעֲלָאתוֹ מִדְּבָרָיו הַקְדוּשִׁים הַכָּרֵחַ הַגּוֹרֵל הַנ"ל בָּאוֹת כ"ז [וברור התמורה שהיא מרב האחדות בראשית הנ"ל]. מִבְּאֵר יוֹתֵר בְּסִמְכּוֹת הַכְּתוּב הַנ"ל, לֹאֵלֶּה תַּחֲלֵק הָאָרֶץ וכו', אֶךְ בְּגוֹרֵל וכו'. [וכַעֲנִין הַמְּבֹאֵר גַּם בְּמָקוֹם אֲחֵר (עין לעיל בבאורים על תורה ח' חלק א בדבור המתחיל ומשם, ובהלכות חלה ד' ט), שְׁבַהֲתַחֲלִיקוֹת הַקְדוּשָׁה בַּעֲצָמָה לַחֲלָקִים, נִמְצָא יְכָלֶת לְכַרֵּר וּלְדַחוֹת מֵאַתָּה הַפְּסֻלֶת הַמְּכָרֵחַ לְדַחוֹת]. וּלְמַרְחֹק תִּבִּין לְפִי זֶה, בְּיֻשׁוֹב הַפְּלִיאָה בְּלִשׁוֹנוֹ הַקְדוּשָׁה [שְׁבָאוֹת א'], בְּהִזְכָּרְתוֹ בְּפִרְטִיּוֹת, שְׁכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כִּי מֵאֵד רַב וַעֲצוּם הַפְּלִאוֹת חֲכָמַת הָאִין סוֹף יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, בְּכָל חֵלֶק וְחֵבֶל וְגוֹרֵל הַמַּגִּיעַ לְכָל אֶחָד. [וְגַם לְפִי זֶה נִרְאָה מְבֹאֵר, שֶׁמָּה שֶׁנִּקְרָא לְזֶה בְּשֵׁם חֵבֶל, נִקְרָא לְהַתְחַתּוֹן שֶׁבְּמִדְרָגָה הַקְּטַנָּה מֵאַתָּה, בְּשֵׁם הַחֲכָמָה הַמּוֹחִיין בַּעֲצָמָה]:

(לג) עוֹד לולִי דְּמִסְתַּפִּינָא מִלְּהַפְּלִיג בְּפִרוּשׁ הַדְּרָשׁ, הֵייתִי מְבֹאֵר בְּפִרוּשׁוֹ לְהַפְּתוֹב חֵבֶל נִחְלָתוֹ, שֶׁהוּא בְּדִבְרֵי הַחֻבֵּל [ובפֿרוּשׁ

הַפְּשׁוּט, הוּא עַל שֵׁם הַחֵבֶל שֶׁנִּמְדָּד בּוֹ הַנִּחְלָה], וּבְמִדְרָגָה לְמַטָּה מִמִּדְרָגָה, יִהְיֶה זֶה הַחֻבֵּל, לְמַזִּיק וּמַחְבֵּל בְּמִיתָה וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים לְגַמְרֵי כַּנ"ל. וְהַחֻבֵּל הָרִאשׁוֹן לְכָל הַחֻבְּלִים וְהַחִיּוֹת הַמְּזִיקוֹת, הוּא הַנְּח"שׁ, וּבְהַפְּלֵאת הַבְּרִיאָה מִהַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, נִבְרָא גַם גּוֹפּוֹ בְּתַמוּנַת חֵבֶל מִמֶּשׁ, וְהוּא הַפֶּסַם מוֹת הַנִּתּוֹן וּמַעֲרֵב בְּסִמְנֵי הַקְּטָרֶת הַנ"ל [נ' ט"ז ש' חלת] ח' לִבְנֵה הַנ"ל. וְאֲשֶׁר עַל כֵּן אֵין בִּיכָלֶת לַעֲסֹק בְּזֶה הַתִּקּוּן, רַק כִּפִּי דַעַת הָאִין סוֹף יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ בְּתוֹרָתוֹ אֲשֶׁר לָנוּ, כִּי כָּל אֲשֶׁר הַנַּעַם גָּדוֹל וַעֲצוּם יוֹתֵר, כֵּן יֵשׁ יוֹתֵר בְּכַחוֹ לְהַכְנִיעַ וּלְתַקֵּן אֶת הַחֻבְּלִים הָעוֹמְדִים כְּנִגְדּוֹ. וְכַעֲנִין הַחֵבֶל וְהַדָּם הַנ"ל, אֲשֶׁר בְּכַח הָאָדָם אֵין בִּיכָלֶת לְכַרֵּם, אִם לֹא בַּהֲעֲלָאתָם לְהַמְזַבֵּחַ הָעוֹמֵד בְּהַקְדָּשׁוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת כַּנ"ל. וּבִשְׂאוֹר וּדְבַשׁ גָּבְרוּ יוֹתֵר הַחֻבְּלִים, עַד שֶׁגַּם הַמְּזַבֵּחַ אֵין בִּיכָלָתוֹ לְתַקֵּן, אִם לֹא בְּרִאשִׁית כַּנ"ל:

(לד) גַּם לְפִי הַנ"ל, רֹאֵה תִּרְאֶה בְּהַפְּלֵאת הַכְּתוּב לְכוּן עֲבוּדַת הַקְּטָרֶת בְּהִטְבַּת וְהַעֲלָאת שְׁבַעַת הַנִּרוֹת הַנ"ל, וְלִהְיוֹת עַל יְדֵי זֶה בְּז' פְּעָמִים אֶחָד עֶשֶׂר:

(לה) כִּפִּי בְּאוֹר מוֹהֲרֵנ"ת הַנ"ל בַּעֲנִין הַנַּעַם שֶׁבְּשִׁבְחַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּשִׁבְעַת הַמִּינִים, יֵשׁ לְהַתְפַּלֵּא מֵה שֶׁנִּחְשָׁב גַּם הַחֲטָא וְהַשְׁעוּרָה בְּזֶה הַשִּׁבְחָה. כִּי הֵלֵא אֲדַרְבָּא, כָּל אִסּוּר הַחֲמִץ [שְׁבַהֲפֶךָ מִמִּתִּיקוֹת] הוּא בָּהֶם לְבַד, [כִּי הֵם הַכּוֹלֵלִים לְחֻמְשָׁה מִינֵי דָגָן כְּנוֹדַע (עין רש"י בְּרִכּוֹת מ"ד. דְּבוּר הַמִּתְחִיל חֲמִשָּׁת הַמִּינִים)].

ואולם, בְּדִבְרֵי הַתְּמוּרָה וְהַתְּעַרְבוֹת הַנ"ל, תִּבִּין מְרַחֵק, כִּי מְאֹד מְאֹד סָתוּם וְנִעְלָם

זה סיום הפתובים הנ"ל, יעקב חבל נחלתו:
 (לז) בבאורנו הנ"ל, שכל התחלקות נפשות
 ישראל בירשת ארצם [נקבלתם לפי זה
 להמוחין, אשר] הוא באמצעות החובלים
 הנופלים בהם. יש לבאר, שגם מחמת זה
 משנים ונשתנים גם המוחין שבנפשות
 ישראל בעצמם, עד שהם בעצמם חובלים
 לפעמים זה לזה. ועקר התקון, הוא אם לא
 ישתנו ולא יתחלקו על כל פנים מהעולים
 בהמ'ו'ח'י'ן להמ'ו'ח'ה של שבת וארץ
 ישראל, [כי בהפך חס ושלום, גורם המריבה
 אשר נשבע וכו', אם יבואו אל המנוחה].
 כי הנבחרים בעלייתם הנ"ל, הוא יוסף משה
 דוד. ובזה הדור, זכינו לעקר שטנו של עשו
 ב"א אלופיו, הוא שלהבת יוסף, אשר בקדש
 קדשו, וזכוכו מפסלת החובלים הנ"ל, הוריש
 והודיע לדורות העצה והתקון לזה הקלקול,
 בעשר קדשות מזמורי דוד, ובראשית היא
 היא התפלה והשבח אשר יהלל וישבח
 להשם יתברך על זה בעצמו, אתה תומיד
 גורלי [עין לעיל], חבלי וכו'. והוא העומד
 במקור המוחין'ן והמ'נו'ח'ה הנ"ל [כמבאר
 משמו הקדוש], ובחבל נחלתו הנ"ל בנחל
 נובע יוסף בכל עת [ועתה] (עין הלכות ברפת
 המזון ד', י"א), בציית השכחה ומנשה וכו' כמובא
 במקום אחר (עין הוריות י"ג: תורה צ"ז. שבחי הר"ן
 ל"ג. מעשה י"ג, יום א), שמזה העני בעצמו, יפרה
 וירבה בזכרון והשגה יתרה, לגאלה שלמה
 במהרה בימינו אמן:

פרטיות מציאות החובלים והנעימים בכל
 דבר ובכל זמן, עד שאדברא, כל אסור החמץ
 והשאור בחטה ושעורה, הוא לאות ולמופת,
 שבהם [לבד] נמצא יותר נעם אלקותו [ושגם
 מחמת זה מברר ההלכה בחובת מצה בפסח
 (אולי הפונה על המובא במסכת פסחים דף לה.),
 שבתכלית ההפך [שעל פי האר"ז"ל (עין בפרי
 עץ חיים ובשער הכונות שער הפסח בענין המצה והיין
 שהמצה הוא מוחין דאבא והיין הוא מוחין דאמא עין
 שם), נמצא בהם מוחין הנוראים לאין ערוך,
 מוחין דאבא] לא תהיה גם כן רק מחמשת
 מיני דגן שבחטה ושעורה, אשר ביכלתם
 להתהפך חס ושלום בהחובלים הנ"ל].

ושגם מחמת זה נמצא בהם יותר כח להחיות
 לב האדם כנודע (עין ברכות לה: בסוגיא שאין
 מברכין מזונות אלא בה' מיני דגן). וכל אסורם
 לפעמים להאדם ולהמזבח, הוא ברב וכח
 התמורה הנ"ל לבד, שקשה וכבד יותר הברור
 אשר בהם כנ"ל. כי בכח התמורה הזאת
 בעצמה, נאסר גם הדבש להקרבת המזבח.
 כי בהדבש, הוא להפך, שהנעם והמתיקות,
 הוא לאות ולסימן, שנמצא בו חובלים וכח
 התמורה יותר כנ"ל:

(לז) אשר בארתי מדבריו הקדושים
 בהמאמרים הנ"ל, שגם בתחלת הבריאה
 המציא השם יתברך בעצמו לאור הנעימים
 וחשף החובלים, להפסיק ולתן רוח כנ"ל. וגם
 אחר כן, כאשר בחר לנפשות ישראל והעלה
 אותם שיהיו המוחין שלהם בסגלת הנעימים,
 יצב גבלת עמים בחובליהם הנ"ל, מכון
 ממש למספר בני ישראל, כי חלק ד' עמו.
 ובהעלאתו כנ"ל, מבאר יותר בהבאתו לכל

השמטות

הוא הישוב במדת ארצנו, שגם היא נחשבת קדם הבריאה במדת החובל כנ"ל, תתייחד בכל [זאת] בתכלית היחוד לאמת הנעם, עד שבאמת האמתי לא נקראים כל העשרה מאמרות הנמצאים בה רק בשם הנעם כנ"ל מהמוכא בפנים:

הנה נמצא ויכוח גדול ועצוב ביני וביני... בכמה דברים נחוצים שדרכי רבנו ז"ל ובפרט בענין ארץ ישראל, אשר בזה הדבר נמצאים עוד מהראשים שבאנ"ש המסכימים אתו, ולהעלות על הכתב מכל זה בפרטיות קצרה היריעה מהכיל. ויוחקו הדברים בספר, כי רצוני חזק ואמיץ שיקוים הכתוב "וספר כתב איש ריבי" כפירוש רבנו ז"ל בלקוטי א' סימן ס"א ולחבר על זה ספר מיוחד.

ב) בשבח ארץ ישראל, שהוא נעם ומתיקות התורה ששופע שם (עין תורה ע"א חלק ב), תבין מרחוק בשבח ארץ ישראל שבשבעת המינים שפגד הז' ספירות כנודע, אשר המין השביעי [שהיא ספירת המלכות והממשלה, הכוללת לכלם כנודע, היא דבש ת'מ'ה' שבוה עקר הנעם הנרמז באותיות ת'מ'ה' שבסופי תבות לחזות' בנעם' ה' ולבקר' וכו'] המוכא שם:

ג) ולולא דמסתפינא מלבא בדרך הדרך הייתי מבאר, שגם זה כל ענין יעקוב המוכא בפנים, הנקרא על שם עקב, אשר גם [אם] יעקוב יעקב [באמת שבו כנ"ל] להיות נדמה חס ושלום כמרמה ועקב, עלה ועולה [לי ראש] בשם ישראל בראשית הנ"ל, ולהתייחד על ידי זה בתכלית האחדות לאמת האמתי. כי

מכתב מראב"נ

מריבה [ביניהם]... עוד לא ישתוו דעותיהם עם דעת אגדתנו דפה,

ואין הדבר לפלא בעיני כי לא נעלם מאתו מאמר רבנו ז"ל שאמר פעם אחת בזה הלשון: "צוא מיר פארין, זענין זיק אזוי פיל מתגבר די מניעות, אז אפלו א פאטער מיט א זין וואס זיין זענין ביידע פין מיינע לייט, קען דער פאטער זיין א מונע דעם זין ניט צוא דער לאזין אים פארן" = לנסוע אלי, כה מתגברות המניעות, שאפלו אב ובן ששניהם מאנשי-שלומי, יכול האב להיות המונע של בנו לא לתת לו לנסוע. וכן על כל דבר ודבר

וכאשר שמעתי בזה החרף שנמצא מהרב הקדוש וכו' ר' צדוק הכהן זצ"ל חבור קטן על ספר המדות מרבינו ז"ל, כסופי ותשווקתי חזק ואמיץ שיהיה נדפס פה בירושלים. וגם אגדת אנ"ש דפה שנתקיים המאמר חז"ל הנזכר בלקוטי תנינא סימן ע"א: נעם אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל שמנעימים זה לזה בהלכה, כוספים ומתגעגעים להדפסה הזאת... ולזאת אבקש ממעלת כבודו להזדרז ולהשיב לי על זה תשובה נכונה ולבלי להודיע כלל מזה... כי מלבד שנתקיים המאמר הנ"ל חובלים אלו תלמידי חכמים שבחוץ לארץ החובלים זה לזה שנמצא קצת

בְּפֶרְטִיּוֹת שְׂנוּגָעַ לַעֲסָקְיוֹ הַקְדוּשִׁים, נִמְצָא כָּל
 פֶּעַם שְׁמִתְגַּבְּרִים הַמְּנִיעוֹת יֵאֵנ־שׁ בְּעֶצְמָם,
 וְגַם כִּי דִיּוּקָא מַעֲוָצִים מַעֲלֶתֶם עֲמִדּוֹ בְּסוּג
 תִּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲשֶׁר הֵיטֵר מִתְגַּרְהַ בָּהֶם יוֹתֵר
 מִבְּכוּלָם, כַּמְבָּאָר בְּמַסְכַּת סָפָה דְּף י"ב ע"א.
 (מכתב מראבר"נ נחלי אמונה י)

העצות המבוארות

כי הכל על פי הטבע, אזי תמיד מלאים מחלקת ותמיד שרונים בכעס וברגז, כמבאר ב"אמת ואמונה" סעיף נ"ז. אבל כאשר זוכים לאמונה פראוי שזה מכנה "מח דארץ ישראל", זוכים לשלום. (ארץ ישראל יח)

מחין של ארץ ישראל מכנים "נעם", כי על ידי מח ודעת דארץ ישראל זוכים לנעימות התורה, הינו שחשים נעם בלמוד התורה. ועל ידי המח ודעת דארץ ישראל זוכים לשלום, כמבאר בסעיף י"ח בסופו. ועל ידי צדקה, ובפרט על ידי נתינת צדקה לקדשת ארץ ישראל, נוצר כלי לקבלת מח ודעת דארץ ישראל. וכשיש מח ודעת דארץ ישראל, אפשר לתקן אפילו את המחין של חוץ לארץ, הינו את הדעות והסברות של דרך הטבע שמכנים "מחין דחוץ לארץ". אבל כשהמחין דחוץ לארץ פגומים מאד, מחמת שפגמו מאד בכבוד השם יתברך, הינו על ידי שעוברים על מצוות התורה, שזהו פגם בכבוד השם יתברך, על ידי זה מתגברים על האדם דעות וסברות של דרך הטבע, שהם מכנים "מחין דחוץ לארץ", כמבאר למעלה. וכשמחין אלו מתגברים ביותר, אין הם יכולים להתקן על ידי מחין דארץ ישראל, אדרבא, מחין דחוץ לארץ מקלקלים מאד את מחין דארץ ישראל, שעל ידם זוכים לשלום, ואז מתעוררת מחלקת גם בארץ

עקר המח והחכמה הם רק בארץ ישראל, כמבאר בדברי חכמינו זכרונם לברכה (בראשית רבה פט"ז): "אין חכמה כחכמת ארץ ישראל". ועקר חכמת ארץ ישראל היא האמונה השלמה בהשם יתברך ובהשגחתו הפרטית, שזהו החכמה הגדולה מכל החכמות.

ואפילו יהודי חוץ לארץ מקבלים את מחם ואת חכמתם מארץ ישראל. וכל יהודי כפי חלקו בארץ ישראל ברוחניות, כפי שרש נשמתו, כך מקבל הוא חכמה מארץ ישראל. אבל כשפוגמים בכבוד השם יתברך, הינו שעוברים על רצונו, שעוברים על מצוות התורה, כי התורה היא כבודו ורצונו של השם יתברך, על ידי זה נופלים מן המח ומן הדעת האמתית של ארץ ישראל, ונופלים למח ולדעת של חוץ לארץ. הינו שמתרחקים ומאבדים את הרגש של אמונת השגחה באמת, שזה מכנה "מח ודעת של ארץ ישראל". ונופלים לסברות טבעיות ודעות זרות שהם מכנים "מח וחכמה של חוץ לארץ". ועל ידי זה נעשית מחלקת, הן בכלליות הן בפרטיות. הינו, בכל העולם כלו מתעוררים מריבות ומלחמות, בכל אדם בפרטיות, שאינו חפץ לסבל את ההרפתקאות העוברות עליו נגד רצונו, שגם זאת בכלל מחלקת היא, כי המח והדעת של חוץ לארץ הוא רק מחלקת. כי כאשר מתרחקים מאמונת השגחה, וחושבים

ישראל. וזהו הטעם למחלקת המצויה כיום, הן בחוץ לארץ הן בארץ ישראל. (שם יט)

על ידי שפוגמים בכבודו יתברך, הינו שעוברים חלילה על מצוות התורה, שזה בודאי נגד כבוד השם יתברך, על ידי זה מתעוררת מחלקת, הן בכלליות בעולם, הן בפרטיות אצל כל אדם, כמבאר בלקוטי הלכות.

יש בתורה נעימות, והעקר הוא שיזכה להרגיש את הנעם הזה. ולזכות להרגיש את נעם התורה, אפשר רק על ידי תקון הכבוד. הינו פשהקדוש ברוך הוא שולח לו איזה כבוד, שלא יקחנו לעצמו. הינו, שלא ישתמש בכבוד זה לשום הנאה או לגאות עבור עצמו,

רק יקריב את הכבוד להשם יתברך. הינו, בלח כבוד זה יוכיח אנשים בדברי מוסר, לחזקם בעבודת ה' וקיום התורה. כי דבוריו יתקבלו אצלם מחמת מעמדו, ועל ידו יתקרבו אנשים להשם יתברך. וזה בודאי תקון הכבוד, כי על ידי זה מתגדל כבוד השם יתברך בעולם. ועל ידי מצות צדקה, ובפרט צדקה עבור ארץ ישראל, על ידי זה זוכים למחין דארץ ישראל, הינו לחכמת ארץ ישראל, שבה מצוי עקר נעם התורה. ולחכמת ארץ ישראל אי אפשר לזכות רק על ידי התקרבות אמתית לצדיקים אמתיים המקרבים אנשים להשם יתברך. כי עקר קדשת ארץ ישראל נעשית רק על ידי צדיקי אמת הנ"ל. כן מבאר בלקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן מ'. אשרי האיש שזכה למחין דארץ ישראל, הינו לחכמת ארץ ישראל, כי הוא יודע ומרגיש את נעם התורה. (תלמוד תורה עב)

מכתבי רבי נתן בן רבי יהודה

וּלְהִבִּיא אוֹתָנוּ לְגֵן עֵדֶן הָעֵלְיוֹן, כִּי לֹא דָבָר
רַק הוּא רַבְּנוּ ז"ל וְתַלְמִידוֹ הַקָּדוֹשׁ כִּי הֵם
יִגְמְרוּ תִקּוֹן כָּל הָעוֹלָמוֹת וְתִקּוֹן לְכָל הַנִּפְשוֹת
הַמֵּתִים וְהַחַיִּים. וְרַבְּנוּ ז"ל לוֹמֵד אוֹתָנוּ בְּדֶרֶךְ
כְּזֶה שֶׁאֶפְלוּ בַּעֲלֵי מִשָּׁא וּמִתֵּן יְכוּלִין לְהִיּוֹת
צַדִּיקִים גְּמוּרִים הֵינּוּ עַל יְדֵי בְטָחוֹן וְאַמוּנָה
בְּהַשְׁגָּחַת הַבוֹרָא יִתְבָּרֵךְ וְשֵׁלָא לְדָאג אֶפְלוּ
עַל יוֹם מָחָר וּבִכְפָּרֵט עַל שָׁנָה וּבִכְפָּרֵט עַל כָּמָה
שָׁנִים וְלְהִיּוֹת שְׂמֵחַ בְּחֻלְקוֹ.

(מכתב מיום ב משפטים תרמא)

לְפִי שְׁלֵמֻדְתִּי בְּזֶה הַלֵּילָה הַלְכוֹת כַּבוֹד אָב
וְאִם עַל פִּי הַתּוֹרָה חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בְּנִעְמִים,
אֵין אֲנִי יוֹדֵעַ מָה אָנוּ מַחֲשִׁים שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ
גָּמַל עֲמָנוּ חֶסֶד כְּזֶה וּמֵאִיר בָּנוּ מַעַט מְאֻרוֹת
כָּאֵלוּ, אֲשֶׁר כָּל תּוֹרָה וְתוֹרָה וְכָל הַלָּכָה
וְהַלָּכָה וְכָל תַּפְלָה וְתַפְלָה הוּא חֲדוּשׁ אַחֵר,
וְאוֹצְרוֹת כָּאֵלוּ אָנוּ מִתְרַשְּׁלִים לְהַשְׁתַּמֵּשׁ
בָּהֶם, אֲשֶׁר אָנוּ צָרִיכִים לְבִלּוֹת בָּהֶם יוֹמָם
וְלַיְלָה, לְמַסֵּר נַפְשׁוֹ וְגוֹפּוֹ עֲלֵיהֶם, כִּי הֵם
יְכוּלִין לְהוֹצִיא אוֹתָנוּ מִן הַשָּׂאוּל תַּחֲתִיּוֹת

מכתבי שמואל

הֶעֱקַר לְהִתְחַזֵּק לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה וְהַתּוֹרָה
וְהַעֲבֹדָה יִהְיֶה בְּשִׁמְחָה וּבְאַמוּנָה, וּלְהַרְגִּישׁ
הַנְּעִימוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה כְּמוֹ שְׂמוּכָא בַּתּוֹרָה:
חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בְּנְעָמִים בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרָן
ח"ב שְׁמֹסִים רַבֵּנוּ ז"ל אֲשֶׁרִי הַזֹּכָה לְהַרְגִּישׁ
הַנְּעִימוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה כִּי זֶהוּ הֶעֱקַר, עֵינִן שָׁם.

מִכְתָּבוֹ עִם נִדְכָּתוֹ הִטְהוֹרָה קִבְּלָתִי עַל שַׁבַּת
חֲנֻכָּה וּמָה מְאֹד הִחַיָּה אוֹתִי בְּזֶה כֵּן יַחֲיֶה הַשֵּׁם
יִתְבָּרֵךְ אוֹתוֹ תָּמִיד וַיִּזְכֶּה לְהִתְעַנֵּג וּלְחַזּוֹת
בְּנְעָם ה' אֲשֶׁר זֹאת שָׂכָר הַנוֹתָנִים צְדָקָה
לְאַרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמוּכָא בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרָן תְּגִינָא
סִימָן ע"א חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בְּנְעָמִים. (ח"א מכתב

א מיום טו"ב טבת תשיג)

שארית יעקב

לפני לקוטי מוהר"ן וזה לשונו הקדוש: ואל תהיה כפיל הגדול וכגמל אפלו כשמשכהו בחטמו העכבר לא יבעט בו וכל זה מחמת שטות שאינו יודע מכוחו אבל נפשי הפקחת והחזקה, עד כאן לשונו הקדוש. הבה נתחיל להשתמש בכוחותינו החזקות ולשבר כל המניעות ונהפך הוא לנעימות הנצחי. ואת העכבר נבעט ונבטלו לגמרי מהעולם... ולשמוח באמת חבלים נפלו לי בנעימים שנפל גורלנו לדע מאור כזה ומעצות נוראות כאלה שבודאי נצא על ידי זה לאור גדול חיש קל מהרה. (שארית יעקב מכתבי ר' יעקב גדליה תפילנסקי מכתב יג)

הנה רבנו ז"ל אמר בתורה חבלים נפלו לי בנעימים שארץ ישראל הוא בחינת נעם העליון ועל ידי זה נתעורר אהבה אשר על ידו בא הולדה ונתרבין בני אדם ועל ידי זה נתרבה כבוד ה' ביותר. אם כן אנו צריכים להתדבק בנעם העליון, ולהשליך כל המרירות והעצבות והשטויות ולהתדבק בנעם העליון. אבל לפני הנעימות יש מניעות העומדות כמו מחצות ברזל והם הם התאוות והעצבות המדמיות שמרחיקים אותנו מנעם הנצחי. אבל כבר הודיעו לנו שיש לכל אחד מאתנו כוחות עצומות ונוראות לעמד נגד כל המניעות כמו שאמר רבנו ז"ל בהשיר

מראה מקומות עם רש"י

"אין חכמה בחכמת ארץ-ישראל"

(בראשית רבה, פרק מ"ז)

כָּל אֶרֶץ הַחַיִּילָה, שְׁעָלָה וְהָקִיף אֶת כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, דְּכָתִיב בֵּיהּ (תהלים מב, ו): הוֹחֲלִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדְגּוּ. אֲשֶׁר שֵׁם הוֹהֵב, אֱלוֹ דְּבָרֵי תוֹרָה, שֶׁהֵן נִחְמָדִין מוֹהֵב וּמִפּוֹ רַב. וְהוֹהֵב הָאֶרֶץ הָיָא מוֹב, מְלֻמֵּד שְׂאִין תוֹרָה כְּתוּרָת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלֹא חֲכֻמָּה כְּחֻמַּת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. שֵׁם הַבְּרִלָח וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם וְגו', מִקְרָא מְשֻׁנָּה וְתַלְמוּד וְתוֹסֵפְתָא וְאִגְדָּה

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי, עֲתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַשְׁקוֹת בּוֹם תַּרְעֵלָה לְאֻמּוֹת מִמָּקוֹם שֶׁהָרִין יוֹצֵא, מֵאִי מַעְמָא (בראשית ב, י): וְנָהָר יוֹצֵא מִעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרֹד, וְהָיָה לְאַרְבָּעָה נְהָרִים אֵין כְּתִיב כָּאן, אֱלֹא לְאַרְבָּעָה רִאשִׁים, אֱלֹא אַרְבָּעָה גְלִיזוֹת כִּנְגַד אַרְבָּעָה רִאשִׁים. (בראשית ב, יא): שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן, זוֹ בְּבָל, עַל שֵׁם (חֲבִיקוּק א, ח): וּפִשׁוֹן פִּרְשִׁיו. הוּא הַסִּבֵּב אֶת

"לכבודי בראתיו"

(ישעיה מג, ז)

« וְעִתָּה כְּהֶאֱמַר יְהוָה בְּרֹאֶךָ יַעֲקֹב וְיִצְרָךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־תִּירָא כִּי גִאלְתִּיךָ קָרָאתִי בְּשֵׁמִךָ לִי־אֶתָּה: ב כִּי־תַעֲבֹר בְּמֵיִם אֶתְּךָ־אֲנִי וּבִנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטָפוּךָ כִּי־תֵלֵךְ בְּמוֹ־אֵשׁ לֹא תִכְוֶה וְלַהֲבָה לֹא תִבְעַר־כָּךְ: ג כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעֶךָ נִתְּתִי כְּפָרֶךְ מִצְרִים כּוֹשׁ וּסְבָא תַחְתִּיךָ: ד מֵאֲשֶׁר יִקְרָתְ בְּעֵינֵי נִכְבְּדֶת וְאֲנִי אֶהְבֵּתִיךָ וְאֵתָּן אָדָם תַּחְתִּיךָ וְלֹא־מֵיִם תַּחַת נִפְשֶׁךָ: ה אֶל־תִּירָא כִּי אֶתְּךָ־אֲנִי מִמְּזוֹרַח אֲבִיא זֶרְעֶךָ וּמִמַּעַרְב אֶקְבָּצֶךָ: ו אִמַּר לְצַפּוֹן תִּנְנִי וּלְתִימָן אֶל־תִּכְלָאִי הִבִּיאִי בְנֵי מִרְחֹק וּבְנוֹתֵי מִקְצֵה הָאָרֶץ: ז כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרֹאתִיו יִצְרָתִיו אֶף־עֲשִׂיתִיו: ח הוֹצֵא עַם־עוֹר וְעֵינֵי־יֵשׁ וְחִרְשִׁים וְאַזְנוֹתֵי לָמוֹ: ט כָּל־הַגּוֹיִם נִקְבְּצוּ יַחְדוֹ וַיֵּאסְפוּ לְאַמֵּיִם מִי בָהֶם יִגִּיד זֹאת וְרֹאשֻׁנוֹת יִשְׁמִיעֵנוּ

רש"י

תימן מתוך שהרוח לפניות חלשה לריכה חזוק לכך כתוב עורי. תני. אבל דרומית שאינה לריכה חזוק כתוב בואי כמות שהיא וכן ואל תכלאי: (ו) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו. כל הגדיקים הנקראים בשמי וכל העשוי לכבודי יצרתיו אף עשיתיו תכנתיו בכל המרחק לו והכנתי הכל כלומר אע"פ שעברו בגולה ובצרה כבר הכנתי להם כל צרכי גאולתם: (ח) הוציא עם עור הוציא כמו להוציא מן הגולה אותם שגלו על שנעשו כעורים ועינים להם ולא ראו: (ט) כל הגוים נקבצו. אם כל הגוים מעכו"ם נתקבצו יחדיו מי צהם ובצבאיהם יגיד עתידות וכו' ואלא צה מפי טעותם או הראשונות שכבר עברו ישמעונו לאמר אכחנו הגדנו אותם קודם שצאו: יתנו עדיהם. ששמעו שנבאו

(א) ועתה. אף כל זאת כה אמר ה' אל תירא: (ב) בי תעבר במים. כשעברת צים סוף אתך הייתי: ובנהרות לא ישטפוך. גרתה בין המלכים והאומות המרובין כמי נהר ולא יכלו לך לנכות: כי תלך כמו אש. לעתיד לבא כי הגה היום בא בעור כתנור (ומלאי ג) שאקדיר חמה על הרשעים וליהט אותם היום הבא (שם) גם שם לא תחיה: (ג) נתתי בדרך מצרים. והם היו לך לפדיון שצטריהם מתו ואתה בני צטורי נללת והייתם חייבים כלים כמו שנאמר (ביחזקאל ט) ואומר לשפוך חמתי עליהם בארץ מלרים: (ד) ואתן אדם תחתידך. תמיד אני רגיל בכך: (ו) אומר. לרוח נפון תני הגליות שצפון: ולתימן. שהיא רוח חזקה אל תכלאי מלגש בחזקה להביא גליותי וכן עורי נפון ובאי

מראה מקומות עם רש"י ♦ חבלים נפלו לי בנעימים

יִתְּנוּ עֲדֵיהֶם וַיִּצְדְּקוּ וַיִּשְׁמְעוּ וַיֹּאמְרוּ אָמֵן: י אֲתָם עַד לִי נֶאֱמַר יְהוָה וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בְּחֶרְתִּי לְמַעַן תִּדְּעוּ וְתֵאמְרוּ לִי וְתִכְּנִינוּ כִּי־אֲנִי הוּא לְפָנַי לֹא־נִוְצָר אֵל וְאַחֲרִי לֹא יִהְיֶה: יא אֲנֹכִי אֲנֹכִי יְהוָה וְאִין מְבַלְעָדִי מוֹשִׁיעַ: יב אֲנֹכִי הִגְדַּתִּי וְהוֹשַׁעְתִּי וְהִשְׁמַעְתִּי וְאִין בְּכֶם זָר וְאַתֶּם עַדִּי נֶאֱמַר יְהוָה וְאִנִּי־אֵל: יג גַּם־מִיּוֹם אֲנִי הוּא וְאִין מִיָּדִי מִצִּיל אֶפְעֵל וּמִי יִשְׁכְּנָה: יד כֹּה־אָמַר יְהוָה גֹּאֲלֵכֶם קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל לְמַעַנְכֶם שְׁלַחְתִּי בְּכֹלָה וְהוֹרְדַתִּי בְּרִיחִים כָּלָם וּכְשָׁדִים בְּאֲנִיּוֹת רִנָּתָם: טו אֲנִי יְהוָה קְדוֹשְׁכֶם בּוֹרֵא יִשְׂרָאֵל מִלְּכֶכֶם: טז כֹּה אָמַר יְהוָה הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבַמַּיִם עָצִים נְתִיבָה: יז הַמוֹצִיא רֶכֶב־וָסוּס חֵיל וְעֶזְאוֹ יַחַדוֹ יִשְׁכְּבוּ בַלִּיָּקוֹמוֹ דַּעְכוּ כַּפְשֶׁתָה כְּבוֹ: יח אֶל־תִּזְכְּרוּ רֵאשִׁיטוֹת וּקְדַמְנִיּוֹת אֶל־תִּתְּבַנְנוּ: יט הִנְנִי עוֹשֶׂה חֲדָשָׁה עִתָּה תִצְמַח הָלֹא תִדְּעוּהָ אֶף אֲשִׁים בְּמִדְבָּר דֶּרֶךְ בִּישְׁמוֹן נְהָרוֹת: כ תִּכְבְּדֵנִי חֵית הַשָּׂדֶה תִּנִּים וּבְנֹת יַעֲנָה כִּי־נִתַּתִּי בְּמִדְבָּר מִיָּם נְהָרוֹת בִּישְׁמוֹן לְהִשְׁקוֹת עַמִּי בְּחִירִי: כא עַם־זוֹ יִצְרַתִּי לִי תִהְלֹתִי יִסְפְּרוּ: כב וְלֹא־אֲתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב כִּי־יִגְעַתָּ בִּי יִשְׂרָאֵל: כג לֹא־הִבִּיאתָ לִי שָׂה עֲלֶיךָ וּבְחִיךָ לֹא כִבַּדְתָּנִי לֹא הֶעֱבַדְתָּךְ בְּמִנְחָה וְלֹא הוֹגַעְתָּךְ בְּלִבְנוֹהָ: כד לֹא־קִנִּיתִי לִי בַכֶּסֶף קִנְיָה וְחֶלֶב וְזָבָח לֹא הָרוּיְתִנִּי אֶךְ הֶעֱבַדְתָּנִי בַחֲטָאוֹתֶיךָ הוֹגַעְתָּנִי בַעֲוֹנוֹתֶיךָ: כה אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מִחָה פֶשַׁעֶיךָ לְמַעַנִּי וְחֲטָאוֹתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר: כו הוֹכִירְנִי נִשְׁפָּטָה יַחַד סִפֵּר אֶתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק: כז אֲבִיךָ הָרֵאשֹׁן חָטָא וּמִלִּיצִיךָ פָּשַׁעוּ בִּי: כח וְאַחֲלָל שָׂרִי קָדֵשׁ וְאַתָּה לְחֶרֶם יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְגִדּוּפִים:

רש"י

לכ: (ב) תבבדני חית השדה. מקום שהוא חרב ומרבץ לחיות השדה לתנים ולבנות יענה: כי נתתי במדבר מים. כלומר בדרך חריבה חסן יסוב: (בא) עם זו יצרתי לי. למען תהלתי יספרו: (בב) ולא אותי קראת. ואתה לא אותי קראת בפנותך אחרי עכו"ם: כי יגעת בי. נלאתם מהר בעבודתי: (בג) לא הבאת לי שם עולותיך. לא לעכו"ם: לא העבדתך. עבודה רבה במנחה קומץ מעט עולה לגבוה וגם הוא לא אמרתי כך להקריב כך חובה אלא נדבה: (כד) לא קניתי לי בבבס קנה. לקטרת לא הולכת לקטתה בכסף לפי שהיתה מזויה בחרצם הרבה אמר רבי אבה קינמנ' היתה גדולה בדרך ישראל והיו אוכלין אותה עוים וזכיים במדרש איכה: העבדתני בחטאותיך. אתם גרמתם לי להיות שמש לעובדי פסילים כמו שראה יחזקאל והנה רוח סערה בזה מן האפון שהיתה חוזרת מרכבת השכינה מצבול שהלכה לכבוש את כל העולם תחת ידו של נבוכדנצר שלא יאמרו ביד אומה שפלה מסר את בניו כדאיתא בחגיגה: (כה) אנבי אנבי. אני הוא שמחיתם מאז ואני מוחה אותם גם עתה: למעני. לא בזכותך ולא בזדקת אבותיך: (כו) הוהירני. כל תגמול שיש לך ולאבותיך עלי: נשפטה יחד. נבא למשפט: (כז) אביך הראשון חטא. באומרו כמה ארע (בראשית טו): ומליציך פשעו בי. לך און ככל מלוי' שאתה סומך על זכותם שלא מלאתי זו פשע יחזק אהב את שוגאי: (כח) ואחלל שרי קדש. בשביל עונותיכם:

עליהם קודם לכן וידעו אצל אני יש לי עדים שאתם עדי שהגדתי לאברהם אביכם הגליות וצאו: (י) ועבדי. יעקב אשר בחרתי. הוא יעיד שהצטחתי בלכתו לארס נהרים ושמרתי הצטחתי: למען תדעו וגו'. כל זה עשיתי למען תתנו לב לדעת אותי: (יב) אנבי הגדתי. הגליות לאברהם: והושעתי. לקיים דברי צעת רך: והשמעתי. לנס הראשון: ואין בבם זר. באותן הימים שעשיתי כל אלה לא נראה כולכם בני העכו"ם אל זר להראות גדולתו ולאחותו בפני: ואתם עדי. שפתחתי לנס שצעה ריקע' ולא ראיתם כל תמונה: (יג) גם מיום אני הוא. לא אותו היום לצדו הייתי לצדי כי גם מאז היות יום אני הוא לצדי: אפעל. אם באתי לפעול אין משיב: (יד) למענכם שלחתי בבלה. י"ת בדיל חוציכו אגלית יתכן לצבול: והורדתי בריחים בולם. ואחתית במשוטין כולחון משוטין הוא עץ שמנהיג את הספינה ומיישרה. ובשרדים. הוליכו אתכם באניות נחתם וגם יש לפרשו על בשורת הגאולה. למענכם שלחתי. אשלח מלכי מדי לצבול ואוריד הכשדים בספינות ומשוטין לגולה לארץ מדי. וכשרים אוריד באניות שהיתה רינתם בהם: (טו) הנותן בים דרך. ציס סוף וסם הולאתי מזרים לדרך אחריכם רכב וסוס ומיל ועיזו וכולם יחדיו ישכבו מתים על שפת הים כל יקומו: (יז) בפשטה בבו. תירגס יונתן כבולא עמי טפו: (יח) אל תזכרו ראשונות. הניסים הללו שאני מזכיר לכם שעשיתי במזרים אל תזכרו אותם מעתה כי בגאולה זו תעסקו להודות ולהלל: אל תתבוננו. אל תסתכלו בהן אל תתנו להם

"לכבודי בראתיי"

(יומא לח.)

רש"י

מעלה עשן. עשש שהוא מעלה עשן ראיתי כנעני: מגילת סמנין שכתובין זה שמות סמני הקטורת: מכאן אמר בן עזאי. ממעשה בית גרמו וזית אבטינס שנקשו חכמים לרחושת ממקום ולא יכלו: בשמך יקראוך. לא ידאג אדם לומר פלוני יקפח פרנסתי כי על כרחך בשם יקראוך לבא ולשוב במקומך: ומשלך יתנו לך. כלומר לא משלהם הוא מתנה

תנו רבנן: בית גרמו היו בקיאיין במעשה להם הפנים ולא רצו ללמד. שלחו חכמים והביאו אומנין מאלכסנדריא של מצרים. והיו יודעין לאפות כמותן, ולא היו יודעין לרדות כמותן. שהללו מסיקין מבחויין ואופין מבחויין, והללו מסיקין מבפנים ואופין מבפנים. הללו פיתן מתעפשת, והללו אין פיתן מתעפשת. כששמעו חכמים בדבר, אמרו: כל מה שברא הקדוש ברוך הוא לכבודו בראו, שנאמר: "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיי". וחזרו בית גרמו למקומן. שלחו להם חכמים ולא באו, כפלו להם שכן ובאו. בכל יום היו נוסלין שנים עשר מנה,

לרדות. מן התנור: שהללו. שצאו מן אלכסנדריא לפי שלא יודעים לרדות מן התנור שלא יחא נשבר לפי שהוא עשוי כמין חיבה פרולה כמין ספינה היו יראים לדבוק מפנים לתנור ואופין אותן מזחוז: כפלו להם שברם. מתרומת הלשכה: ועל דבר זה מזכירים אותם לשבח שמעולם כו': לפטם. לכתוש הסמנין ולערבם יפה כמו שנאמר (שמות ט ממוחל: להעלות עשן. שלא היו מכירין בעשש שהוא מעלה את העשן וזקף ומתמר כמקל: מיעט כבודם. כחורבן ביתו

והיום עשרים וארבעה. רבי יהודה אומר: בכל יום עשרים וארבעה, והיום ארבעים ושמונה. אמרו להם חכמים: מה ראיתם שלא ללמד? אמרו להם: יודעין היו של בית אבא שבית זה עתיד ליחרב, שמא ילמוד אדם שאינו מהוגן וילך ויעבוד עבודה זרה בכך. ועל דבר זה מזכירין אותן לשבח: מעולם לא נמצאת פת נקיה ביד בניהם, שלא יאמרו במעשה להם הפנים זה ניוונין, לקיים מה שנאמר: "והייתם נקיים מה' ומישראל". של בית אבטינס לא רצו ללמד על מעשה הקטורת. תנו רבנן: בית אבטינס היו בקיאיין במעשה הקטורת ולא רצו ללמד, שלחו חכמים והביאו אומנין מאלכסנדריא של מצרים. והיו יודעין לפטם כמותם ולא היו יודעין להעלות עשן כמותן. של הללו מתפור ועולה כמקל, של הללו מפציע לכאן ולכאן. וכששמעו חכמים בדבר, אמרו: כל מה שברא הקדוש ברוך הוא לכבודו בראו, שנאמר: "כל פעל ה' למענהו", וחזרו בית אבטינס למקומן. שלחו להם חכמים ולא באו, כפלו להם שכן ובאו. בכל יום היו נוסלין שנים עשר מנה, והיום עשרים וארבעה. רבי יהודה אומר: בכל יום עשרים וארבעה, והיום ארבעים ושמונה. אמרו להם חכמים: מה ראיתם שלא ללמד? אמרו: יודעין היו של בית אבא שבית זה עתיד ליחרב, שמא ילמוד אדם שאינו מהוגן וילך ויעבוד עבודה זרה בכך. ועל דבר זה מזכירין אותן לשבח: מעולם לא יצאת כלה מבושמת מבתיהן, וכשנושאים אשה ממקום אחר, מתנין עמה שלא תתבסם, שלא יאמרו: ממעשה הקטורת מתבסמין, לקיים מה שנאמר: "והייתם נקיים מה' ומישראל". תניא, אמר רבי ישמעאל: פעם אחת הייתי מהלך בדרך ומצאתי אחד מבני בניהם, אמרתי לו: אבותיך בקשו להרבות כבודן ורצו למעט כבוד המקום, עכשיו כבוד מקום במקומו, ומיעט כבודם. אמר רבי עקיבא: סח לי רבי ישמעאל בן לוגא: פעם אחת יצאתי אני ואחד מבני בניהם לשרה ללקט עשבים, וראיתי (ששחק ובכה). אמרתי לו: מפני מה בכית? אמר לי: כבוד אבותי נזכרתי. ומפני מה שחקת? אמר לי: שעתידי הקדוש ברוך הוא להחזירה לנו. ומפני מה נזכרת? אמר לי: מעלה עשן כנגדי. הראהו לי! אמר לי: שבועה היא בדינינו שאין מראין אותו לכל אדם. אמר רבי יוחנן בן נורי: פעם אחת מצאתי זקן אחד ומגילת סמנין בידו. אמרתי לו: מאין אתה? אמר לי: מבית אבטינס אני. ומה בידך? אמר לי: מגילת סמנין. הראהו לי! אמר לי: כל זמן שבית אבא היו קיימין, לא היו מוסרין אותו לכל אדם, ועכשיו הרי הוא לך, והזהר בה. וכשבאתי וסחתי דברי לפני רבי עקיבא, אמר לי: מעתה אסור לספר בגנותן של אלו. מכאן אמר בן עזאי: בשמך יקראוך, ובמקומך יושבוכך, ומשלך יתנו לך. אין אדם נוגע

מראה מקומות עם רש"י ♦ חבלים נפלו לי בנעימים

במוכן להבירו. ואין מלכות נוגעת בהכרתה אפילו
כמלא נימא:

אלא מזונות קצוצים לך מן השמים: ואין מלכות נוגעת בחברתה.
משהגיע זמן המלכות ליפול ותעמוד אחרת לא יאחר זמן כמלא נימא אלא
מי שזמנה ליפול כלילה נופלת כלילה שנאמר (דניאל ה:) ביה כליליא איתקטל
כלשנא ושזמנה ביום נופלת ביום שנאמר (יחזקאל לז:) ובתחפתכם חשך היום

(אבות ו, יא)

כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, לא בראו אלא לכבודו, שנאמר (ישעיה מג), כל הנקרא בשמי
ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ואומר (שמות טו), יהוה ימלך לעלם ועד:

"כי יש כבוד פרטי לכל מאמר ומאמר של העשרה מאמרות שבהם נברא העולם"

(אבות ה, א)

עיקר תוי"ט

ומה תלמוד לומר כו'. הכי פרושו,
מה תלמוד לומר מזה שהוא נברא
בעשרה מאמרות, כלומר איזה למוד
נמשך מזה. ולא שהיא שאלה על
הבריאה עצמה למה היתה בעשרה
מאמרות, אלא שרצה לומר שיש
לנו ללמוד מהבריאה שהיא בעשרה
מאמרות למוד מוסר נאה, שהלא

במאמר אחד כו', ויצא לנו ממה שנברא בעשרה, להפריע כו'. אבל
לא שלכך היתה כונת הבריאה בעשרה מאמרות כדי להפריע וכו',
שאין זה ממדת טובו ויתברך לעשות פעלה ויתרה כדי להפריע כו'.
דרך חיים: להפראות. ולא תנן ברא העולם ויכול לברא. נראה בעיני
שהפליא בזה הוראת הבריאה שהיתה יש מאין ואפס מחלט, ולא
במחשבת החושב בחור קדמון. שפאשר נאמין באפס מחלט, צודק המאמר לומר שהיה יכול להפראות שהוא מצד הנברא, שבין
שאפס ואין מחלט היה, אין מונע מלהפראות במאמר אחד כמו בעשרה מאמרות. אבל אלו היה חסר קדום, לא יצדק לומר בפשיטות
שהיה יכול להפראות מצד החסר, כי שמו טבע החסר לא היה מקבל הבריאה במאמר אחד:

ר' עובדיה מברשנורא

בעשרה מאמרות. תשעה ויאמר,
וכראשית נמי מאמר הוא, דכתיב
(תהלים לג) בדרך ה' שמים נעשו:
שמאבדים את העולם. שכל המאמר
נפש אחת מישראל כאלו אחד עולם
מלא, והרשעים שבעונם מאבדים
את נפשם כאלו מאבדים את העולם.
כך מצאתי. ולי נראה, שמאבדן את
העולם ממש, שמכריעים את כל העולם בלו לכה חובה,
ונמצא העולם אחד בשבילים: שנברא בעשרה מאמרות.
ואינו דומה המאמר מלאכה שהיא נעשית ביום אחד למלאכה
שהיא נעשית בהרבה ימים:

מניין העשרה המאמרות המקובל (לפי המחזור ויטרי)

- (1) "ויאמר אלהים יהי מארת" (שם, יד)
- (2) "ויאמר אלהים ישרצו המים" (שם, כ)
- (3) "ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה" (שם, כד)
- (4) "ויאמר אלהים נעשה אדם" (שם, כו)
- (5) "ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב" (שם, כט)

- (א) "בראשית ברא אלהים" (בראשית א, א)
- (ב) "ויאמר אלהים יהי אור" (שם, ג)
- (ג) "ויאמר אלהים יהי רקיע" (שם, ו)
- (ד) "ויאמר אלהים יקוו המים" (שם, ט)
- (ה) "ויאמר אלהים תדשא הארץ" (שם, יא)

"וּבְהִיבְלוֹ בָּלוּ אוֹמֵר כְּבוֹד"

(תהלים כמ, ט)

«מְזֻמּוֹר לְדָוִד הָבֹה לַיהוָה בְּנֵי אֱלֹהִים הָבֹה לַיהוָה כְּבוֹד וְעֹז: ה' הָבֹה לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הַשְׁתַּחֲוֹנוּ לַיהוָה בְּהַדְרַת-קֹדֶשׁ: ג' קוֹל יְהוָה עַל-הַמָּיִם אֶל-הַכְּבוֹד הָרָעִים יְהוָה עַל-מַיִם רַבִּים: ד' קוֹל-יְהוָה בִּפְתַח קוֹל יְהוָה בְּהַדְרַת: ה' קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיִּשְׁבֹּר יְהוָה אֶת-אֲרָזֵי הַלְבָנוֹן: ו' וַיִּרְקִידֵם פְּמוֹ-עֵגֶל לְבָנוֹן וַיִּשְׁרֹץ כְּמוֹ בַר-רֵאמִים: ז' קוֹל-יְהוָה חֲצֹב לַהֲבֹת אֵשׁ: ח' קוֹל יְהוָה יַחֲלִי מַדְבָּר יַחֲלִי יְהוָה מַדְבָּר קֹדֶשׁ: ט' קוֹל יְהוָה | יַחֲוֹלֵל אֵילוֹת וַיַּחֲשֹׁף יַעֲרֹת וּבְהִיבְלוֹ בָּלוּ אוֹמֵר כְּבוֹד: י' יְהוָה לְמַבּוֹל יֵשֶׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מִלֶּךְ לְעוֹלָם: יא' יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה | יִבְרַךְ אֶת-עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

רש"י

ה' מדבר קדש. הוא מדבר סיני כמו שאמרו רבותינו במסכת שבת ה' שמות נקרא לו מדבר סיני מדבר לין מדבר קדש מדבר קדמות מדבר פארן. מדבר קדש שנתקדשו ישראל עליו: (ט) קול ה' יחולל אילות. יפחיד ויחיל לעתיד את העכו"ם שהם עכשיו עומדים בחזק כאלות כענין שנאמר מש' רגלי כלי' ח"ר פנחס כאלים אין כתיב כאן אלא כאלות כנקבות שרגלי הנקבות עומדות ביושר יותר מן הזכרים, ל"א יחולל קריא"ה בלעז. כמו לפני גבעות חוללתי (משל ח'): ויחשוף יערות. כמו מחשוף הלכן (בראשית ל') יקלף ע"י היער כלומר יפשוט מכבודם המשולים כע"י היער אשר כעוזה ארזים גוזהו: ובהיבלו. שיכנה: בולו אומר בבוד. הכל יקלסוהו שם ויאמרו: (י) ה' למבול ישב. בגדולתו יחיד וגם עתה וישב ה' לבדו מלך לעולם, והאלילים כליל יחלוף. אבל לעמו יתן עוז וברכת שלום, ורבותינו דרשוהו בזמן תורה שנתפחדו ונתבהלו האומות וזכו להם אלל בלעם ואמרו לו מה קול ההמון ששמענו שמה מבול הוא זכ להביא לעולם אמר להם כבר נשבע שלא יביא מבול אלא קול ההמון ששמענו. הקב"ה טותן תורה לעמו:

(א) הבו לה'. הכינו לה' והכינו לו אתם בני אילי הארץ מכאן שאומרים אבות, ומנחם חצר הבו לשון נתינה, אלים שרים: הבו לה' בבוד ועוז. מכאן שאומרים גבורות: (ב) בבוד שמו. וז' קדושת השם ויש בזממור זה שמנה עשרה זכרות וכנגדן תקנו י"ח ברכות: (ג) קול ה' על המים. על ים סוף ירעם משמים ה' וגו'. הרעים. טורמינטא"ש בלעז: (ד) קול ה' בבח. בשעת מתן תורה זמנא את קולו לפי כחן של ישראל שנאמר והאלהים יענו בקול (שמות י"ט) בקולו של משה: (ה) קול ה' שובר ארזים. האומות כענין שנאמר וירעם ה' בקול גדול על פלשתים וגו', כי מקול ה' יחת אשור (ישעיה ל') ובשעת מתן תורה כי מי כל נצר וגומר ויחי (דברים ד') אחת שמעת וחיית ואומות העולם שומעים ומתים: (ו) וירקידם כמו עגל. את הארזים ואת ההרים שנאו לשמוע מתן תורה: לבנון ושריון. שמות ההרים: (ז) חוצב להבות אש. טיילנ"ט בלעז. ורבותינו פירשו שהיה הדבור של עשרת הדברות יולא בלהבות אש מפיו ונחקק על הלוחות כתבניתם: (ח) יחיל מדבר. לשון חיל כילדה (ירמיה ו'): יחיל

"וַאֲשֶׁר בַּח בָּהֶם לַעֲמֹד בְּחִיבֵל הַמֶּלֶךְ"

(דניאל א, ד)

«בַּשָּׁנָה שְׁלוֹשׁ לְמַלְכוּת יְהוֹזָקִים מֶלֶךְ-יְהוּדָה בָּא נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל יְרוּשָׁלַם וַיֹּצֵר עֲלֵיהֶ: ב' וַיִּתֵּן אֲדָנִי בִידֹי אֶת-יְהוֹזָקִים מֶלֶךְ-יְהוּדָה וּמִקְצֵת כְּלֵי בֵּית-הָאֱלֹהִים וַיְבִיֵאֵם אַרְצ־שֹׁנָעַר בֵּית אֱלֹהֵיו וְאֶת-הַכֵּלִים הַבִּיֵא

רש"י

ת"ל בשנת שלש בשנת שלש למרדו שנאמר (מלכים ב' כד) ויהי לו יהויקים עבד שלש שנים וישב וימרד בו שלש שנים ובשנת שלש עלה עליו והיא שנת שמונה לנבוכדנאצר דאמר מר שנה ראשונה

(א) בשנת שלוש למלכות יהויקים. וכי אפשר לומר כן והלא הוא מלך בשנת ד' ליהויקים שנאמר (ירמיה כה) בשנה הד' ליהויקים בן יאשיהו מלך יהודה היא השנה הראשונה לנבוכדנאצר ומה

בית אוצר אלהיו: ^ג ויאמר המלך לאשפנן רב סריסיו להביא מבני ישראל ומזרע המלוכה ומן הפרתמים: ^ד ילדים אשר אין בהם כל-מום וטובי מראה ומשפילים בכל-חכמה וידעי דעת ומביני מדע ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך וללמדם ספר ולשון כשדים: ^ה וימן להם המלך דבר-יום ביומו מפת-בג המלך ומיין משתיו ולגדלם שנים שלוש ומקצתם יעמדו לפני המלך: ^ו ויהי בהם מבני יהודה דניאל חנניה מישאל ועזריה: ^ז וישם להם שר הסריסים שמות וישם לדניאל בלטשאצר ולחנניה שדך ולמישאל מישל ולעזריה עבד נגו: ^ח וישם דניאל על-לבבו אשר לא-יתגאל בפתג המלך ובין משתיו ובקש משר הסריסים אשר לא יתגאל: ^ט ויתן האלהים את-דניאל לחסד ולרחמים לפני שר הסריסים: ^י ויאמר שר הסריסים לדניאל ירא אני את-אדני המלך אשר מנה את-מאכלכם ואת-משתיכם אשר למא יראה את-פניכם זעפים מן-הילדים אשר פגילכם וחיבתם את-ראשי למלך: ^{יא} ויאמר דניאל אל-המלצר אשר מנה שר הסריסים על-דניאל חנניה מישאל ועזריה: ^{יב} נס-נא את-עבדיך ימים עשרה ויתנו-לנו מן-הזרעים ונאכלה ומים ונשתה: ^{יג} ויראו לפניך מראינו ומראה הילדים האכלים את פתג המלך וכאשר תראה עשה עם-עבדיך: ^{יד} וישמע להם לדבר הזה וינסם ימים עשרה: ^{טו} ומקצת ימים עשרה נראה מראהם טוב ובריאי בשר מן-כל-הילדים האכלים את פתג המלך: ^{טז} ויהי המלצר נשא את-פתגם ויין משתיהם ונתן להם זרענים: ^{יז} והילדים האלה ארבעתם נתן להם האלהים מדע והשכל בכל-ספר וחכמה ודניאל הבין בכל-חזון וחלמות: ^{יח} ולמקצת הימים אשר-אמר המלך להביאם ויביאם שר הסריסים לפני נבכדנצר: ^{יט} וידבר אתם המלך ולא נמצא מכלם בדניאל חנניה מישאל ועזריה ויעמדו לפני המלך: ^כ וכל דבר חכמת בינה אשר-בקש מהם המלך וימצאם עשר ידות על כל-החרטמים האשפים אשר בכל-מלכותו: ^{כא} ויהי דניאל עד-שנת אחת לקורש המלך:

רש"י

(א) שר הסריסים. שהיה שר על משרתי המלך: (י) אשר מנה אשר חזמין וסיפק: בגילבם. דוגמתם ולשון משנה הוא כן גילו: וחיבתם את ראשי למלך. תגרמו לי להתייב להתייב ראשי: (יא) המלצר. הסודר את המנות ואת הקערות שקורין מאשטרי"ב אל"ה: (יב) נס. לשון נסיון: מן הזרעים. מין קטניות תחת פת בנ: (יג) ובאשר תראה. לפי מה שתראה עשה: (יד) נושא את פת בנם. נטעו לעצמו: (יח) אשר אמר המלך להביאם. שיבאו לפניו: (כ) החרטומי. אלו ששול"י בטימי מתים בעצמות מתים כמה דלת אמר שחיק עצמות שחיק טמא: האשפים. אלו שדוחקים במזל כך מפורש בתנחומא: (כא) ויהי דניאל. בגדולה בצבל עד שנת אחת לכורש המלך לדברי האומר הן זה דניאל ולמה נקרא שמו הן שחתכוהו מגדולתו לריבין אלו לומר שזה כורש הראשון שלפני אחשורוש ולדברי האומר שכל דברי מלכות נחתין על פיו נאמר כורש זה הוא דריוש השני אחר אחשורוש ובימי דריוש המדי שהשליכו לגוב אריות לא ירד מגדולתו שנאמר ודניאל דנא הלל במלכות דריוש ובמלכות כורש פרסאה למדנו שבימי כורש הראשון היה בגדולה:

כבש נגוה שניה עלה וכבש יהויקים ושלש שנים עבדו ושלש שנים מרד זו והיא היתה שנת אחת עשרה למלכות יהויקים חמש שנים קודם שכבשו ושלש שעבדו ושלשה שמרד זו ואז מת יהויקים תחת ידו והמלך נבוכדנצר תחתיו ויחיון בנו: (ב) ומקצת בלי בית האלהים. לקח ומקצתם נשאלו כמו שנאמר (ירמיה כז) כה אמר ה' לצאות אל העממדים ועל הים ועל המכוות ועל יתר הכלים הנותרים בעיר הזאת: ויביאם ארץ שנער בית אלהיו לקלם לעבודת כוכבים שלו הביא שם את השביה כולה אף את האנשים ואת הכלים הביא אח"כ בית האזור: (ג) הפרתמים דוכסים: (ד) ואשר בח בהם. פירשו רז"ל שהיו אוגסין עצמן מן השחוק ומן השיחה ומן השינה מפני אימת מלכותו ושמעמדיים עצמן כשנזכרים לנקיבהם: וללמודם ספר. מוסב על אשר כח בהם: (ה) וימן. ל' הזמנה: מפת בג. הוא שם מאכל המלך כל כשדים ויש פותרים פת בג לחם ואין נראה כן שהרי כתיב ויהי המלצר נושא את פת בגם ונותן להם זרעונים ואין זרעונים חליפי לחם חליפי תבשיל: (ו) בלששאצר. על שם עבודת כוכבים של צבל שקרויה צל שנאמר די שמה צלטשאלר כשם אלה: צלטשאלר שם ל' חממה צל' ארמי: (ח) יתגאל. ל' לנלך:

"ב"ח אתון דמעשה בראשית"

(ת"ז, תיקון יח דף לג:)

דלאו בלהו עאלין לבי מלכא שאין זכות לכל אחד ליכנס לבית המלך. אלא אלין מארי דביתא אלא אלו שהם מבני ביתו של המלך. דאתמר בהון שנאמר בהם (דניאל א ד) 'ילדים אשר אין בהם כל מום, והיינו הדיקים שהם נקיים מכל חטא כמו הילדים, ומפרש שאין בהם שום פגם לא בצלותהון לא בתפלתם. כי הם מתפללים לחיון השכינה שלא על מנת לקבל פרס, ולא בנשמתהון ואין פגם בנשמתם. כי אין בהם עונות הפוגמים את נשמותיהם, ומש"כ ומוכי מראה היינו בכל עזבדיהון שכל מראה מעשיהם הם טובים ואין בהם שום פגם. ומש"כ ומשפילים בכל חכמה שהם תלמידי חכמים הלומדים נגלות ונסתרות של חכמת התורה, וישפירן למחוי והם יפה תואר מחמת קדושת נשמתם, דעלייהו אתמר (שיר השירים ב ד) הראיני את מראיך ואחר שהם במראה יפה, או השמיעני את קולך שתפלתם מתקבלת, כי קולך ערב על ידי ומראיך נאות.

וממשך לפרש את הפסוק דניאל, ואמר מה שכתוב עוד ויודעי דעת ומביני מדע (דניאל א ד), פירושו דידעין בחכמה ובתבונה וידעת דהיינו במעשה המרכבה, דאין דורשין במעשה מרכבה דהיינו בחכמת הקבלה שהיא סוד ידיעת הפרטופים העליונים הנעשים מרכבה לאור אין סוף ב"ה. אלא אם הוא חכם בחכמה ומבין בבינה ויודע בדעת היינו שיש לו דעת להבין בחכמת הקבלה, ומש"כ ואשר ב"ח בהם היינו דא שבינתא עלאה זה נאמר על השכינה העליונה שהיא הבינה, דאיהי ב"ח אתון דעזבדיא דבראשית שהיא סוד כ"ח אותיות של מעשה בראשית, כי בפסוק הראשון שכתורה שהיא "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" יש כ"ח אותיות, כנגד שם הו"ה מלא דמלא שיש בו גם כן כ"ח אותיות שהוא בבינה (כי פשוט בכתר, ומלא בחכמה, ומלא דמלא בבינה, וזהו "אשר כח בהם" להשיג את סוד כ"ח אותיות האלו, ומה שכתוב לעמוד "בהכל המלך", היינו בבקלהו בכח כל אלו המעלות בעמידה דצלוחתא, אלין יעלון להיכלא דמלכא שעת תפלת העמידה אלו הדיקים זוכים ליכנס לפניו להכל המלך, דאינון צדיקים גמורים כי הם לדיקים גמורים בכל מעשיהם.

"ואשר ב"ח בהם לעמוד"

(סנהדרין צג:)

דניאל חנניה מישאל ועזריה דכתיב בהו (דניאל א, ד) אשר אין בהם כל מאום וטובי מראה ומשכילים בכל חכמה ויודעי דעת ומביני מדע ואשר ב"ח בהם לעמוד בהיכל המלך וללמדם ספר ולשון כשדים. מאי אשר אין בהם כל מום אמר רבי חמא (בר חנניא) אפילו כריבדא דכוסילתא לא הוה בהו מאי ואשר ב"ח בהם לעמוד בהיכל

"בי עקר הבריאה היתה בשביל האדם"

(ברכות ו:)

ואמר רבי חלב, אמר רב הונא: כל אדם שיש בו יראת נשמע את האלהים ירא וגו'. מאי "כי זה כל האדם"? אמר רבי אלעזר, אמר הקדוש ברוך הוא: כל העולם כלו לא שמעו — דבריו נשמעין, שנאמר: "סוף דבר הכל

נברא אלא בשביל זה.

בשביל זה. שיצרא זה:

"לאחד קראתי נעם ולאחד קראתי חבלים"

(זכריה יא, ו)

« פתח לבנון דלתיך ותאכל אש בארצך: ^א הילל ברוש כי נפל ארז אשר אדרים שדדו הילילו אלוני בשון כי ירד יער הבציר: ^ב קול יללת הרעים כי שדדה אדרתם קול שאגת כפילים כי שדד גאון הירדן: ^ג כה אמר יהוה אלהי רעה את-צאן ההרגה: ^ד אשר קניהו יהרגו ולא יאשמו ומכריהו יאמר ברוך יהוה ואעשר ורעייהם לא יחמול עליהן: ^ה כי לא אחמול עוד עלי-ישבי הארץ נאם-יהוה והנה אנלי ממציא את-האדם איש ביד-רעהו וביד מלפו וכתתו את-הארץ ולא אציל מידם: ^ו וארעה את-צאן ההרגה לכן עניי הצאן ואקח-לי שני מקלות לאחד קראתי נעם ולאחד קראתי חבלים וארעה את-הצאן: ^ז ואכחד את-שלושת הרעים בירח אחד ותקצר נפשם בהם וגם-נפשם בחלה בי: ^ח ואמר לא ארעה אתכם המיתה תמות והנכחדת תכחד והנשארות תאכלנה אשה את-בשר רעותה: ^ט ואקח את-מקלי את-נעם ואגדע אתו להפיל את-בריתי אשר כרתי את-כל-העמים: ^י ותפר ביום ההוא וידעו כן עניי הצאן השמרים אתי כי דבר-יהוה

רש"י

מקלות: (ח) ואבחיד את שלשת הרועים בירח אחד. והם השחיתו דרכיהם עד שמאסו והרגתם בחדש א' כל שלשת הרועים שהרג וסוף את כל בית אחאב ואת בית אחזיה מלך יהודה ואת אחזי ואת כל זרע מלכות דוד ועתה יאבדה את השאר וזלתי יואש שנטמן (מלכים ב ט): ותקצר נפשי בהם. מאסו וכל ל' קולר נפש הוא דבר לרה או דבר מיאוס שאין הדעת סובלתו וקלר הלז והמעשים מלהכיל כמו שאליהו אמר הליקתי רוח בטני (איוב לב): גם נפשם בחלה בי. וכונס היה רב במעי וממלא את רוחו ומליק את בטני ובהלל פ' רבותיו לשון גדול במס' גדה משל משלו חכמים באשה פנה בוחל וגמל פנה עודה חינוקת בוחל אלו ימי הגעורים שכבר היא גדול והביאו מקרא זה ראה לדבריהם: (ט) ואומר לא ארעה אתכם. אמרתי באותן הימים אשליכם מעל פני ויהיו הפקר ולבו: (י) ואקח את מקלי את נועם שברתי את כח מלכי ישראל כימי יהואחז בן יהוא עד כי אבדס מלך ארם וישמש כעפר לדוש ובימי הושע בן אלה שמסרתים ביד סנחריב והגלוהו: להפיר את בריתי אשר בריתי את כל העמים. להראותם שבשכיל שבגדו כי הפרתי את בריתי אשר כרתי עם כל העמים עליה' שלא יזיקו ש"מ כן נתתי להם את התורה שאם ישמרוה שיהיו חירות מן המלכיות' שלא תהא אומה ולשון שולטת בהם ואל תתמ' אם דבר המקר' תשועתם מיד שונא בשלשן כריתת ברית את השונא שהרי מצינו מקרא דוגמתו וברתי להם ברית ביום ההוא עם חית השדה וגומר: (יא) וידעו. כן

(א) פתח לבנון דלתיך. תרגם יונתן פתחו עממיהו תרעכו: (ב) הילל ברוש כי נפל ארז. שהוא גדול מן הברוש הילילו השלטונים כי נפלו המלכים מעכו: אלוני בשון. קיש"ש בלע"ז: כי ירד. כי נשבר ודומה לו וכרד כדעת היער: יער הבציר. יער המזלזל תקוף כרכי: (ג) הרועים. המלכים: אדרתם. תפארתם: שאגת כפילים. יבכו השמים: כי שודד גאון הירדן. שהוא מקום הכפירים ואריות ורבותיו פירשו פתח לבנון דלתיך שעל חורבן בית שני נתנבא הנביא ומ' שנה קודם חורבן היו דלתות ההיכל נפתחו מאליהן גער בהן ר"ן בן זכאי אמר לו היכל היכל עד מתי אתה מציעת את עצמך יודע אני שסופך ליחרב וכבר נתנבא עליך וזכריה בן עדוא פתח לבנון דלתיך וגו': (ד) רעה את צאן ההרגה. הכן להם רועים כלומר הנבא על פרנסיהם העתידים לרעותם מעתה: צאן ההרגה. ישראל שהרגו רועיהם ואכלום: (ה) ולא יאשמו. הבצילים שאגלו לתוכם זה מוכרם והקונה הרגו ואין נותן ללבו שיהא לו אשמה בדבר ומוכרם מתהלל ברוך ה' שמסרם בידי והריני עשיר: ואעשיר. והרי אני עשיר: (ו) וארעה את צאן ההרגה. כל אלה דברי הקב"ה לנביא ואני רעיתי אותם כימים הקדמונים: לבן עניי הצאן. אמת עניי האלן היו כשהתחלת לרעותם: ואקח לי שני מקלות. לסוף ימים חלקתם לשתי ממלכו' צעונים: לאחד קראתי נועם. ירבעם אמר לנהלם לעם: ולאחד קראתי חובלים. רחבעם אמר להם ליסרם בעקרבים ולפי שדרך לאן לנהלן במקלו' קרא למושלילים

הוא: י' ואמר אליהם אם טוב בעיניכם הבו שכרי ואם לא | חדלו וישקלו את שכרי שלשים כסף: י' ואמר יהוה אלי השליכהו אל הויצ'ר אדר היקר אשר יקרתי מעליהם ואקחה שלשים הפסך ואשליך אתו בית יהוה אל הויצ'ר: י' ואגדע את מקלי השני את החבלים להפך את האחוה בין יהודה ובין ישראל: י' ואמר יהוה אלי עוד קח לך פלי רעה אולי: י' כי הנה אנכי מקים רעה בארץ הנבחרות לא יפקד הנער לא יבקש והנשברת לא יפא הנצבה לא יכלל ובשר הבריא יאכל ופרסיהו יפרק: י' הוי רעי האליל עזבי הצאן חרב על-זרעו ועל-עין ימינו זרעו יבוש תיבש ועין ימינו כהה תכהה:

רש"י

נבואה זו ואיני יכול לכוון: (יד) ואגדע את מקלי השני. הגלתי את נדקיהו: את החובלים. את רשעי דורו כי הוא נדק ודורו רשעים: להפך את האחוה. שנתאחו בני יהודה ובנימן ונדבקו בתועבות מלכי ישראל: (טו) עוד קח לך וגו'. וזהו שאמר לו למעלה רעה לאן ההריגה סימן הוא שאני עתיד למסור דור חורבן בית שני זה ביד טיטוס: (טז) הנבחרות. האובדות לא יפקד הנער לבקש: הנער לא יבקש. תירגס יונתן דאטלטלו לא יתבע הנער השוטות שאין יודעת לבוא אל הדיר: הנצבה. שיש לה כח קצת לעמוד על רגליה וזריכה סיוע לנהלה לאט ומנחם פירש ונפוחה ל' לנצות בטון: לא יבלבל. תרגס יונתן לא יסור ודרך הרועה בחיקו יסא: ובשר הבריא יאכל. את העשירי יגמור ממנו: ופרסיהו יפרק. עד כלה ודוגמת זו אמר דניאל אכלה ומדקה ושארנה ברגלה רפסה: (יז) הוי. יש לזעוק על זה: רועי האליל. רועי של און. אליל ל' אל אינו רועה וכן רופאי אליל (איוב יג). רועי האליל יו"ד יתירה במקום ה"א כמו ועוזבי האלן שכני סנה (דברים לג) שכני לבדד (מכה ו). עוזבי האלן עותן הפקר ליד כל הבא להכות ולהרוג ולבז: חרב על זרועו ועל עין ימינו. והוא הרועה סכין של שחיטה נושא בידו לשחוט את השמינה ואת הבריא שנתן עין ימינו כהם לדעת מי העשירים לבז ולגמור נכסיהם: זרועו יבוש תיבש. לעתיד לבא ונתתי נקמתי וגומר (יחזקאל כח) והפותר' פותר' אותו בנדיקיהו על שם (ירמיה כב) ואת עיני נדיקיהו עור ואי אפשר לכוון הנני מקים רעה בארץ בנדיקיהו שכבר עבר לו שבעים שנה:

הציו הכדיקים שבהם השומרים את חוקי: בי דבר ה' הוא. גזירה זו כבר דיבר לנו הקב"ה ע"י משה יולך ה' אותך ואת מלכך: (יב) ואומר. אל מלכי יהודה הנותרים: אם טוב בעיניכם הבו שברי. קיימו מצותי והוא יהיה שכרי על כל הטובה אשר נתתי לכם כמו שנתנן שכר לרועה לאן ואשוב וארעה אתכם: ואם לא חדלו. וגם אני לא אטיב לכם וכן מנינו שאמר הקב"ה (ליחזקאל ו) השומע ישמע והחדל יחדל: וישקלו את שברי שלשים כסף תירגס יונתן ועבדו ית רעותי גברין מקלת אנשים טובים מעט היו כהם שעשו רעיו גנון החרש והמסגר דניאל חנניה מישאל ועזריה יחזקאל ולשון שלשים כסף לא ידעתי לכיון כאן אלא כסף לשון חמדה ואף רבותיו פירשו כן בחולין והביאו ראיה לרוב הכסף לקח בידו (משלי ז) ואת השלשים פירשו שמה לדיקים יש בכל דור ודור והביאו ראיה מחזורים ולתך שעורים חמשה עשר בצבל ושלשים בל' שאל ואקחה את שלשים כסף ואשליכהו בית ה' בל' ומנין השלשים מדרש אגדה שהוצטח אברהם אבינו בכך שלא יחא דור פחות משלשים לדיקים מנין כה יהיה זרעך יהיה בגמטריא שלשים: (יג) ויאמר ה' אלי השליכהו אל הויצ'ר כמו אל האוצר שומר האוצר אמר הקב"ה לנביא כתוב והנה את אלו הם ולדקתם להיות שמור לסוף שבעים שנה של גלות צבל ויבנה צ"ה על ידיהם ומהו האוצר אדר היקר בית מקדש אדר תפארת: אשר יקרתי מעליהם. אשר הפשטתי מעליהם מהיות להם ליקר ול' יקרתי הוא הסרת כבוד והמ"ם של מעליהם יוכיח והוא כמו ושרשך מארץ חיים כמו מסעף פורה ודוגמת הפירוש שפירשתי מעין תרגום של יונתן הוא וראיתי לשונות הרבה לפירוש

נעם - אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל

(סנהדרין בר).

אמר רב פפא בא וראה כמה מחבבין זה את זה דאילו רבי יוסי ממלא מקום אבותיו הוה והיה כפוף ויושב לפני רבי וקא אמר כבר הורה זקן. א"ר אושעיא מאי דכתיב (זכריה יא,

מראה מקומות עם רש"י ♦ חבלים נפלו לי בנעימים

שנוחין זה לזה בהלכה כשמן וית ושנים ויתים עליה אלו ת"ח שבבבל שמורין זה לזה בהלכה כוית:
ממלא מקום אבותיו. תשוב כלזוי: מחבלים. כלסון עז וחמה מקשין זה לזה וכן ח"י נוחין יחד ומעיינין יחד ומתקן זה את דברי זה והשמועה יולא לאור: משמנין. נוחין כשמן:

ז) ואקח לי שני מקלות לאחד קראתי נועם ולאחד קראתי חובלים נועם אלו ת"ח שבארץ ישראל שמנעימין זה לזה בהלכה חובלים אלו ת"ח שבבבל שמחבלים זה לזה בהלכה. (וכריה יא, ג) ויאמר (אלי) אלה [שני] בני היצחק העומדים וגו' ושנים ויתים עליה יצחק אמר רבי יצחק אלו ת"ח שבא"י

"נעמתי לי מאד, נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים"

(שמואל ב א, כו)

« ויהי אחרי מות שאול ודוד שב מהפזת את העמלק וישב דוד בצקלג ימים שנים: ויהי | ביום השלישי והנה איש בא מן-המחנה מעם שאול ובגדיו קרעים ואדמה על-ראשו ויהי בבאו אל-דוד ויפל ארצה וישתחו: » ויאמר לו דוד אי מזה תבוא ויאמר אליו ממחנה ישראל נמלטתי: » ויאמר אליו דוד מה-היה הדבר הגדנא לי ויאמר אשר-נס העם מן-המלחמה וגם-הרבה נפל מן-העם וימתו וגם שאול ויהונתן בנו מתו: » ויאמר דוד אל-הנער המגיד לו איך ידעת כי-מת שאול ויהונתן בנו: » ויאמר הנער | המגיד לו נקרא נקריתי בהר הגלבוע והנה שאול נשען על-חניתו והנה הרכב ובעלי הפרשים הדבקהו: » ויפן אחריו ויראני ויקרא אלי ואמר הנני: » ויאמר לי מי-אתה ואמר אליו עמלקי אנכי: » ויאמר אלי עמד-נא עלי ומתתי כי אחזני השבץ כי-כל-עוד נפשי בי: » ואעמד עליו ואמתתהו כי ידעתי כי לא יחיה אחרי נפלו ואקח הנזר | אשר על-ראשו ואצעדה אשר על-זרעו ואביאם אל-אדני הנה: » ויחזק דוד בבגדיו ויקרעם וגם כל-האנשים אשר אתו: » ויספדו ויכזו ויצמו עד-הערב על-שאול ועל-יהונתן בנו ועל-עם יהודה ועל-בית ישראל כי נפלו בחרב: » ויאמר דוד אל-הנער המגיד לו אי מזה אתה ויאמר בן-איש גר עמלקי אנכי: » ויאמר אליו דוד איך לא יראת לשלח ידך לשחת את-משׁיח יהוה: » ויקרא דוד לאחד מהנערים ויאמר גש פגע-בו ויכהו וימת: » ויאמר אליו דוד (דמיד) דמך על-ראשך כי פיך ענה בך לאמר אנכי מתתי את-משׁיח יהוה: » ויכנן דוד את-הקינה הזאת על-שאול ועל-יהונתן בנו: » ויאמר ללמד בני-יהודה קשת הנה כתובה על-ספר הישר: » הצבי ישראל על-במותיך חלל איך נפלו גבורים: » אל-תגידו בגת אל-תבשרו בחוצת אשקלון פן-תשׁמחנה בנות פלשתים פן-תעלזנה בנות הערלים: » הרי בגלבוע אל-טל ואל-מטר עליכם ושדי תרומת כי שם נגעל מן גבורים מן שאול בלי משיח בשמן:

רש"י

יהודה קשת. ויאמר דוד, מעתה שנפלו גבורי ישראל. לריכין בני יהודה ללמדם מלחמה ולמשוך בקשת: הנה כתובה על ספר הישר. הלא היא כתובה על ספר בראשית שהיא ספר ישרים. אברהם יצחק ויעקב, וריכין רימזא. (בראשית מט ח): ידך בעורף איביך. איזו היא מלחמה שמכין בה ידו כנגד פדחתו שהוא מול ערפו. הוי אומר זה קשת: (י) הצבי ישראל על במותיך חלל מלכין של ישראל. על חוקך מעוזם נפלתם חללים. כן תרגם יונתן: (כא) הרי בגלבוע. ההרים שבגלבוע: ושדי תרומות. (תרגום) לא

(ב) והנה איש בא מן המחנה. יש צפסיקתא שזה דואג. ואינו מיושב על לבי: (ג) אחזני השבץ. (תרגום) אחדני רחיתא. ומדרש אגדה (ראה ילקוט שמעוני רמז קמא): משום עון הכהנים שהרגו, וכתוב בהן (שמות כח ד): כהנת תשבץ: כי כל עוד נפשי בי, מהר ומותנתי, טוב לי שתמותני אחת, ואל יהרגוני אלה ויתעללו בי: (י) ואצעדה אשר על זרעו. (תרגום) וטופפתא דעל דרעי: (כז) דמך על ראשך. (תרגום) חוצת קטולך תהי ברישך. אין עונש במיתתך אלא לעמך: (יח) ויאמר ללמד בני

כב מדם חללים מחלב גבורים קשת יהונתן לא נשוג אחר וחרב שאול לא תשוב ריקם: כג שאול ויהונתן הנאהבים והנעימים בחייהם ובמותם לא נפרדו מנשרים קלו מאריות גברו: כד בנות ישראל אל-שאול בכינה המלבשכם שני עם-עדנים המעלה עדי זהב על לבושכם: כה איד נפלו גברים בתוך המלחמה יהונתן על-במותיד חלל: כו צר-לי עליך אחי יהונתן נעמתי לי מאד נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים: כז איד נפלו גבורים ויאבדו כלי מלחמה:

רש"י

תהי כזון עללל כמיסת דיעבדון מניה חלתא: בי שם נגעל מנן גבורים. מגני עור היו להם, וכשילאים למלחמה מושחין אותן בשמן, כדי שיהא כלי זיון המכה עליו מחליק, כמה דאחא אמר וישעיהו כא ה: קומו השרים משחו מנן, וכאן כך היה מקונן הקינה, שם נגעל מנן גבורים, פלט שומנו ולא נדבק בו, ונעשה כאלו לא נמשח בשמן. כל 'העגלה' לשון דבר הפולט מה שנתנין בו, כמו

"מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי"

(שמות כה, ב)

« וידבר יהוה אל-משה לאמר: ב דבר אל-בני ישראל ויקחו-לי תרומה מאת כל-איש אשר ידבנו לבו תקחו את-תרומתי: ג וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת: ד ותכילת וארגמן ותולעת שני ושש ועצים: ה וערת אילים מאדמים וערת תחששים ועצי שטים: ו שמן למאור בשמים לשמן המנחה ולקטרת הסמים: ז אבני-שהם ואבני מלאים לאפוד ולחשו: ח ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם: ט ככל אשר

רש"י

(ב) ויקחו לי תרומה. לי, לשמי: תרומה. הפרשה, יפרישו לי מממונם נדבה: ידבנו לבו, לשון נדבה, והוא לשון רצון טוב, פייס'ל'ט בלע"ז: תקחו את תרומתי. אמרו רבותינו, ג' תרומות אמורות כאן, אחת תרומת בקע לגלגלת שנעשו מהם האדנים, כמו שמפורש באלה פקודי, ואחת תרומת המוצה בקע לגלגלת, לקופות, לקנות מהן קרבות צור, ואחת תרומת המשכן, נדבת כל אחד ואחד שהתנדבו. "ג דברים האמורים בענין, כולם הורכו למלאכת המשכן או לבניי כהונה כשתדקדק בהם: ג) זהב ובסוף ונחשת וגו', כלם באו בנדבה איש איש מה שגדבו לבו, חוץ מן הכסף שבה צדקה, מחצית השקל לכל אחד, ולא מנינו בכל מלאכת המשכן שהורד שם כסף יותר, שנאמר וכסף פקודי העדה וגו' בקע לגלגלת וגו' (שמות לח, טו-טז), ושאר הכסף הבא שם בנדבה, עשאוה לכלי שרת: (ד) ותבלת. אמר לזכור בדם חלון (מנחת מר), ולזכור ירוק: וארגמן, למר לזכור ממין לזכר ששמו ארגמן: ושש, הוא פשתן (וינחת ד: ו) ועצים, טוהה של עזים, לכך תרגם אונקלוס ומעיו, הבא מן העזים, ולא עזים עלמן, שתרגם

של עזים עזיאל: (ח) מאדמים, לזכורות היו אדום לאחר עבודת: תחשים, מין חיה, ולא היתה אלא (ט) לשעה (שבת כח), והרבה גוונים היו לה, לכך מתרגם ססגונא, ששז ומתפאר בגווניו שלו: ועצי שטים, ומאין היו להם במדבר, פירש רבי תנחומא (תרומה ט), יעקב אבינו לפה ברוח הקדש שעתידין ישראל לזכות משכן במדבר, והביא ארזים למלרים ונטעם, וזיה לבניו ליטול עמם: כשילאו ממלרים: (י) שמן למאור, שמן זית יד להעלות נר תמיד: בשמים לשמן המנחה, שנעשה למשוח כלי המשכן והמשכן לקדשו, והורכו לו בשמים, כמו שמפורש בפי תשא: ולקטורת הסמים, שהיו מקטירין בכל ערב ובקר, כמו שמפורש בואתה תולה, ולשון קטרת, העלאת קטור ותמרות עשן: (י) אבני שהם, שטים הנזכר שם, לזכור האפוד האמור בואתה תולה: מלאים, על שם שעושין להם בזהב מושב כמין גומא, ונותנין האבן שם למלאות הגומא, קרויים אבני מלואים, ומקום המושב קרוי משכנות: לאפוד ולחשו, אבני השהם לאפוד ואבני המלואים לחשו, וחשן ואפוד מפורשים בואתה תולה, והם מיני תכשיט: (ח) ועשו לי

מראה מקומות עם רש"י ♦ חבלים נפלו לי בנעימים

אֲנִי מֵרָאָה אוֹתָךְ אֶת תְּבִנַּת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת תְּבִנַּת כָּל־בְּלִי וְכֵן תַּעֲשֶׂה: י וְעִשֹּׂה אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמֹתִים וְחֹצֵי אֲרְפֹ וְאִמָּה וְחֹצֵי רַחְבּוֹ וְאִמָּה וְחֹצֵי קָמָתוֹ: יא וְצִפִּיתָ אוֹתוֹ זָהָב טָהוֹר מִבֵּית וּמִחוּץ תִּצְפֹּנּוּ וְעָשִׂיתָ עָלָיו זָהָב סָבִיב: יב וְצִקְקָתָ לוֹ אַרְבַּע טַבַּעֲתֵי זָהָב וְנִתְתָּה עַל אַרְבַּע פַּעֲמָתָיו וְשִׁתִּי טַבַּעֲתֵי עַל־צִלְעוֹ הָאֶחָת וְשִׁתִּי טַבַּעֲתֵי עַל־צִלְעוֹ הַשְּׁנִית: יג וְעָשִׂיתָ בְּדֵי עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אוֹתָם זָהָב: יד וְהִבֵּאתָ אֶת־הַבָּדִים בְּטַבַּעֲתֵי עַל צִלְעַת הָאָרוֹן לְשֵׁאת אֶת־הָאָרוֹן בָּהֶם: טו בְּטַבַּעֲתֵי הָאָרוֹן יִהְיוּ הַבָּדִים לֹא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ: טז וְנִתְתָּ אֶל־הָאָרוֹן אֶת הָעֵדֻת אֲשֶׁר אֶתָּן אֵלֶיךָ:

רש"י

עובי הכפרות ולמעלה הימנו משהו, וכשהכפרות שוכב על עובי הכתלים, עולה הזר למעלה מכל עובי הכפרות כל שהוא, והוא סימן לכתר תורה: (יב) ויצקתה, לשון התכסה כתרונמו: פעמותיו, כתרונמו וזיתיה, וזוויות העליונות סמוך לכפרות היו נתונים, שתיים מכאן ושתיים מכאן לרחבו של ארון, והבדים נתונים בהם, וארכו של ארון מפסיק בין הבדים אמתים וחצי בין בד לבד, שיהיו שני בני אדם הנושאים את הארון מהלכין ביניהם, וכן מפורש במנחות (נח): בפרק שתי הלחם: ושתי טבעות על צלעו האחתה, הן הן ד' טבעות שבתחלת המקרא, ופירש לך היכן היו, והיו' זו יתירה היא, ופתרונו כמו שתי טבעות, ויש לך ליסבה כן, ושתי מן הטבעות האלו על צלעו האחת: צלעו, לדו: (יג) בדי, מוטות: (טו) לא יסורו ממנו, לעולם (וימא עב): (טז) ונתת אל הארון, כמו בארון: העדוה, התורה, שהיא לעדות ביני וביניכם שניתית אתכם מלות הכתובות בה:

מקדש, ועשו לשמי בית קדושה: (ט) בבל אשר אני מראה אותך, כאן, את תבנית המשכן (מנחות כט). המקרא הזה מחובר למקרא שלמעלה הימנו, ועשו לו מקדש ככל אשר אני מראה אותך: וכן תעשו, לדורות (סנהדרין טז: שבעות יד:), אם יאבד אחד מן הכלים או כשתעשו לי כלי בית עולמים, כגון שולחנות ומנורות וכיורות ומכונות שעשה שלמה, כתבנית אלו תעשו אותם, ואם לא היה המקרא מחובר למקרא שלמעלה הימנו, לא היה לו לכתוב וכן תעשו, אלא כן תעשו, והיה מדבר על עשיית אהל מועד וכליו: (י) ועשו ארון, כמין ארוגות שעושים בלא רגלים, עשויים כמין ארגו שקורין אשקרי"ן, יושב על שליו: (יא) מבית ומחוץ תצפנו, שלשה ארוגות עשה בללאל, ב' של זהב וא' של עץ (וימא עב), וד' כתלים ושולים לכל אחד, ופתוחים מלמעלה, נתן של עץ בתוך של זהב, ושל זהב בתוך של עץ, וחפה שפתו העליונה בזהב, נמצא מנופה מבית ומחוץ: זר זהב, כמין כתר מוקף לו סביב, למעלה משפתו, שעשה הארון החיון גבוה מן הפנימי, עד שעלה למול

"וְרָעוּ לָבָם לְצִדְקָה"

(הושע י, יב)

אֶפְשָׁן בּוֹקֵק יִשְׂרָאֵל פָּרִי יִשׁוּה־לּוֹ כָּרִב לְפָרְיוֹ הִרְבֵּה לְמִזְבְּחוֹת כְּטוֹב לְאֲרָצוֹ הִיטִיבוּ מִצְבּוֹת: ב חֶלֶק לָבָם עָתָה יֵאָשְׁמוּ הוּא יַעֲרָף מִזְבְּחוֹתָם יִשְׁדָּד מִצְבּוֹתָם: ג כִּי עָתָה יֵאָמְרוּ אֵין מֶלֶךְ לָנוּ כִּי לֹא יֵרָאֵנוּ אֶת־יְהוָה

רש"י

ממני: עתה יאשמו, הוא הדבר אשר יערוף מזבחותם ישחית לשון וערפו שם (דברים כח) וערפתו (שמו"ג) ישבור זוארס, ד"ל לפי מדרש אגדה גדול השלום שאפי' ישראל עבדו עכו"ם ושלוס ביניהם אין השטן מקטרג ביניהם שנאמר חבור עולבים אפרים הכח לו (לעיל ד) ושנוי המחלוקת שנאמר חלק לבם עתה יאשמו יש פתחון פה לשטן לקטרג: (ג) כי עתה, בזה עליהם הרעה יאמרו אין לנו מלך מלכנו אשר בטחנו בו לאמר שילא בראשונה

(א) גפן בוקק ישראל פרי ישוה לו, ישראל דומין לגפן המשיח כל פריו הטוב כך עוצו אותי שאני פרי הטוב והשואה לו: פרי ישוה לו, פרי אשר ישוה לו ויטב לו: ברוב לפרי הרבה למזבחות, כשהשפעתו להם הטובה והם הרבו לעשות עגלי למזבחות, ד"ל גפן בוקק ישראל פרי מעשו גרם לו פרי ישוה לו ויעיל לו להיות בוקק כי עשו המזבחות והועילו לכניסיהם שלהן לרעה וחיו לשון התרגום: הטיבו מצבות, הרבו מצבות: (ב) חלק לבם

והמלך מה יעשה לנו: ד דברו דברים אלות שוא כרת ברית ופרח כראש משפט על תלמי שדי: ה לעגלות בית און יגורו שכן שמרון כי אכל עליו עמו וכמרו עליו יגילו על כבודו כי גלה ממנו: ו גם אותו לאשור יכל מנחה למלך ירב בשנה אפרים יקח ויבוש ישראל מעצתו: ז נדמה שמרון מלכה בקצה על פנימים: ח ונשמדו במות און חטאת ישראל קוץ ודרדר יעלה על מזבחותם ואמרו להרים פסונו ולקבעות נפלו עלינו: ט מימי הגבעה חטאת ישראל שם עמדו לא תשיגם בגבעה מלחמה על בני עלוה: י באותי ואפרם ואספו עליהם עמים באפרם לשתי עונתם: יא ואפרים עגלה מלמדה אהבתי לדוש ואני עברתי על טוב צוארה ארכיב אפרים יחרוש יהודה ישדדלו יעקב: יב זרעו לכם לצדקה קצרו לפי חסד נירו לכם ניר ועת

רש"י

ולחם את מלחמותינו אין מועיל לנו כלל: (ד) אלות שוא. השבט לשקר אלות כמו כרות לשון הוה כרות ברית לעכו"ם של מולך לפיכך יפרח עליהם משפט יסורין ופוערות כראש שהוא עשב מר הפורח על תלמי שדי ו"ת על תלמי שדי בעון שמסיגין גבולי שדות תלמי שדי מענית המחרשה קרוי תלם. ד"א על תלמי שדי שהם עושים שם מזבחותם כמו שנאמר גם מזבחותם כגלים על תלמי שדי שם יפרח עליהם משפט עוונם ד"א אלות הוא כל ברית שהם כורתיים זה עם זה עוזבים עליו ופרח כראש משפט על תלמי שדי כראש שהוא פורח על תלמי שדי שהוא עשב מר כך משפטיהם פורחים וגדלים תמרורים לעניים ואביונים ואף עמוס אמר כן כי הפכתם לעגנה משפט (עמוס ו: ה) לעגלות בית און וגו'. לפוערות העתידה לזא על עגלי שבצית אל שהיא נקראת בית און בספר יהושע: יגורו. יראו ממנו שכניו שצומרון למה כי אכל עליו עמו וכמרו אשר עליו יגילו תמיד עתה יאכלו על כבודו כי גלה: (ו) גם אותו לאשור יוכל. זה היה בשנת שמיים עשרה לאחז ויער ה' את רוח פול מלך אשור ויגלם לראובני ולגדי (ד"ה א) וגו' ונטל עגלי הזהב אשר בצית אל והלך לו לקיים מה שנאמר גם אותו לאשור יוכל: מנחה למלך ירב. זה סנחריב: בשנה אפרים יקח. צטת יקח לו ירבעם שהוא משבט אפרים שהעמיד לו עגל זה לאלוה: ויבוש ישראל. מאותה עלה שנועטו לעשותם כמו שנאמר (מלכים א יב) ויועץ המלך ויעש שני עגלי זהב: (י) נדמה. נשתתק מלך שומרון והרי הוא כקוף שעל פני המים שהוא אושקמ"א בלע"ז: (ח) במות און. במות בית אל: קוץ ודרדר יעלה על מזבחותם. שגלו עוזדיהן ואין עוד פונה להם: ואמרו. ישראל: להרים כסונו. שלא יראו אויביו בבשתו: (ט) מימי הגבעה חטאת ישראל. חטאת זה נקוד רפי שהוא לשון נקבה ולשעצר כמו עשת באת אלות יד מימי גבעת בנימין חטאת ישראל לפי שהיה מעשה פלגם בגבעה בימי עתניאל בן קנז שהיה ראשון לשופטים בימי כושן רעשעים ובימי היה פסל מיכה וכל זה מזני כסדר עולם: שם עמדו. באותה מדה אחז

לחם מאז: לא תשיגם בגבעה מלחמה וגו'. ולפי שהיה עון עכו"ם בידיהם ולא הקפידו עליו לכך לא הלחימה ידם במלחמת הגבעה על בני בנימין וקראם בני עלוה בני גאווה שעשו עצמם עליונים ולא שמעו בקול אחיה לתת את בני הגבעה ויונתן תרגם על שאלו להם מלך והמליכו את שאול ואינו מתיישב לי אחר לשון העברית וגם שארי חיבור הפרשה נופל על ל' הראשון: (י) באותי ואפרם. לפי רגזי תמיד יסרתים משופט לשופט ומסרתים צד שוסיסה: ואספו עליהם עמים באפרם לשרתי עונותם. לפי שדימה אותם לעגלה כמו שגא' אחריו אפרים עגלה מלומדה לכך דימי 'סוריה' לפרה שמיניעין אותה בחרישה ואסרו בעול המחרישה וסמלוגי העול נוקבים ויורדים ח' מכאן וא' מכאן אלל שני עיני השור וכן ת"כ כמיסר פדגא על תרתין עיטוי פדגא למד בקר: (יא) ואפרים עגלה מלומדה. פירפויינ"א בלע"ז עשויה חבורות חבורות במלמד הבקר שקורין דישגולויין בלע"ז כלומר הרבה יסורין הבאתי עליה והרי היא לא נכנעה ותמיד אהבת לדוש בתבואה מקום מאכל ומשמן ולא נכנעה להיות חורשת כלל לא נכנעה לתורה אלא אחר שרירות לבס: אוהבתי. ויד' יסירה כמו (בראשית לא) גוזבתי יוס: ואני עברתי על טוב צוארה. לפיכך אני מביא עליה מלכים שיתשו את חסם: ארכיב אפרים יחרוש יהודה וגו'. אם תרנו שארכיב אפר' על עכו"ם יחרוש יהודה וישדר לו (ועקב) לעלמו חרישה של מע"ט כמו שהוא מפרש ואומר נירו לכם ניר וגו': (יב) זרעו לכם לצדקה. אכל אתם חרשת רשע וגו' לפיכך וקאם שאון בעמך: נירו לכם ניר. עסקו בתורה ומשם תלמדו ללכת בדרך טובה להתגבר על יצר הרע כזה שהוא נר את השדה להפוך שרשי העשבים המכחישים בתבואה מימות החמה כמה ימים לפני הזרע ועת תקבעו לדרוש את ה' לתלמוד תורה: עד יבא ויורה צדק ללבם. כשתהיו יגיע' זה הוא יצין אתכם להודיעכם פטומותיה בזה. ד"א נירו לכם ניר עשו מעשים טובים קודם שיצא עליכם הלחץ וזה יגרום לכם שתקבל תפלתכם בעת הלחץ ואז יהיה עת ראוי לכם לדרוש הקדוש ברוך

לְדָרוֹשׁ אֶת־יְהוָה עַד־יָבֹוא וְיֵרָה צֶדֶק לָכֶם: » חֲרַשְׁתֶּם־רִשְׁעַ עוֹלָתְהָ קִצְרֹתֶם אֲכָלֶתֶם פְּרִי־כֶחַשׁ כִּי־בִטַּחְתָּ בְּדַרְכְּךָ בְּרַב גְּבוּרֶיךָ: י' וְקָאֵם שְׁאוֹן בְּעֶמְקָךְ וְכָל־מִבְצָרֶיךָ יִשָּׁדָד כְּשֹׁד שְׁלֹמֹן בֵּית אַרְבָּאל בַּיּוֹם מְלַחְמָה אִם עַל־בָּנִים רְטֹשָׁה: טו כָּכָה עָשָׂה לָכֶם בֵּית־אֵל מִפְּנֵי רַעַת רַעַתְכֶם בְּשָׁחַר נִדְמָה נִדְמָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל:

רש"י

בלשון שם עיר אף כאן קרא אותו כמין שם עיר וכן חיצו מנחם אכל דוגש פותרו שם מקום: רומשה. נבקעה וכן נערים תרענה (ישעיה יג) ועולליהם ירוטשו ל"א רומשה עוזבה כמו נומשה: (טו) בבח עשה לכם בית אל. כל הפורענות הזה גרם לכם העגל שבצית אל: רעת רעתכם. רעת רשעכם עבירות זדונכם: בשחר נדמה נדמה. נרדם כאלו כליל כלומר אין בו כח ולמה כל זאת כי בהיות ישראל נער ואזהבה מנוער מכל טוב:

הוא בכל לרכיבם כי אז תשמע לעקבתם ויורה לך לך וימטיר לך לך לך כמו ירה בים (שמות טו): (יג) אבלתם פרי בחש. איתקבלתון תושלתם עובדיכון: (יד) וקאם שואון. קול ענות נוסו: נוסו: בשד שלמן בית ארבאל. כנחום הכאם על עם יושב בשלום פתאום על יד מארב שלא נהרו בם לנחות מפניהם ושודדים את הכל: בית ארבאל. יונתן תרגמו בית מארב ואל"ף ולמ"ד יתירה בו כמו זרעאל שאינו שם עיר כגון יענו את זרעאל וקראו

"אלה תולדות יעקב יוסף"

(בראשית לו, ב)

« וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִגְוָרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: = אֵלֶּה | תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן־שִׁבְעַת־עָשָׂרָה שָׁנָה הָיָה רָעָה אֶת־אָחִיו בְּצֹאן וְהוּא נָעַר אֶת־בְּנֵי בְלָחָה וְאֶת־בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־דְּבָרָתָם רָעָה אֶל־אֲבִיהֶם:

רש"י

אגדה דרש, תלה הכתוב תולדות יעקב ביוסף, מפני כמה דברים. אחת, שכל עממו של יעקב לא עבד אלא לבן אלא ברחל, ושהיה זו חיקוין של יוסף דומה לו, וכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף, זה נשטם וזה נשטם, זה אחיו מבקש להרגו וזה אחיו מבקשים להרגו, וכן הרבה בבראשית רבה (פד, ו). ועוד דרש בו, וישב ביקש יעקב לישיב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף, לדיקם מבקשים לישיב בשלוה, אומר הקב"ה, לא דיין ללדיקם מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישיב בשלוה בעולם הזה: והוא נער, שהיה עושה מעשה נעורות, מתקן בשער, ממשמש בעיניו, כדי שיהיה נראה יפה: את בני בלחה, כלומר, ורגיל אלל בני בלחה, לפי שהיו אחיו מבזין אותן, והוא מקרבן: את דבתם רעה, כל רעה שהיה רואה באחיו בני לאה, היה מגיד לאחיו, שהיו אוכלין אבר מן החי, ומוללן בני השפחות לקרותן עבדים, וחשודים על העריות, ובשלתן לקה, על אבר מן החי, וישחטו שער עזים במכירתו, ולא אכלוהו חי (כדי שילקח בשחיטה) ועל דבר שספר עליהם שקורין לאחיהם עבדים, לעבד נמכר יוסף, ועל העריות שספר עליהם, ותשא אשת אדוניו וגו': דבתם, כל לשון דבר פרל"ף בלע"ז (ריידעריא, בעריידען). כל מה שהיה יכול לדבר בהם רעה, היה מספר: דבת, לשון דובש שפתי נשים (שיר השירים ז, י).

(א) וישב יעקב וגו', אחר שכתב לך יסובי עשו ותולדותיו בדרך קצרה, שלא היו ספונים וחשובים לפרש הלא נתישבו, וסדר מלחמותיהם אף הורישו את החור, פירש לך יסובי יעקב ותולדותיו בדרך ארוכה, כל גלגולי שבטם, לפי שהם חשובים לפני המקום להאריך בהם, וכן אתה מולל בעשרה דורות שמאדם ועד נח, פלוגי הוליד פלוגי, וכשבא לנח האריך בו, וכן בעשרה דורות שמנח ועד אברהם קרר בהם, ומשהגיע אלל אברהם האריך בו, משל למרגליות שנפלה בין החול, אדם ממשמש בחול וכוכבו בכברה עד שמואל את המרגליות, ומשמאלה, הוא משליך את הנזירות מידו ונוטל המרגליות, (דבר אחר וישב יעקב, הפשתי הזה, נכנסו גמלי טעונים פשתן, הפחמי תמה, אלה יכנס כל הפשתן הזה, היה פיקח אחד משיב לו, כיצד אחד יולל ממשמש שלך ששורף את כולו, כך יעקב, ראה כל האלופים החשובים למעלה, תמה ואמר, מי יכול לכבוש את כולן, מה כתיב למטה, אלה תולדות יעקב יוסף, וכתיב והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש, כיצד יולל מיוסף שמלה ושורף את כולם. ברש"י יסו: (ב) אלה תולדות יעקב, ואלה של תולדות יעקב, אלה יסוביהם וגלגוליהם, עד שבאו לכלל ישוב. סבה ראשונה, זהו יוסף בן שבע עשרה וגו', על ידי זה נתגלגלו וירדו למצרים, זהו אחר יסוב פשוטו של מקרא, להיות דבר דבור על אופניו, ומדרש

י וַיִּשְׂרָאֵל אֶהָב אֶת־יוֹסֵף מִכָּל־בָּנָיו כִּי־בָן־זָקֵנִים הוּא לֹא וַעֲשֵׂה לֹא כְתִנַּת פָּסִים: י וַיֵּרָאוּ אָחָיו כִּי־אֵתָּו אָהָב אֲבֵיהֶם מִכָּל־אָחָיו וַיִּשְׁנָאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַּבְּרוֹ לְשָׁלֹם: ה וַיַּחֲלֵם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגִּד לְאָחָיו וַיּוֹסְפוּ עוֹד שְׁנֹא אֹתוֹ: י וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׁמַעוּ־נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלַמְתִּי: י וְהִנֵּה אֲנִי חֹנֵן מֵאֲלֵמִים אֲלֵמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה קָמָה אֲלַמְתִּי וְגַם־נִצְבָּה וְהִנֵּה תִסְבְּעָה אֲלַמְתֵּיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוּוּ לְאֲלַמְתִּי: ה וַיֹּאמְרוּ לוֹ אָחָיו הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם־מִשּׁוֹל תִּמְשָׁל בָּנוּ וַיּוֹסְפוּ עוֹד שְׁנֹא אֹתוֹ עַל־חֲלַמְתּוֹ וְעַל־דְּבָרָיו: ט וַיַּחֲלֵם עוֹד חֲלוֹם אַחֵר וַיּוֹסֶפֶר אֹתוֹ לְאָחָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלַמְתִּי חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאֶחָד עֶשֶׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי: י וַיּוֹסֶפֶר אֶל־אָבִיו וְאֶל־אָחָיו וַיַּגִּיעֲרֵבוּ אָבִיו וַיֹּאמֶר לֹא מֶה הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלַמְתָּ הִבּוֹא נָבוֹא אֲנִי וְאִמִּי וְאָחִיךָ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ אֶרְצָה: י וַיִּקְנֹאוּ־בּוֹ אָחָיו וְאָבִיו שָׁמַר אֶת־הַדְּבָר:

רש"י

(ג) בן זקנים, שגולד לו לעת זקנתו. ואונקלוס תרגם. בר חכים הוא ליה, כל מה שלמד משם ועבר מסר לו. דבר אחר, שהיה זיו איקונין שלו דומה לו: פסים, לשון כלי מלת (שבת י). כמו כרפס ותכלת, וכמו כתונת הפסים דתמר ואמנון. ומדרש אגדה על שם לרשותו, שנמכר לפוטיפר ולסוחרים ולשמעאלים ולמדינים: (ד) ולא יכלו דברו לשלום, מתוך גנותם למדנו שחכם, שלא דברו אחת צפה ואחת בלבד: דבריו, לדבר עמו: (ז) מאלמים אלמים, כתרומתו מאשרין אסרין, עמרין, וכן נושא אלומויותו (תהלים קטו, ו), וכמוהו בלשון משנה והאלומויות נוטל ומכריז: קמה אלומויתי, נזקפה: וגם נצבה, לעמוד על עמדה

(ה) זקופה: (ח) ועל דבריו, על דעתם רעה שהיה מביא לאביהם: (י) ויספר אל אביו ואל אחיו, לאחר שספר אותו לאחיו, חזר וספרו לאביו וצפניהם: ויגיד בו, לפי שהיה מטיל שאלה עליו: הבוא נבוא, והלא אחך כבר מתה, והוא לא היה יודע שהדברים מגיעים לבלה, שגדלתו כלמו (ב"ר פד, יא), ורבותיו למדו מכאן, שאין חלום בלא דברים בטלים, ויעקב נתכוון להוילל הדבר מלבד בניו, שלא יקנאוהו, לכך אמר לו הבוא נבוא וגו', כשם שאי אפשר באחך, כך השאר הוא בטל: (יא) שמר את הדבר, היה ממתין ומלפס מתי יבוא, וכן שומר אמונים (שעיה טו, ב), וכן לא תשמור על חטאתי (איוב יד, טו), לא תמתין:

"מִשְׁפָּט וצִדְקָה בִּיעֲקֹב אֶתָּה עֹשִׂיתָ"

(תהלים צמ, ד)

א יהוה מלך ירגזו עמים יושב כרובים תנוט הארץ: ב יהוה בציון גדול ורם הוא על כל העמים: ג יודו שמך גדול ונורא קדוש הוא: ד ועז מלך משפט אהב אתה פוננת מישרים משפט וצדקה ביעקב | אתה עשית: ה רוממו יהוה אלהינו והשתחוה להם רגליו קדוש הוא: ו מלשה ואהרן | בכהניו ושמואל בקראי שמו קראים אל יהוה והוא יענם: ז בעמוד ענן ידבר אליהם שמרו עדתיו וחך נתן־למו: ח יהוה אלהינו אתה עשיתם אל נשא היית להם זנבם על עלילותם: ט רוממו יהוה אלהינו והשתחוה להם קדשו כדשו כדשו יהוה אלהינו:

רש"י

(א) ירגזו עמים, מדבר במלחמת גוג ומגוג, ולו ירגזו עמים כענין שנאמר (זכריה יד) וחתת תהיה המגפה וגו': תנוט, לשון נטיו רגלי: (ג) יודו שמך, יודו את עז מלך האהוב משפט: (ד) ועז מלך, מוסב על מקרא העליון: אתה כוננת מישרים, פשרה ושימת שלום בין אנשים כוננת באמריך (שמות כג) כי תראה חמור שונאך רובץ וגו', כי תפגע שור אויבך ומי הוא שיראה את שונאך גומל לו חסד שלא ידבנו לבו לחצקו ולגשקו, תנחומא:

(ו) בעמוד ענן ידבר אליהם, אף עס שמואל וזה הוא שנאמר (שמואל א ט) הִשׁ צוּה הַרוּחָה וְתַעֲנַנָה אוֹתָם וְתִאמְרַנָּה יְיָ, ראו הענן קשור על פתחו, כד"א יש אשר יהיה הענן (במדבר י) שמורו עדתיו וחך נתן למו, וחוק אשר נתן למו: (ח) אל נושא, עון ישראל: היית להם, בשצילם: ונוקם, היית על עלילותם, משה ואהרן ששמו נא המורים, שמואל על שלא הדריך בניו בדרך טובה מת בחור: (ט) בי קדושו ה' אלהינו, על אשר הוא מדרק עס

הנריקים הוא מקודש בעולם, וכן הוא אומר (שמות כט) ונקדש כבודי, כמכודי:

"כָּל זֶרַע יַעֲקֹב בְּבִדְוָהוּ"

(תהלים כב, בר)

א לְמַנְצֵחַ עַל-אַיִלַת הַשְּׁחָר מִזְמוֹר לְדָוִד: ב אֵלֵי אֵלֵי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי רְחוֹק מִיִּשְׁוּעָתִי דְּבַרִּי שְׁאֵגְתִּי: ג אֵלֹהֵי אֶקְרָא יוֹמָם וְלַיְלָה תַעֲנֵה וְלִיְלָה וְלֹא-דוֹמִיָּה לִי: ד וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: ה בָּךְ בָּטְחוּ אֲבֹתֵינוּ בָּטְחוּ וְתִפְלָטְמוּ: ו אֵלֶיךָ זָעְקוּ וְנִמְלְטוּ בָךְ בָּטְחוּ וְלֹא-בֹשׁוּ: ז וְאַנְכִי תוֹלַעַת וְלֹא-אִישׁ חֲרַפְתָּ אָדָם וּבְזוֹי עָם: ח כָּל-רָאִי יִלְעָגוּ לִי יִפְטִירוּ בְשָׁפָה יִנְיְעוּ רֹאשׁ: ט גַּל אֶל-יְהוָה יִפְלָטְהוּ יִצְלִיְהוּ כִּי חָפֵץ בּוֹ: י כִּי-אַתָּה גָּחִי מִבֶּטֶן מִבְּטִיחִי עַל-שְׂדֵי אֲמִי: יא עֲלֶיךָ הִשְׁלַכְתִּי מִרְחֹם מִבֶּטֶן אֲמִי אֵלֵי אֲתָה: יב אֶל-תִּרְחַק מִמֶּנִּי כִּי-צָרָה קְרוּבָה כִּי-אֵין עֹזָר: יג סִבְבוּנִי פְרִים רִבִּים אֲבִירִי בָשָׁן כְּתֹרֵנִי: יד פָּצוּ עָלַי פִּיהֶם אֲרִיָּה טָרֵף וְשֹׁאֵג: טו כַּמִּים נִשְׁפַּכְתִּי וְהִתְפָּרְדוּ כָל-עֲצָמוֹתַי הִיָּה לִבִּי כְּדוֹנָג נִמְסַ בְּתוֹךְ מַעַי: טז יָבֵשׁ כְּחֶרֶשׁ | כְּחִי וְלִשְׁוֹנִי מִדְּבַק מִלְּקוֹחִי וְלַעֲפַר-מָוֶת תִּשְׁפָּתֵנִי: יז כִּי סִבְבוּנִי כָלִבִּים עֲדַת מְרַעִים הַקִּיפוּנִי כְּאִרִּי יְדֵי וְרַגְלִי: יח אֲסַפֵּר כָּל-עֲצָמוֹתַי הֵמָּה יִבְיִטוּ יִרְאוּבִי: יט יִחְלְקוּ בִגְדֵי לָהֶם וְעַל-לְבוּשֵׁי יִפְּלוּ גֹרֶל: כ וְאַתָּה יְהוָה אֶל-תִּרְחַק אֵיילוֹתַי לְעֹזְרֵתִי חֹשֶׁה: כא הַצִּילָה מִחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד-דֹּלָב | יְחִידָתִי: כב הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אֲרִיָּה וּמִקֶּרְנֵי רִמִּים עֲנִיתִנִּי: כג אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ לְאִחֵי בְּתוֹךְ קָהֵל אֲהַלִּלְךָ: כד יִרְאִי יְהוָה | הִלְלוּהוּ כָל-זֶרַע יַעֲקֹב בְּבִדְוָהוּ וְגֹרֵוּ מִפְּנֵי כָל-זֶרַע יִשְׂרָאֵל: כה כִּי לֹא-בָזָה וְלֹא שָׁקֵץ עֲנוֹת עֲנִי וְלֹא-הִסְתִּיר פָּנָיו מִפְּנֵי וּבִשְׁוֹעוֹ אֵלָיו שָׁמַע: כו מֵאַתָּה תִּהְלָתִי בְּקָהֵל רַב נִדְרִי

רש"י

(א) אֵילַת הַשְּׁחָר. שם כלי שיר, ד"א על כנסת ישראל שהיא אֵילַת אֲהִבִּים הַנִּשְׁקָפָה כמו שחר (שיר ז י), ורבותינו דרשוהו בַּחֲסֵתֶר, ומנחם פתר אֵילַת לשון מעוז כמו אֵילוֹת לעזרת חושה: הַשְּׁחָר. לשון שחרית, ומנחם פתר לשון צקור, כמו שחר טוב יִבְקֶשׁ רֶגֶן (משלי י"א) וכמו לשחר פניך: (ב) לָמָּה עֲזַבְתָּנִי. עתידה היא ללכת בגילה ואמר דוד תפלה זו על העתיד: רְחוֹק מִיִּשְׁוּעָתִי. ומדברי שאגתי: (ג) אֶקְרָא יוֹמָם. אני קורא לך מיום אל יום ואיך עונה: (ד) וְאַתָּה קָדוֹשׁ. ויושב לשמוע תהלות ישראל מימים קדמונים: (ו) וְאֲנִי תוֹלַעַת. כל ישראל מכנה כאש אחד: (ח) יִפְטִירוּ. יפתחו כמו פטר רחם ופטר חמור (שמות יג) פטר מים (משלי יז) (ט) גֹּל אֵל ה'. כמו גולל יש לאדם לגולל יבשו ומשאו ליוצרו למען יפלטוהו: (י) גֹּחִי. מוֹאִיל מוֹשֵׁי כמו (איוב מ) יִגִּיחַ יִרְדֵּן אֵל פִּיהוּ: מִבְּטִיחִי עַל שְׂדֵי אֲמִי. זימנת לאדם שדים לשתן עליהם למחיה: (יא) עֲלֶיךָ הִשְׁלַכְתִּי מִרְחֹם. נשלכתי מרחם מאן הולאתי מרחם. כד"א (שע"י מו) עמוסים מני בטן מאן גולדו השבטים נהאם ונהלם: (יג) פְּרִים רִבִּים. מלכיות חזק: אֲבִירִי בָשָׁן. גם הוא לשון פרים בבשן שהם שמנים: כְּתֹרֵנִי. סבבני ככתר המקפת את הראש: (יד) אֲרִיָּה טָרֵף. נבוכדנאצר: (טו) כַּמִּים נִשְׁפַּכְתִּי. שעה הגמחה

מחוס האש: (טו) מִלְּקוֹחִי. הם החניכים שקורין פאלי"ש בלע"ז, כשאלם מילר אין רוק מלוי בפיו, ומנחם פתר מלקוחי אנטיילאש בלע"ז, כמו במלקחים לקח והמלקוח הן השנים אשר דומות למלקוחי חרשים: וְלַעֲפַר מוֹת. לדכאות מיתה: תִּשְׁפָּתֵנִי. אתה תושיבני. לשון שפיתת קדרה, שפות הסיר (ויחזקאל כד), ומנחם פתר כל לשון שפיתת לשון שמה: (יז) בֹּאֲרִי יְדֵי וְרַגְלִי. כאילו הם מדוכאים בפי ארי וכן אמר חזקיהו כארי כן ישבר כל עלמותי (ישעיה לח): (יח) אֲסַפֵּר כָּל עֲצָמוֹתַי. כאב עלומי: הֵמָּה יִבְיִטוּ שמים לאד: (יט) וְעַל לְבוּשֵׁי יִפְּלוּ גֹרֶל. בחזים את נכסי: (כ) אֵיילוֹתַי. כחי כמו הייתי כנבר אין אלו וכמו יש לאל ידי ובראשית ל"א: (כב) הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אֲרִיָּה. כאשר מקרני ראמים עניתני, זה האמורי אשר כנוצה ארז' גבחו (עמוס ז) שלשים ואחד מלכ': (כג) אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ לְאִחֵי. בהתאסף כל כנסיות וכן אומר להם ירמיה' ה' הללוהו אלו הגרים וכל זרע יעקב: (כד) וְגֹרֵוּ. לשון יראה: (כה) עֲנוֹת עֲנִי. נעקת דל כל ענייה שבמקרא לשון נעקה, ועוד יש לפתור ענות לשון הכנעה כמו (שמות י') לענות מפני. שהוא נכנע ומתפלל לפניך: (כו) יִבְיִטוּ עֵינָיו. לעת הגאולה לימות המשיח: יחי לבבכם לעד. כל זה אומר לפנייהם: (כז) יוֹבְרוּ

חבלים נפלו לי בנעימים ♦ מראה מקומות עם רש"י

קיב

אֲשֶׁלֶם נִגְדָה יִרְאִיוּ: כִּי יֵאָכְלוּ עֲנָוִים | וַיִּשְׁבְּעוּ יִהְלְלוּ יְהוָה דִּרְשׁוּ יָחִי לְבַבְכֶּם לַעֲד: כִּי יִזְכְּרוּ | וַיָּשָׁבוּ אֶל־יְהוָה
כָּל־אֲפִסֵּי־אֶרֶץ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לִפְנֵיךָ כָּל־מִשְׁפָּחוֹת גּוֹיִם: כִּי לַיהוָה הַמְּלוּכָה וּמִשְׁלָל בְּגוֹיִם: לֹא אָכְלוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ |
כָּל־דִּשְׁנֵי־אֶרֶץ לִפְנֵינוּ יִכְרְעוּ כָּל־יִזְרְדֵי עֶפֶר וְנִפְשׁוּ לֹא חִיָּה: לֹא זָרַע יַעֲבֹדֵנוּ יִסְפֹּר לְאֹדְנִי לְדוֹר: לֹב יָבֹאוּ וַיִּגִּידוּ
צִדְקָתְךָ לְעַם נוֹלָד כִּי עָשִׂה:

רש"י

וישובו אל ה'. יזכרו האומות הרעה שמלאתנו כשיראו את הטובה וישבו אל ה': (בט) בי לה' המלוכה. כי יראו שחזרת לך המלוכה והממשלה: (ל) אכלו וישתחוו כל דשני ארץ הרי זה מקרא מסורס אכלו ענוים כל דשני ארץ וישתחוו לה' בהלל והודאה על הטובה. דשני ארץ טוב חלב הארץ כל זה יראו אפסי הארץ וישבו אל ה': לפניו יברעו. אז כל מתי הרשעים מתוך גיהנם ולא ירחם עליהם לחיות את נפשם מגיהנם: ונפשו.

של כל אחד ואחד: לא חיה. לא יחיה. רבותינו דרשו מן המקרא הזה שהמתיס לפני מיתסת בשעת נטילת נשמה רואין פני שכינה: (לא) זרע יעבדנו וגו'. זרע ישראל אשר תמיד עובדים אותו: יסופר לאדני לדור. סרס המקרא ודרשנו יסופר לדור אחרון לשם ה' ולשכחו את אשר עשה לאותו זרע: (לב) יבאו. הראשונים ויגידו לדקתו לעם הגולד כי עשה להם דקה:

"בֹּז לְדַבֵּר יַחְבֵּל לוֹ"

(משלי יג, יג)

י' בֹּז לְדַבֵּר יַחְבֵּל לוֹ וַיֵּרָא מִצּוֹה הוּא יִשְׁלָם:

רש"י

בז לדבר יחבל לו. הבזה אחד מד"ת סוף מתמשכן עליו: וירא מצוה הוא ישולם. יקבל שכר. ומדרש תהלים דורש בז לדבר יחבל לו על דוד שאמר לפני הקב"ה רבותי של עולם מה הגאה

בשועים שבראת אמר לו חייך סוף שתלמדך לשטות כשכח לפני אביש להשתגע ויורד רירו על זקנו וגומר (שמואל א' כא):

"חַבְלִים נָפְלוּ לִי בִנְעִימִים"

(תהלים מז, ו)

«מִכֶּתֶם לְדוֹד שְׁמֵרְנִי אֶל כִּי־חֲסִיתִי בָךְ: בִּאֲמַרְתָּ לַיהוָה אֲדֹנָי אֶתָּה טוֹבָתִי בַל־עֲלִיךָ: גִּלְקָדוּשִׁים אֲשֶׁר־בָּאֶרֶץ

רש"י

(א) מכתם לדוד. אמרו רבותינו לדוד שה' מק ותם שהיתה מכתו תמה שגולד מהול ואין שיעת המקרא נופל על המדרש כאן. יש מזמור שנאמר בז לדוד מכתם, שם יש לפרש שיר זה לדוד שה' מק ותם אכל כאן שנאמר מכתם לדוד אין לפרשו כן ואומר אני שהוא אחד מן שמות מיני נעימות הזמר וחלוק בנעימות השיר. ד"א מכתם לדוד לשון עטרה כמו כתם שמשמע דבר זה היה רגיל לומר דוד שמרני אל כי חסיתי בך וה' לו כעטרה שנא' (נעיל ה' כ')

כלנה רגון תעטרנו: (ב) אמרת לה' אדני אתה וגו'. לכנסת ישראל אמר דוד יש עליך לומר לה' אדון אתה וידך על העליונה לכל הבא עלי. ד"א אמרת לה' אדני אתה, לנפשו ה' אומר וכן מצינו דוגמתו (ש"צ יד) ותכל דוד ופתרונו ותכל נפש דוד אף כאן אמרת נפשי לה' את נפשי יש עליך לומר כן להקב"ה: טובתי בל עליך. טובות שאתה עושה לי לא עליך הם לגמלני כי לא בלדקתי אתה מטיב לי: (ג) גלְקָדוּשִׁים אשר בארץ המה. בשביל הקדושים

מראה מקומות עם רש"י ♦ חבלים נפלו לי בנעימים

המה ואדירי כל־חפציי־בם: ד ירבו עצבותם אחר מִהְרֵו בל־אסיד נספיהם מִדֶּם ובל־אשא את־שמותם על־שפתי: ה יהוה מִנֶּת־חֶלְקִי וְכוּסִי אֶתָּה תוֹמִיךְ גִּדְרִי: ו חבלים נפלו־לי בנעימים אֶף־נִחַלֶּת שפֶּרָה עָלַי: ז אֲבָרְךָ אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי אֶף־לִילֹת יִסְרוֹנִי כְלִיֹּתַי: ח שִׁיְתִי יְהוָה לִגְדִי תִמְדִּי כִּי מִיְמִינִי בִל־אֶמְוֹט: ט לָכֵן | שָׁמַח לְבִי וַיִּגַּל כְּבוֹדִי אֶף־בְּשִׁי יִשְׁכֵּן לְבִטָּח: י כִּי | לֹא־תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשָׂאוֹל לֹא־תִתֵּן חֲסִידֶךָ לְרָאוֹת שָׁחַת: יא תוֹדִיעֵנִי אֶרֶח חַיִּים שְׁבַע שָׁמְחוֹת אֶת־פָּנֶיךָ נַעֲמֹת בְּיָמֶיךָ נֶצַח:

רש"י

אשר המה קבור' בארץ אשר התהלכו לפניך באמת: ואדירי כל חפצי בם. הם האדירים אשר כל חפצי בם וכל זרעי נעשים בשבילם: (ד) ירבו עצבותם וגו'. כל זה אמרי לה' ירבו עצבותם של כופרים כך המהיר' וחריד' לעצדות אל אחר, ל"א מהרו לשון מוהר דוארניט' בלעז: בל אסיד נספיהם מדם. אני לא אהיה כמותם לזרוק דם לע"ג ולא אשא שם ע"ג על שפתי: (ה) ה' מנת חלקי ובוים'. כל טובתי הימנו, לשון אחר וכוסי וחשבונתי כמו (שמות יב) תכוסו על השה וכן חזרו מנחם: אתה תומיך גורלי אתה הוא אשר הניחות ידי על החלק הטוב שנאמר החיים והמות נתתי וגו' ובחרת בחיים (דבר' ל) כדאם האוהב אחד מצניו ומניח ידו על החלק הטוב ואומר את זה צחר לך, תומיך השפלת ידי על הגורל ל' ימך המקרה (קהל' ז) ישפל, כך הוא נדרש בספרי, וגם יש לפותרו לשון תמיכה מדרש האגדה כמו ויתמוך יד אביו וגו' (בראש' מח: ו) חבלים נפלו לי בנעימים, כשנפל לי הגורל להיות בחלקך חבל נעים הוא זה אף עלי שפרה נחלה כזו:

"יעקב חבל נחלתו"

(דברים לב, ט)

א האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי־פי: ב יַעֲרַף כַּמָּטֵר לִקְחִי תֵּזֶל כַּטֵּל אֶמְרָתִי כְּשֶׁעִרַם עָלַי־

רש"י

(א) האזינו השמים, שאני מתרה בהם בשראל, ותהיו אחס עדים בדבר שכך אמרתי להם שאחס תהיו עדים, וכן ותשמע הארץ, ולמה העיד בהם שמים וארץ, אמר משה, אני בשר ודם למחר אני מת, אם יאמרו ישראל לא קבלנו עלינו הברית מי בא ומכחיש, לפיכך העיד בהם שמים וארץ, עדים שהם קיימים לעולם, ועוד שאם יזכו יבואו העדים ויתנו שכרם, הגפן נתן פריה והארץ נתן יבולה והשמים יתנו טלם, ואם יתחייבו, תהיה בהם יד העדים תחלה, ועלך את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא נתן את יבולה (דברים יא, ז), ואח"כ ואזדהם מהרה על ידי

האומות: (ב) יערוף במטטר לקחי, זו היא העדות, שתעידו שאני אומר בפניכם תורה שנתתי לישראל שהיא חיים לעולם, כמטר הזה שהוא חיים לעולם (ספרי טו) כאשר יערפו השמים טל ומטטר: יערוף, לשון יטיף, וכן ירעפון דשן (תהלים סה, זב) יערפו טל (לקמן לג, כח): תזל כטל, שהכל שמחים בו, לפי שהמטר יש בו עלצים לבריות, כגון הולכי דרכים ומי שהיה צורו מלא יין (ספרי טו): כשעירם, לשון רוח סערה, כתרנומו כרוחי מטרא, מה הרוחות הללו מחזיקין את העשבים ומגדלין אותם, אף דברי תורה מגדלין את לומדיהן: וברביבים, טיפי מטר, וגראה לי על

יָשָׁא וּכְרִיבִים עָלֶי-עֵשֶׁב: ג' כִּי שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא הָבוּ גִדְל לְאַלְהֵינוּ: ו' הַצּוֹר תָּמִים פָּעִלָּו כִּי כָל־דָּרְכָיו מוֹשֵׁפֵט אֶל אֲמוֹנָה וְאִין עוֹל צָדִיק וַיֵּשֶׁר הוּא: ה' שָׁחַת לוֹ לֹא בָנָיו מוֹמָם דּוֹר עָקֵשׁ וּפְתִלְתָּל: י' הִלִּיהוּ תַגְמְלוּ-זֹאת עִם נָבֵל וְלֹא חָכָם הָלֹא־הוּא אֲבִיד קִנְיָה הוּא עֵשֶׂב וַיִּכְנַנְךָ: י' שְׁנֵי זָכָר יְמוֹת עוֹלָם בֵּינוּ שְׁנוֹת דֶּרֶד־רֹדֶר שָׂאֵל אֲבִיד וַיִּגְדֵּד וַיִּקְנֶה וַיֹּאמְרוּ לָךְ: ח' בְּהִנָּחַל עֲלֵינוּ גוֹיִם בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם יַצֵּב גְּבֻלַּת עַמִּים לְמַסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ט כִּי חֶלֶק יְהוָה עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוֹ: י' יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתַהוֹ יֵלֵל יִשְׁמֹן יִסְבְּבֵהוּ יִבּוֹנְנֵהוּ יִצְרְנֵהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינָיו: י"א בְּנִשָּׁר צַעִיר קָנָו עַל־גּוֹזְלָיו יִרְחַף יִפְרֹשׁ כַּנְפָּיו יִקְחֵהוּ יִשְׁאָהוּ עַל־אֶבְרָתוֹ: י"ב יְהוָה בְּדֶרֶד יִנְחֵנוּ

רש"י

אבי אבי רכב ישראל (מלכים 3-3, 3): זקניך. אלו החכמים (קידושין 3ב): ויאמרו לך. הראשונות: (ח) בהנחל עליון גוים. כשהנחיל הקב"ה למכעיסיו את חלק נחלתם. הוי"ס ושטפס: בהפרידו בני אדם. כשהפץ דור הפלגה היה צידו להעבירם מן העולם. ולא עשה כן. אלא יצב גבולות עמים. קיי"ם ולא אבד: למספר בני ישראל. כשביל מספר בני ישראל שעתידין ללאת מבני שם. ולמספר שבעים נפש של בני ישראל שירדו למצרים. הציב גבולות עמים. שבעים לשון: (ט) בי חלק ה' עמו. למה כל זאת. לפי שהיה חלקו כבוד בייניהם. ועתיד ללאת. ומי הוא חלקו. עמו. ומי הוא עמו. יעקב חבל נחלתו. והוא השלישי בחבות. המשולש בשלש זכות. זכות אבי אביו וזכות אביו וזכותו. הרי ג', כחבל הזה שהוא עשוי בג' גדילים. והוא ובניו היו לו לנחלה. ולא ישמעאל בן אברהם ולא עשו בנו של יחצק: (י) ימצאהו בארץ מדבר. אותם מלא לו נאמנים בארץ המדבר. שקבלו עליהם תורתו ומלכותו ועולו. מה שלא עשו ישמעאל ועשו. שנאמר ורחם משעיר למו הופיע מהר פארן (לקמן ג). ובתהו ילל ישמן. ארץ זיה ושממה. מקום יללת תנינים וזכות יענה. אף שם נמשכו אחר האמונה. ולא אמרו למשה היאך נלא למדברות מקום זיה ושמן. כענין שנאמר לכתך אחרי במדבר (ירמיה 3, 3): יסבבנהו. שם סבבם והקיפם בעננים. וסבבם דגלים לארבע רוחות. וסבבם בתחתית ההר שפכו עליהם כניגות: יבוננהו. שם צתורה וצינה: יצרנהו. מנחש שרק ועקרב ומן האומות: באישון עינו. הוא השחור שבעין שהמאור יולל הימנו. ואונקלוס תרגם ימלאהו. יספיקהו כל רצו במדבר. כמו ומלא להם (במדבר יא. 33). לא ימלא לנו ההר (יהושע יז. 17). יסבבנהו. אשרינו סחור סחור לשכינתיה. אוהל מועד באמצע וארבעה דגלים לארבע רוחות: (יא) בנשר יעיר קנו. נהגם ברחמים ובחמלה. כנשר הזה. רחמני על בניו ואינו נכנס לקנו פתאום. עד שהוא מקשקש ומטרף על בניו ככנפיו בין אילן לאילן. בין שוכה לחצרתה. כדי שיעורו בניו ויהא בהם כח לקבלו: יעיר קנו. יעורר בניו: על גוזליו ירחק. אינו מכבד עמו עליהם. אלא מחופף. נוגע ואינו נוגע. אף הקב"ה שדי לא

שם שורה כח נקרא רבי. כמה דאת אמר רובה קשת (בראשית 48. 1): דשא. ארבר"ץ (גראויט) עטיפת הארץ מטוסה בירק: עשב. קלח אחד קרוי עשב. וכל מין ומין לעלמו קרוי עשב: (ג) בי שם ה' אקרא. הרי כי משמש בשלש כאשר. כמו כי תבוא אל הארץ (ויקרא 33. 1). כשקרא ואזכיר שם ה' אתם הבו גודל לאלהינו וזכרנו שמו. מכאן אמרו. שטנין ברוך שם כבוד מלכותו אחר זכרה שבמקדש (תענית 20): (ד) הצור תמים פעלו. אע"פ שהוא חזק. כשמביא פורענות על עוברי רעונו. לא בשטף הוא מביא. כי אם בדין. כי תמים פעלו: אל אמונה. לשלם ללדיקים לרקתם לעולם הבא. ואע"פ שמאחר את תגמולם. סופו לאמן את דבריו: ואין עול. אף להשעים משלם שכר לרקתם בעולם הזה: צדיק וישר הוא. הכל מלדיקים עליהם את דינו. וכך ראו וישר להם. לדיק מפי הבריות. וישר הוא וראוי להלדיקו: (ה) שחת לו וגו' כתרומתו חבילו להון ולא ליה: בניו מומם. בניו היו. והשחתה שהשחיתו היא מומם: בניו מומם. מומם של בניו היה. ולא מומם: דור עקש. עקום ומעוקל. כמו ואת כל הישרה יעקשו (מכה ג. 5). וכלשון משנה. חולדה ששיניה עקומות ועקושות: ופתלתל אנטורט"ל"ש (פערדרעהט) כפתיל הזה שגודליו אותו ומקיפין אותו סביבות הגדל. פתלתל. מן התיבות הכפולות. כמו ירקק. אדמדם. סחרחר. סגלגל: (ו) הלה' תגמלו זאת. לשון תימה. וכי לפניו אתם מעליצין. שיש צידו להפרע מכס ושהיטיב לכם בכל הטובות: עם נבל. ששכחו את העשוי להם: ולא חבם. להבין את הטולדות שיש צידו להיטיב ולהרע: הלא הוא אביד קנך. שקנאך. שקנך בקן הסלעים ובארץ חזקה. שתקנך בכל מיני תקנה: הוא עשך. אומה באומות: ויבנגך. אחרי כן בכל מיני כסים וכן. מכס כהנים. מכס נביאים. ומכס מלכים. כך שהכל תלוי בו: (ז) ובור ימות עולם מה עשה בראשונים שהכעיסו לפניו: בינו שנות דור ודור. דור אנוש שהציק עליהם מי אוקינוס. ודור המבול ששטפס. דבר אחר. לא נתתם לזככם על שצבר. ציו שנות דור ודור. להכיר להבא. שיש צידו להיטיב לכם ולהנחיל לכם ימות המשיח והעולם הבא: שאל אביד. אלו הנביאים שנקראים אבות. כמו שנאמר באליהו

ואין עמו אל נכר:

רש"י

בהם חלים ואזני בליסטראות, מיד ויסע מלאך האלהים וגו' ויבא בין מחנה מזלרים וגו' (שם יד, יט-כ): (יב) ה' בדרה, ה' דדד ובעת נהגם במדבר: ואין עמו אל נכר. לא היה כח באחד מכל אלהי הגוים להראות כחו ולהלחם עמם. ורבותינו דרשוהו על העתיד, וכן תרגם אונקלוס, ואני אומר דברי תוכחה הם, להעיד השמים והארץ, ותהא השירה להם לעד, שסופן לבגוד ולא זכרו הראשונות שעשה להם ולא הנולדות שהוא עתיד לעשות להם, לפיכך נרץ ליישב הדבר לכאן ולכאן, וכל הענין מוסב על זכור ימות עולם כינו שנות דור ודור, כן עשה להם וכן עתיד לעשות, כל זה היה להם לזכור:

מלאנוהו שגיא כח (איוב לו, כג), כשכח ליתן תורה לא נגלה עליהם מרוח אחת אלא מארבע רוחות, שנאמר ה' מסיני בא וחרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרצבות קדש (לקמן לג, כ), אלוה מתנין יבא (חבקוק ג, ג) וז רוח רביעית: יפרוש בנפיו יקחהו כשכח ליטול ממקום למקום, אינו נוטלן ברגליו כשאר עופות, לפי ששאר עופות יראים מן הגשר, שהוא מגביה לעוף ופורח עליהם, לפיכך נושאן ברגליו מפני הגשר, אבל הגשר אינו ירא אלא מן החץ, לפיכך נושאן על כנפיו, אומר, מוטב שיכנס החץ כי ולא יכנס בזני, אף הקב"ה, ואשא אתכם על כנפי נשרים (שמות יט, ד), כשנסעו מזלרים אחריהם והשיגום (חומים) על הים, היו זורקים

"ויהי יוסף יפה תאר"

(בראשית לט, ו)

« ויוסף הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר סרים פרעה שר הטבחים איש מצרי מיד הישמעאלים אשר הורדהו שמה: ב ויהי יהוה את-יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדניו המצרי: ג וירא אדניו כי יהוה אתו וכל אשר-הוא עשה יהוה מצליח בידו: ד וימצא יוסף חן בעיניו וישרת אתו ויפקדהו על-ביתו וכל-ישראל נתן בידו: ה ויהי מאז הפקיד אתו בביתו ועל כל-אשר יש-לו ויברך יהוה את-בית המצרי בגלל יוסף ויהי ברכת יהוה בכל-אשר יש-לו בבית ובשדה: ו ויעזב כל-אשר-לו ביד-יוסף ולא-ידע אתו מאומה כי אם-הלחם אשר-הוא אוכל ויהי יוסף יפה-תאר ויפה מראה: ז ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת-אדניו את-ענינה אל-יוסף ותאמר שכבה עמי: ח וימאן | ויאמר אל-אשת אדניו הן אדני לא-ידע אתי מה-בבית וכל אשר-יש-לו נתן ביד: ט איננו גדול בבית הזה מִמְנֵי ולא-חשד מִמְנֵי מאומה כי אם-אותך באשר את-אשתו ואיך אעשה הרעה הגדלה הזאת וחטאתי לאלהים: י ויהי כדברה אל-יוסף יום | יום ולא-שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה: יא ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש

רש"י

ושותה ומסלסל בשערו. אמר הקב"ה, אביך מתאבל ואתה מסלסל בשעריך, אני מגרה בך את הדוב. מיד (ו) ותשא אשת אדניו וגו', כל מקום שנאמר אחר, סמוך: (ז) וחטאתי לאלהים, בני נח נטעו על העריות: (י) לשכב אצלה, אפילו בלא תשמיש: להיות עמה, לעולם הבא: (יא) ויהי בהיום הזה, כלומר, ויהי כאשר הגיע יום מיוחד, יום לחוק, יום איד שלהם, שהלכו כולם לבית עבודת אלילים, אמרה, אין לי יום הגון להזקק ליוסף כהיום הזה, אמרה להם, חולה אני ואיני יכולה לילך: לעשות מלאכתו, רב ושמואל, חד אמר מלאכתו ממך, וחד אמר לעשות לרכי עמה,

(א) ויוסף הורד, חזר לענין ראשון, אלא שהפסיק בו כדי לסמוך ירידתו של יהודה למזכירתו של יוסף, לומר כך ששכילו הורידוהו מגדולתו, ועוד, כדי לסמוך מעשה אשתו של פוטיפר למעשה תמר, לומר כך, מה זו לשם שמים אף זו לשם שמים, שראתה באלטרונוגין שלה שעתידה להעמיד בנים ממנו, ואינה יודעת אם ממנה אם מביתה: (ג) בי ה' אתו, שם שמים שגור בפיו: (ד) וכל יש לו הרי לשון קלר חסר אשר: (ו) ולא ידע אתו מאומה, לא היה נותן לבו כלום: בי אם הלחם, היא אשתו, אלא שדבר בלשון נקייה: ויהי יוסף יפה תאר, כיון שראה עצמו מושל, התחיל אוכל

מֵאֲנָשֵׁי הַבֵּית שֵׁם בְּבִית: י' וַתִּתְּפֹשְׁהוּ בְּגָדוֹ לֵאמֹר שְׂכָבָה עִמִּי וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בִּידָה וַיֵּנֶס וַיֵּצֵא הַחוּצָה: י" וַיְהִי כִּרְאוּתָהּ כִּי־עָזַב בְּגָדוֹ בִּידָה וַיֵּנֶס הַחוּצָה: י" וַתִּקְרָא לְאֲנָשֵׁי בֵיתָהּ וַתֹּאמֶר לָהֶם לֵאמֹר רְאוּ הֵבִיא לָנוּ אִישׁ עֲבָרִי לְצַחֵק בָּנוּ בָּא אֵלַי לְשֹׁכֵב עִמִּי וְאֶקְרָא בְּקוֹל גָּדוֹל: י" וַיְהִי כְשִׁמְעוּ כִּי־הִרִימָתִי קוֹלִי וְאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ אֶצְלִי וַיֵּנֶס וַיֵּצֵא הַחוּצָה: י" וַתֵּנַח בְּגָדוֹ אֶצְלָהּ עַד־בּוֹא אֲדֹנָיו אֶל־בֵּיתָהּ: י" וַתִּדְּבַר אֵלָיו כְּדִבְרֵים הָאֵלֶּה לֵאמֹר בָּא־אֵלַי הָעֶבֶד הָעֲבָרִי אֲשֶׁר־הִבָּאתָ לָנוּ לְצַחֵק בִּי: י" וַיְהִי כִּהְרִימָתִי קוֹלִי וְאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ אֶצְלִי וַיֵּנֶס הַחוּצָה: י" וַיְהִי כְשִׁמְעֵ אֲדֹנָיו אֶת־דִּבְרֵי אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר דִּבְרָה אֵלָיו לֵאמֹר כְּדִבְרֵים הָאֵלֶּה עָשָׂה לִי עֲבָדְךָ וַיַּחֲרֹ אַפּוֹ: כ' וַיִּקַּח אֲדֹנִי יוֹסֵף אֹתוֹ וַיִּתְּנֵהוּ אֶל־בֵּית הַסֵּהֶר מְקוֹם אֲשֶׁר־אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים וַיְהִי־שָׁם בְּבֵית הַסֵּהֶר: כ" וַיְהִי יְהוָה אֶת־יוֹסֵף וַיְטַ אֵלָיו חֶסֶד וַיִּתֵּן חָלוֹ בְּעֵינָיו שֶׁר בֵּית־הַסֵּהֶר: כ" וַיִּתֵּן שֶׁר בֵּית־הַסֵּהֶר בִּיד־יוֹסֵף אֶת כָּל־הָאֲסִירִים אֲשֶׁר בְּבֵית הַסֵּהֶר וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר עֹשִׂים שָׁם הוּא הָיָה עֹשֶׂה: כ" אֵין | שֶׁר בֵּית־הַסֵּהֶר רָאָה אֶת־כָּל־מְאוּמָה בִּידוֹ בְּאֶשֶׁר יְהוָה אָתָּה וְאֲשֶׁר־הוּא עֹשֶׂה יְהוָה מְצַלִּיחַ:

רש"י

אלא שנראית לו דמות דיוקנו של אביו וכו', כדאיתא במסכת סוטה (לז:–יז) ראו הביא לנו. הרי זה לשון קרסה. הביא לנו, ולא פירש מי הביאו, ועל כעלה אומרת כן: עברי, מעבר הנהר, מבני עבר (ב"ר מז, ח:–יז) אדניו, של יוסף: (יז) בא אלי, ללחץ ב', העבר העברי אשר הכאת לנו: (יז) ויהי בשמוע אדניו וגו', בשעת ששמש אמרה לו כן, וזהו שאמרה, כדברים האלה

"איש תאר, שמראה פנים בהלכה"

(שמואל א מז, יח)

« וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל עַד־מָתִי אֲתָהּ מִתְאַבֵּל אֶל־שְׂאוֹל וְאֲנִי מֵאֲסִיתִי מִמֶּלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל מִלֵּא קִרְנֶךָ שָׁמֹן וְלֶךְ אֶשְׁלַחְךָ אֶל־יִשְׂרָאֵל בֵּית־הַלְלָמִי כִּי־רָאִיתִי בְּבָנָיו לִי מֶלֶךְ: » וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֵיךְ אֵלֶּךְ וַיִּשְׁמַע שְׂאוֹל וַהֲרִגֵנִי וַיֹּאמֶר יְהוָה עֲגֹלָת בָּקָר תִּקַּח בִּידְךָ וְאִמְרָתָ לִזְבֹּחַ לַיהוָה בְּאֵתִי: » וַקְרָאתָ לְיִשְׂרָאֵל בְּזֹבַח וְאֶנְכִּי אוֹדִיעֶךָ אֶת אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה וּמִשְׁחָתָ לִּי אֶת אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַיךְ: » וַיַּעַשׂ שְׁמוּאֵל אֶת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וַיָּבֵא בֵּית לָחֶם וַיַּחֲרִדוּ וַקְּנִי הָעִיר לְקִרְאָתוֹ וַיֹּאמֶר שָׁלֹם בּוֹאֵךְ: » וַיֹּאמֶר | שָׁלוֹם לִזְבֹּחַ לַיהוָה בְּאֵתִי הִתְקַדְּשׁוּ וּבִאתֶם אֵתִי בְּזֹבַח וַיִּקְדַּשׁ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בָּנָיו וַיִּקְרָא לָהֶם לִזְבֹּחַ: » וַיְהִי בּוֹאֵם וַיֵּרָא אֶת־אֱלִיָּאב וַיֹּאמֶר אֵךְ נִגַּד יְהוָה מִשְׁיָחוֹ: » וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל אֶל־תִּבֹּט אֶל־מְרָאֵהוּ וְאֶל־גִּבְהַת קוֹמָתוֹ כִּי מֵאֲסִיתִיהוּ כִּי | לֹא אֲשֶׁר יֵרָאָה הָאָדָם כִּי הָאָדָם יֵרָאָה לְעֵינָיִם וַיְהוָה יֵרָאָה לִלְבָב: » וַיִּקְרָא יִשְׂרָאֵל אֶל־אֲבִינֵדָב וַיַּעֲבְדֵהוּ לְפָנָי שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר

רש"י

(א) בית הללמי. בבית לחם, וכן דרך כל דבר ששמו בשתי תיבות. כמו: בית לחם, בית שמש, בית אל, קרית ארבע, אם בא להטיל בו ה"א. מטיל בין שתי התיבות. כגון: קרית ארבע, בית האל, בית הלחמי: (ד) ויחרדו. מהירו ללכת לקראתו: (ו) ויאמר אך נגד ח' משיחו. ויאמר בלבו, אך אמת הוא זה אל תבט אל מראהו. אל יופי תארו: כי מאסתיהו. לפי שבעסן הוא, כמה שנאמר (לקמן י' כח) ויחרף אלכזב דודו: כי לא אשר יראה האדם אף על פי שקראת לענמך רואה, שאמרת לשאול (לעיל ט' יט) אנכי

גם־בזה לא־בחר יהוה: ^ט ויעבר ישי שממה ויאמר גם־בזה לא־בחר יהוה: ^י ויעבר ישי שבעת בנני לפני שמואל ויאמר שמואל אל־ישי לא־בחר יהוה באלה: ^{יא} ויאמר שמואל אל־ישי התמו הנערים ויאמר עוד שאר הקטן והנה רעה בצאן ויאמר שמואל אל־ישי שלחה וקחנו כי לא־נסב עד־באו פה: ^{יב} וישלח ויביאהו והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי ויאמר יהוה קום משחחו כי זה הוא: ^{יג} ויקח שמואל את־קרן השמן וימשח אתו בקרב אחיו ותצלח רוח־יהוה אל־דוד מהיום ההוא ומעלה ויקם שמואל וילך הרמתה: ^{יד} ורוח יהוה סרה מעם שאול ובעתתו רוח־רעה מאת יהוה: ^{טו} ויאמרו עבדי־שאול אליו הנה־נא רוח־אלהים רעה מבעתך: ^{טז} ויאמר־נא אדננו עבדיך לפניך יבקשו איש ידע מנגן בכנור והיה בהיות עליך רוח־אלהים רעה ונגן בידו וטוב לך: ^{יז} ויאמר שאול אל־עבדיו רא־נא לי איש מיטיב לנגן והביאותם אלי: ^{יח} ויען אחד מהנערים ויאמר הנה ראיתי בן לישי בית הלחמי ידע נגן וגבור חיל ואיש מלחמה ונבון דבר ואיש תנור ויהוה עמו: ^{יט} וישלח שאול מלאכים אל־ישי ויאמר שלחה אלי את־דוד בנך אשר בצאן: ^כ ויקח ישי חמור להם ונאד יין וגדי עזים אחד וישלח ביד־דוד בנו אל־שאול: ^{כא} ויבא דוד אל־שאול ויעמד לפניו ויאבהבו מאד ויהי־לו נשא כלים: ^{כב} וישלח שאול אל־ישי לאמר יעמד־נא דוד לפני כִּי־מצא חן בעיני: ^{כג} והיה בהיות רוח־אלהים אל־שאול ולקח דוד את־הכנור ונגן באי־דוד ורוח לשאול וטוב לו וסרה מעליו רוח־הרעה:

רש"י

הרואה, כאן אני מודיעך שאיך רואה: (ט) ויעבר ישי שממה הוא שמעל: (יא) שאר הקטן, כשאר הקטן: לא נסוב, לא נשכ לאכול, כל מושב סעודה קרויה הסבה: (יג) ותצלח רוח ה' רוח גבורה: (כו) עבדיך לפניך, הכה עבדיך לפניך אשר יעשו מעותיך: (כח) אחד מהנערים, מיוחד שבהם, דואג האדמוני יודע נגן, כל ענינו נחמון להכניס עין רעה של שאול בדוד, שיתקנא בו

(סנהדרין צג:)

ובי דרכה של אשה לימול שש סאין אלא רמו לה שעתידין ששה בנים לצאת ממנה שמתברכין בשש [שש] ברכות ואלו הן דוד ומשיח דניאל חנניה מישאל ועזריה דוד דכתיב (שמואל א טו, יח) ויען אחד מהנערים ויאמר הנה ראיתי בן לישי בית הלחמי יודע נגן וגבור חיל ואיש מלחמה ונבון דבר ואיש תנור וה' עמו וגו', ואמר רב יהודה אמר רב כל הפסוק הזה לא אמרו דואג אלא בלשון הרע יודע נגן שיודע לישראל גבור שיודע להשיב איש מלחמה שיודע לישראל וליתן במלחמתה של תורה (איש תנור שמראה פנים בהלכה ונבון דבר שמבין דבר מתוך דבר) וה' עמו שהלכה כמותו בכל מקום.

לימול שש סאין, ולשא משוי כזה: רמו לה, דשש גרעינין נתן לה לסיון ורמו שעתידין ללאת שש זנים ממנה: יודע נגן גבור חיל ואיש מלחמה ונבון דבר ואיש תנור וה' עמו, היינו שש זכרות: לא אמרן דואג, לקמן מפרש האחד מן הנערים היינו דואג: אלא בלשון הרע, שהיה מספר שזכרו של דוד כדי שיקנא בו שאול ויהרגהו: לישראל וליתן במלחמתה של תורה, להסוּח בתלמוד: פנים בהלכה, שמיא ראייה לדבריו

"וְזֶה בְּחִינַת 'חֲבָלֵי לֶדָה'"

(חושע יג, יג)

« כְּדַבֵּר אֶפְרַיִם רִתָּת נִשָּׂא הוּא בְּיִשְׂרָאֵל וַיֵּאָשֶׁם בַּפֶּעַל יָמֹתָ: כ וְעַתָּה | יוֹסֵפוּ לַחְטָא וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם מִסְכָּה

רש"י

(א) כדבר אפרים רתת, כשקנא ירבעם למקום ודבר כנגד שלמה דברים קשים וזכרעה שחרי מלך גדול היה שלמה: נשא

מכספם כתבונם עצמים מעשה חרשים בלה להם הם אמרים זבחי אדם עגלים ישקון: לכן יהיו כענו-בקר וכטל משקים הלך כמין יסער מגרן וכעשן מארבה: וְאֶנְכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְאֵלֵהֶם זֹלָתִי לֹא תִדַע וּמוֹשִׁיעַ אֲנִי בִלְתִּי: אֲנִי יִדְעָתִיךָ בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ תְּלָאֲבוֹת: כְּמַרְעִיתָם וַיִּשְׁבְּעוּ שָׁבְעוּ וִירָם לָבָם עַל-כֵּן שִׁכְחוּנִי: וְאֵתָּה לָהֶם כְּמוֹ-שֹׁחַל כְּנָמֵר עַל-דֶּרֶךְ אֲשׁוּר: אֶפְגָּשֶׁם כְּדָב שְׂפוֹל וְאֶקְרַע סָגוֹר לָבָם וְאֶכְלֶם שֵׁם כְּלָבִיא חֵית הַשָּׂדֶה תִּבְקַעֵם: שִׁחַתְתָּ יִשְׂרָאֵל כִּי-בִי בְּעֶזְרֶךָ: אֵתָּה מֶלֶכָּה אֶפֹּאֵה וַיִּוֹשִׁיעַךָ בְּכָל-עֶרְיָה וַיִּשְׁפָּטִיךָ אֲשֶׁר אֲמַרְתָּ תִּנְהַלִּי מִלֶּךְ וְיִשְׂרָאֵל: אֶתְּנֶנְךָ מִלֶּךְ בְּאֶפְי וְאֶקַּח בְּעֶבְרָתִי: צָרוּר עֲוֹן אֶפְרָיִם צְפוּנָה חֲטָאֲתָה: חֲבִלִי יוֹלֵדָה יִבְאוּ לוֹ הוּא-בֹל לֹא חָלַם כִּי-עֵת לֹא-יַעֲמֵד בְּמִשְׁבַּר בָּנָיו: מִיָּד שְׂאוֹל אֶפְרָיִם מִמּוֹת אֲגָאֲלֶם אֵתִי דְבָרְךָ מוֹת אֵתִי קִטְבְּךָ שְׂאוֹל נָחַם יִסְתֵּר מַעֲיִנִי: כִּי הוּא בֶן אֲחִים יִפְרִיא יָבוֹא קָדִים רוֹחַ יְהוָה מִמִּדְבָּר עָלָה וַיְבֹשׁ מְקוֹרוֹ וַיַּחֲרַב מַעְיָנו הוּא יִשְׁסֶה אוֹצֵר כָּל-כְּלִי חֲמֻדָּה:

רש"י

המדר אשר מדרת ואל"ת מה איכפת לך בעורך מדרת כשמדרת ב"י (י) אהי מלכך איפוא. י"ת איה מלכך ואני אומר אינו צריך לעקרו ממשמעותו אהי עומד מנגד לראות איפא מלכך שאעשה עמי רואה מה אחריהך איפא מושיעך: (ב) צרור עון אפרים. לא ויתרתי עליו לפון הוא אחי: (ג) בי עת. לרה בזה לו אשר לא יוכל לעמוד ולהתקיים: במשבר בנים. שהולדת יושבת עליו לילד ובלע"ז קורין למשבר של"א במשבר בנים כמשבר העשוי ללדת בנים: (ד) מיד שואל אפרם. אני הוא שהייתי פורס מיד שאל וגואלם ממות אבל עתה אהי דברך מות אשים עמי לדבר עליך דברי מות: אהי. קוטב עליך גזרת שאל: נוחם יסתר מעיני. לא אחסם על הרעה הזאת. נוחם לשון נחום והמ"ם משורש התיבה כמו מ"ם של נועם שהרי הטע' למעלה והחי"ת נקוד פתח ואם היה לשון נח והמ"ם משמש בו לשון רבים היה טעמו תחת החי"ת ונקודה קמן נוחם רוחם: (טו) בי הוא בין אחים יפריא. ת"י ארי אינו מתקריין בנין ועובדין מקלקלין אסגילא אחים ל' דבר רע כמו (ויחזקאל כ) את עשוייה לברק ואמר אח אל כל תועבות: יפריא. לשון פורה ראש ולענה (דברים כט) ואני אומר אחים לשון ותרענה בלחו (בראשית מא) בין אחים יפריא מפריח ויומח בלחו בין אחים בין הגדל בפלגי מים אשר תמיד יפריא ולפי שדימיו לחוה הוא אומר יבא קדים ויבש מקורו. ד"ל כי הוא בין אחים יפריא ירבעם הוא בן שהפריא אחותו של ישראל על ידו נחלקו לשני ממלכות יפריא לשון פרא אדם: יבוא קדים. מלך תקיף כרוח קידומא במימרא דה' מאורח מדברא יסק: הוא יושם. אותו המלך ישם אולרות כל כלי חמדו:

הוא בישראל. משם זכה להנשא להיות מלך ישראל: ויאשם בבעל. כיון שעלה לגדולה ויאשם בעכו"ם: וימות. נכרת בית ירבעם וכן בית אחאב. וינתן תרגם כד ממלל חד מדבית אפרים רתיתא אחד להון לעממיא מתרברבין הווי ישראל וכדו דחבו בפולחן טעומא מתקטלין: (ב) עתה. בית יהוא שראו כל זאת יוסיפו לחטוא: בתבונם. כחזיתם: זובחי אדם עגלים ישקון. כומרי המולך אומרים לישראל מי שובח בנו לעכו"ם כדאי הוא להיות נושא העגל שהרי דורון חביב הקריב לו כך פירשו רבותינו בסנהד' ומושב הוא על לשון המקרא יותר מתרגום של ונתן: (ג) ובטל משבים הולך. ובטל דמוהי פסיק: במזין יסוער מגורן. כמולא דנשבה רוח מאידרא: יסוער. אשר סערה תשאלו: (ד) ואנכי ה' אלהיך. ולא היה לך למרוד ב"י: (ה) אני ידעתיך נתיי לב לדעת לרכך וספקתיך: תלאובות. אין לו דמיון ופתרונו לפי עניינו תל שאובין בו כל טובה ואין מולאין: (ו) במרעיתם. כאשר באו לארץ מרעית והיו שבע' אז: שבעו וירם לבם. כמו וירם במטה (שמות ז) לשון מרים דבר אחר וירם בכאן ויגבה הוא ענמו: (ז) על דרך אשור. כל אשור שמקרא דגש זה רפי שאינו שם מקום אלא אחרוב ואשקוד כמו אשורנו ולא קרוב (במדבר כד): (ח) בדוב שבו. כמו שוכל כאשר תאמר חנון ורחום כך שכול כלומר כלו לבוש שכולים ומוכן לשכל אנשים: ואקריע סגור לבם. כדרך הדוב אחוז לפרניו בחזה וקורע עד הלב ל"א סגור לבם את לבם הסגור מלהבין לשון אלי: (ט) שחתך ישראל. חבלת ענמך ישראל כי ב' פעטת מדרת בעורך ומקרא קלר הוא זה והמבין בלשון המקרא מיושב הוא על הלז: ב' ב' כי ב' היה

"הַרְוִיחָה"

[ראה עמוד כא לעיל]

"לַחֲזוֹת בְּנַעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיבֹלוֹ"

(תהלים ב, ד)

« לְדוֹד | יְהוָה | אוֹרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אֵירָא יְהוָה מְעוֹז־חַיִּי מִמִּי אֶפְחָד: ב בקרב עלי | מַרְעִים לֶאֱכֹל אֶת־בִּשְׂרִי צָרִי וְאֵיבִי לִי הֵמָּה כְּשָׁלוֹ וְנִפְלוֹ: ג אֶם־תִּחְנֶנָּה עָלִי | מַחְנֶה לֹא־יֵירָא לְבִי אֶם־תִּקְוֶם עָלִי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ: ד אַחַת | שְׁאַלְתִּי מֵאֵת־יְהוָה אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבֵית־יְהוָה כָּל־יְמֵי חַיִּי לַחֲזוֹת בְּנַעַם־יְהוָה וּלְבַקֵּר בְּהִיבֹלוֹ: ה כִּי יִצְפְּנִי | בְּסֻכֶּה בַּיּוֹם רָעָה יִסְתַּרְנִי בְּסֹתֵר אֶהְלֹו בְּצוּר יְרוּמָמְנִי: ו וְעַתָּה יְרוֹם רֹאשִׁי עַל אֵיבִי סָבִיבוֹתַי וְאִזְבַּחַהּ בְּאֶהְלוֹ זִבְחִי תְרוּעָה אֲשִׁירָה וְאִזְמִירָה לַיהוָה: ז שְׁמַע־יְהוָה קוֹלִי אֶקְרָא וְחַנּוּנִי וַעֲנֵנִי: ח לֵךְ | אֲמַר לְבִי בִקְשׁוּ פָנַי אֶת־פָּנֶיךָ יְהוָה אֲבַקֵּשׁ: ט אֶל־תִּסְתֵּר פָּנֶיךָ | מִמֶּנִּי אֶל־תִּטְּבֵאֵךְ עֲבֹדֶךָ עֲזַרְתִּי הֵייתָ אֶל־תִּטְשֵׁנִי וְאֶל־תַּעֲזֹבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: י כִּי־אֲבִי וְאֲמִי עֲזָבוּנִי וַיהוָה יֹאסֶפְנִי: יא הוֹרֵנִי יְהוָה דְּרָכְךָ וְנַחֲנִי בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר לְמַעַן שׁוֹרְרִי: יב אֶל־תִּתְּנֵנִי בְּנַפְשׁ צָרִי כִּי קְמוּ־בִי עַד־יִשְׁקֹר וַיִּפַּח חֲמָם: יג לֹלֵאֹ הָאֲמַנְתִּי לְרָאוֹת בְּטוֹב־יְהוָה בְּאֶרֶץ חַיִּים: יד קוֹה אֶל־יְהוָה חֲזֹק וַיֹּאמֶץ לְבָבְךָ וְקוֹה אֶל־יְהוָה:

רש"י

(ג) בֹּזֶאת אֲנִי בּוֹמַח. בְּמָה שֶׁאֲמַר לַמַּעֲלָה ה' מַעֲזוֹ חַיִּי: (ד) וּלְבַקֵּר בְּהִיבֹלוֹ. לִירְאוֹת שֶׁ כָּל צָר וְצָקָר כִּךְ פִּירְשׁוּ דוֹגֵם, וּמִנַּחֵם חֲזָרוּ עִם לֹא יִבְקֹר בִּין טוֹב לְרַע (וַיִּקְרָא כ"ו), אֲבָל דוֹגֵם פֶּתַר לָשׁוֹן צוֹקֵר: (ה) כִּי יִצְפְּנִי בְּסֻכָּה. בְּטוֹם אֲנִי שֶׁלִּפְנֵי צִבְיֹת מִקְדָּשׁ וּשְׁנֵי בְּסֹדֵר עוֹלָם שֶׁהִמְקָרָה הִזֵּה נֶאֱמַר עַל יוֹאֵשׁ בֶּן אֲחִיזָה שֶׁהִסְתִּירָתוֹ יְהוֹשֻׁעַ אֲחִיתוֹ בְּעִלְיִית צִית קִדְשֵׁי הַקֹּדֶשׁ, כַּעֲנִין שֶׁאֲמַר (מִלְכִּים ב' י"א) וַיְהִי אִתּוֹ בֵּית ה' מִתְחַבֵּא שֶׁשָּׁם: בְּצוּר יְרוּמָמְנִי. הַעֲמִיד עַל סֹלֶע רִגְלִי: (ו) זִבְחִי תְרוּעָה זִבְחִים שֶׁאֲמַר עַלֵּיהֶם שִׁיר: (ח) לֵךְ אֲמַר לְבִי בִקְשׁוּ פָנַי כִּשְׂבִּיךְ כְּשֶׁלִּיחוֹתֶיךָ אֲמַר (ל' לִבִּי בִקְשׁוּ כִלְכֵּם יִשְׂרָאֵל אֵת פָּנַי וְאֲנִי שׁוֹמֵעַ לוֹ, אֵת פִּינֵךְ ה' אֲבַקֵּשׁ: לך, כִּמוֹ (אִיזֹב ל"ג) הֵן אֲנִי כַּפִּיךְ לֹאֵל:

במקומו. אם לאל תרצונו, במקומו. אף כאן לך אמר לבי במקומו
בא אלי לבי לומר כן: (ט) אל תב. אל תכריע כמו ויט שמים (על
י"ח: (י) בי אבי ואמי עזבוני. בשעת תשמיש להנאתן נחזונו
כיון שגמרו הנאתן זה הופך פניו אלך וזה הופך פניו אלך: וד'
יאספני. הקב"ה שומר את הטובה ור את העובר: (יב) בנפש
צרי. בתאות שוגף להיות תאותם מתקיימת עלי: ויפח חמם.
דוברי רעה לשון אחר לשון מוקש: (יג) לולא האמנתי ונו'
אם לא שהאמנתי בהקב"ה כבר קמו בי אותם עדי שקר וכלוני.
שכר לנדיקים לעולם הבא אבל איני יודע אם יש לי חלק עמהם
אם לאו: (יד) וקוה אל ה'. ואם לא תתקבל תפלתך חוזר וקוה:

"נָעִים וּמְרוֹת יִשְׂרָאֵל"

(שמואל ב, א)

« וְאַלְהֵי דְבָרֵי דָּוִד הָאֲחֵרִים נָאִם דָּוִד בְּיָשִׁי וְנָאִם הַגִּבּוֹר הָקָם עַל מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְנָעִים וּמְרוֹת יִשְׂרָאֵל:

רש"י

(א) וְאַלְהֵי דְבָרֵי דָּוִד. נְבוֹאָת דָּוִד אַחֲרָיוֹם, וְיִי הֵם הָרָאשׁוֹנִים, דְּבַר הַשִּׁירָה הָאֲמֹרִים לַמַּעֲלָה, אֲבָל כָּל שִׁירֹת וְתַשְׁבּוּחֹת שֶׁאֲמַר,

ב רוח יהוה דבר-בי ומלתו על-לשוני: ג אמר אלהי ישראל לי דבר צור ישראל מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים: ד וכאור בקר ירח-שמש בקר לא עבות מנגה ממטר דשא מארץ: ה כילא-כן ביתי עם-אל כיל ברית עולם שם לי ערוכה בכל ושמרה כיל-ישעי וכל-חפץ כילא יצמיח: ו ובליל קקוץ מנד בלהם כילא ביד יקח: ז ואיש יגע בהם ימלא ברזל ועץ חנית ובאש שרוף ישרפו בשבת:

רש"י

אין נקראים דברים: הוקם על. הוקם למעלה: ונעים ומירות ישראל. אין ישראל משוררים במקדש, אלא שירותיו ומירותיו: (ב) דבר בי. השרה בי רוח קדשו ונדבר בי, וכל לשון נבואה. נופל בו לשון דבר, כמו (במדבר יב ז): הרק אך במשה דבר הלא גם בנו דבר (ספסוק ו): אדבר בו וטעמו של דבר לפי שהרוח נכנס בו בקרב הגבאי, ומדבר בו: (ג) לי דבר צור ישראל. אלי דבר וזהו צור ישראל, שהיה מושל באדם, בישראל שנקראו אדם, שנאמר (יחזקאל לד לא): אדם אתם (יבמות סא א), והיה לדיק מושל וירא אלהים. ורבותינו (מועד קטן טז ז) פירשוהו כלשון אחר: אמר דוד: אלהי ישראל לי דבר, אלי דבר צור ישראל, מושל באדם אני, ומי מושל בי, לדיק, שאני גוזר גזירה והוא מבטלה. אבל לפי ישוב המקראות, הראשון הוא פשוטו של מקרא: (ד) ובאור בוקר יורח שמש. והבטיחני שתק גדולתי הלך וגדל, כאור נוגה אשר הולך ואור: בוקר לא עוברת. אור שאינו אפל: מנוגה ממטר דשא

מארץ. מאיר בוקרי יותר מנוגה הבא ממטר, כחוס לא עלי אור, כשהמטר יורד על הארץ מלאה דשאים, והשמש זורח עליו ומזהיק. וכן פתרונו, יותר מנוגה הבא ממטר של דשא מארץ: (ה) בי לא בן ביתי עם אל. שהיא בוקרי עצות: בי ברית עולם. התורה אשר שם לי, ערוכה בכל ציתי ושמורה: בי כל ישעי וכל חפץ לרבי מוכנים לפניו, והרי זה מקרא קצר: בי לא יצמיח. עוד למך אחר מלכותי. דבר אחר: כי ברית עולם שם לצידי, להיות מלכותי קיימת. והברית ערוכה בכל. צפי כל הגבאים: (ו) בקוץ מונד. קרדון כלע"ז, שבקטנותו כך נע וגד, וסופו מתקשה, עד אשר לא ביד יקחו: (ז) ואיש יגע בהם ימלא. לרץ שלש את שברו ברזל, וימלא ידו בכלי זין לקלל: ובאש שרוף ישרפו בשבת. ואין שם תקנה אלא שריפה, ולשנת ולהתחמם כנגדם, כך הרשעים אין להם תקנה, אלא שריפה בניהגם: בשבת. הקצ"ה יושב על כסא הדין:

"דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום"

(משלי ג, יז)

י אשורי אדם מצא חכמה ואדם יפיק תבונה: יי כי טוב סחרה מסחר-פספף ומחרוץ תבואתה: יז יקרה היא מפנינים וכל-חפציה לא ישווה: יח ארץ ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד: יט דרכיה דרכי-נעם וכל-נתיבותיה שלום: יי עין-חיים היא למחזיקים בה ותמכיה מאשר: יז יהוה בחכמה יסד-ארץ פונן לשמים בתבונה: כ בדעתו תהומות נבקעו ושחקים ירעפו-טל: כא בני אליליו מעייניו נצר תשיה ומזמה: כב ויהיו

רש"י

(יג) אשורי אדם מצא חכמה ואדם יפיק תבונה. שלומד חכמה עד שגורה היא להוליא מפיו: (יד) כי טוב סחרה מסחר בה. כל חלופין שאדם מחליף בסחורה זה נוטל זה זה נוטל זה אבל האומר לחבירו שנה לי פרקן ואני אשנה לך פרקן נמלאו שניהם ביד כל אחד ואחד: חרוץ. מין זהב הוא: (טו) וכל חפציה. כל חמדותיה: לא ישווה בה. לא יהיו שוין בשויה ודמיהן בדמיה: (טז) בימינה. למימינים זה ועוסקים זה לשמה אורכ ימים וכ"ש עושר וכבוד ולמשמאלים זה שעוסקים זה שלא לשמה

מ"מ עושר וכבוד יש: (יח) למחזיקים בה. לאוחזים בה כמו ושלח ידו ויחזק בו (שמות ד) ותומכיה מאושר. המתקדמים לה וכן כל לשון תמיכה שנספר זה שהוא אוחז בה: (יט) ה' בחכמה יסד ארץ. ע"פ התורה והיא התורה והיא התבונה והוא הדעת ואחר שכל העולם נברא בהם לך: (כ) ירעפו. כמו יעופו: (כא) אל ילוו מעיניו. אל יתקמו מנגד עיניו להסרים מענוד: (כב) ויהיו חיים לנפשך. שהרי עץ חיים הוא: וכן לגרורותיה. שהרי זה שבה האמור למעלה וענקים לגרורותיה: (כג) לא

חיים לנפשו וְחוֹן לְגִרְתָּהּ: כִּי אִזְ תֵּלֶךְ לְבֵטַח דְּרָכֶיךָ וְרָגְלֶךָ לֹא תִגּוֹף:

רש"י

תגוף. לשון כשלון אופי"ר בלע"ז וכן פן תגוף באבן (תהלים לא) וכן

בטרם יתגפּו רגליכם (ירמיה יב) וכן וגפּו אשה הרה (שמות כא):

ליקוטי תפילות

א

"חבלים נפלו לי בנעימים אף נחלת שפּרה עלי". רבונו של עולם, מודה אני לפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי, על כל החסד אשר עשית עמדי, ואשר אתה עתיד לעשות עמי ועם כל בני ביתי ועם כל בריותיך בני בריתי. "במה אקדם יהוה אבך לאלהי מרום. מה אדבר ואמר לי והוא עשה אדדה כל שנותי על מר נפשי. וצדקתך אלהים עד מרום אשר עשית גדולות אלהים מי כמוך. אשר הראיתני צרות רבות ורעות תשוב תחייני ומתהומות הארץ תשוב תעליני":

רבונו של עולם, הגומל לחיבים טובות אשר גמלני כל טוב. אתה לבד ידעת את כל החסדים והטובות נפלאות ונוראות, אשר עשית עמי מעודי עד היום הזה, אלו כל הימים דיו וכל אנשים קולמוסין וכו', אי אפשר לבאר ולספר אחת מני אלה ורכבה מרבוני הטובות האמתיות והנצחיות לדורי דורות, אשר הפלאת לעשות עם שפל אנשים כמוני. ואשר אתה עושה עדין עמי בכל יום ובכל עת ובכל שעה, אשר זכיתני להיות מזרע ישראל עבדיך, המבחרים מכל העמים ומרממים מכל הלשונות, ונוסף לזה, הצלתני ברחמיך מלילך בעצת רשעים ומלישב במושב ליצים ומלעמד בדרך חטאים, והגדלת רחמיך וחינוגותיך עלי להרגילני בתורתך, ולהתקרב לצדיקיך וליראיך הנלוים אליהם, התמימים והישרים בלבותם. "רבות עשית אתה יהוה אלהי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערך אליך אגידה ואדברה עצמו מספר". אתה גמלתני הטובות בכל עת ובכל שעה, ואני גמלתיך הרעה. ובכל זאת לא עזבת חסדך מעמי, ואתה חושב מרחוק בכל עת להטיב אחריתי ולהשיב את שבותי. ואפלו בעת נפילתי וירידתי חס ושלום, על ידי מעשי שאינם הגונים חלילה, אף על פי כן אתה מפליא עמי פלאות גדולות ונוראות לחזקני ולאמצני ולחיותני בכל עת לבלי לפל לגמרי חס ושלום, באשר אתה לבד יודע כל מה שעבר עלי מנעורי עד היום הזה, יהוה אלהים אתה ידעת:

ועתה אשר באתי לפניך, לשאת ראשי ופנימיות דעתי וצפון לבי לצפות לרחמיך
מלא רחמים, מצמיח קרן ישועה, מצמיח קרן ישועה, מי כמוך בעל גבורות ומי
דומה לך, מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה. אבי שבשמים, מרום וקדוש, פועל
גבורות, עושה חדשות, בעל מלחמות, זורע צדקות, מצמיח ישועות. עזרני ברחמיך
הרבים, וזכני למחין דקדשה, למחין זכים וטהורים, למחין ישראלים, למחין של ארץ
ישראל, הצילני ממחין פגומים, ממחין של חוץ לארץ. חנני מאתך חכמה בינה ודעת
דקדשה, וזכני ברחמיך הרבים, ועזרני והושיעני שאזכר לילך ולנסע ולבא מהרה
לארץ ישראל, לארץ הקדושה, לארץ החיים, אשר שם עקר הדעת והשכל והמוח
והחכמה דקדשה. העלני מהרה מחוץ לארץ לארץ ישראל. עשה עמי פלאות, כנאה
לך ולאבותינו ולרבונתנו הקדושים, לא כמעשי הרעים, כי אתה עושה צדקות עם כל
בשר ורוח, לא כרעותי תגמלני:

ב

זכני ועזרני שאזכר בחיי לתקן פגם הכבוד, אשר פגמתי בכבודך הרבה מאד על
ידי תאוות הרעות, אשר באתי על ידם לכל החטאים והעונות והפשעים שחטאתי
ושעויתי ושפשעתי לפניך מנעורי עד היום הזה, והרע בעיניך עשיתי. אשר על ידי
כל חטא ועון ופגם פגמתי הרבה בכבודך הגדול והקדוש, אשר על ידי זה נפגם
מחי בבחינת מחין של חוץ לארץ, ונתרחקתי מקדשת המחין של ארץ ישראל כמו
שנתרחקתי בעונותי הרבים:

רבנו של עולם, מלך הכבוד סלה, אשר בראת כל העולם בעשרה מאמרות בשביל
כבודך, כדי שיתגלה ויתגדל ויתפאר ויתרומם ויתנשא כבודך הגדול והקדוש
בעולם, אשר זה תכלית ושרש כל הבריאה בלה, כמו שכתוב, כל הנקרא בשמי
ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. זכני ברחמיך לתקן פגם הכבוד חיש קל מהרה,
ועזרני והושיעני ברחמיך הרבים, שאהיה בורח מן הכבוד תמיד באמת בלי שום
ערמה ומרמה. ובכל עת שאתה ברחמיך תשלח לי איזה כבוד כרצונך הטוב, תעזרני
ותושיעני ותתן לי כח וגבורה להתגבר בכל עז שלא אקבל הכבוד בשביל עצמי בלל,
ולא אהנה מן הכבוד בלל, ולא אשתמש חס ושלום עם הכבוד לצרכי ולהנאתי בלל,

רק אזכה להעלות כל הכבוד להשם יתברך, למלך שהכבוד שלו, להעלות הכבוד לשמי. ובכל פעם שיגיע לי איזה כבוד, אזכה לידע ולהשיג מאיזה מאמר נתינה זה הכבוד, אשר בשביל זה הכבוד היה אותו המאמר, ולא אשתמש עם הכבוד לצרפי ולהנאתי כלל, רק אקבל הכבוד בקדשה ובטהרה כדי לגדל כבוד השם יתברך לבר, כדי לקיים העולם שנברא בעשרה מאמרות בשביל הכבוד, כדי שיבא הארה גדולה ונפלאה באותו המאמר שנתנה בשביל זה הכבוד אשר אתה משפיע עלי, ויהיה הכבוד שלי כלו מאמר, כמו שכתוב, ובהיכלו כלו אומר כבוד. רבונו של עולם, תן לי כח להתגבר לזכות לכל זה, תן לי כח לעמד בהיכל המלך:

ג

רבונו של עולם, אתה ידעת שכל דבר שבקדשה, שאני מתחיל לדבר, אני רחוק מזה כל כך, עד שאין לי שום דרך ונתיב במחיי איך לפתח פי לדבר מזה, ולרצות ולפנים אותך על זה. כי פגמתי וקלקלתי הרבה מאד, ואני רחוק ממך ומתורתך הקדושה ומכל הדברים שבקדשה בתכלית הרחוק, כי ירדתי פלאים ואין עוזר לי, ויכנע בעמל לבי נכשלתי ואין עוזר. ואפלו מעט הכח שיש בי עדין איני זוכה להרגישו, ומחלישים דעתי בכל עת ורגע, לא יתנוני השב רוחי. אבי צורי גואלי ופודי, צופה ומביט עד סוף כל הדורות, ובכבודך ימלא כל הארץ, ואתה גומר תמיד הכל ברצונך. ומיום בריאת אדם הראשון עד עכשיו, בכל הפגמים והחטאים והעונות והפשעים שעשו האדם ותולדותיו, ובכל הפגמים שהכעסוך עד היום הזה, בכלם אתה גמרת תמיד הכל ברצונך, בכל יום ובכל עת ובכל שעה. ומכל שכן בענין הפגמים והקלקולים שלי, אף על פי שהרביתי לפשע נגדך מעודי עד היום הזה, עם כל זה אני מאמין באמונה שלמה שגם עתה, אתה גומר תמיד ברצונך.

על בן עדין גם עתה אני מקווה ממך ששם עתה, ואני מצפה לישועה שלמה מעתה, שאזכה להשליך ממני הכל, ולילך ולנסע לארץ ישראל, לארץ הקדושה, ולבא לשם מהרה, להכיר שם גדלת הבורא יתברך, וגדלת הצדיקים האמתיים, אשר על ידם יודעים גדלתך תתברך לנצח, על בן באתי לבקש ולקרא אל יהוה אל עולם, "אקרא לאלהים עליון לאל גמר עלי. ישלח משמים וישיעני חרף שואפי סלה ישלח"

אלהים חסדו ואמתו". ויעזרני ויושיעני ויחזק את לבבי שאזכה להשתוקק ולהתגעגע ולכסוף באמת לזה, לבא לארץ ישראל מהרה, ואזכה לעסק בכל העסקים הצריכים לענין נסיעה זאת, עד שאזכה לבא מהרה לארץ הקדושה, ארץ ישראל, ארץ החיים, ארץ צבי לכל הארצות, ארץ חמדה טובה ורחבה שרצית והנחלת לאבותינו, ארץ אשר אתה דורש אותה תמיד, ארץ אשר אשר משה רבנו עליו השלום, התפלל תקט"ו [חמש מאות וחמש עשרה] תפלות לבא לשם. ותעזרני ותזכני ותושיעני להמשיך עלי שם המוחין הקדושים, מוחין של ארץ ישראל באמת. ותחזירני בתשובה שלמה לפניך באמת, ותהיה בעזרי ותושיעני שאזכה לתקן בחיי מהרה פגם הכבוד, ויתקנו כל הפגמים שפגמתי בכבודך הגדול מעודי עד היום הזה. ואזכה מעתה לגדל כבודך בעולם, להודיע לבני האדם גבורותיך וכבוד הדר מלכותך, ולא אחזיק טובה לעצמי כי לכך נוצרתי:

ד

ובכן תרחם עלי ותושיעני ותזכני לתן צדקה הרבה, ובפרט לארץ ישראל. ואזכה לעסק תמיד בצדקה וגמילות חסדים, ובפרט בצדקה של ארץ ישראל, הן לפזר משלי יותר מכחי לשלח לארץ ישראל, והן לעסק הרבה באמת לקבץ על יד, גרבות הרבה לארץ ישראל, להחזיק ידי עניים הגונים הדרים בארץ ישראל בערום ובחסר כל ובביתם אין לחם ושמלה. רבוננו של עולם, אתה יודע גדל דחקם וצרתם, אשר המה ממש גפוחי רעב, "צפד עורם על עצמם יבש היה פניו". מלא רחמים, חומל דלים, רחם עליהם ועלינו וזכנו לעסק הרבה בצדקות ארץ ישראל באמת לאמתו, בלי שום פניה ומחשבה זרה של כבוד עצמנו כלל.

ותעזר לנו ותושיענו באפן שנוזף להחזיק ידי האביונים האמללים העניים ההגונים הדרים על אדמת הקדש בארץ ישראל. ועל ידי זה נוזף שיהיה נפתח שבילין דלבנו לקבל שלהובין דרחימותא דקדשה, לבער ולהתלהב ולהשתוקק אליך באהבה גדולה ובחשק נמרץ. ואזכה על ידי הצדקה לעשות כלי לקבל השפעת הנעם העליון בקדשה ובטהרה גדולה, עד שאזכה להרגיש הנעימות והמתיקות הנפלא שיש בתורתך הקדושה, עד שיתבטלו אצלי כל התאוות, בפרט תאוות המשגל ואהבת

נשים, הכל יתבטל ממני על ידי האהבה דקדושה, שתזכני ברחמיך הרבים, הנמשכת מנעם העליון. ויהי נעם יהוה אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו. אחת שאלתי מאת יהוה אותה אבקש שבתי בבית יהוה כל ימי חיי לחזות בנועם יהוה ולבקר בהיכלו:

ותזכנו אותי ואת זרעי וכל עמך בית ישראל, שיצאו מאתנו דורות רבים, ויתרבו עמך ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר מרב. ותרחם עלינו ותגן בעדנו ותשמרנו ותזכנו שיהיה זיווגנו בקדושה ובטהרה גדולה. ותהיה בעזרנו ותצילנו, שלא יהיה התעוררות זיווגנו מאהבות רעות מאהבות הנפולין חס ושלום, רק כל התעוררות זיווגנו יהיה נמשך מהשפעת הנעם העליון, מהאהבה הקדושה הנמשכת משם על ידי הכלי של צדקה. ויהיה זיווגנו בקדושה גדולה ובצניעות גדול, בענוה, באימה, ביראה, ברמת וזיע. ולא נכון בשביל הנאת גופנו כלל, רק כל כוננתנו יהיה לשמך ולכבודך כדי לקים מצותיך, כדי להוליד בנים חיים וקיימים לעבודתך וליראתך, למען יגדלו כבודך בעולם, ונזכה שכל בנינו וכל דורותינו יעסקו בתורתך ובמצותיך, ויעשו רצונך תמיד, ויגדלו ויפרסמו כבודך בעולם, וישלימו כונת הבריאה אשר היתה רק בשביל זה כדי לגלות כבודך הגדול והקדוש. ועל ידי כל זה נזכה למחין של ארץ ישראל שנקראים נעם, ולתקן כל המחין של חוץ לארץ שנקראים חובלים. ויכללו המחין של חוץ לארץ בתוך המחין של ארץ ישראל באפן שיתתקנו על ידי זה, עד שיהיו כל המחין בבחינות מחין של ארץ ישראל. ועל ידי זה יהיה נמשך שלום גדול בעולם.

ה

וברחמיך הרבים תשים שלום על עמך ישראל לעולם, ותבטל כל מיני מחלקת מן העולם. ותעלה את הכבוד מגלותו, ולא ירדפו עוד אחר הכבוד, רק כל אחד יכרח מן הכבוד, ויכבד כל אחד את חברו באמת באהבה ואהבה ושלום גדול. ונזכה כלנו אנחנו וכל חברתנו וכל עמך בית ישראל להשוות דעתנו יחד. ותתן לנו לב אחד ודרך אחד ליראה אותך ולעשות רצונך ולשוב אליך באמת לאמתו. ותעזר ותגן ותושיע לנו ולכל ישראל, שלא יהיה שום כח להמחין הפגומים של חוץ לארץ,

לקלקל חם ושלום את המחין של ארץ ישראל, להכניס מחלקת גם בארץ ישראל חם ושלום, רק אדרבא תזכנו ותעזרנו ותושיענו, שנוזה שהמחין של ארץ ישראל יתגברו ויתחזקו ויתקנו בשלמות את המחין של חוץ לארץ, באפן שיתהפכו כל המחין של חוץ לארץ למחין של ארץ ישראל, ויתבטל כל מיני מחלקת מן העולם, ויתרבה שלום גדול בעולם, ויהיה שלום גדול בין כל אדם לחברו, ובין איש לאשתו, ובפרט בין החברים החפצים ליראה את שמו:

רבנו של עולם, אדון השלום, מלך שהשלום שלו. אתה יודע גדל ההתגברות וההתגברות שמתגברין ומתגרין בכל עת לקלקל השלום בין החברים והתלמידים חכמים, ובפרט בדורות הללו, בעוקבא דמשיחא. וגם אתה ידעת כמה וכמה מזיק לנו המחלקת והסכסוכים שנתעוררו בין עמך ישראל בחנם, ובפרט המחלקת שבין הצדיקים והבשרים. ולפניך נגלו כל תעלומות לב, שאין אנו יודעים שום דרך איך לתקן זאת, כי אם עליך לבד אנו נשענים, שתמשיך שלום ממקור השלום מארץ ישראל, ממחין של ארץ ישראל:

רבנו של עולם, רחמן אמתי, רחם נא על עניי ארץ ישראל ההגונים והבשרים. ועזרנו והושיענו שנוזה לשלח להם די ספוקם בכבוד, ולא יהיה שום כח להמחלקת שבעולם למנוע ולבלבל הצדקה של ארץ ישראל חם ושלום. רחם עליהם ועלינו למען שמו, ועזרנו והושיענו שנוזה לעסק בצדקה של ארץ ישראל תמיד, להחזיק ידי האביונים והדלים והעניים ההגונים הדרים שם בארץ ישראל, לשלח להם די מחסורם אשר יחסר להם. וכל פונותינו ועסקנו בזה יהיה לשם שמים לבד, בלי שום פונה של כבוד עצמנו כלל, עד שנוזה על ידי הצדקה לעשות כלי לקבל השפעת הנעם העליון בקדשה ובטהרה, כדי שיתרבה ויתגדל ויתקדש כבודך בעולם. ועל ידי זה יתקנו כל המחין של חוץ לארץ ויתהפכו למחין של ארץ ישראל, ויהיה שלום גדול בעולם בין בארץ ישראל בין בחוץ לארץ. ויכלו כל המחין והדעות להשוות עצמן יחד לעבדך באמת ביראה ובאהבה. ותפרם עלינו סבת שלומך.

ותעלנו מהרה בשמחה לארצנו ושם גשיר וגרן וגנן לפניה כל ימי חיינו, וגגדלך ונשבחך ונפאריך תמיד בשבחחות ובזמירות, ובשירי דוד עבדך נעים זמירות ישראל,

וּנְגַדְל וּנְקַדֵּשׁ שְׁמֶךָ וּכְבוֹדְךָ תָּמִיד. וַיְקִים מִקְרָא שְׁפָתוֹב, יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם
 יִשְׁמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׁיו. וְנוֹפֶה תָּמִיד לְהַרְגִּישׁ הַנְּעִימוֹת וְהַמְתִּיקוֹת אֲשֶׁר בְּדַבְרֵי תוֹרָתְךָ
 הַקְדוּשָׁה, הַנִּחְמָדִים מְזֻהָב וּמְפֹזָר רַב וּמְתוּקִים מְדַבֵּשׁ וְנֹפֶת צוּפִים וְנֹאמֶר, צוּף דְּבַשׁ
 אֲמַרִי נָעַם מְתוּק לִנְפֶשׁ וּמִרְפָּא לְעַצָּם. וְנֹאמֶר, דְּרָכֶיךָ דְּרָכֵי נָעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיךָ שְׁלוֹם.
 תוֹדִיעֵנִי אֶרֶח חַיִּים שֶׁבַע שְׂמֵחוֹת אֶת פְּנֶיךָ נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֹצֵחַ. בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים
 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה נִפְלְאוֹת לְבָדוֹ. וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וָיָמֶלֶךְ כְּבוֹדוֹ אֶת כָּל
 הָאָרֶץ אָמֵן וָאָמֵן:

סדר זמני כתיבת ההלכות

נכתב ע"י אחד מאנ"ש

בדרך כלל הלימוד ליקוטי הלכות הוא בסדר רגיל - ללמוד את הספרים לפי הסדר דף אחר דף, וגם כשלומדים הלכות על פי תורה מסוימת, לומדים אותם לפי הסדר של ספרי ליקוטי הלכות אורח חיים יורה דיעה וכו'.

והגם שכל לימוד בליקוטי הלכות הוא בוודאי יקר מאד, אך כשמתבוננים במבנה הספר מגלים שיש לו בעצם סדר אחר מכפי שזה סודר בדפוס, כלומר: כשמוהרנ"ת חידש את חידושיהו הוא לא חידש אותם כפי הסדר שבהם הם הודפסו, הלכה א' על השכמת הבוקר ואח"כ הלכה ב' על השכמת הבוקר וכו', אלא הוא חידש את חידושיהו על סדר השולחן ערוך בכמה מחזורים, בתחילה הלכה א' על כל שולחן ערוך, ואחרי שסיים הלכה א' הוא התחיל שוב מחזור חדש ולכתוב הלכה ב' על כל הלכות שולחן ערוך, וכמו שרואים שבכל ענין יש הלכה א' ואחר כך הלכה ב' וכו', ובדרך כלל הלכה א' היא ממחזור א, והלכה ב' היא ממחזור ב וכו'. ומכיוון שהספר מיוסד על השולחן ערוך, לכן סידר מוהרנ"ת שבכל ענין ילמדו קודם את חידושיהו ממחזור א ואחר כך ממחזור ב (חוץ מהלכה הפותחת את הספר שהיא ממחזור ג שמוהרנ"ת הקדימה כדי לפתוח בתורה רפ"ב).

והנה מוהרנ"ת כותב בהקדמתו שחידושיהו הם ביאורים על התורות של רבינו, ולפי זה יוצא שלולי שרבינו ציווה עליו שחידושיהו יהיו על סדר השולחן ערוך, היו חידושיהו מסודרים על התורות, דהיינו כמו שכעת יש בכל ענין, הלכה א' ואחר כך הלכה ב' וכו', כך היה יכול להיות כגון על תורה א', דרוש א' ואחר כך דרוש ב' וכו'.

לכן אף שמהסדר שסידר מוהרנ"ת בדפוס הוא קודם את הלכה א' ואחר כך את הלכה ב' וכו', אבל כשלומדים את כל הלכות על פי תורה מסוימת, רצוי מאוד ללמוד קודם את חידושיהו המוקדמים ואחר כך את חידושיהו המאוחרים, ויש בזה הרבה תועלת ונציין זאת בקצרה (ואי"ה יורחב במקום אחר).

בחידושים שעל התורות מכיון שהם מיוסדים על אותה תורה יש קשר בין הלכות, ואם לומדים אותם כפי הסדר שמוהרנ"ת חידשם, מרגישים יותר את נועם התרחבות חידושיו, היינו שמתחילים מההלכה הראשונה שחידש מוהרנ"ת על אותה התורה והיא בדרך כלל קצרה, ואחר כך להלכה הבאה אחריה שהיא מתחילה להתארך ולהאיר ולחזק יותר.

גם מצוי שמוהרנ"ת מציין לדברים שחידש בהלכות הקודמים, ובעיקר כשלומדים בצורה זו יכולים יותר לעיין מהיכן מוהרנ"ת ראה את חידושיו בתוך התורה, כי מה שמבאר באריכות בהלכה מוקדמת יכול להיכלל בקיצור בהלכה מאוחרת.

וגם וכשיודעים גם את זמנם כתיבתם, יכולים להתחבר ולהתקשר יותר למוהרנ"ת האיך ובאיזה מצבים כתבם וחידשם, וזאת ניתן לראות גם בעיון בשאר כתביו שבאותה העת כגון ימי מוהרנ"ת ועלים לתרופה.

וכמה עלינו להודות לה' שאנ"ש היקרים החיים עמנו היום מצאו בעמלם הרבה מסדר ההלכות שכתב מוהרנ"ת, זה התחיל בבעל הספר 'באש ובמים', שבסוף ספרו הביא סדר של הלכות משוער להלכות של שנותיו המאוחרות של מוהרנ"ת, ואחריו עלה בקודש בעל מערכת 'שיבולים', שהצליח בעמלו לסדר יותר וגם למצוא סדר בהלכות הראשונות, והוא נוהג עמנו בטובת עין לתת לנו את סדר ההלכות שעל התורה לפי סדר כתיבתם. לכן מכיון שהצענו זאת לכמה מאנשי שלומינו שלמדו בתורה הזמנית בצורה זו, ומצאו טעם חדש בלימוד הליקוטי הלכות לכן אנו מציעים את סדר זמן כתיבתם על תורה ז' תנינא, שכל הרוצה ללמוד בצורה זו יוכלו בנקל לדעת את זמן כתיבתם.

- כיבוד אב אם ב - ניסן תקעא
- ברכת הפירות ד - כסלו טבת תקפב
- מנחה ו - אלול תקצב תשרי תקצג

ארבעה יסודות בהליכה עם התורה

א. לימוד התורה והלכות והמפרשים כל אחד כפי דרגתו ודרגת עיונו "כי הוא מילתא דשוויהו לכולהו" (הקדמת ליקו"מ).

"אמר שטוב לקבוע לעצמו שני שעורים ללמד ספרי הקדושים, שעור אחד פשוט ללמד במהירות הרבה מאד כדי שיהיה שגור בפיו בעל-פה, ושעור אחד ללמד בעיון גדול כי יש עמקות גדול ונפלא בספרי" (חיי מוהר"ן שמו).

ב. תפילה - לעשות מהתורה תפילות הן באמירת התפילה שייסד מוהרנ"ת, והן בהתבודדות ושפיכת ליבו וענינו על פי התורה.

"רבנו זכרנו לברכה הזכיר אותנו כמה פעמים, בכמה מיני לשונות, לעשות מהתורות תפלות. ואמר, שנעשה מזה שעשועים גדולים למעלה. ואמר, שעדין לא עלו שעשועים כאלה לפני השם יתברך כמו אלו השעשועים שנעשים מתפלות אלו שעושים מן התורות" (הקדמת ליקוטי תפילות).

"מכלל דבריו הבננו, שעקר כונתו היתה בפשיטות, שנשתדל לעין בתורות הקדושות והנוראות שגלה לנו להבין ולהשכיל כונת אותה התורה למעשה. ונחשב דרכנו כמה אנו רחוקים מאלו הדברים המזכרים בכל תורה ותורה, ונתפלל ונעזיר לשם ברבוי הפצרות ובקשות ותחנונים שירחם עלינו ויזכנו ויקרבנו ברחמי המרבים, שנזכר לקיים כל מה שנאמר שם באותה התורה, ונשפך שיחנו לפני השם יתברך על כל הדברים הנאמרים שם, שנזכר לקיים ולהגיע אליהם בשלמות" (שם).

ג. קיום - עיקר מטרת הלימוד צריך להיות מה יכול להוציא לעצמו עצות ועובדות שיוכל לקיים את מה שגילה רבינו ז"ל בתורה זו הן מה שגילה בפנים התורה והן עצות חדשות המסתתרות בעמקי קשרי התורה.

"עקר כונתו הקדושה הוא פרוש הפשוט שבכל תורה ותורה, כי לא המדרש הוא העקר אלא המעשה כמבאר כבר כמה פעמים. שכל עקר כונתו הקדושה

בְּכָל תּוֹרָה וְתוֹרָה שְׁגָלָה. וּבְכָל דְּבַר וְדְבַר שֶׁיֵּצֵא מִפִּי הַקָּדוֹשׁ הַכֹּל הִיא רַק בְּשִׁבְלִי לְזִכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְהִבְיֹאם לַיָּדִי מַעֲשֵׂה יִשְׂרָאֵל. לְרַמּוֹז לָהֶם מִרְחוּק וּמִקְרֹב לְהוֹרֹת לָהֶם עֲצוֹת וְתַחֲבֻלוֹת. עֲמָקוֹת וּנְפִלְאוֹת. לְהִתְקָרֵב לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא" (הקדמת מוהרנ"ת לליקו"מ).

ד. הליכה - לילך ולחיות עם התורה במשך כל היום עד שכל עבודת ה' ברוחניות ובגשמיות יאיר על פי מה שנאמר בתורה

"דָּבָר עֲמָנוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁרְצוֹנוּ חֶזֶק מְאֹד שְׁגָלָה עִם הַתּוֹרוֹת שְׁגָלָה. דְּהִינוּ לִילָךְ תַּחֲלָה אֵיזָה זְמַן עִם תּוֹרָה פְּלוֹנִית בְּעֶרְךָ ב' או' ג' חֲדָשִׁים, דְּהִינוּ שִׁיְהִיו כָּל עֲבוֹדָתוֹ וְהִלּוּכוֹ בִּירְאָת ה' עַל פִּי הַנֶּאֱמָר בְּאוֹתָהּ הַתּוֹרָה, וְכָל תַּפְלָתוֹ וְשִׁיחָתוֹ יִהְיֶה לְזִכּוֹת לְהַגִּיעַ לָמָּה שֶׁנֶּאֱמָר בְּאוֹתָהּ הַתּוֹרָה" (שיחות הר"ן רצז).

"כִּי כָּל יִשְׁעוֹ וְכָל חִפְצוֹ וְכָל מַגְמָתוֹ שֶׁתִּזְכּוּ לִילָךְ עִם דְּבָרָיו, הִינוּ לְקִיָּמָם כַּפְּשׁוּטָם, וְלִהְיוֹת דְּבָר מֵתוֹךְ דְּבָר, וְלִמְצָא לְעֲצָמוֹ עֲצוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת בְּכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם בְּכָל עֵת וּזְמַן בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, בְּשִׁכְבוֹ וּבִקְוִמוֹ, וּבִלְכָּתוֹ בַּדֶּרֶךְ, בַּיָּמִי נְעוּרָיו, וּבַיָּמִי בְּחַרְוֹתוֹ וּבַיָּמִי זְקֻנָּתוֹ מִתְחַלְתּוֹ וְעַד סוּפוֹ. הֵן בִּינוּ לְבִין עֲצָמוֹ, הֵן בְּהִנְהָגָתוֹ עִם בֵּיתוֹ וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו, וּבְהִנְהָגָתוֹ עִם בְּנֵי אָדָם הַקְּרוֹבִים וְהַרְחוּקִים הָאוֹהֲבִים וְהַשּׂוֹנְאִים חֵס וְשָׁלוֹם וְכו' וְכו', אֵין דְּבָר וְאֵין עֲנָן שֶׁלֹּא נֹכַח לְהוֹצִיא וְלִמְצָא לְעֲצָמָנוּ עֲצוֹת נְכוֹנוֹת וּדְרָכִים יִשְׂרָאֵל בְּכָל דְּבָר אֵיךְ שֶׁהוּא, בְּבַחֲנִינֵי יְרִידָה חֵס וְשָׁלוֹם וּבַחֲנִינֵי עֲלִיָּה, בְּכָל מִינֵי דְרָגוֹת וְעֲנִינִים שֶׁהָאָדָם עוֹמֵד בָּהֶם". (עלים לתרופה קס"א).

הלימוד התפילה הקיום והליכה בתורתיו הקדושים הוא לקבל את אור רבינו

הקדוש השורה על אנפי תורתו

"צָרִיכִין לְחַפֵּשׂ אֶת הַצַּדִּיק הָאֵמֶת תָּמִיד אֲפִלּוּ הַמִּקְרָבִין אֵלָיו, מִכָּל שָׁכֵן אַחֵר הַסִּתְּלָקוֹת לְעֵלָא וּלְעֵלָא, צָרִיכִין לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְסַלֵּס וּלְחַפֵּשׁ בְּתוֹרָתוֹ הַקָּדוֹשָׁה וְלִילָךְ בְּדֶרֶכֶי וְאוֹרְחוֹתָיו הַקָּדוֹשִׁים, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן הֶרֶבָה לַפָּנִי ה' יִתְבָּרַךְ עַד שִׁיּוֹרִיד דְּמַעוֹת הֶרֶבָה עַד שֶׁיִּשְׁפֹּךְ לְבֹ כַּמִּים לַפָּנִי ה' עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצָא וּלְהַשִּׁיג פְּנִימִיּוֹת כּוֹנֵנֵי תּוֹרָתוֹ הַקָּדוֹשָׁה שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת הַצַּדִּיק בְּעֲצָמוֹ" (שלוחין ה')

לוח לימודים מומלץ ללומדי התורה הזמנית - תורה ע"א תנינא, מחולק לימים לתועלת הלומדים

חודש בסל

יום בחודש	יום בשבוע	לימוד תורה ע"א חלק שני	ציין בדף הספר
א	ד	ליקוטי הלכות	דף קצו
ב	ה	ליקוטי הלכות	דף קצח
ג	ו	חזרה על כל הנלמד בשבוע מומלץ ללמוד יקרא דשבתא	
ד	א	ליקוטי הלכות	דף קצט
ו	ב	ליקוטי הלכות	דף לה
ז	ג	ליקוטי הלכות	דף לו
ח	ד	ליקוטי הלכות	דף לז
ט	ה	ליקוטי הלכות	דף לח
י	ו	חזרה על כל הנלמד בשבוע מומלץ ללמוד יקרא דשבתא	
יב	א	ליקוטי הלכות	דף לז
יג	ב	ליקוטי הלכות	דף לח
יד	ג	ביאור הליקוטים ¹	ד"ה כפי, עד ד"ה ולהעמיק
טו	ד	ביאור הליקוטים	אות א - אות ז
טז	ה	ביאור הליקוטים	אות ז - אות ט
יז	ו	חזרה על כל הנלמד בשבוע מומלץ ללמוד יקרא דשבתא	
יח	ז	ביאור הליקוטים	אות ט - אות יג
יט	א	ביאור הליקוטים	אות יג - אות יט
כ	ב	ביאור הליקוטים	אות יט - אות כג
כא	ג	ביאור הליקוטים	אות כג - אות כז
כב	ד	ביאור הליקוטים	אות כז - אות לא
כג	ה	חזרה על כל הנלמד בשבוע מומלץ ללמוד יקרא דשבתא	
כד	ו	ביאור הליקוטים	אות לא
כה	ז	ביאור הליקוטים	אות לב - אות לה
כו	א	ביאור הליקוטים	אות לה - אות לו
כז	ב	ביאור הליקוטים	השמטות
כח	ג	ביאור הליקוטים	
כט	ד	ביאור הליקוטים	

ביום ראשון ג טבת מתחילים לימוד תורה ע"ב תנינא

חודש השון

יום בחודש	יום בשבוע	לימוד תורה ע"א חלק שני	ציין בדף הספר
ל תשרי	א	ליקו"מ (פ"א)	טור 1
א	ב	ליקו"מ (פ"א)	טור 2
ב	ג	ליקו"מ (פ"א)	טור 3
ג	ד	ליקו"מ (פ"א)	טור 4
ד	ה	ליקו"מ (פ"ב)	טור 1
ה	ו	חזרה על כל הנלמד בשבוע מומלץ ללמוד יקרא דשבתא	
ז	ז	ליקו"מ (פ"ב)	טור 2
ח	א	ליקו"מ (פ"ב)	טור 3
ט	ג	ליקו"מ (פ"ב)	טור 4
י	ד	ליקו"מ (פ"ג)	טור 1-2
יא	ה	ליקו"מ (פ"ג)	טור 3-4
יב	ו	חזרה על כל הנלמד בשבוע מומלץ ללמוד יקרא דשבתא	
יג	ז	ליקו"מ (פ"ד)	טור 1-2
יד	א	ליקו"מ (פ"ד)	טור 3-4
טו	ב	קיצור ליקו"מ	
טז	ג	פרפראות לחכמה	
יז	ד	ליקוטי הלכות	ברכת הפירות ד (כרך ב) דף צ
יח	ה	חזרה על כל הנלמד בשבוע מומלץ ללמוד יקרא דשבתא	
יט	ו	ליקוטי הלכות	ברכת הפירות ד
כ	ז	ליקוטי הלכות	ברכת הפירות ד
כא	א	ליקוטי הלכות	ברכת הפירות ד
כב	ב	ליקוטי הלכות	ברכת הפירות ד
כג	ג	ליקוטי הלכות	ברכת הפירות ד
כד	ד	ליקוטי הלכות	ברכת הפירות ד
כה	ה	ליקוטי הלכות	מנחה ו
כו	ו	חזרה על כל הנלמד בשבוע מומלץ ללמוד יקרא דשבתא	
כז	ז	ליקוטי הלכות	מנחה ו
כח	א	ליקוטי הלכות	מנחה ו
כט	ב	ליקוטי הלכות	מנחה ו
ל	ג	ליקוטי הלכות	מנחה ו

¹ לשון הסדר הטוב שיהיה: שווה לכל נפש! סדרת פננים בחן ה' וזו סדר ביאור הליקוטים.

ציון עצמי

הליכה

לחשוב, להעמיק ולהפנים את דברי התורה ללב, וכן לקשר את כל החיי יום יום לתורה

קיום

לקיים את העצות למעשה (לפחות אחד מהעצות)

תפילה

אמירת תפילת מוהרנ"ת או התבודדות ע"פ התורה

לימוד

לימוד התורה או הלכות

חודש כסלו

יום	יום בשבוע	לימוד	תפילה	קיום	הליכה
א	ד				
ב	ה				
ג	ו				
ד	ז				
ה	א				
ו	ב				
ז	ג				
ח	ד				
ט	ה				
י	ו				
יא	ז				
יב	א				
יג	ב				
יד	ג				
טו	ד				
טז	ה				
יז	ו				
יח	ז				
יט	א				
כ	ב				
כא	ג				
כב	ד				
כג	ה				
כד	ו				
כה	ז				
כו	א				
כז	ב				
כח	ג				
כט	ד				
ל	ה				

חודש חשוון

יום	יום בשבוע	לימוד	תפילה	קיום	הליכה
ל תשרי	א				
א	ב				
ב	ג				
ג	ד				
ד	ה				
ה	ו				
ו	ז				
ז	א				
ח	ב				
ט	ג				
י	ד				
יא	ה				
יב	ו				
יג	ז				
יד	א				
טו	ב				
טז	ג				
יז	ד				
יח	ה				
יט	ו				
כ	ז				
כא	א				
כב	ב				
כג	ג				
כד	ד				
כה	ה				
כו	ו				
כז	ז				
כח	א				
כט	ב				
ל	ג				